

En digital agenda i människans tjänst

– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer och drivkrafter

Delbetänkande av Digitaliseringskommissionen

Stockholm 2013

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2013:31

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför. Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)
– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/remiss>

Textbearbetning och layout har utförts av Regeringskansliet, FA/kommittéservice.

Omslagsbild: It-Guiden Dung Nguyen demonstrerar en pekplatta på Knutens dagcentral i Hallsberg. It-guide är ett samverkansprojekt med bas i Örebro, där ungdomar med mångkulturell bakgrund lär seniorer hur man använder internet. Läs mer på it-guide.se
Foto: Sten Lundberg, IT-Guide/Transfer Mälardalen.

Omslag: Elanders Sverige AB.

Tryckt av Elanders Sverige AB.
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-23935-3
ISSN 0375-250X

Till statsrådet Anna-Karin Hatt

Den 7 juni 2012 beslutade regeringen att tillsätta en kommitté, Digitaliseringskommissionen, med uppgiften att verka för att målet i den it-politiska strategin It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige uppnås och att regeringens ambitioner inom området fullföljs. Samma dag förordnades Jan Gulliksen, professor vid KTH, som ordförande.

Till experter förordnades från och med den 30 januari 2013 chefen Kristina Alexandersson, projektledaren Johanna Berg, chefen Jenny Birkestad, verkställande direktören Niklas Derouche, säkerhetschefen Anne-Marie Eklund-Löwinder, chefsstrategen Daniel Forslund, kommunikatören Mikael Hansson, konsulten Jan Hylén, civilekonomen Cecilia Marlow, chefen Per Mosseby, verkställande direktören Sofia Svanteson och doktoranden Daniel Westman.

Den 20 juni 2012 förordnades Erik Borälv till sekreterare fr.o.m. den 2 juli 2012. Den 12 september förordnades Loth Hammar till huvudsekreterare och kanslichef fr.o.m. den 1 oktober. Den 2 oktober förordnades Nicklas Liss-Larsson som sekreterare fr.o.m. den 3 oktober. Samma dag förordnades Janne Elvelid som sekreterare fr.o.m. den 1 december. Den 16 oktober förordnades Isobel Hadley-Kamptz som sekreterare fr.o.m. den 19 november. Samma dag förordnades Jeanette Krusell till sekreterare fr.o.m. den 3 december.

Enligt direktiven (dir. 2012:61) ska Digitaliseringskommissionen slutredovisa arbetet senast den 31 december 2015. Delbetänkanden, där analys av utvecklingen, eventuella förslag till åtgärder samt övrigt arbete enligt uppdraget redovisas, ska årligen lämnas senast den 1 mars. Det första delbetänkandet ska enligt tilläggsdirektiv (dir. 2012:122) lämnas senast den 1 maj 2013.

Digitaliseringskommissionen överlämnar härmed sitt delbetänkande En digital agenda i människans tjänst – Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer och drivkrafter (SOU 2013:31).

Stockholm i maj 2013

Jan Gulliksen

/Loth Hammar
Erik Borälv
Janne Elvelid
Isobel Hadley-Kamptz
Jeanette Krusell
Nicklas Liss-Larsson

Innehåll

Ordförandens förord	9
Sammanfattning	11
1 Kommissionens uppdrag och arbete	21
1.1 Kommissionens uppdrag	21
1.2 Kommissionens arbete.....	22
1.3 Avgränsning	23
1.4 Genomförda aktiviteter	24
1.4.1 Visa på digitaliseringens möjligheter och kommunicera den digitala agendan.....	24
1.4.2 Administrera signatärskapet	25
1.4.3 Samverkan	25
1.4.4 Lilla Kommissionen.....	26
1.4.5 Expertgruppen	27
2 Tidigare initiativ och förslag	29
2.1 It-politisk strategigrupp	30
2.2 Råd för it-politiska frågor.....	32
2.3 Globaliseringsrådet	33
2.4 IT&Telekomföretagen.....	34

3	Tillvägagångssätt för arbetet med indikatorer, uppföljning och ekosystem	37
3.1	Indikatorer.....	37
3.1.1	Metod.....	39
3.1.2	Internationella jämförelser	42
3.2	Insatser och åtgärder i den digitala agendan.....	44
3.3	Kartläggning av ekosystem.....	46
3.3.1	Metod.....	47
3.3.2	Avgränsningar	47
4	Indikatorer, uppföljning och ekosystem för fem fokuserade sakområden	49
4.1	Digitalt innanförskap	49
4.1.1	Indikatorer.....	50
4.1.2	Insatser och åtgärder i agendan.....	55
4.1.3	Ekosystem	57
4.2	Jämställdhet	60
4.2.1	Indikatorer.....	61
4.2.2	Insatser och åtgärder i agendan.....	64
4.2.3	Ekosystem	66
4.3	Skola och undervisning	69
4.3.1	Indikatorer.....	69
4.3.2	Insatser och åtgärder i agendan.....	73
4.3.3	Ekosystem	75
4.4	Digital kompetens	79
4.4.1	Indikatorer.....	79
4.4.2	Insatser och åtgärder i agendan.....	83
4.4.3	Ekosystem	85
4.5	Entreprenörskap och företagsutveckling.....	88
4.5.1	Indikatorer.....	88
4.5.2	Insatser och åtgärder i agendan.....	91
4.5.3	Ekosystem	94

5	Ekosystem för övriga sakområden.....	99
5.1	E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster	99
5.2	Vardagssäkerhet	102
5.3	Offentlig förvaltning	104
5.4	Vård och omsorg.....	106
5.5	Demokrati	109
5.6	Tillgång till kultur	112
5.7	Internet i Sverige och globalt	115
5.8	Samhällets informationssäkerhet	118
5.9	Mjuk infrastruktur	120
5.10	Geografisk information	122
5.11	Robust elektronisk kommunikation.....	125
5.12	Bredband.....	127
5.13	Forskning och innovation	128
5.14	It för miljön.....	130
5.15	Frihet på nätet	134
5.16	Upphovsrätt	136
5.17	It för global utveckling	138
6	Ett signatärsperspektiv.....	141
6.1	Digitalt innanförskap och jämställdhet	142
6.1.1	Digitaliseringen skapar utanförskap på jobbet – vilket ansvar har arbetsgivarna?	143
6.1.2	Cybernormer och genus – hur påverkar it och nätet ungas könsroller?	143
6.1.3	Nyanländas digitala delaktighet	146
6.2	Skola, undervisning och digital kompetens.....	147
6.2.1	Hur får vi kommunerna att ta taktpinnen?	148

6.2.2	Lärarna och it.....	149
6.2.3	Hur gör vi för att it i skolan inte blir exkluderande?.....	150
6.3	Entreprenörskap och företagsutveckling.....	151
6.3.1	It-användning i småföretag.....	151
6.3.2	Möjligheter och utmaningar med molntjänster	153
6.3.3	Villkoren för nya digitala tjänsteföretag.....	156

Bilagor

1	Kommittédirektiv 2012:61.....	161
2	Förslag från tidigare initiativ	173
3	Indikatorer för övriga sakområden	193
4	Källor och benämningar av indikatorer och index	217
5	Insatser och åtgärder i It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige.....	225

Ordförandens förord

”Sverige ska bli bäst i världen på att utnyttja digitaliseringens möjligheter”. Så lyder den ambitiösa målsättningen som regeringen har satt upp i It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige. Att vara bäst i världen är dock en målsättning som förpliktigar och som inte är helt lätt att leva upp till.

Sverige ligger i topp i flera av de stora internationella rankingarna; vi har den största andelen av vår befolkning som är aktiva på internet, vi har en av de bäst utbyggda infrastrukturerna och vi bedöms ge goda förutsättningar för entreprenörer inom it-området.

Dock finns det flera områden där Sverige inte alls ligger lika bra till eller där vår tätposition är hotad. I dagsläget pågår en intensiv debatt om skolans utveckling på alla nivåer, och it har till exempel en viktig roll att spela i denna utveckling. Den nya tekniken ger stora möjligheter som inte exploateras i proportion till den potential som tekniken innebär. Det faktum att en alldeles för liten andel av våra barn och ungdomar väljer att studera it och teknik, samtidigt som arbetsmarknaden skriker efter teknikkunnig personal är också bekymmersamt.

I denna första rapport från Digitaliseringskommissionen har vår målsättning varit att börja visa på Sveriges position i relation till de it-politiska målen och den vägen visa på viktiga prioriteringsområden. Det har inte i denna första rapport varit vårt mål att föreslå konkreta åtgärder för regeringen att besluta om utan snarare att påbörja att mäta och bedöma Sveriges position i världen inom it och digitalisering och att engagera alla intressenter i debatten om vart Sverige är på väg och hur vi ska ge oss i kast med detta arbete.

I andan av öppenhet och inkludering emotser vi gärna debatt och konstruktiva kommentarer i de sociala forum som finns kopplade till Digitaliseringskommissionens arbete, för det är bara gemensamt som vi kan verka för att nå digitaliseringens mål.

Jan Gulliksen

Sammanfattning

Hur står det till med digitaliseringen av Sverige och hur kan vi mäta det? Det första delbetänkandet från Digitaliseringskommissionen syftar till att visa en startpunkt för mätningen av det digitala Sverige. Kommande mätningar kommer att utgå från den ansats som presenteras och som bland annat kan utgöra en grund för att formulera insatser och förslag för att nå it-politikens mål. Härifrån kommer fortsatt arbete att ske, härifrån kan vi se och analysera utvecklingen.

För att komma till denna startpunkt och där få en bild av status och aktivitet inom den digitala agendans olika sakområden utgår vi från tre aspekter: arbetet med indikatorer, uppföljning av insatser och åtgärder i agendan samt kartläggning av sakområdenas ekosystem, det vill säga en kartläggning av aktörer verksamma inom de olika sakområdena.

Utöver detta har vi också kartlagt tidigare initiativ på it-området och de förslag som dessa initiativ tagit fram. I vissa avseenden berör vi samtliga 22 sakområden i den digitala agendan, men vi fokuserar särskilt på fem av dessa områden:

- Digitalt innanförskap
- Jämställdhet
- Skola och undervisning
- Digital kompetens
- Entreprenörskap och företagsutveckling

Indikatorerna

Som del av Digitaliseringskommissionens uppdrag att följa upp och analysera utvecklingen arbetar vi med att ta fram indikatorer på alla 22 sakområden i den digitala agendan. Indikatorerna, eller mät-

punkterna, syftar till att mäta graden av digitalisering, jämföra oss med övriga världen och kartlägga utvecklingen över tid.

Det handlar inte om att utreda hur vi ska kunna digitalisera Sverige bättre, utan snarare om att kartlägga hur och i vilken utsträckning Sverige redan har digitaliserats.

Målet är att:

- identifiera vilka indikatorer som är viktiga för digitaliseringen
- hitta metoder för att samla in data för dessa indikatorer
- hitta mått att relatera indikatorerna till.

I dag finns etablerade specifika mål bara för några av de 22 sakområdena. För de andra områdena är det ett arbete i sig att avgöra vad som definierar framgång. På vissa områden finns många kvantifierbara mätpunkter som mäts med tillräcklig regelbundenhet för att kunna följa utvecklingen, på andra områden är det sämre ställt.

Indikatorer är svåra att förhålla sig till som absoluta mått. Det är som relativa mått de säger mest. Därför ger inte de siffror som finns i dag för de olika indikatorerna särskilt mycket i sig, de är snarare utgångspunkten som vi kan jämföra framtida mätdata med. Det är riktningen som är det intressanta, men nu lägger vi grunden för att kunna följa utvecklingen, och därmed se hur Sverige egentligen ligger till.

En viktig insikt att ha med sig i arbetet med indikatorerna är att de mätpunkter som väljs ut också riskerar att påverka utvecklingen. Om Digitaliseringskommissionen säger att just dessa punkter bäst visar utvecklingen finns en risk att det ute i verksamheterna kommer läggas mest energi på de områden som mäts, vilket i sin tur ger en snedvriden bild av hur helheten egentligen ser ut. Detta är en problematik som alltid finns kring att mäta verkligheten, mätandet i sig påverkar det man mäter.

För att ändå nå fram till rätt mätpunkter har Digitaliseringskommissionen försökt arbeta så transparent och inkluderande som möjligt, och i arbetet med de fem särskilt fokuserade sakområdena har vi aktivt tagit hjälp av experter och andra intresserade som bidragit i arbetet och påverkat vilka indikatorer vi till sist valt.

De indikatorer vi avser att använda i analyser av de fem sakområdena redovisas i kapitel 4. Tillvägagångssätt för arbetet redovisas i kapitel 3. I kapitlet kommenteras också arbetet med internationella jämförelser. De indikatorer som vi kommer att utgå från

i arbetet med att fastställa lämpliga indikatorer för övriga sakområden framgår av bilaga 3.

Insatser och åtgärder i agendan

Som en del av uppdraget att analysera utvecklingen inom den digitala agendans sakområden ingår att följa upp de insatser och åtgärder som redan finns inom respektive sakområde. Efter att ha gjort en sådan genomgång kan vi konstatera att insatserna och åtgärderna varierar kraftigt i omfattning och ambition. Det är svårt att på ett entydigt sätt redovisa vilken status olika insatser och åtgärder har. Vissa är smala och enkla till sin karaktär medan andra snarare har karaktären av breda åtgärdsområden. Det förekommer även åtgärder som snarast kan läsas som ambitioner och målsättningar. Det här innebär en rad utmaningar i uppföljningsarbetet.

Insatserna och åtgärderna inom de fem aktuella sakområdena är överlag antingen under genomförande eller klara. Karaktären på flera insatser och åtgärder är sådan att de ständigt kommer att vara pågående. Genomgången redovisas i kapitel 4. I kapitel 3 redovisas tillvägagångssättet för arbetet.

Sakområdenas ekosystem

Digitaliseringskommissionen vill för varje sakområde i agendan identifiera nyckelorganisationerna inom respektive område, för att skapa en bild av vilka de är och vilken roll respektive organisation har inom sakområdet.

Kartläggningen syftar till att vara ett stöd för Digitaliseringskommissionens fortsatta arbete. Materialet är ett diskussionsunderlag att ha som stöd för att bland annat avgöra vilka aktörer kommissionen bör samverka med för att synliggöra framgångar och kunna driva digitaliseringen i den riktning som regeringen önskar.

Aktörerna har värderats ur två aspekter: dels hur stort mandat aktörerna upplevs ha i sakfrågan, dels hur pådrivande de upplevs vara för att ambitionen för sakområdet på sikt ska kunna uppnås.

Kartläggningen kan behöva revideras under det fortsatta arbetet. En aktör kan till exempel anse sig saknas i vår genomgång, alternativt anse sig ha fått en orättfärdig bedömning. Sådana förbi-seenden kan givetvis rättas till i kommissionens framtida arbete.

Resultatet av kartläggningarna för de fem särskilt fokuserade sakområdena redovisas i kapitel 4. I kapitel 5 redovisas resultatet för övriga sakområden. Tillvägagångsätt och avgränsningar för arbetet redovisas i kapitel 3.

Tidigare initiativ och förslag

Vi har en lång tradition i Sverige av att arbeta med it-frågor och Digitaliseringskommissionen är den senaste i en lång rad grupperingar, råd, kommissioner som haft till uppgift att följa och förbättra situationen för digitaliseringen. Här finns skäl till ödmjukhet, till att blicka tillbaka och se om vi kanske kan fånga upp kloka idéer som redan framkommit, förslag som redan utretts, men som kanske inte genomförts. Vi har därför gjort en historisk kartläggning av tidigare initiativ på digitaliseringsområdet och de förslag som dessa kommit med. Kartläggningen är tidsmässigt avgränsad till att omfatta den senaste tioårsperioden. Följande insatser ingick i inventeringen:

- It-politisk strategigrupp
- Råd för it-politiska frågor
- IT&Telekomföretagens rapport om digitala tjänster
- Globaliseringsrådet

I kapitel 2 redogörs översiktligt för initiativen, förslagen och rekommendationerna. Samtliga identifierade förslag och rekommendationer framgår av bilaga 2.

Signatärer

Signatärerna till den digitala agendan är företag, myndigheter och organisationer som frivilligt kliver fram och säger att de delar ambitionen att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter, och att de utifrån sin verksamhet vill bidra till att detta blir verklighet.

I vårt arbete med signatärerna ingår att regelbundet samla dem och den 30 januari arrangerade vi ihop med Näringsdepartementet ett möte, Signatärsforum, dit representanter för signatärerna till

den digitala agendan bjöds in. Vid mötet diskuterades och debatterades de fokusområden som framgår av vårt förslag till handlingsplan. De diskuterades som de återges i handlingsplanen, det vill säga grupperade i nedan tre områden:

- digitalt innanförskap och jämställdhet
- skola, undervisning och digital kompetens
- entreprenörskap och företagsutveckling.

Dessa tre områden omfattar de fem sakområden delbetänkandet särskilt fokuserar på.

I kapitel 6 återges vad som diskuterades under Signatärsforum. För området Entreprenörskap och företagsutveckling redogörs även för vissa relevanta åtgärder eller initiativ kopplade till diskussionsämnena.

Reflektioner

Viktigast så här i början, när Digitaliseringskommissionen varit operativa i ungefär ett halvår, har varit att lägga en bra grund för det fortsatta arbetet. Arbetet har därför i hög utsträckning fokuserat på indikatorarbetet, kartläggning av ekosystem och uppföljning av insatser och åtgärder i den digitala agendan. Arbetet föranleder vissa allmänna reflektioner och iakttagelser.

En central uppgift i vårt uppdrag är att analysera utvecklingen inom den digitala agendans sakområden. I detta ingår bland annat att följa upp de insatser och åtgärder som ingår i agendan. Baserat på i första hand de fem sakområden som detta delbetänkande fokuserar på noterar vi att insatserna och åtgärderna många gånger är breda och övergripande. I flera fall är de av karaktären åtgärdsområden där flera mer konkreta åtgärder kan inrymmas. I andra fall är det fråga om åtgärder som snarare kan ses som målsättningar. En konsekvens är att flera insatser och åtgärder är pågående där någon egentlig slutpunkt inte går att fastställa eftersom nya konkreta insatser ständigt kan tillkomma. Ur uppföljningshänseende blir allt detta problematiskt. En annan notering vi gör är att insatser och åtgärder kan vara avslutade i strikt mening men där utkomsten är att till exempel en utredning tillsätts. Om utredningens förslag genomförs eller inte är då av kanske större intresse för genomförandet av den digitala agendan. Att löpande följa ett stort antal

insatser och åtgärder för att komma åt ovanstående aspekter har vi inte möjlighet att göra. Vi utgår därför från vad som står i den digitala agendan och förhåller oss till det.

Utifrån arbetet fram hit ser vi behov av att på olika sätt avgränsa och fokusera vårt arbete. Det är en utmaning att sätta sig in i samtliga sakområden som omfattas av den digitala agendan. Det kan därför vara viktigt att identifiera aktörer av strategisk betydelse för ett sakområdes utveckling. Att kartlägga den digitala agendans ekosystem är ett första steg. Om detta är en väg att gå eller inte bör vara föremål för vidare diskussioner. Vi anser att ett långsiktigt och kontinuerligt perspektiv är viktigt att eftersträva som också sträcker sig bortom Digitaliseringskommissionens mandat.

Eftersom de olika sakområdena i den digitala agendan har kopplingar till varandra går det inte alltid att se på ett område isolerat. Vi behöver på olika sätt förhålla oss till detta.

För de fem sakområdena gör vi nedanstående övergripande noteringar.

Digitalt innanförskap

Det finns flera pådrivande aktörer inom sakområdet. Sett till både vilka aktörer som har identifierats på området, och i flera av insatserna och åtgärderna i den digitala agendan tycks man främst fokusera på innanförskap ur ett funktionshinderperspektiv. Insatserna är mycket viktiga och angelägna. I takt med att allt fler samhällsfunktioner digitaliseras är det viktigt att adressera och följa delaktigheten för alla användargrupper. Vi tänker särskilt på grupper som av olika skäl i dag inte är en så tydlig del av den digitala samhällsutvecklingen.

Sammantaget kan man se att vi ligger väldigt bra till när det gäller digital delaktighet i relation till övriga omvärlden. Vi har lyckats nå ut till den breda befolkningen på ett sätt som många andra länder misslyckats med. Det beror till stor del på att vi har en hög andel användare i de äldre åldersgrupperna i förhållande till övriga världen.

När det gäller utvecklingen över tid kan vi däremot konstatera att vi når få nya användare med digitaliseringen. Utvecklingen har planat ut på relativt höga nivåer. De som kvarstår som icke-användare återfinns framför allt i de äldsta grupperna i samhället och de uppger sig vara ointresserade. Tidigare var ekonomi, problem med att

få tillgång till bredband och oro över krånglig teknik vanligare att icke-användarna uppgav som skäl till att de inte började använda sig av internet.

Jämställdhet

It och jämställdhet är ett område som skulle behöva uppmärksammas i högre utsträckning. Om vi ser till insatser och åtgärder som ingår i den digitala agendan är alla utom en avslutade. Den enda pågående åtgärden innebär snarast en ambition varför inga direkta aktiviteter går att identifiera. Aktörskartläggningen ger så här långt en bild av att det saknas starka och pådrivande aktörer inom området. Det finns inslag av branschinitiativ vilket är viktigt. Den handlingsplan som KTH presenterade 2006 innehöll åtgärder som var riktade mot företagen. Uppföljningen som Tillväxtanalys gjorde 2012 visar emellertid att många företag inte har känt till handlingsplanens existens. En ökad mobilisering tycks vara angelägen, frågan är hur detta kan uppnås på bästa sätt?

Det råder brist på indikatorer som ger internationell jämförbarhet när det gäller jämställdheten inom it-sektorn. I en OECD-studie från 2007 placerar sig Sverige som femte land i Europa över andelen kvinnor som arbetar i it-sektorn. En svårighet i sammanhanget är emellertid att klassificera vad som är ett yrke inom it-sektorn.

Den etablerade bilden av att det är få kvinnor i it-branschen i Sverige är tydlig. Andelen kvinnor i it-yrken har ökat något 2006–2010 men endast från 18,2 till 19,5 %. Inom utbildningsväsendet är bilden likartad.

Skola och undervisning

Vi noterar att sakområdet Skola och undervisning är flitigt debatterat och föremål för stor uppmärksamhet från flera håll i dag. Det finns emellertid en diskrepans mellan detta och insatserna och åtgärderna i den digitala agendan och aktörskartläggningen. Insatserna och åtgärderna hanterar till exempel inte det som många lyfter fram som ett problem, att det finns stora olikheter mellan skolorna. Orsaken är det faktum att det är skolans huvudmän, kommuner och fristående aktörer, som ansvarar för stora delar av det faktiska

genomförandearbetet. Läroplanerna är däremot ett centralt styrdokument. En av åtgärderna i agendan är konstaterandet att det är skolans huvudmän som ansvarar för att dessa följs och att det är positivt om de samverkar med andra berörda aktörer så att målet nås med god kvalitet i hela landet. Vi anser att frågan på intet sätt kan ses som avgjord utan att styrsignalerna måste bli tydligare. Utvecklingen på området bör också undersökas på årlig basis och inte endast vart tredje år vilket är fallet i dag.

Skola och undervisning är ett sakområde med betydelse för flera samhällsområden utifrån ett långsiktigt perspektiv. Detta är ingen unik iakttagelse, men viktig att notera. Många aktörer är dessutom inblandade. Det behövs en samordning och gemensam utveckling mot högt ställda nationella mål för att den behövliga utvecklingen ska kunna ske. I dag är situationen otillfredsställande, med stora skillnader mellan hur skolans huvudmän integrerar it som en del av verksamheten och pedagogiken.

Den bild vi målar upp tycks bekräftas vid en europeisk utblick. Sverige ligger i topp av de europeiska länderna när det gäller tillgången till teknik, men hamnar ändå efter i användningen av den. Norge och Danmark är länder som liksom Sverige ligger toppplacerade avseende tillgång till teknik. Länderna placerar sig däremot högre avseende användningen av it. Indikationen är också att det finns en utvecklingspotential avseende andelen lärare i Sverige som kompetensutvecklar sig inom it.

Digital kompetens

Sakområdet Digital kompetens innehåller relativt få insatser och åtgärder. En orsak kan vara att insatser och åtgärder även inom andra områden har betydelse för området såsom exempelvis Skola och undervisning och Digitalt innanförskap. De insatser och åtgärder som finns inom sakområdet framstår däremot i sig själva som otillräckliga. Även sett till verksamma aktörer verkar det finnas utrymme för någon mer pådrivande och samlande aktör eller sammanslutning av aktörer inom området som gemensamt kan sätta upp mål och ambitionsnivåer samt organisera sig för att uppnå dessa.

Baserat på de indikatorer vi har där internationella jämförelsetal finns, framträder en bild av att befolkningen i Sverige som helhet

har en relativt hög digital kompetens. Däremot ligger vi något efter andra länder avseende it-specialister.

Entreprenörskap och företagsutveckling

Inom sakområdet Entreprenörskap och företagsutveckling finns många aktörer representerade. Agendan innehåller också ett flertal insatser och åtgärder även om det finns inslag av sådana som inte specifikt är inriktade på just it-dimensionen i enlighet med sakområdets ambition. Överlag är området med andra ord väl omhändertaget. Utredningen om ökad it-användning i småföretag som också är en av insatserna på området lämnade sitt slutbetänkande i oktober 2012. Utredningen konstaterar att det finns behov av att på ett mer systematiskt sätt lyfta fram it:s betydelse för småföretagens utvecklingsmöjligheter. Tillväxtverket föreslås bland annat få i uppdrag att ansvara för kunskapsspridning, erfarenhetsutbyte och metodstöd kring it-relaterade insatser i åtgärder och program som myndigheten initierar eller har en uppgift inom. Det är bra att någon aktör får ett tydligt och långsiktigt uppdrag att särskilt uppmärksamma it:s betydelse för företagsutveckling. Förslaget skulle kunna bidra till att tydliggöra it-dimensionen inom sakområdet.

En fråga som inte tydligt uppmärksammas inom sakområdet är de digitala tjänsteföretagens förutsättningar och behov.

Bilden av hur de svenska företagen digitaliserats är väldigt bred. Tillämpningarna av it i verksamheten blir ofta verksamhetsspecifika och vi har i dagsläget en lite för fragmenterad bild för att den på ett enkelt sätt ska kunna relateras till andra länder och tydligt visa Sveriges utveckling i förhållande till omvärlden. Vi noterar emellertid trenden som liknar den vi kan se för andra sakområden, nämligen att Sverige är ledande avseende tillgång till teknik men att vår position är sämre avseende användning av densamma. De flesta indikatorerna vi i dagsläget tittar på för det här området är användningsmått och där placerar vi oss inte särskilt högt i ett europeiskt perspektiv.

1 Kommissionens uppdrag och arbete

1.1 Kommissionens uppdrag

Den 29 september 2011 beslutade regeringen om en bred och sammanhållen strategi för it-politiken, It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige¹. I agendan presenteras regeringens ambitioner inom området samt förslag på insatser och åtgärder för att uppnå det it-politiska målet. Den digitala agendan är indelad i fyra strategiska områden som utgår från it-användarens perspektiv:

- Lätt och säkert att använda
- Tjänster som skapar nytta
- Det behövs infrastruktur
- It:s roll för samhällsutvecklingen

Under de strategiska områdena har regeringen identifierat totalt 22 sakområden.

Digitaliseringskommissionens uppdrag, med utgångspunkt i den digitala agendan, är enligt kommittédirektiven² huvudsakligen följande:

- analysera utvecklingen i förhållande till det it-politiska målet
- visa på digitaliseringens möjligheter
- kommunicera den digitala agendan och dess innehåll
- vara administrativt ansvarig för de så kallade signatärerna till den digitala agendan
- samverka med olika aktörer i samhället för en ökad digitalisering.

---

¹ Dnr. N2011/342/ITP.

² Digitaliseringskommissionen – en kommission för den digitala agendan (dir. 2012:61).

Digitaliseringskommissionen har en viktig roll i arbetet med att genomföra den digitala agendan. Regeringen konstaterar i agendan att det inte finns någon statlig myndighet som ensam ansvarar för de it-politiska frågorna och konstaterar att det är viktigt att på en övergripande strategisk nivå kunna arbeta med dessa. Det är en viktig anledning till att Digitaliseringskommissionen inrättats.

1.2 Kommissionens arbete

Digitaliseringskommissionen har i enlighet med kommittédirektiven redovisat en handlingsplan³ i december 2012. Av den framgår övergripande inriktning och ambitioner för kommissionens arbete.

Digitaliseringskommissionen ska uppfattas som nyfiken och lätt att komma i kontakt med. Ett inkluderande synsätt ska präglar arbetet. Vi ska sträva efter att nå ut och väcka engagemang bland äldre, yngre, kvinnor och män, pojkar och flickor, olika etniciteter, och grupper av användare som i dag av olika skäl inte tar del av digitaliseringens utveckling.

Vi kommer aktivt att söka hjälp av aktörer som representerar olika perspektiv, till exempel näringsliv, offentlig sektor, intresseorganisationer, akademi och slutanvändare. En sådan inriktning är viktig för att få kunskaper om attityder och beteenden och för att kunna delta i debatten på ett relevant sätt. Vi behöver även förhålla oss till det internationella perspektivet i en globalt uppkopplad värld.

Vår ambition är att ge insyn i det pågående arbetet och möjliggöra dialog. En närvaro i digitala forum är inte enbart till för avsändarens kommunikation utan kan även främja interaktivitet och göra det möjligt för intresserade att lämna synpunkter. En utvecklad dialog tar vara på de många aktörernas erfarenheter och kunskap.

Regeringen har i vårt uppdrag pekat ut initiativ eller aktörer som ansvarar för frågor som faller inom ramen för den digitala agendan. Bland annat nämns Center för e-samhället inom Sveriges kommuner och landsting, geodatasamverkan och samordning av samhällets informationssäkerhet som Myndigheten för samhälls- och krisberedskap ansvarar för. I några fall avgränsas också vårt uppdrag i förhållande till vissa aktörers verksamheter.

I vårt uppdrag nämns en rad statliga myndigheter och bolag med vilka samverkan ska ske: Lantmäteriet, Myndigheten för samhälls-

---

³ Handlingsplan för Digitaliseringskommissionen – inriktning och ambitioner (dnr. N 2012:04/2012/3).

skydd och beredskap, Post- och telestyrelsen, Statens jordbruksverk, Statens skolverk, Socialstyrelsen, Tillväxtverket, Verket för innovationssystem, Apotekens Service AB, Bredbandsforum och E-delegationen. Kontakter bör även upprättas med andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå som har ansvar inom de områden som den digitala agendan omfattar.

När det bedöms som lämpligt kommer relevanta aktörer att samlas för att mer fokuserat diskutera angelägna frågor. Formerna för detta kommer vi att anpassa efter frågornas karaktär och våra behov. Det kan exempelvis handla om arbets- och referensgrupper av olika slag. Dessa kan exempelvis tillsättas utifrån tematiska frågeställningar, eller utifrån andra kriterier som på något sätt kan bidra till Digitaliseringskommissionens arbete och tillföra kunskap, perspektiv och fördjupning.

1.3 Avgränsning

Den digitala agendan är bred och spänner över många sakområden. Av praktiska skäl kommer vi därför att behöva fokusera på några områden åt gången i vårt arbete. Detta framgick också i vårt förslag till handlingsplan som vi tidigare refererat till. Av handlingsplanen framgår att vi initialt har valt att uppmärksamma digitalt innandömskap och jämställdhet, skola, undervisning och digital kompetens samt entreprenörskap och företagsutveckling. I handlingsplanen är områdena grupperade i tre områden som framgår ovan. Områdena har valts med utgångspunkt i att de dels omfattar områden som vi uppfattar är aktuella inom it-politiken, dels att flera signatärer till den digitala agendan visat intresse för dem. De valda områdena motsvarar fem av 22 sakområden i den digitala agendan. I delbetänkandet behandlar vi huvudsakligen områdena separat och inte grupperade.

Det innebär att det är för dessa fem sakområden, med utgångspunkt i vårt uppdrag att följa och analysera utvecklingen, som vi redovisar vilka indikatorer vi anser är lämpliga för ändamålet samt redovisar status för agendans insatser och åtgärder.

Övriga avgränsningar som gjorts i anslutning till arbetet med indikatorer och kartläggning av aktörer framgår i anslutning till redovisningarna av dessa.

1.4 Genomförda aktiviteter

I vårt uppdrag finns angivet att vi i samband med våra delbetänkanden ska redovisa det arbete som vi har bedrivit utöver att analysera utvecklingen i förhållande till det it-politiska målet. I följande avsnitt görs en sådan översiktlig redovisning av arbetet som har bedrivits fram till nu sedan senhösten 2012 då kommissionens kansli var på plats.

1.4.1 Visa på digitaliseringens möjligheter och kommunicera den digitala agendan

Vår kommunikation har hittills primärt skett i tre former, personlig kommunikation öga mot öga, kommunikation via medier, genom exempelvis debattartiklar eller intervjuer, och direkt kommunikation via digitala redskap och plattformar som exempelvis vår egen webb och sociala medier. De olika formerna för kommunikation fyller olika funktioner och når ut till olika målgrupper. Det direkta mötet är ofta överlägset för att få en djupare förståelse och effektiv flervägs kommunikation, och vi har därför lagt mycket tid på att fysiskt medverka vid konferenser, seminarier och möten, för att både kunna sprida våra idéer och ta in tankar från andra om hur vi bättre kan arbeta för digitaliseringen av Sverige. Problemet med sådan kommunikation är att den når ganska få, och är väldigt arbetsintensiv. Därför har vi också arbetat via massmedier, med exempelvis egna debattartiklar i angelägna frågor eller genom att medverka i intervjuer samt tipsa journalister om våra frågor. Ytterligare en kanal är vår egen webbplats, där vi primärt har ren information om kommissionens verksamhet men också egna inlägg av mer debatt- och bloggkaraktär, liksom diskussioner i kommentarsfälten. Twitter är ett annat verktyg vi använt för att nå ut med eget material, tipsa om nyheter och om spännande saker andra gör, samt för direkta samtal med andra. Några exempel där vi har medverkat är debatten om nätmobbning bland barn, där Jan Gulliksen skrev i Svenska Dagbladet om etik på nätet och barns it-kompetens, debatten om näthat, där Isobel Hadley-Kamptz skrev ett väl spritt inlägg på digitaliseringskommissionen.se och en debattartikel av Jan Gulliksen om sexism i it-världen som publicerades i Dagens Nyheter (DN Debatt).

1.4.2 Administrera signatärskapet

I vårt uppdrag ingår att administrera de så kallade signatärerna till den digitala agendan. Signatärerna utgörs av företag, myndigheter och ideella organisationer som frivilligt ställt sig bakom den digitala agendans övergripande inriktning, bland annat genom att själva aktivt bidra till agendans genomförande. Det senare gör de i första hand inom ramen för sina egna verksamheter. Signatärerna är viktiga för den digitala agendan genom sina kunskaper och genom kärnverksamheter som bidrar till att konkret förverkliga den digitala agendan och arbetet mot det it-politiska målet. En viktig del av kommissionens arbete framöver är att synliggöra de aktiviteter som signatärerna redovisar att de genomför i syfte att bidra till den digitala agendans genomförande. På så sätt kan vi också bidra till att öka möjligheterna för spridning av framgångsrika exempel på att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

I januari arrangerade Digitaliseringskommissionen i samarbete med Näringsdepartementet sitt första stora möte för signatärerna, Signatärsforum. För att maximera signatärernas eget deltagande valde vi ett så kallat okonferensformat, där vi utifrån några utvalda huvudområden bjöd in samtliga signatärer att föreslå debattämnen som de anser är angelägna och kring vilka de själva aktivt ville delta i diskussionerna. Samtalen delades upp i tre spår i enlighet med de tre fokusområden som Digitaliseringskommissionen beslutat arbeta särskilt med inledningsvis (fem sakområden i den digitala agendan) – Skola, undervisning och digital kompetens, digitalt innanförskap och jämställdhet samt entreprenörskap och företagsutveckling.

I kapitel 6 redogör vi närmare för de ämnen som diskuterades under Signatärsforum.

Återkopplingen vi fått från deltagarna vid Signatärsforum visar att de överlag är positiva till upplägg och format. Vi kommer även i fortsättningen att utforma möten och andra aktiviteter på ett öppet och involverande sätt.

1.4.3 Samverkan

För Digitaliseringskommissionen är samarbete med andra aktörer av avgörande betydelse. För att Sverige ska bli bäst i världen på att ta tillvara digitaliseringens möjligheter måste många aktörer samarbeta och känna till varandra. Det är bland annat därför vi genomfört en

kartläggning av vad vi valt att kalla Sveriges digitala ekosystem, det vill säga ett antal relevanta aktörer som bidrar till digitalisering i någon form inom de 22 sakområdena. Kartläggningen är avsedd som en nulägesbild och gör inte anspråk på att vara komplett, utan ska snarast ses som en utgångspunkt för vidare kartläggning och kompletteringar. Arbetet och dess resultat redovisas i detta delbetänkande.

Utöver kartläggningen har vi samverkat med en rad aktörer, både formellt och informellt. Digitaliseringskommissionen har exempelvis gått med som partners i kampanjen Digidel2013, ett stort nätverk om knappt fyrahundra aktörer sprunget ur bland annat den svenska biblioteks- och folkrörelsefären som arbetar för att främja digital delaktighet och minska utanförskapet i grupper i behov av särskilt stöd. Vi medverkar i styrgruppen för konferensen Offentliga rummet, ihop med bland annat Vinnova, E-delegationen, Sveriges kommuner och landsting (SKL) och Jönköpings kommun. Digitaliseringskommissionen är även engagerad i styrgruppen för det arbete som bedrivs inom SKL för självskattning av svenska kommuners digitalisering, de så kallade eBlomlådorna. Några andra aktörer som vi har ett nära och kontinuerligt samarbete med är IT&Telekomföretagen, Bredbandsforum, Centrum för e-samhället (CeSam) inom ramen för SKL, Stiftelsen för internetinfrastruktur (.SE), Vinnova, Statens medieråd samt Digisam. Vi arbetar också nära ett antal andra utredningar eller forskningsprojekt, bland annat det regeringsuppdrag som uppdragits åt Statens Kulturråd kring digitalisering av scenkonsten samt det regeringsuppdrag som Linnéuniversitetet i Jönköping fått att kartlägga aktörer som verkar för digital delaktighet. På den internationella arenan kan nämnas att kommissionens ordförande Jan Gulliksen ingår i EU-kommisionär Neelie Kroes europeiska nätverk av så kallade Digital Champions. Digitaliseringskommissionens analytiker Janne Elvelid ingår även i Neelie Kroes Young Advisors Group. I båda fallen ger deltagandet oss värdefulla kontakter på EU-nivå.

1.4.4 Lilla Kommissionen

Digitaliseringskommissionen bestämde tidigt att vi ville få in många perspektiv, och även få ta del av andra röster än de enklast tillgängliga och vanligast förekommande i samband med frågor kopplade till samhällets digitalisering. Mot denna bakgrund har vi beslutat att

tillsätta Lilla kommissionen, Digitaliseringskommissionens expertgrupp med barn och ungdomar. Lilla kommissionen kommer att bestå av fyra pojkar och fyra flickor från hela Sverige, mellan 7 och 19 år som kommer att vara våra särskilda framtidsexperter, och ge oss råd och inspel från sina ännu relativt paradigmbefriade perspektiv. I arbetet med att tillsätta Lilla Kommissionen har vi samarbetat med Webbstjärnan, ett initiativ inom .SE, som arbetar för att öka internetkunskapen hos svenska skolelever. Eleverna i Lilla Kommissionen kommer att fungera som diskussionspartners och rådgivare till Digitaliseringskommissionen, och var och en av de unga kommissionärerna har som stöd en lärare vid den egna skolan, som assistent och bollplank. Intresset att medverka i Lilla Kommissionen har varit mycket stort, och responsen hittills har varit överväldigande positiv. Ett första möte med Lilla kommissionen är planerat till maj.

1.4.5 Expertgruppen

I januari tillsatte regeringen en tolv personer stor yrkesverksam expertgrupp för Digitaliseringskommissionen. Expertgruppen har en stor bredd både avseende kompetens och intressen. Gruppens bredd stämmer väl med Digitaliseringskommissionens breda uppdrag med 22 sakområden inom nästan hela politiska fältet. Ett möte har hittills genomförts med gruppen. Därutöver har enskilda medlemmar i expertgruppen bidragit i arbetet för att ta fram rätt mätpunkter för den digitala agendan.

2 Tidigare initiativ och förslag

Analysföretaget Gartner har på uppdrag av Digitaliseringskommissionen genomfört en inventering av ett urval tidigare genomförda digitaliseringsinsatser¹.

Inventeringen begränsades till att omfatta tio år tillbaka i tiden för att säkerställa relevans av efterlämnade rekommendationer. Endast de rekommendationer som uppfattas vara av direkt relevans för Digitaliseringskommissionen och de sakområden som kommissionens uppdrag omfattar har inkluderats.

Syftet med inventeringen är primärt att få en bild av förslag och idéer från tidigare initiativ. Betydelsen av en sådan har påtalats av olika aktörer och personer i Digitaliseringskommissionens omgivning. Vi kommer att förhålla oss till resultatet av inventeringen i det fortsatta arbetet för att säkerställa att goda idéer som redan har vaskats fram inte glöms bort.

Samtliga identifierade förslag eller rekommendationer redovisas i bilaga 2. Gartner har så långt som möjligt nedtecknat rekommendationerna utan att ändra de texter som ligger till grund för dessa. Rekommendationerna har listats, men inte sorterats eller värderats.

Följande initiativ ingick i inventeringen:

- It-politisk strategigrupp
- Råd för it-politiska frågor
- Globaliseringsrådet
- IT&Telekomföretagens rapport om digitala tjänster

I detta kapitel redogörs övergripande för förslag och rekommendationer som ovan aktörer lämnat.

---

¹ Kartläggning av digitaliseringens aktörer och sammanfattning av lärdomar, dnr. N2012:04/2013/18.

2.1 It-politisk strategigrupp

Regeringens it-politiska strategigrupp bildades i juni 2003 genom ett regeringsbeslut. Gruppens mandat och verksamhet upphörde hösten 2006. Uppgiften var att arbeta rådgivande, pådrivande och samordnande med it-politiska frågor, såväl internt inom Regeringskansliet som externt mot övrig offentlig sektor och näringsliv.

Strategigruppens arbete utgick ifrån två övergripande områden: En framtidsbild för it-samhället samt samordning och implementering av it-politiken. Slutsatser för dessa områden hittas under punkten: Visionsarbete, samordning och rådgivning.

Under gruppens mandatperiod behandlades dessa fokusområden: Tillgänglighet och tillit, Tillväxt, Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle, Vård och omsorg, Skola och lärande, Kultur samt Demokrati, digitala klyftor och juridiken i informationssamhället.

I slutrapporten Politik för IT-samhället – Rekommendationer från Regeringens IT-politiska strategigrupp² föreslås bland annat framtagandet av en gemensam vision om ett framtida önskvärt läge, med uppföljningsbara mål, en strategisk ansats för omvärldsanalys, uppföljning av it-Sveriges internationella konkurrenskraft samt ökad internationell närvaro. Den ansatsen finns i dag, bland annat i form av den digitala agendan samt uppdraget till Digitaliseringskommissionen. Gruppen föreslog också ett initiativ för att skapa samordning mellan offentliga aktörer, bland annat kring offentliga e-tjänster, med nationella kravspecifikationer. För arbetet med dessa frågor ansvarar i dag E-delegationen som har till uppgift att stärka utvecklingen av e-förvaltningen och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning.

Strategigruppen lämnar också en rad rekommendationer kring tillgänglighet och it-infrastruktur, bland annat kring samverkan mellan fortsatt bredbandsuppbyggnad, spelregler för kommunikationsoperatörer, samverkan mellan nätägare och planer för ökad yttäckning. Flertalet av dessa frågor ingår i dag i Bredbandsforums uppdrag.

På området Ett miljöanpassat informationssamhälle lämnas en rad förslag som kan anses vara relevanta även i dag. En central punkt i rekommendationerna var att uppmuntra flexibla arbetsformer och virtuella möten, och att staten skulle ge sina bolag och myndigheter ett särskilt uppdrag att implementera en policy för virtuella möten, årligen mäta resultat och erfarenheter av detta samt också redovisa antalet anställda som arbetar flexibelt. Här noterar vi att det finns

---

² Dnr. N2006/8574/ITP.

en agenda, IT för en grönare förvaltning³, som också är en beslutad insats i den digitala agendan. Den innehåller mål och rekommendationer inom områdena anskaffning, drift och användning samt möten och resor. Målgruppen är främst statliga myndigheter som lyder under den så kallade miljöledningsförordningen⁴. Strategigruppen föreslog också att en lämplig part skulle få till uppdrag att utveckla benchmarking inom området miljöteknik, med fokus på teknik som nyttjar it-lösningar, för att kunna rikta insatser inom området.

På området vård och omsorg föreslås en samordnad nationell it-strategi för vård och omsorg, samt struktur och modeller för analys och uppföljning av effekterna.

I avsnittet It i skola och lärande föreslår strategigruppen en tydlig vision och uppföljningsbara mål för informationssamhällets skola och lärande, samt en definition av moderna kunskapskrav och individuella mål som tydligt utvecklas i framtida läro- och kursplaner. Vidare föreslogs att lärarutbildningarna skulle omformas och utvecklas för att motsvara informationssamhällets krav på utveckling och förnyelse, en nationell modell för kompetensutveckling av verksamma lärare samt gemensamma standarder för en nationell mjuk infrastruktur på skolområdet. Man rekommenderar också ökad samverkan mellan privata och publika aktörer, och mer stöd till spjutspetsprojekt kring användning av ny teknik i den pedagogiska processen.

Flera av de förslag som strategigruppen lämnar har i dag förverkligats genom privata initiativ eller i samverkan mellan privata och offentliga aktörer. På området It och kultur lämnar strategigruppen bland annat förslaget att minska den digitala klyftan med hjälp av unga som hjälper äldre förvärva praktiska it-kunskaper. Ett exempel på det är It-guide i Örebro, där unga flickor och pojkar med invandrarbakgrund sedan 2010 undervisar äldre i internetkunskap. Verksamheten drivs av organisationen Transfer Mälardalen, med ekonomiskt stöd från Internetfonden, Örebro kommun, Allmänna Arvsfonden, Tillväxtverket, och Swedbank. Inom området Demokrati, digitala klyftor och juridiken i informationssamhället rekommenderas utbildningsinsatser för ökad användning och ökad tillgång till datorer, i syfte att minska den digitala klyftan. Kampanjen Digidel 2013 som drivs av Stiftelsen för Internetinfra-

---

³ IT för en grönare förvaltning – agenda för IT för miljön 2010-2015, N2010.25 (dnr. N2009/3482/ITP).

⁴ Förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

struktur (.SE) har lyckats mobilisera ett stort antal partners, företag och enskilda eldsjälar, som på olika sätt arbetat för att öka det digitala innanförskapet och mäta resultaten därav.

2.2 Råd för it-politiska frågor

Regeringen tillsatte den 20 juni 2007 en arbetsgrupp i syfte att ge råd till regeringen i it-politiska frågor. Rådets förordnande gick ut 31 december 2010.

Arbetsgruppen var rådgivande till regeringen och ett forum för strategiska diskussioner mellan regeringen och företrädare för olika samhällsområden. Utifrån ett näringspolitiskt angreppssätt gav rådet perspektiv på lokal, regional och nationell nivå.

It-rådet har inte samlat sina rekommendationer i en slutrapport. De rekommendationer som sammanställts i Gartners material har därför hämtats ur tillgängliga mötesanteckningar. Det går därför inte i alla fall att fastslå om hela rådet står bakom förslagen.

Ett stort antal av it-rådets rekommendationer och förslag handlar om högre utbildning, ur ett långsiktigt perspektiv. Bland det som diskuterats är bland annat hur fler ungdomar ska lockas till it-utbildningar och hur bilden av Sverige som it-nation ska stärkas. It-rådet föreslår också att it-support ska ses som en hushållsnära tjänst och att man bör verka för gemensamma funktioner och standarder inom exempelvis offentliga e-tjänster. Ett uppseendeväckande förslag är att slå samman Stockholms Universitet, KTH, Karolinska Institutet och Handelshögskolan till ett nytt universitet som under nya namnet Nobeluniversitetet ska få konkurrenskraft nog att hamna högt på internationella rankinglistor.

It-rådet har också velat se åtgärder för att öka antalet utländska studenter till svenska lärosäten samt incitament för att få dem att stanna och arbeta i Sverige efter avslutad examen. De föreslår också att lärosäten ska ersättas efter kvalitet istället för kvantitet för att uppmuntra utbildningar som efterfrågas av näringslivet, snarare än utbildningar som lockar många studenter. Företag och lärosäten bör också arbeta närmare varandra, anser rådet, som också vill se större rörlighet mellan näringsliv och forskning genom praktikplatser på företag. Dataslöjd och mediekritik bör införas inom grundskolan, och lärarutbildningarna ska innehålla mer it. It-rådet vill också att varje grundskoleelev får en skattesubventionerad dator som byts ut

vart tredje år. En tv-sänd "datasåpa" ska locka fler unga att välja it-utbildningar och it-jobb ska marknadsföras särskilt mot kvinnor.

It-rådet anser vidare att data av hög kvalitet inom offentlig sektor utnyttjas för dåligt, "sitter fast i systemet" och inte möter en öppen marknad med vad det innebär av konkurrens, förädling och innovation. De efterfrågar politisk handling, och flera konkreta steg har under åren sen förslaget lades tagits på området, bland annat genom PSI-direktivet, samt initiativ som Vinnovas portal för öppna data.

Även åtgärder för att minska det digitala utanförskapet har diskuterats. It-rådet förefaller enigt i slutsatsen att man inte kan tvinga alla att ta del av kunskapssamhället, men att staten har ett ansvar för att erbjuda tillräcklig infrastruktur, tillräckligt bra marknadsförutsättningar och offentliga tjänster för att alla ska vilja använda dem. Ett användningsråd föreslås för att bättre fånga in behov och synpunkter från användare. Det förslaget har förverkligats i form av Användningsforum som bildades 2012 med 19 ledamöter från såväl privat som offentlig sektor⁵. Forumet ska peka ut utvecklings- och förbättringsprocesser som har ett användarperspektiv och där användartester finns med i processen. Deras arbete ska komplettera det övriga it-politiska arbetet som pågår, inom e-förvaltning, nationell e-hälsa och funktionshinderspolitiken.

2.3 Globaliseringsrådet

Globaliseringsrådet verkade under perioden 2007–2009. Rådet tillsattes för att fördjupa kunskaperna och bredda det offentliga samtalet om vad som krävs för att Sverige ska hävda sig väl i en värld präglad av fortsatt snabb globalisering. Den idémässiga grunden är att globalisering är något önskvärt och hoppningivande. Men skärpt global konkurrens kan också öka risken för jobb- och företagsutflyttning och därmed vidgade klyftor i vårt land. Rådet bestod av 22 företrädare för näringslivet, arbetsmarknadens parter, akademien, kulturen och politiken. Ett kansli gav stöd till rådet. Rådet producerade 36 underlagsrapporter samt två slutrapporter⁶.

Globaliseringsrådets arbete skiljer sig från övriga tre aktörer som ingår i kartläggningen i det att fokus inte huvudsakligen inriktades mot it-frågor och it-politik. Vi har ändå valt att ta med Globali-

⁵ <http://www.regeringen.se/sb/d/16159/a/194110>

⁶ <http://www.regeringen.se/sb/d/8616>

seringsrådets arbete eftersom här finns en rad rekommendationer och förslag som är relevanta ur Digitaliseringskommissionens perspektiv.

Bland rådets förslag finns fler och bättre digitala läromedel i skolan och en ökad användning av nätpedagogik – e-learning. Ett förslag är en uppbyggnad av stora datasystem med digitalt lagrade lärresurser i skolans samtliga ämnen för samtliga skolår, anpassade till gällande kursplaner och mål för undervisningen. För att säkra anställningsbarheten genom hela yrkeslivet föreslås individuella kompetenskonton för vuxna som staten medfinansierar genom avdragsrätt eller direkta bidrag. Den digitala infrastrukturen omnämns som en avgörande förutsättning för tillväxt, och för att utöka kapaciteten anser de att statliga satsningar vid sidan av de privata är motiverade.

I Globaliseringsrådets slutrapport föreslås bland annat en enklare hantering av näringslivsärenden och att det bör inrättas en särskild digital företagsportal på lokal, regional och nationell nivå, med alla resurser som kan knytas till exempelvis tillståndsgivning vid företagsstart.

2.4 IT&Telekomföretagen

Digitaliseringskommissionen valde att lyfta fram rapporten Digitala tjänster som lyfter Sverige⁷ som ett underlag att beakta för fortsatt arbete kring digitaliseringen även om rapporten inte härrör från en offentlig verksamhet, utan tagits fram inom ramen för en branschorganisation. Rapporten som IT&Telekomföretagen tagit fram bygger på marknadsanalyser, forskningsrapporter och intervjuer med 22 representanter från tjänsteföretag och organisationer.

I rapporten föreslås ett särskilt internationaliseringsprogram riktat mot små, digitala tjänsteföretag, och att program, handelsdelegationer och exportsatsningar bör anpassas till dessa företag. Digitala tjänsteföretag är ofta små och rörliga, så kallade micro multinational, och har annorlunda export- och marknadsvillkor än stora företag, vilket bör spegla utformningen av exportinsatser.

I frågor där offentlig sektor har särskild betydelse föreslås till exempel främjandet av mötesplatser där små, digitala tjänsteföretag kan presentera sina idéer för offentliga upphandlare. Vidare anser

---

⁷ http://www.itotelekomforetagen.se/fakta-och-debatt/rapporter_1/digitala-tjanster-som-lyfter-sverige

man att samtliga statliga myndigheter ska ha ansvariga kontaktpersoner med uppgift att främja vidareutnyttjande av öppna data i enlighet med Lag om vidareutnyttjande av handlingar i den offentliga förvaltningen (20110:566).

Flera av förslagen handlar om kapitalförsörjning för startup-företag. De förespråkar mer samverkan mellan startup-företag och stora företag med omfattande strukturkapital, en modell som är vanlig i exempelvis Silicon Valley, USA. Modellen sägs gynna större företags innovationsprocess samt göra start-ups mer attraktiva för investerare. Regeringen bör också uppmuntra investeringar genom riktade riskkapitalavdrag för affärsänglar, samt uppmuntra aktiva investerare som utöver kapitaltillskott också tillför stöd för bolagsbyggande, kontaktnät samt stöd vid internationalisering och export.

Ett annat område där flera förslag lämnas är innehåll och upphovsrätt. Rapportförfattarna vill gärna se en statlig myndighet med uppdrag att granska att svenska myndigheter följer PSI-lagen, och att tillsynen har sanktionsverktyg. Regeringen bör också verka för att goda exempel sammanställs som påvisar den breda samhällsnyttan med att tillgängliggöra. Författarna hävdar att tillgång till öppna data driver innovation och tillväxt, leder till ökad transparens och effektivitet samt är ett viktigt förvaltningsutvecklingsverktyg.

Vidare föreslås att exempelvis Sveriges kommuner och landsting (SKL) ska ta fram standardavtal för dataäggande myndigheter som dessa kan använda i relation till egna leverantörer av datahanteringssystem samt att regeringen ska verka för implementering av EU:s kommande dataskyddsförordning, för att skapa incitament för utveckling av nya, molnbaserade tjänster. Flera myndighetsuppdrag föreslås, bland annat föreslås Tillväxtanalys eller annan lämplig myndighet få till uppdrag att driva eller utlysa ett forskningsprogram som tydliggör sambandet mellan öppenhet (t.ex. öppna nät, öppna data och öppna innovationssystem) och tillväxt. Regeringen föreslås också uppdra åt Post- och telestyrelsen (PTS) att följa upp hur telekommarknaden och internet utvecklas med avseende på öppenhet, så att innovations- och tillväxtkraft inte motverkas.

Frågor som knyter an till rapporten diskuterades i samband med ett så kallat Signatärsforum som genomfördes i januari 2013. Se vidare i kapitel 6.

3 Tillvägagångssätt för arbetet med indikatorer, uppföljning och ekosystem

Ett av våra huvuduppdrag är att analysera utvecklingen inom agendans sakområden i förhållande till det it-politiska målet.

Som framgår av tidigare avsnitt fokuserar vi särskilt delbetänkandet på fem av den digitala agendans 22 sakområden.

För att ge en bild av status och aktivitet inom agendans sakområden utgår vi från tre aspekter: arbetet med indikatorer, uppföljning av insatser och åtgärder i den digitala agendan samt sakområdenas ekosystem, det vill säga en kartläggning av aktörer verksamma inom de olika sakområdena.

I detta kapitel redovisas det tillvägagångssätt vi använt i arbetet med dessa aspekter. Här framgår också förklaringar av kategoriseringar och begrepp som används i följande två kapitel.

I kapitel 4 görs en genomgång av de fem sakområden som särskilt fokuseras i delbetänkandet.

Kapitel 5, avslutningsvis, ägnas åt ekosystemen för de övriga sjutton sakområden som ingår i den digitala agendan. Denna genomgång syftar till att ge en ögonblicksbild. I det fortsatta arbetet kommer vi att göra revideringar vid behov.

3.1 Indikatorer

Som del av Digitaliseringskommissionens uppdrag att följa upp och analysera utvecklingen arbetar vi med att ta fram indikatorer, mätetal, på samtliga 22 sakområden i den digitala agendan. Dessa syftar till att mäta graden av digitalisering, jämföra oss med övriga världen och kartlägga utvecklingen över tid.

Indikatorer syftar i första hand till att kartlägga sådana fenomen vi mer eller mindre redan känner till. De syftar inte direkt till att utforska hur vi ska digitalisera Sverige, utan ska snarare kartlägga hur Sverige digitaliseras. Vi tar fenomen som vi känner till och försöker mäta graden av digitalisering genom dessa, studerar utvecklingen över tid och sätter dessa mått i relation till andra saker.

Man kan så klart använda sig av kvantitativa mätningar för att undersöka sanningen i en formulerad hypotes, men det är inte det huvudsakliga ändamålet med Digitaliseringskommissionens mät- och uppföljningsarbete. Vi kommer självklart att fördjupa oss i områden där det väcks frågetecken men indikatorerna har som sagt ett deskriptivt syfte, inte ett explorativt.

Vi måste definiera en önskvärd framtid, mäta vår nutid och identifiera gapen mellan nutid och önskad framtid. Utifrån detta kan vi sedan vidta åtgärder för att minska dessa gap. I arbetet med att fastställa vilka indikatorer vi ska använda, ingår inslag av mera kvalitativ metodik för att fastställa vad som mäter den digitalisering vi önskar att se.

Det är alltså viktigt att:

- identifiera vilka indikatorer som är viktiga för digitaliseringen
- hitta metoder för att samla in data
- hitta mått att relatera indikatorerna till.

Lyckas vi med detta på alla 22 sakområden i den digitala agendan så kommer vi att kunna mäta och styra utvecklingen på ett långt mera effektivt sätt än om vi står utan kvantifierbara framgångsfaktorer. I detta får vi i olika grad kompromissa. De största svårigheterna uppstår när vi inte vet exakt vilka framgångsfaktorerna är för ett område. Detta är inte helt ovanligt då digitaliseringen är ett relativt nytt och snabbföränderligt fenomen.

Indikatorer är svåra att förhålla sig till som absoluta mått. Det är som relativa mått de säger mest. Att 18,6 % av de svenska företagen sålde produkter via internet säger visserligen något men siffran är svår att värdera i sig. Om vi däremot anser att det är viktigt att företag säljer produkter via internet, och vi under de senaste två åren haft en tillväxt på 14 % jämfört med 64 % för övriga EU, och att Sverige med våra resultat rankar nummer 10, får vi en bättre känsla för utvecklingen. Skulle vi till detta ha en målsättning som säger att vi till exempel ska nå till en viss andel vid en viss given tidpunkt, då

kan vi klart säga hur vi ligger till, vart vi är på väg och se var det eventuellt behöver vidtas åtgärder för att säkerställa att digitaliseringen utvecklas i önskvärd riktning.

Indikatorer är något som i huvudsak mäter och övervakar utvecklingen. Men de kan också komma att styra utvecklingen. Så snart vi kvantifierar ett område genom att sätta indikatorer på det kan det uppfattas som att vi säger att de saker vi mäter är de saker som är viktigast. Det är givetvis på många sätt en positiv effekt då vi avser att mäta det vi anser vara viktigast. Samtidigt får vi som tidigare nämnts kompromissa när vi identifierar lämpliga indikatorer. Det kan vara så att vissa parametrar är mycket viktiga men vi saknar sätt att mäta dem på. Då kan vi riskera att utvecklingen styrs mot den kanske mindre viktiga delmängd av ett sakområde som vi klarar av att mäta. För att undvika detta i största möjliga mån är det viktigt att klargöra när det finns aspekter som borde mätas men som vi av olika anledningar inte gör.

Den digitala agendan är utgångspunkten för arbetet. Dess grundansats är att digitaliseringen av samhället är något positivt som medför en mängd möjligheter. Det medför att vi har ett fokus på att mäta de positiva effekterna av digitaliseringen, snarare än att leta efter eventuellt negativa effekter. Däremot är vi medvetna om att digitaliseringen också kan medföra nya problem eller en förstärkning av redan kända sådana. Indikatorerna syftar inte till att identifiera problem, men de ska övervaka kända problem där det är önskvärt att följa utvecklingen av dem över tid.

3.1.1 Metod

Arbetet med att ta fram indikatorer kopplade till den digitala agendan ska på samma sätt som Digitaliseringskommissionens övriga arbete kantas av öppenhet och inkludering. Vi måste vara ödmjuka inför insikten att vi inte klarar av en så bred uppgift helt på egen hand. Därmed behöver vi konsultera många andra med sakkunskap inom de olika områden vi arbetar med.

Som grund för arbetet fick analysföretaget Gartner i uppdrag att skapa ett underlag för Digitaliseringskommissionen. Arbetet initierades av Regeringskansliet (Näringsdepartementet)¹ innan Digitaliseringskommissionen påbörjat sitt arbete. I första hand skulle indikatorerna baseras på tillgängliga data och befintliga uppfölj-

¹ Dnr. N2012/3133/ITP.

ningar. När sådana inte fanns skulle nya indikatorer och datakällor föreslås. Indikatorer som kan användas för internationella jämförelser skulle också identifieras. Uppdraget har under hösten 2012 genomförts i linje med ovanstående inriktning och slutredovisades i januari 2012². Uppdraget genererade en omfattande rapport med förslag på indikatorer inom alla de 22 sakområdena och utgör en bra grund för fortsatt arbete och diskussion.

Digitaliseringskommissionen har publicerat Gartners nulägesinventering och rapport på internet för att hämta in synpunkter och kommentarer på innehållet. Vi har också genomfört en serie workshops med särskilt inbjudna sakkunniga inom de fem utvalda sakområdena, och presenterar därför dessa fem sakområden mer ingående här i vårt första delbetänkande. Övriga sjutton återges i den form de presenterades av Gartner i deras grundläggande kartläggning. Vi betonar dock att inget av områdena är att betrakta som fullständigt färdigkartlagt.

Många av den digitala agendans 22 sakområden påverkar varandra och gränserna mellan dem är inte alltid helt tydliga. Det finns mer eller mindre överlappande sakområden och därmed också mer eller mindre överlappande indikatorer. I den struktur som presenteras här används en enskild indikator endast en gång inom ett sakområde. Det innebär att vi dragit tydliga gränser mellan de olika sakområdena trots att vissa indikatorer passar väl in på fler än ett. Det är tänkbart att använda en och samma indikator för mer än ett sakområde.

I många år har ett av de allra viktigaste måtten i användarstudier varit tillgång till internet i hemmet. I dag är det nästan irrelevant att använda måttet då i stort sett alla har tillgång till internet i hemmet. Ett sådant mått kan därför behöva ersättas med något annat. Om en indikator är relevant eller inte utifrån ett sådant perspektiv är med andra ord viktigt att ta hänsyn till i valen av indikatorer.

Det finns ett antal indikatorer som benämns ”ny”. Dessa är förslag på nya indikatorer där vi identifierat ett starkt behov av en mät punkt men inte lyckats hitta någon befintlig studie eller mätning som presenterar detta.

I Gartners arbete togs det fram ett antal kriterier som skulle vara uppfyllda för de indikatorer som skulle väljas. En indikator måste inte uppfylla alla kriterier för att inkluderas men en strävan är att så

---

² Kartläggning av indikatorer för den svenska digitala agendan, Gartner, 23 januari 2013, <https://digitaliseringskommissionen.se/sa-mater-vi-digitaliseringen>

många indikatorer som möjligt uppfyller så många kriterier som möjligt.

Arbetet med att identifiera indikatorer har utgått från nedanstående kriterier:

- Eftersom Digitaliseringskommissionen ska verka fram till slutet av 2015 är mätningar som redan är etablerade att föredra, annars kommer det att bli svårt att hinna etablera och följa utvecklingen på ett meningsfullt sätt. Antalet "tidstypiska" indikatorer får samtidigt inte bli för många.
- Indikatorerna kan både adressera den övergripande situationen och kända specifika gap inom ett sakområde.
- Indikatorer bör grunda sig på existerande data, strategier, handlingsplaner, återkommande uppföljningar och liknande.
- Indikatorer från etablerade källor är att föredra.
- Det är en fördel om källan till en indikator har uppvisat relativ stabilitet över tid vad gäller de frågor som ställs och hur de ställs.
- Både internationella, europeiska och svenska källor är av intresse. När en indikator kan jämföras internationellt eller mot andra EU-länder är det en fördel, med tanke på det övergripande it-politiska målet.
- Det är nödvändigt och acceptabelt att inkludera källor som har olika uppdateringsfrekvens, till exempel källor som uppdateras kontinuerligt, kvartalsvis, årligen eller, i undantagsfall, mer sällan än så.
- Objektiva mätningar är att föredra framför subjektiva mätningar. Det är acceptabelt att inkludera källor som innehåller indikatorer som bygger på enkätmätningar och självskattningar där det inte finns mer objektiva fakta att tillgå. Däremot bör det undvikas att Digitaliseringskommissionen gör subjektiva bedömningar för att bestämma värdet på en indikator.
- När möjligheten finns att göra en nedbrytning utifrån geografi är detta av intresse.
- Datakällor med hög transparens vad gäller metodik och definitioner ska i första hand användas. I vissa fall är det därför olämpligt att använda enskilda indikatorer från internationella index där metoden inte bygger på transparens.

3.1.2 Internationella jämförelser

Det it-politiska målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För att följa upp målet krävs någon form av jämförelse med andra länders digitalisering då det är formulerat relativt andra länders utveckling. Av den digitala agendan framgår inte exakt vad som avses, varför graden av måluppfyllelse kan tolkas lite olika. Man kan till exempel tänka sig något av dessa synsätt:

- andel utvalda internationella rankningar där Sverige befinner sig topp tre
- Sveriges genomsnittliga position i utvalda internationella rankningar
- Sveriges position i ett nytt index där utvalda internationella rankningar vägs samman.

Oavsett vilket som väljs behöver man som sagt basera utvärderingen på de internationella jämförelser som finns tillgängliga. Det finns en rad sådana som helt eller delvis tar digitalisering eller förutsättningar för digitalisering i beaktande. Av tabellen nedan framgår vilka index som är utvalda utifrån de kriterier som ställs på indikatorer.

Tabell 3.1 Internationella rankningar och index

#	Internationella rankningar och index	Kortnamn	Placering	Årtal
1	World Economic Forums "The Networked Readiness Index"	[NRI]	1	2012
2	The Economist och IBMs "Digital Economy Rankings"	[DER]	1	2010
3	FNs "Global E-Government Survey", vilken innehåller två separata index:	[GEGS]		
3a	"E-Government Development Index"		7	2012
3b	"E-Participation Index"		18	2012
4	Två delindex ur INSEAD och WIPOs "Global Innovation Index":	[GII]		
4a	Delindex "Knowledge & Technology Outputs"		2	2012
4b	Delindex "Creative Outputs"		9	2012
5	Två delindex ur World Economic Forums "Global Competitiveness Report":	[GCR]		
5a	Delindex "Technological Readiness"		1	2012
5b	Delindex "Innovation"		4	2012
6	Europeiska kommissionens "eGovernment Benchmark"	[EGB]	8	2010

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Placering avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Utöver ovanstående har Gartner identifierat följande nya eller kommande rankningar som kommissionen bör bevaka och överväga att inkludera framöver:

- World Wide Web Foundations The Web Index [TWI]
- OECD:s/PIAAC:s kommande rankning av vuxnas färdigheter i problemlösning i teknik-intensiva miljöer [PIAAC].

Det finns flera tillgängliga rankningar men de nedan har inte bedömts uppfylla tillräckligt många kriterier för att inkluderas i helhet eller delar:

- FN/ITU:s Measuring the Information Society 2012, som innehåller indexet ICT Development Index,
- Världsbankens Knowledge Economy Index och Knowledge Index
- EU-kommissionens Innovation Union Scoreboard
- World Economic Forums The Global Gender Gap Report

- Waseda University Internationals e-Government Ranking.

Dessa rapporter bedömdes inte ha ett tillräckligt inslag av strikt digitaliseringsrelaterade indikatorer. E-Government Ranking utelämnades eftersom den inte är lika etablerad som de utvalda och i viss mån saknar transparens.

Utöver dessa internationella rankingar och index är EU:s Digital Agenda Scoreboard intressant att beakta och följa³. Här kan vi konstatera att Sverige redan nått sju av de nio mål som finns angivna i den digitala agendan för Europa till 2015. De två mål vi ännu inte har uppnått är andelen små och medelstora företag som säljer varor och tjänster via internet, samt andelen av befolkningen som handlar varor på internet från andra länder. Det återstår ännu två år innan målen ska vara uppnådda och värdena i dag ligger inte långt ifrån de uppsatta målen. På många områden uppvisar Sverige en långsam tillväxt då vi redan nått höga nivåer.

Vår internationella position är viktig. Däremot har en topposition inte något egenvärde utan det är den höga ambitionsnivån och möjligheten att sätta vår utveckling i relation till omvärlden som är värdefull. Med hjälp av internationella jämförelser kan vi identifiera områden där andra presterar bättre och se var vi kan förbättra oss. Vi kan hitta goda exempel på framgångsrika tillvägångssätt genom att se hur andra ledande länder arbetat.

3.2 Insatser och åtgärder i den digitala agendan

Som en del av uppdraget att analysera utvecklingen inom den digitala agendans sakområden ingår att följa upp de insatser och åtgärder som finns redovisade under respektive sakområde. Digitaliseringskommissionen har anlitat analysföretaget Ramböll Management AB i arbetet. Uppdraget har huvudsakligen redovisats i rapporten Insatser och åtgärder inom den digitala agendan – uppföljningsrapport⁴. Arbetet har inriktats på insatser och åtgärder inom de fem utvalda sakområdena.

Vi kan konstatera att insatserna och åtgärderna som presenteras varierar kraftigt i omfattning och ambition. Det är svårt att på ett entydigt sätt redovisa vilken status olika insatser och åtgärder har. Vissa är smala och enkla till sin karaktär medan andra snarare har

³ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

⁴ Dnr. N2012:04/2013/17.

karaktären av breda åtgärdsområden. Det förekommer även åtgärder som snarast kan läsas som ambitioner. Att följa upp insatserna och åtgärderna är därför många gånger svårt.

Vid bedömning av status för insatserna och åtgärderna har tre aspekter bedömts:

- genomförandestatus
- målgruppsrelevans
- sakområdesrelevans.

Först och främst bedöms åtgärdens genomförandestatus. Åtgärderna delas in i tre kategorier; uppstartsfas, pågående eller klar. Statusen har bedömts i samråd med personer med ansvar för eller god inblick i insatserna och åtgärderna.

Bedömning av åtgärdernas målgruppsrelevans görs utifrån vad som framgår av den digitala agendan samt information som framkommit i samband med uppföljningsarbetet. Tre grova kategorier av målgrupper används:

- Första kategorin av åtgärder ska påverka på strategisk nivå. En insats på strategisk nivå kan exempelvis vara att förbättra förutsättningarna för uppföljning inom ett område genom exempelvis bättre statistik eller genom att kartlägga befintliga aktiviteter inom ett område. Flera av dessa insatser och åtgärder är på olika sätt inriktade på att skapa beslutsunderlag för framtida insatser och åtgärder.
- Den andra kategorin omfattar åtgärder som sker mot myndigheter eller andra organisationer som sedan i sin tur måste agera för att en påverkan på den slutliga målgruppen ska uppnås. Ett exempel kan vara regler som införs för att myndigheter ska anpassa sina webbplatser utifrån olika kriterier för att till exempel öka funktionalitet och användbarhet. Genom detta kan till exempel personer med olika funktionshinder i ökad utsträckning använda dessa kanaler. Kategorin benämns indirekt i kortform.
- Den sista kategorin är åtgärder som sker direkt mot användarna av en tänkt lösning. Exempel på detta kan vara ekonomiska incitament som direkt påverkar en tänkt målgrupp.

Insatsernas och åtgärdernas relevans i förhållande till sakområdenas inriktning bedöms på en övergripande nivå för de fem fokuserade sakområdena. Bedömningarna utgår från uppgifter som samlats in per insats och åtgärd av konsulten i samband med uppföljningen. I bedömningarna tas också hänsyn till i vilken utsträckning insatser och åtgärder syftar till att särskilt påverka it-aspekter av relevans för ett sakområde. De bedömningar som görs ska tolkas utifrån det faktum att många insatser och åtgärder är breda och övergripande till sin karaktär.

3.3 Kartläggning av ekosystem

Digitaliseringskommissionen vill för varje sakområde i agendan identifiera nyckelorganisationerna inom respektive område för att skapa en bild av vilka de är och vilken roll respektive organisation har inom sakområdet. Analysföretaget Gartner gavs våren 2013 uppdraget att påbörja kartläggningen av digitaliseringens nyckelaktörer. Arbetet redovisades i rapporten Kartläggning av digitaliseringens aktörer och sammanfattning av lärdomar⁵.

Kartläggningen syftar till att vara ett stöd för Digitaliseringskommissionens fortsatta arbete. Materialet i dag är ett diskussionsunderlag att utgå ifrån, bland annat för att avgöra vilka aktörer kommissionen bör samverka med för att synliggöra framgångar och kunna driva digitaliseringen i den riktning som regeringen önskar.

Kartläggningen ska på sikt göra det möjligt att se:

- Vilka organisationer har en stor påverkan inom respektive sakområde?
- Hur samverkar organisationerna inom sakområdet i dag och hur blir saker och ting gjorda?
- Finns det luckor att fylla eller andra sorters problem inom sakområdena?

---

⁵ Dnr. N 2012:04/2013/18.

3.3.1 Metod

För varje område i den digitala agendan listas de organisationer som nu ingår i kartläggningen.

Kartläggningen av nyckelaktörer baseras på analyser av källor inom myndighetsfären samt på en inventering av de aktörer som kommissionen själv identifierat.

Aktörerna har vidare värderats ur två aspekter: dels hur stort mandat aktörerna upplevs ha i sakfrågan, dels hur pådrivande de upplevs vara för att ambitionen för sakområdet på sikt ska kunna uppnås. I värderingen har det tagits hänsyn till om aktörerna är en branschorganisation, intresseförening, eller annan form av organisation samt om aktören agerar reaktivt eller proaktivt. Ett reaktivt agerande avser exempelvis då en myndighet agerar enligt ett uppdrag från regeringen. Aktiviteter som sker på eget initiativ definieras som proaktiva.

Mandat i sakfrågan uttrycker ett reellt inflytande som aktören upplevs ha att utveckla och påverka sakområdet (oavsett om aktören faktiskt valt att använda sig eller inte av detta inflytande).

Pådrivande i sakfrågan avser hur stor aktivitet och synlighet organisationen upplevs ha för att främja förändring inom det specifika sakområdet.

Vid värdering av varje sakområde har Digitaliseringskommissionen utgått ifrån ambitionerna och beskrivningarna i den digitala agendan samt det parallella arbetet kring indikatorer.

3.3.2 Avgränsningar

Kartläggningen har uteslutande inriktats mot nationella aktörer som arbetar på ett övergripande nationellt plan. Lokala initiativ eller regionala aktörer har inte inkluderats, och inte heller EU-initiativ. Enskilda individer och privata företag har exkluderats i kartläggningen såvida de inte har en märkbar närvaro inom sakområdet.

Universiteten och högskolorna kan i många fall vara relevanta aktörer inom flera av den digitala agendans sakområden. Det gäller både som kunskapsförsörjare och som utförare av projekt och andra konkreta insatser av direkt betydelse för utvecklingen inom en sakfråga. Lärosätenas roll för samhället uppmärksammas i många

sammanhang. Deras uppgift att samverka med det omgivande samhället, ofta kallad *den tredje uppgiften* tillkom den 1 januari 1997 och framgår av högskolelagen (1992:1434). En viktig del av uppdraget för lärosätena är att aktivt verka för att forskningsresultat kommer till nytta, bland annat genom att överföra kunskap till näringslivet och samhället i övrigt. I kartläggningen ingår lärosäten i vissa specifika fall. Det ska inte tolkas som att vi anser att det endast är dessa lärosäten som är betydelsefulla för den digitala agendans olika sakområden. De lärosäten som tas upp gör det mot bakgrund av att de har bedrivit verksamhet som haft en tydlig nationell profil och där it:s betydelse för verksamhetsområdet varit en kritisk faktor.

Kartläggningen är att betrakta som en ögonblicksbild som inkluderat de aktörer som tydligt påvisat sin närvaro inom den digitala agendans sakområden, vid tidpunkten för kartläggningen. Kartläggningen kan därför behöva revideras under det fortsatta arbetet. En aktör kan till exempel anse sig saknas i vår genomgång, alternativt anse sig ha fått en orättfärdig bedömning. Sådana förbiseenden kan vid behov givetvis rättas till.

4 Indikatorer, uppföljning och ekosystem för fem fokuserade sakområden

I detta kapitel går vi igenom de fem sakområden i den digitala agendan som delbetänkandet fokuserar på (se avsnitt 1.3).

De fem sakområdena är:

- Digitalt innanförskap
- Jämställdhet
- Skola och undervisning
- Digital kompetens
- Entreprenörskap och företagsutveckling

För varje sakområde presenteras en genomgång av vilka indikatorer som vi föreslår för att följa utvecklingen, samt status, karaktär och relevans för de insatser och åtgärder som ingår i den digitala agendan. Vi visar också en utgångsbild över vad vi har valt att kalla sakområdenas digitala ekosystem, det vill säga de nyckelaktörer som har identifierats som verksamma inom respektive sakområde.

4.1 Digitalt innanförskap

Regeringens ambition på området är att fler ska kunna använda internet och andra digitala tjänster i vardagen som medborgare, företagare eller anställd. I agendan sägs också att det är viktigt att alla som vill har möjlighet att använda de möjligheter som digitaliseringen erbjuder oavsett personliga förutsättningar som ålder, funktionsnedsättning och kunskapsnivå eller andra förutsättningar som exempelvis socioekonomiska eller språkmässiga möjliga hinder. En viktig

principfråga är att produkter och tjänster som exempelvis webbplatser är tillgängliga och användbara så att alla faktiskt kan använda dem.

4.1.1 Indikatorer

I arbetet med att föreslå indikatorer på sakområdet har dessa relevanta nyckelformuleringar i den digitala agendan identifierats:

- alla som vill kan använda digitaliseringens möjligheter
- minskat utanförskap inom specifika grupper
- faktisk tillgång till dator och fasta eller mobila uppkopplingar med tillräcklig kapacitet
- tillgänglighet och användbarhet av offentliga tjänster.

Med en ökad digitalisering av samhället öppnas nya möjligheter till delaktighet för grupper som tidigare delvis ställts utanför. De tekniska hjälpmedlen ger till exempel grupper med olika former av funktionsnedsättningar nya möjligheter att kommunicera och ta del av information. Det som tidigare ibland har krävt dyra hjälpmedel, blir nu billigare och enklare för både individen och det omgivande samhället. Samtidigt så finns det en risk för att vissa grupper hamnar i ett nytt eller förstärkt utanförskap till följd av digitaliseringen. De indikatorer som valts ut för detta sakområde avser att följa hur olika grupper ges nya möjligheter att inkluderas i samhället samt att säkerställa att inte grupper exkluderas från digitaliseringens möjligheter.

Indikatorerna avser att mäta:

- tillgång till teknik och uppkoppling i befolkningen och specifika grupper
- grundläggande användning i hela befolkningen och specifika grupper
- användbarhet på internet.

Ambitionen för sakområdet är att alla som vill ska kunna använda digitaliseringens möjligheter. Det skulle innebära att vi bör fokusera på att mäta innanförskap i den grupp i befolkningen som säger sig vara intresserade av att använda internet. I gruppen icke-användare i dag säger majoriteten att de inte använder internet för att de helt

enkelt inte är intresserade. Enligt undersökningen *Svenskarna och Internet 2012*¹ uppger 87 % av befolkningen 12 år och uppåt att de använt internet minst någon gång. Av de som uppger att de aldrig gör det är det 58 % som anger att de är ointresserade av att använda internet. Baserat på det kan vi konstatera att vi har cirka 95 % användning i målgruppen.

I valet av indikatorer fokuseras den totala användningen, oavsett om personer vill använda internet eller inte. Ointresset kan också handla om att vissa ännu inte ser nytta med internet för just dem. Om icke-användaren kände till de möjligheter som digitaliseringen ger kanske hon eller han trots allt skulle vara intresserad. Det är också tänkbart att ointresse är en omskrivning av andra skäl som till exempel att personen i fråga helt enkelt inte vågar eller kan.

För att förstå hur samhället digitaliseras är det viktigt att göra undersökningar där hela den svenska befolkningen ingår. Genom riksrepresentativa undersökningar skapas en generell bild av det svenska samhället. Risker är emellertid att vissa grupper inte syns i tillräcklig omfattning i dessa undersökningar. Orsakerna till detta är flera och kan delvis relateras till designen av undersökningar men även till individers ovilja eller oförmåga att delta i undersökningar.

Ett generellt problem med större undersökningar är ofta att urvalet av respondenter begränsas i ålderssammansättning alternativt att undersökningar designas för specifika målgrupper som exempelvis internetanvändare. Det kan också vara svårt att få en helt representativ bild för de allra äldsta i befolkningen, bland annat på grund av hörselproblem eller andra funktionsnedsättningar som i vissa fall kan försvåra en intervju. En annan grupp som kan vara underrepresenterad är de som har begränsade kunskaper i det svenska språket, eftersom frågorna sällan översätts till andra språk.

Att alla får möjlighet att använda digitaliseringens möjligheter är en demokratisk och solidarisk fråga. Detta sakområde har därmed en stark påverkan på området demokrati. Det påverkas i sin tur av flera andra sakområden där delaktighet för alla byggs upp. Det är viktigt att säkerställa att alla har möjlighet att få uppkoppling till bredband. Genom att skapa en tryggare och säkrare digital miljö så förbättras förutsättningarna för att få flera människor att använda fler av digitaliseringens möjligheter. Det är också av betydelse att

---

¹ *Svenskarna och Internet 2012*, Findahl, O.
<http://www.internetstatistik.se/rapporter/svenskarna-och-internet-2012>

den tekniska utvecklingen och design av tjänster görs med hela befolkningen i åtanke.

Föreslagna indikatorer

Tabell 4.1 Föreslagna indikatorer för sakområde Digitalt innanförskap

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel invånare (i åldern 16–74) som regelbundet (varje vecka) använt internet de senaste tre månaderna	[DAE]	2011	90,5 %	3
2	Andel invånare (i åldern 16–74) som aldrig använt internet	[DAE]	2011	4,6 %	2
3	Andel missgynnade invånare som regelbundet (varje vecka) använder internet	[DAE]	2011	82,5 %	3
4	Andel invånare (i åldern 16–74) som har beställt varor eller tjänster över internet de senaste 12 månaderna	[DAE]	2011	70,6 %	3
5	Andel internetanvändare (i åldern 16–74) som laddat upp självskapat material till internet de senaste tre månaderna	[LOD2]	2011	27,6 %	10
6	Andel internetanvändare (i åldern 16–74) som läst nyhetstidningar eller magasin på internet de senaste tre månaderna	[LOD2]	2011	77,5 %	3
7	Andel internetanvändare (i åldern 16–74) som gjort bankärenden på internet de senaste tre månaderna	[LOD2]	2011	77,9 %	5
8	Andel internetanvändare (i åldern 16–74) som deltagit i sociala nätverk på internet de senaste tre månaderna	[LOD2]	2011	53,6 %	5
9	Andel invånare (i åldern 12 år <) som inte brukar använda internet	[SE-SOI]	2012	13 %	
10	Andel myndigheter som använder E-delegationens webbtjänster	[ED-USE]			
11	Andel invånare som inte brukar använda internet men som skulle vilja göra det	[*ny*, SE-SOI]	2012	8 %	
12	Andel av icke-användarna (i åldern 12 år <) som "ibland" eller "ofta" ber någon annan använda internet åt dem.	[SE-SOI]	2012	55,2 %	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
13	Andel invånare (i åldern 16–74) som använder internet via en mobiltelefon	[SCB/L OD2]	2012	59 % (2012)	3 (2011)
14	Andel i befolkningen (i åldern 16–74) med funktionshinder som har tillgång till internet i hemmet	[SCB-ULF]	2011	72,9 %	
15	Andel invånare (i åldern 16–74) med funktionshinder som använt internet på fritiden flera gånger i veckan eller varje dag	[SCB-ULF]	2011	53,6 %	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Den digitala agendan för Europa innehåller fyra mål som vi har sorterat till sakområdet Digitalt innanförskap (indikatorer 1–4). I EU-statistiken finns även en hel del andra indikatorer kopplade till vanliga användandeområden som vi har lyft in (indikatorer 5–8) då vi anser dessa tillhöra grundläggande användning som vi kan förväntas att alla gagnas av att vara del i.

I den digitala agendan för Europa används en kombination av faktorer (ålder, utbildningsnivå och arbetsmarknadsstatus) för att identifiera en missgynnad grupp där risken för utanförskap är högre (indikator 3).

Tyvärr är redovisningen av statistik från EU begränsad till åldersspannet 16–74 år. Eftersom vi vet att användningen av internet bland äldre är lägre jämfört med andra ålderskategorier vill vi även följa utvecklingen i Sverige via frågor som finns i .SE:s undersökning Svenskarna och Internet (indikatorer 9 och 11) då denna studie inte har någon övre åldersgräns.

Det kan övervägas att även inkludera i vilken utsträckning E-delegationens webbriktlinjer, eller delmängden riktlinjer för tillgängligt webbinnehåll (WCAG)², tillämpas. Det skulle kunna åstadkommas genom att kontrollera de mest använda svenska webbplatserna och inkludera även privat sektor. Många av de viktigaste webbplatserna för en internetanvändare är sådana som tillhandahålls av privata aktörer, till exempel banker, nyhetssidor och sociala nätverk. Då E-delegationen inte presenterat resultaten av sin undersökning i tid för vårt delbetänkande saknas värden på indikator 10.

² <http://www.w3.org/Translations/WCAG20-sv/>

För att ta del av tjänster via internet finns förenklat sett två vägar. Antingen använder sig en person själv av en tjänst eller så tar personen del av en tjänst genom att be någon annan använda den för sin egen räkning, så kallad proxy-användning. Andelen icke-användarna som tvingas att be någon annan om hjälp skulle möjligen kunna öka över tid om andra kanaler för att ta del av olika tjänster stängs ned. Det är tänkbart att sannolikheten är högre att en proxy-användare själv börjar använda tjänster över internet jämfört med renodlade icke-användare, som aldrig tar hjälp av någon för att använda internet. Proxy-användare är uppenbarligen medvetna om vissa av de tjänster som finns på internet. Indikator 12 visar detta fenomen. Mellan åren 2011 och 2012 var andelen proxy-användare relativt konstant.

Vi har valt att inkludera internetanvändning via mobiltelefon som indikator 13. Det kan förefalla vara relativt avancerad användning men om nuvarande tillväxttakt håller i sig kommer vi att nå större delen av internetanvändarna i befolkningen via denna kanal inom några få år.

Kommentar

Sammantaget kan man se att Sverige ligger väldigt bra till när det gäller digital delaktighet i relation till övriga omvärlden. Här har vi lyckats nå ut till den breda befolkningen på ett sätt som många andra länder misslyckats med. Det beror till stor del på att vi har en hög andel användare i de äldre åldersgrupperna i förhållande till övriga världen.

Tillgången på indikatorer är relativt god så när som på att vi saknar information om vissa mindre grupper i samhället som riskerar att hamna utanför de statistiska intervjuundersökningar som ligger till grund för de flesta av indikatorerna på området.

När det gäller utvecklingen över tid kan vi däremot konstatera att vi når få nya användare med digitaliseringen. Utvecklingen har planat ut på relativt höga nivåer. De som kvarstår som icke-användare finns framför allt i de äldsta grupperna i samhället samt de som uppger sig vara ointresserade. Tidigare var det vanligare att icke-användare uppgav ekonomi, problem med att få tillgång till bredband och oro över krånglig teknik som skäl till att de inte började använda sig av internet.

4.1.2 Insatser och åtgärder i agendan

Tabell 4.2 Status insatser och åtgärder inom sakområde Digitalt innanförskap

Insats/åtgärd	Beteckning	Målgruppsrelevans	Status
Vägledning webbutveckling	01:01	Indirekt	Klar
Användbarhet i upphandlingar	01:02	Indirekt	Pågår
Strategi för funktionshinderspolitiken	01:03	Strategisk	Klar
Strategi för uppföljning av e-tillgänglighet	01:04	Strategisk	Klar
Frivilliga initiativ för digital delaktighet	01:05	Direkt	Pågår
Tillgänglighet och användbarhet e-tjänster	01:06	Indirekt	Pågår
Användningsforum	01:07	Strategisk	Klar
Uppdrag till Handisam att konkretisera förslag för ökad e-tillgänglighet	01:08	Strategisk	Pågår
Behov och möjligheter att stödja insatser för digitalt innanförskap	01:09	Strategisk	Uppstart
Statistikutveckling – it-användning hos personer med funktions-nedsättning	01:10	Strategisk	Pågår
Konsumentperspektiv i e-handel	01:11	Strategisk	Klar

Kommentar: Insatserna och åtgärderna återges i kortform. Fullständig beskrivning framgår av bilagan över insatser och åtgärder i den digitala agendan. I avsnitt 3.2 förklaras begrepp som används.

Status och karaktär

Merparten av insatserna och åtgärderna för digitalt innanförskap är under genomförande. För några av de insatser vars status är klar är det viktigt att aktiviteter fortsätter för att få fortsatt genomslag. Som exempel kan nämnas E-delegationens vägledning för webbutveckling. Även om vägledningen är klar är det viktigt att den sprids så att en bred kännedom uppnås.

Den övervägande delen av insatserna och åtgärderna är av strategisk karaktär och fokuserar på behovsanalyser av olika slag. Själva insatsen i sig träffar inte en specifik målgrupp. Insatserna är till stor del riktade mot att skapa information om vilka problem som finns inom tillgänglighet för personer med funktionshinder. Exempel på

detta är det arbete som Handisam utför tillsammans med Statistiska centralbyrån (SCB) med syftet ta fram statistik om tillgänglighet och funktionshinder för att bättre kunna följa upp framsteg inom området.

Kampanjen Digidel 2013 är emellertid ett exempel på en insats som mer direkt vänder sig till icke-användarna av it av olika slag. Kampanjen är inte initierad av regeringen men finns omnämnd i en relativt bred insats där regeringen konstaterar att det sker många frivilliginsatser på området digitalt innanförskap. Regeringen har i januari 2013 gett Linnéuniversitetet i uppdrag att undersöka hur frivilliga initiativ arbetar för en ökad digital delaktighet³. Vi tolkar uppdraget som ett första steg inom ramen för åtgärden som handlar om att utreda behov och möjligheter att stödja insatser för digitalt innanförskap.

Relevans

I arbetet med att följa upp insatser och åtgärder har personer med inblick i sakområdet framhållit att digitalt innanförskap i viss mån är svårt att definiera och avgränsa.

Av genomgången framgår att den främsta målgruppen för insatser i dag tycks vara grupper med funktionshinder som av olika skäl i dag inte har samma möjligheter att använda it:s potential. Det kan till exempel vara orsakat av bristande funktionalitet på webbplatser och it-utrustning. De insatser och åtgärder som syftar till att minska det digitala utanförskapet inom dessa grupper är främst inriktade på att öka webbplatser och webbverktygs användbarhet och på så vis minska det digitala utanförskapet.

Att e-handel nämns i sammanhanget kan tyckas vara överraskande. Området verkar inte passa in helt i sakområdet. Fokus är emellertid lagt på att bygga tillit till företagslivet för att få fler att våga handla på internet. På så vis kan risken för digitalt utanförskap på området minska. Frågan är möjligen en aning marginell sett till sakområdet i stort.

Överlag är insatserna och åtgärderna relevanta. Det finns emellertid en tyngdpunkt mot insatser och åtgärder på en strategisk nivå som inte syftar till att direkt påverka de som i dag står utanför det digitala samhället. Vidare omfattar sakområdet i första hand insatser

---

³ Dnr. N2013/249/ITP.

och åtgärder utifrån ett funktionshindersperspektiv. Kampanjen Digidel 2013 har ett vidare perspektiv. Den beräknas emellertid att avslutas i sin nuvarande form vid utgången av 2013.

4.1.3 Ekosystem

Sakområdets ambition är att alla som vill ska kunna använda de möjligheter som digitaliseringen erbjuder. Detta innebär att vi söker efter aktörer vars verksamhet, enligt sakområdets nyckelfraser i agendan, kan leda till att:

- fler kan använda digitaliseringens möjligheter
- utanförskapet minskar inom specifika grupper
- den faktiska tillgången ökar till dator och fasta eller mobila uppkopplingar med tillräcklig kapacitet
- tillgänglighet och användbarhet av offentliga tjänster ökar.

Det finns ett antal nyckelaktörer identifierade för sakområdet. Det finns intresseorganisationer för olika grupper i samhället, forskning inom området och ett antal myndigheter som har fokus på frågan.

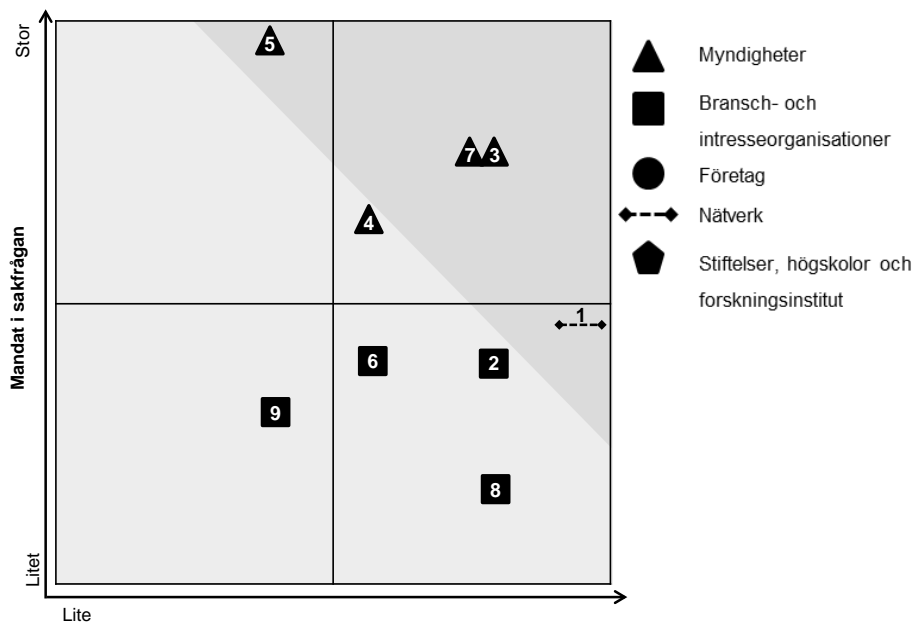
Tabell 4.3 Identifierade aktörer inom sakområde Digitalt innanförskap

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Digidel 2013	Intresseorganisation	Digidel 2013 är en nationell kampanj som via partnerskap strävar till att öka e-delaktigheten och minska de digitala klyftorna i samhället	Eget initiativ
Handikappförbundens samorganisation	Intresseorganisation	Tillgänglig och användbar informationsteknik är en intressefråga för Handikappförbundens samorganisation som består av stort antal funktionshindersförbund som slutits samman	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Handisam	Myndighet	Handisam samordnar, påskyndar och följer upp funktionshinderspolitiken. Handisam har e-tillgänglighet och användarforum som regeringsuppdrag	Regeringsuppdrag
Hjälpmedelsinstitutet	Myndighet	Hjälpmedelsinstitutet är ett nationellt kunskapscentrum som bedriver verksamhet inom området tillgänglighet och design för alla	Regeringsuppdrag
Kammarkollegiet	Myndighet	Den statliga förvaltningsmyndigheten Kammarkollegiet genomför på uppdrag av regeringen initiativ inom användbarhet och tillgänglighet	Regeringsuppdrag
Pensionärernas Riksorganisation (PRO)	Intresseorganisation	För PRO, som samlar ett stort antal pensionärer, är digitalt innanförskap en intressefråga	Eget initiativ
Post- och telestyrelsen (PTS)	Myndighet	Post- och telestyrelsen genomför flera initiativ inom området digitalt innanförskap på uppdrag av regeringen	Regeringsuppdrag
SeniorNet	Intresseorganisation	SeniorNet är en ideell förening som verkar för att främja seniorers användning av informationsteknik	Eget initiativ
Svensk Biblioteks-förening	Intresseorganisation	Svensk Biblioteks-förening är en ideell förening som samlar och verkar för alla typer av bibliotek	Eget initiativ

Aktörer som utöver dem som framgår av tabellen bör övervägas är bland andra Linnéuniversitetet och Kungliga biblioteket (KB). Linnéuniversitetet genomför på uppdrag av regeringen en utredning kring hur frivilliga initiativ bidrar till att öka den digitala delaktigheten. KB arbetar på nationell nivå för ökad digital inkludering inom ramen för sitt samordnings- och utvecklingsansvar för hela den svenska bibliotekssektorn. Det handlar till exempel om biblioteksstatistik och att tillsammans med länsbiblioteken följa upp hur planer för biblioteksverksamheten har utformats och hur de används.

Figur 4.1 Översikt aktörer inom sakområdet Digitalt innanförskap

Nr	Namn
1	Digidel
2	Handikappförbundens samorganisation
3	Handisam
4	Hjälpmedelsinstitutet
5	Kammarkollegiet
6	Pensionärernas Riksorganisation (PRO)
7	Post- och telestyrelsen (PTS)
8	SeniorNet
9	Svensk Biblioteksörening

Den mest pådrivande aktören är kampanjen Digidel 2013 som samordnas av Stiftelsen för Internetinfrastruktur (.SE). Kampanjen har skapat en kontaktyta för att samla insatser för att främja ökat digitalt innanförskap. Denna kontaktyta är en plattform för att engagera myndigheter, intresseorganisationer, företag och privatpersoner i att genomföra utbildningsinsatser som stödjer de som vill ta del av internet men som saknar den digitala kompetens eller den utrustning som behövs. Kampanjen är tidsbestämd och kommer att upphöra under året.

De starkast pådrivande myndigheterna är Post- och telestyrelsen (PTS) och Handisam som båda har fokus på digitalt innanförskap i hänseendet tillgänglighet för de grupper som hindras av olika funktionshinder. Inom detta område finns även en starkt pådrivande intresseorganisation i Handikappförbundens samorganisation.

Pensionärernas intresse inom sakfrågan representeras av Pensionärernas riksorganisation (PRO) och SeniorNet. PRO har frågan som en del av den övergripande agendan medan SeniorNet har digitalt innanförskap som sin huvudfråga.

Kommentar

I aktörsbilden återfinns ingen grupp som klart representerar dem som av kulturella eller andra skäl inte deltar i det digitala samhället. Samlingsorganisationer och lokala företrädare finns för dessa grupper, men inom ramen av denna kartläggning har ingen nationell aktör identifierats.

Svenska biblioteksforeningen ses som en representant för den grupp i samhället som har behov av tillgång till datorer via biblioteken. Men inte heller för denna grupp finns ett utpekad språkrör.

4.2 Jämställdhet

Ambitionen för sakområdet är att jämställdheten inom it-området ska öka kraftigt. Området kan utifrån skrivningar i den digitala agendan grovt delas in i två dimensioner. Den ena dimensionen handlar om att jämna ut könsfördelningen, dels bland yrkesverksamma inom it-området, dels inom it-relaterade utbildningar inom universitet och högskola. Den andra handlar om att öka intresset bland kvinnor för it och it-relaterade yrken samt att redan i grundskolan

öka intresset bland unga kvinnor för teknik, matematik och naturvetenskapliga ämnen.

4.2.1 Indikatorer

Området avser framförallt att mäta jämställdhet på it-relaterade utbildningar och bland anställda i it-sektorn, samt insatser som görs för att åstadkomma större jämställdhet.

Jämställdhet kopplat till it gäller i första hand könsbalansen för yrkesverksamma samt kvinnors karriärvägar i it-relaterade sammanhang. När det gäller den generella användningen av it i Sverige är skillnaden mellan män och kvinnor liten. I den tidiga digitaliseringen anammade dock män it och internet något tidigare än kvinnor. Skillnaden, mätt i total andel som använder sig av internet, har i dag i stort försvunnit. Trots det finns vissa skillnader mellan mäns och kvinnors användning som framträder vid en närmare analys på aktivitetsnivå och inom olika åldersgrupper. Det är i vissa fall kvinnor som använder internet mer och i vissa fall män.

En skillnad mellan män och kvinnor är att män som grupp är något tidigare med att testa ny teknik. Det gör att det initialt uppstår skillnader men dessa jämnas ofta ut över tiden. En förklaring kan kanske ses i undersökningen Svenskarna och internet, som konstaterar en tydlig skillnad mellan män och kvinnor gällande intresse för tekniska prylar. Män säger sig i klart större utsträckning än kvinnor vara intresserade av sådana. Detta kan handla om att kvinnor inte ser den omedelbara nyttan, eller om att teknikprylar traditionellt varit maskulint kodade och exempelvis marknadsförts mer till pojkar och män.

Vi har valt indikatorer som mäter könsfördelningen i olika yrkeskategorier oavsett branschtillhörighet. Det är viktigt för att inte könsskillnader inom en hel bransch döljs genom att olika yrkeskategorier har olika könsfördelning. Ett genomsnitt kan dölja viktiga skillnader mellan grupper när de slås ihop.

Föreslagna indikatorer

Tabell 4.4 Föreslagna indikatorer för sakområde Jämställdhet

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel kvinnliga nybörjarstudenter på gymnasier med teknisk inriktning	[SV]	2012	16 %	
2	Andel kvinnor bland nybörjarstudenter (högskola och universitet) med inriktning mot it	[SCB-LSS]	2010	23 %	
3	Andel kvinnor som tar examen (högskola och universitet) med inriktning mot it	[SCB-LSS]	2010	23 %	
4	Andel kvinnor bland nybörjardoktorander med inriktning mot it	[SCB-LSS]	2010	22 %	
5	Andel kvinnor inom it-branschen och årlig förändring	[SCB-LSS]	2010 (2009)	19,5 % (19,2 %)	
6	Andel kvinnliga it-chefer och skillnad mot andel kvinnliga chefer med särskilda funktioner på arbetsmarknaden som helhet	[SCB-LSS]	2010	18 % jmf m 31 %	
7	Andel kvinnor i ledande befattning i svenska noterade it-bolag, samt skillnad mot samtliga bolag	[AP2/NIS]	2011	9,4 % jmf m 16,3 %	
8	Andelen kvinnor i styrelser i svenska noterade it-bolag, samt skillnad mot samtliga bolag	[SRSB]	2010	22,9 % jmf m 21,1 %	
9	Andel sysselsatta kvinnor i nystartade företag (Programmering och informationstjänster)	[TA]	2010	16 %	
10	Kvinnors standardvägda löneandel inom it-sektorn	[TA]	2010	94 %	
11	Jämförelsetal andelen kvinnor som säger sig vara intresserade (Uppger 4 el 5 på 5-gradig skala) av tekniska prylar, i förhållande till männens intresse. (1 innebär lika stort intresse)	[SE-SOI]	2012	0,563	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Rapporten Uppföljning av handlingsplanen Jämställd IT-utveckling för ökad tillväxt från Tillväxtanalys⁴ innehåller en bra sammanfattning av vilken statistik som finns tillgänglig inom området. Ovanstående förslag bygger i stort på denna sammanställning.

På gymnasial nivå är det utbildningar med teknisk inriktning som innefattar fördjupningar närmast relaterade till it- och medieteknik. Om man senare på högskola/universitet vill studera med inriktning mot it är det inte avgörande att man valt teknisk utbildning på gymnasiet. Däremot kan det vara så att valet av gymnasieutbildning säger något om intresset för ett framtida it-yrke. Tittar man på andelen flickor av de sökande till teknisk utbildning är det 16 % år 2012. I tredje året på gymnasiet var det 7 % flickor av dem som gick informations- och medieteknisk inriktning på teknikprogrammet.

Kommentar

Vi har i dag bristfällig tillgång till indikatorer när det gäller vilka som startar, äger och driver nya it-företag. Hur stor andel av dessa som är kvinnor kan vara en viktig faktor att titta på när det gäller jämställdheten i it-branschen. Digitaliseringskommissionen avser att fortsätta titta på utvecklingen inom området.

Indikatorn avseende löneskillnad i it-branschen visar att kvinnorna har lägre lön än männen. Skillnaden är 6 procentenheter vilket är samma som för samhället i stort.

Det råder brist på indikatorer som ger internationell jämförbarhet när det gäller jämställdheten i it-sektorn. Digitaliseringskommissionen har framfört till EU-kommissionen att de bör verka för att få fram indikatorer då detta är ett prioriterat område inom arbetet för den europeiska digitala agendan. 2007 publicerade OECD en rapport⁵ där de sammanställt resultat om andelen kvinnor som arbetar i it-sektorn. Här placerade sig Sverige som femte land i Europa. En av svårigheterna med detta är att klassificera vad som är ett yrke inom it-sektorn. Mer eller mindre alla yrken involverar något slag av it-användning, om det så bara är att anmäla sjukdom eller rapportera arbetstid via en dator.

⁴ <http://www.tillvaxtanalys.se/sv/publikationer/working-paper-pm/working-paper-pm/4-2-2012-uppfoljning-av-handlingsplanen-jamstalld-it-utveckling-for-okad-tillvaxt.html>

⁵ ICTs and Gender, OECD Digital Economy Papers, http://www.oecd-ilibrary.org/science-and-technology/icts-and-gender_231011217663

Bilden av att det är få kvinnor i it-branschen är tydlig. Andelen kvinnor i it-yrken har ökat något under åren 2006–2010 men endast från 18,2 till 19,5 %. Inom utbildning ser bilden ungefär lika ut. Andelen kvinnliga nybörjarstudenter inom it hade en nedgång fram till 2004 vilket sedan speglar sig i andelen utexaminerade runt 2009. Då andelen nybörjarstudenter sedan svackan 2004 kontinuerligt ökat ser vi nu också en ökning i examinerade vilket sedan påverkar antalet yrkesverksamma. Ökningen är relativt liten.

4.2.2 Insatser och åtgärder i agendan

Tabell 4.5 Status insatser och åtgärder inom sakområde Jämställdhet

Insats/åtgärd	Beteckning	Målgruppsrelevans	Status
Handlingsplan för jämställd it-utveckling för ökad tillväxt	19:01	Strategisk	Klar
Kartläggning av initiativ – kvinnors delaktighet i it- och telekomsektorn	19:02	Strategisk	Klar
Tidigare utredningar med förslag för ökad jämställdhet inom skola och högskola	19:03	Strategisk	Klar
Mål för rekrytering av kvinnliga professorer till lärosäten	19:04	Indirekt	Klar
Nationell konferens – jämställd it för ökad tillväxt	19:05	Strategisk	Klar
Öka andelen kvinnor i it-yrken och it-relaterade utbildningar	19:06	-	Uppstart
Uppföljning av tidigare handlingsplan om jämställd it-utveckling för ökad tillväxt	19:07	Strategisk	Klar

Kommentar: Insatserna och åtgärderna återges i kortform. Fullständig beskrivning framgår av bilagan över insatser och åtgärder i den digitala agendan. I avsnitt 3.2 förklaras begrepp som används.

Status och karaktär

I stort sett samtliga insatser och åtgärder som ingår i sakområdet är avslutade. Området består huvudsakligen av beslutade insatser som redan var genomförda när den digitala agendan presenterades. Samtidigt är en av åtgärderna som regeringen listar i det närmaste en upprepning av sakområdets övergripande ambition. Det handlar om åtgärden att andelen kvinnor i it-yrken och it-relaterade utbild-

ningar ska öka kraftigt fram till år 2020. Det framgår inte alls vilken typ av mer konkreta insatser som regeringen anser vara nödvändiga för att åtgärden ska genomföras i egentlig mening varför status för åtgärden bedöms vara i sin uppstartsfas. Av detta skäl uppges ingen målgruppsrelevans för åtgärden.

Insatserna och åtgärderna har huvudsakligen karaktären av behovsanalyser av olika slag. Det handlar om uppföljning av redan beslutade strategier eller genomförande av en konferens på temat. I en insats hänvisas till tidigare utredningar, till exempel Delegationen för jämställdhet i högskolan. Det framkommer egentligen inte vilka av deras förslag som främst är tänkta att bidra till att ambitionen för sakområdet uppnås.

En av insatserna som tas upp är att KTH uppdragits att ta fram en handlingsplan för jämställdhet i it-sektorn. Handlingsplanen presenterades 2006 i rapporten Jämställd it-utveckling för ökad tillväxt⁶. I rapporten presenteras en rad åtgärder som regering, it-företag samt lärosäten kan genomföra för att främja kvinnors intresse för att arbeta i it-sektorn. Tillväxtanalys fick 2012 i uppdrag av regeringen att följa upp KTH:s handlingsplan för att se i vilken utsträckning förslagen genomförts hos de tre målgrupperna. Många insatser är riktade mot företag och kräver ett stort deltagande från deras sida. Av uppföljningen framgår emellertid att många företag inte har känt till att en handlingsplan funnits. Flera av de företag som Tillväxtanalys intervjuade arbetade däremot redan med frågorna i olika utsträckning och även många av de saker som KTH föreslagit i sin rapport.

Relevans

Förutom handlingsplanen som utformats av KTH anges i den digitala agendan få konkreta insatser för att påverka jämställdheten i it-sektorn. Ett exempel på en åtgärd med ett mer tydligt syfte är att regeringen ska återkomma med mål om rekrytering av kvinnliga professorer. Däremot är insatsen inte knuten direkt till it-området utan gäller utbildningsområdet generellt. Reflektionen är att få insatser som redovisas är riktade mot en målgrupp som påverkar deltagandet av kvinnor inom it-branschen. Istället ligger fokus på be-

---

⁶ Jämställd IT-utveckling för ökad tillväxt – Handlingsplan för att främja jämställdheten inom IT-området med fokus på näringslivet, KTH, dnr. V-2006-0972, doss. 29.

hovsanalyser av olika slag. Dessa kan vara av stor betydelse, men det är svårt att se på vilket sätt och i vilket sammanhang kunskapen är tänkt att omsättas i framtida insatser och åtgärder.

4.2.3 Ekosystem

Sakområdets ambition är att jämställdheten inom it-området ska öka kraftigt. Detta innebär att vi söker efter aktörer vars verksamhet, enligt sakområdets nyckelfraser i agendan, kan leda till att:

- jämställdheten inom it-området ökar.
- andelen kvinnliga sökande till naturvetenskapliga/tekniska ämnen blir högre.
- andelen kvinnor i it-relaterade yrken och utbildningar ökar.
- fler kvinnor kan delta i utvecklingen av digitaliseringen och dess möjligheter.

Tabell 4.6 Identifierade aktörer inom sakområde Jämställdhet

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Geek girl meetup	Intresseorganisation och nätverk	Geek girl meetup är ett forum för tjejer intresserade av web, kod och affärsutveckling som syftar till att skapa nya nätverk och lyfta kvinnliga förebilder i branschen	Eget initiativ
IT&Telekomföretagen	Branschorganisation	IT&Telekomföretagen, som är en medlemsorganisation för företag inom it- och telekomsektorn, genomför det återkommande initiativet Womentor och ansvarar för webbplatsen VäljIT	Eget initiativ
Luleå Tekniska Universitet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Luleå tekniska universitet har Genus och teknik som forskningsämne (nationell nivå)	Forskning

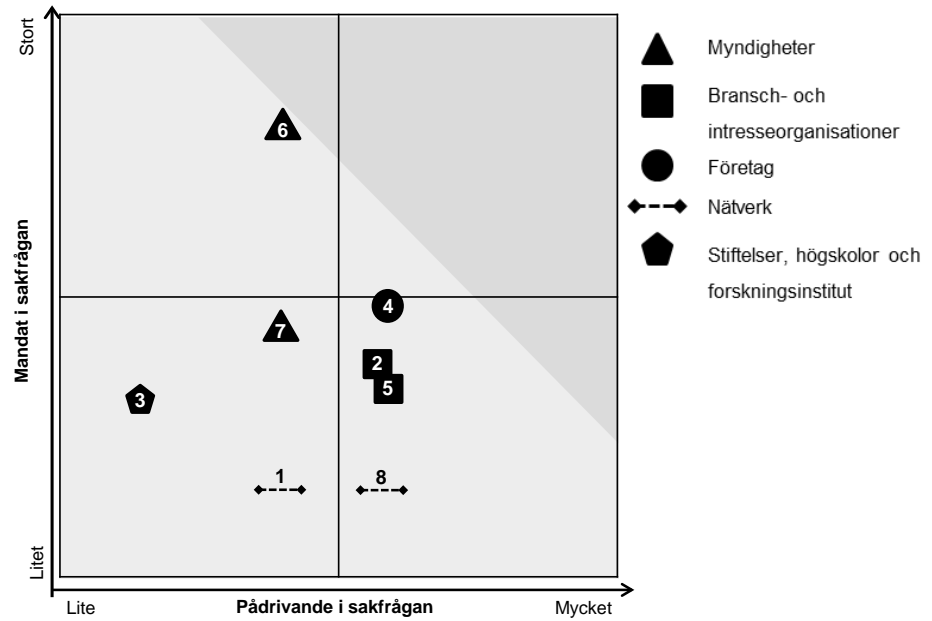
Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Microsoft	Företag	Microsoft är ett globalt företag som instiftat priset Årets it-tjej och driver initiativet DigiGirlz för att främja tjejers teknikintresse	Eget initiativ
Rättviseförmedlingen	Intresseorganisation	Rättviseförmedlingen är en form av förmedlingsverksamhet med inriktning på jämställdhet	Eget initiativ
Universitetskansler-ämbetet	Myndighet	Myndigheten som delvis ersätter Högskoleverket ansvarar för den tidigare <i>Delegationen för Jämställdhet i högskolan</i>	Regeringsuppdrag
Vinnova	Myndighet	Vinnova är Sveriges innovationsmyndighet som bland annat finansierar ITK-forskning i förändring	Forskning
Winnet Sverige	Intresseorganisation och nätverk	Winnet är en ideell förening och ett nationellt nätverk för kvinnor	Eget initiativ

Gränsdragningen inom detta sakområde är svår då vi söker nationella insatser och aktörer. Ytterligare överväganden kommer att behöva göras speciellt kring forskningsaktörerna och när de kan anses arbeta nationellt. Som exempel kan nämnas Blekinge Tekniska Högskola som har en professur i ämnet ICT and Gender Research.

De lärosäten som bedriver it-utbildningar har sällan nationella initiativ att uppvisa och har därför här inte ansetts vara nyckelaktörer. Några av högskolorna har specifika rekryteringsinitiativ som exempelvis studieveckor och introduktionsdagar riktade till flickor, men saknar nationell samverkan inom området.

Figur 4.2 Översikt aktörer inom sakområdet Jämställdhet

Nr	Namn
1	Geek girl meetup
2	IT&Telekomföretagen
3	Luleå Tekniska Universitet
4	Microsoft
5	Rättviseförmedlingen
6	Universitetskanslerämbetet
7	Vinnova
8	Winnnet Sverige

Kommentar

Det finns ingen myndighet som tydligt har agerat i denna specifika sakfråga och som har identifierats under denna analys. Den av regeringen utpekade ansvariga myndigheten är Universitetskanslersämbetet som sedan årsskiftet 2012/2013 ansvarar för tillsyn av Sveriges universitet och högskolor. Frågan om jämställdhet inom it-branschen har, utöver branschdrivna initiativ, främst uppmärksammats genom olika uppdrag från Näringsdepartementet. Tillväxtverket har genomfört en konferens kopplad till frågan och Tillväxtanalys har haft i uppdrag att följa upp den handlingsplan som KTH tidigare tagit fram på uppdrag av regeringen.

4.3 Skola och undervisning

Ambitionen för sakområdet är dels att elever ska och lärare bör ha tillgång till moderna lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning, dels att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande.

Strategiska frågor som tas upp i den digitala agendan handlar om tillgången till och användningen av datorer och it i undervisningen, it-kompetens hos eleverna, lärarnas kompetens att använda it samt att lärare har förståelse för de möjligheter som it skapar för eleverna. Dessutom nämns att användning av it kan bidra till en effektiv administration av skolan.

4.3.1 Indikatorer

Indikatorerna för sakområdet Skola och undervisning baseras huvudsakligen på Skolverkets kartläggning It-användning och it-kompetens i skolan samt European Schoolnets Survey of Schools: ICT in Education⁷. Skolverkets studie har gjorts vart tredje år och resultaten för 2012 års studie presenterades i april 2013⁸. European Schoolnets studie genomfördes under 2011 och presenteras även den i april 2013. Tyvärr har vi inte tillgång till mera frekvent

---

⁷ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/51275>

⁸ <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3005>

genomförda studier för området vilket är en brist utifrån de kriterier vi ställt upp för val av indikatorer.

På lång sikt påverkar området den digitala kompetensen både i samhället i stort och när det gäller professionell it-kompetens. Det gör att det i förlängningen också påverkar jämställdhet och företagsutveckling och entreprenörskap samt forskning och innovation.

Föreslagna indikatorer

Tabell 4.7 Föreslagna indikatorer för sakområde Skola och undervisning

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Genomsnittligt antal datorer per 100 elever i klass 4 och 8	[ESN-SIE]	2011	43	3
2	Antal datorer/surfplattor per 100 elever grundskola	[SV-UIS]	2012	33	
3	Antal datorer/surfplattor per 100 elever gymnasieskola	[SV-UIS]	2012	77	
4	Andel (%) lärare som har tillgång till en egen personlig dator eller surfplatta på arbetet, tillhandahållen av arbetsgivaren i gymnasieskola	[SV-UIS]	2012	94 %	
5	Andel (%) lärare som har tillgång till en egen personlig dator eller surfplatta på arbetet, tillhandahållen av arbetsgivaren i grundskola	[SV-UIS]	2012	77 %	
6	Frekvens av lärares it-baserade aktivitet i klassrummet. 1=aldrig eller nästan aldrig, 2=flera gånger i månaden, 3=minst en gång/vecka och 4=varje dag eller nästan varje dag	[ESN-SIE]	2012	1,98	15
7	Elevers självförtroende avseende sin digitala kompetens i klass 8 och gymnasiet	[ESN-SIE]	2011	2,79	10
8	Lärares självförtroende avseende deras digitala kompetens (1=inget, 4=mycket) i grundskola och gymnasiet	[ESN-SIE]	2011	3,1	12
9	Lärare som deltagit i kompetensutveckling för it (% av andel studenter)	[ESN-SIE]	2011	34 %	14
10	Andel (%) lärare som tycker att dator ska användas mycket mer eller mer i grundskolan	[SV-UIS]	2012	72 %	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
11	Andel (%) lärare som tycker att dator ska användas mycket mer eller mer i gymnasieskolan	[SV-UIS]	2012	43 %	
12	Har en it-plan grundskola	[SV-UIS]	2012	51 %	
13	Har en it-plan gymnasieskola	[SV-UIS]	2012	58 %	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen. Rankningen för indikatorerna är ibland beräknad som ett genomsnitt baserat på rankingar för flera delmätt.

Måttet på om lärare tycker att dator och it ska användas mer i skolan kan vara en bra indikation på deras inställning till möjligheterna med it i skolan och därmed en viktig förutsättning för utvecklingen. Däremot är det ett komplicerat mått att använda för attityd då ett högt värde skulle indikera en positiv attityd medan ett sjunkande mått skulle kunna förklaras av en ökad användning. Vi väljer att inkludera det i nuläget då vi ser att användningsnivåerna generellt är låga och vi tror att den enskilda lärarens inställning är en faktor som skulle kunna driva på utvecklingen. När tillgångs- och användningsnivåerna är högre kan det övervägas om måttet ska ersättas med andra mått.

Vi har tittat på tillgången till trådlösa nätverk för uppkoppling till internet på skolan som en möjlig indikator, men då 80–90 % har det enligt Skolverkets undersökning, valde vi att exkludera det.

Vi har valt att exkludera användning av dator i förskola när vi tittar på användning bland barnen. Frågan i Skolverkets undersökning är något oklart formulerat då den mäter användningsfrekvens på ”ett eller flera barn”. Det gör att en hög siffra skulle kunna innebära att ett enskilt barn använder dator mycket.

Vi saknar i dagsläget indikatorer på i vilken utsträckning digitala läresurser finns tillgängliga och används. Inom området börjar så kallade öppna läresurser på internet bli tillgängliga. Det skapas och publiceras eget utbildningsmaterial i olika former på internet. Utbudet och användningen av öppna läresurser är ett intressant område som Digitaliseringskommissionen avser att arbeta vidare med att försöka ta fram mått på, liksom för kommersiella resurser.

När det gäller tillgången till teknik går det att mäta detta bredare än enbart i termer av tillgång till datorer och surfplattor. Skolverket mäter till exempel tillgång till projektorer, digitalkameror och

interaktiva tavlor i sin undersökning. Då det blir något för specifikt att mäta dem enskilt är det tänkbart att överväga någon form av del-index avseende tillgången till utrustning. Vi begränsar oss emellertid till enbart tillgång till datorer eller surfplattor.

Kommentar

Sammanfattningsvis kan vi se att vi ligger i toppen av de europeiska länderna när det gäller tillgång till teknik men att vi hamnar efter i användningen av den. Norge och Danmark är länder som också återfinns i toppen avseende tekniktillgång. Däremot ligger dessa båda länder högre än Sverige avseende användningen av tekniken. I ett europeiskt perspektiv placerar sig Sverige i mellanskiktet avseende andelen lärare som har kompetensutvecklat sig inom it. Lite drygt hälften av grund- och gymnasieskolorna har en it-plan upprättad.

När vi följer utvecklingen på nationell nivå ser vi inte eventuella skillnader mellan kommuner, olika skolhuvudmän eller andra delmängder. Skolverket konstaterar dock i sin rapport att det finns stora skillnader i digitaliseringen av för- och grundskola mellan olika huvudmän. På gymnasienivå är skillnaderna mindre. Här kan det finnas anledning att identifiera vilka indelningar som ger de största skillnaderna och följa dessa med indikatorer.

En förutsättning för användning och i förlängningen effekter av den, är tillgång till tekniken. Trots att tillgång i sig inte skapar önskade effekter konstaterar Skolverket att det finns ett samband mellan grundläggande it-kompetens och tillgången till dator. Samtidigt pekar Skolverket på ett stort behov av kompetensutveckling för att kunna använda it som pedagogiskt verktyg. Vi har fokuserat vårt arbete på grund- och gymnasienivå då detta är den huvudsakliga inriktningen i den digitala agendan. I det här arbetet saknas digitaliseringen av de svenska högskolorna och universitetens utbildningsverksamhet, samt Komvux och sfi. Det är något vi avser att fortsätta arbetet med och utöka antalet indikatorer för, i den mån det är möjligt.

4.3.2 Insatser och åtgärder i agendan

Tabell 4.8 Status insatser och åtgärder inom sakområde Skola och undervisning

Insats/åtgärd	Beteckning	Målgruppsrelevans	Status
Medel för utveckling av användning av it i undervisning	08:01	Direkt	Klar
Nya ämnesplaner för gymnasieskolan	08:02	Indirekt	Klar
Skolverket följer upp it-användning och it-kompetens i skolan	08:03	Strategisk	Pågår
It-baserade prov inom sfi	08:04	Direkt	Klar
Skolans huvudmän ansvarar för att läroplaner följs	08:05	Indirekt	Pågår
It som plattform i kompetensutvecklingsinsatser	08:06	Direkt	Pågår

Kommentar: Insatserna och åtgärderna återges i kortform. Fullständig beskrivning framgår av bilagan över insatser och åtgärder i den digitala agendan. I avsnitt 3.2 förklaras begrepp som används.

Status och karaktär

Flera av insatserna och åtgärderna inom området är breda strategiska åtgärder för att främja användandet av it i skolan på bred front. Ett exempel på en insats är Skolverkets uppdrag att kontinuerligt följa upp utvecklingen av it-kompetens i skolan på alla nivåer samt att it förts in som läromål i läroplaner på alla nivåer av skolan. På flera punkter är åtgärderna som redovisas i agendan konstateranden av olika slag. Som exempel kan nämnas skrivningen ”it är ett av skolans lärverktyg, som behövs för att nå skolans mål”. Skrivningen återfinns som en beslutad insats i den digitala agendan. Vi har valt att inte definiera skrivningen som en insats.

Ovanstående ger vid handen att några insatser och åtgärder mer eller mindre ständigt är pågående. Utifrån förutsättningarna för arbetet har det inte varit möjligt att närmare bedöma intensiteten eller undersöka vilka konkreta aktiviteter som faktiskt genomförs. Åtgärden att it ska fungera som en plattform i kompetensutvecklingsinsatser är pågående då flera underliggande aktiviteter kan rymmas inom åtgärden.

Åtgärden om it-baserade prov inom svenskundervisning för invandrare (sfi) definieras som klar då åtgärden avbrutits. Skolverket har konstaterat att det finns en stor utvecklingspotential för it-baserade slutprov inom sfi, men att bland annat tekniska förutsätt-

ningar i skolorna har inneburit utmaningar som behöver ses över⁹. Regeringen beslöt under 2012 i samband med ändring av Skolverkets regleringsbrev att inget fortsatt utvecklingsarbete ska bedrivas.

Nya ämnesplaner för gymnasieskolan infördes 2011 och genomförandestatus är därför klar. Samtidigt är det viktigt att följa utvecklingen och se vilket genomslag de nya ämnesplanerna fått i praktiken.

Relevans

Det finns två tydliga ambitioner inom sakområdet. Dels ska elever och lärare ha tillgång till modern it-utrustning, dels ska eleverna få kunskap att använda it som ett verktyg för kunskapsinhämtning, kommunikation, skapande och lärande.

Övergripande styrdokument för grund- och gymnasieskola som nämns kan sägas ta fasta på det senare.

Ambitionen som handlar om tillgången till moderna it-baserade lärvverktyg täcks inte av insatserna och åtgärderna. Samtidigt är bilden att tillgången till it-utrustning varierar i hög utsträckning mellan olika platser i landet. Det skiljer sig också åt hur mycket fokus skolhuvudmännen i landet lägger på att förse skolorna med rätt utrustning.

Ett annat område som har lyfts fram som viktigt i samband med uppföljningen, men som inte omnämns i den digitala agendan, är behovet av kompetensutvecklingsinsatser som inriktas på hur it kan användas som pedagogiskt verktyg.

En åtgärd är att it ska användas som plattform i kompetensutvecklingsinsatser riktade till lärare. Det handlar om att använda it som distributionskanal för fortbildningsmaterial av olika slag. Frågan är om inte en sådan användning kan anses vara självklar i dag.

Personer med inblick i de insatser som genomförs ger bilden av att det är viktigt att blicka framåt och formulera nya insatser inom området. Även om flera insatser i strikt mening är genomförda återstår mycket. Även om it har förts in som en del av ämnes- och kursplaner bör detta snarast betraktas som en löpande prioritering där mycket utvecklingsarbete återstår i praktiken.

En central fråga i sammanhanget är att ansvaret för praktiskt utvecklingsarbete ligger på skolans huvudmän, det vill säga hos

---

⁹ Delredovisning av uppdrag om mål och prov på varje studieväg i svenskundervisning för invandrare (sfi), 2011-03-30, Skolverket (dnr. 73-2010:381).

kommuner och fristående aktörer. I en av åtgärderna som tas upp i den digitala agendan konstaterar regeringen att skolans huvudmän har ansvar för att läroplaner med kurs- respektive ämnesplaner följs och att det är positivt om dessa samverkar med andra berörda aktörer så att målet nås med god kvalitet i hela landet. Ansvaret för mycket av det faktiska genomförandearbetet ligger med andra ord på skolans huvudmän.

4.3.3 Ekosystem

Sakområdets ambition är dels att elever ska och lärare bör ha tillgång till moderna lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning, dels att varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande. Detta innebär att vi söker efter aktörer vars verksamhet, enligt sakområdets nyckelfraser i agendan, kan leda till att:

- varje elev efter genomgången grundskola ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för kunskapssökande, kommunikation, skapande och lärande
- den digitala kompetensen hos eleverna förbättras efter grundskolan
- det finns bra digitala läroverktyg och användning av dessa
- den digitala kompetensen hos personalen höjs.

Tabell 4.9 Identifierade aktörer inom sakområdet Skola och undervisning

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Datorn i utbildningen (DIU)	Intresseorganisation	Föreningen DIU arbetar med att bygga nätverk för erfarenhetsutbyte och kunskapsutveckling kring it och lärande i svensk ungdomsskola	Eget initiativ
Friskolornas riksförbund	Branschorganisation	Förbundet är branschorganisation för utbildning och barnomsorg i enskild regi. Digitalisering finns på agendan.	Eget initiativ

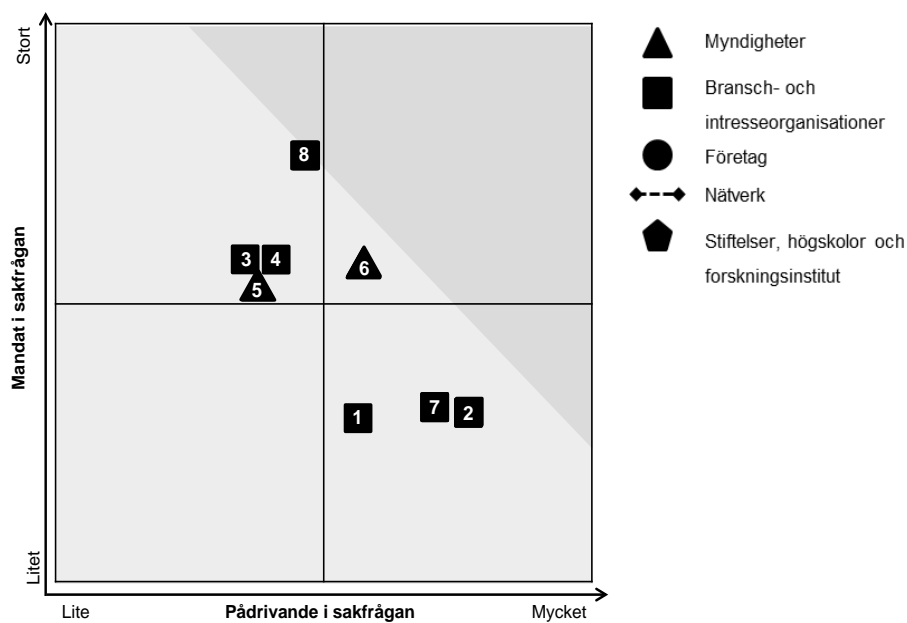
Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Läraryrket	Branschorganisation	Läraryrket är ett fackligt yrkesförbund för lärare av alla kategorier, studie- och yrkesvägledare, skolledare och lärarstudenter. Digitalisering finns på agendan.	Eget initiativ
Lärarnas riksförbund	Branschorganisation	Förbund som ingår i SACO och organiserar behöriga lärare och studie- och yrkesvägledare. Digitalisering finns på agendan.	Eget initiativ
Skolinspektionen	Myndighet	Myndigheten är tillsynsmyndighet för hela skolområdet. It i skolan finns på Skolinspektionens agenda.	Regeringsuppdrag
Skolverket	Myndighet	Skolverket styr, stödjer, följer upp och utvärderar kommuners och skolors arbete med syftet att förbättra kvaliteten och resultaten i verksamheterna. Skolverket har regeringsuppdrag inom området it i skolan.	Regeringsuppdrag
.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)	Intresseorganisation	.SE är en oberoende allmännyttig organisation. Stiftelsen driver Webbstjärnan, en tävling för skolelever som syftar till att främja digital kompetens.	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) är en arbetsgivar- och intresseorganisation för kommuner, landsting och regioner. SKL driver projektet Skola i e-samhället.	Eget initiativ

Kartläggningen har inte inkluderat de enskilda skolorna eller kommunerna utan fokuserar på de som företräder skolor, personal och kommuner.

Det finns ett flertal aktörer inom området av olika karaktär. Både branschorganisationer, myndigheter och nätverk är verksamma inom sakområdet.

Figur 4.3 Översikt aktörer inom sakområdet Skola och undervisning

Nr	Namn
1	DiU
2	Friskolornas riksförbund
3	Läraryrket
4	Lärares riksförbund
5	Skolinspektionen
6	Skolverket
7	.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)
8	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
9	Tidningsutgivarna

Frågan om digitala verktyg och teknik präglas av den decentraliserade beslutsmodellen. Ansvarig myndighet är Skolverket med stöd av Skolinspektionen. Dessa båda myndigheter bedöms vara pådrivande, dock inte alltid i sakfrågan.

Kommentar

Området präglas av en decentraliserad modell. Det är de enskilda skolorna i kombination med kommunerna som sannolikt har den största möjligheten att påverka digitaliseringen av processer och val av it-stöd.

Rörande elevers och lärares digitala kompetens finns flera aktörer, men det finns inget nätverk eller organisation som har detta som sin huvudfråga. Det finns utrymme för en nätverksorganisation som samlar de frågeställningar som rör elever och digitalisering.

4.4 Digital kompetens

Den övergripande ambitionen inom sakområdet digital kompetens är att alla i arbetsför ålder ska ha en god digital kompetens för att bli anställningsbara eller kunna starta och driva företag.

Ambitionen fokuserar på betydelsen av bred it-kompetens hos arbetstagare och företagare. Samtidigt lyfter den digitala agendan fram företagets kompetensförsörjningsbehov inom it-området. Det perspektivet avspeglas däremot inte fullt ut i sakområdets övergripande ambition.

4.4.1 Indikatorer

I arbetet med att föreslå indikatorer på sakområdet har relevanta nyckelformuleringar i den digitala agendan identifierats. Dessa är:

- god digital kompetens bland alla i arbetsför ålder
- säkra en nationell kompetensförsörjning.

Området handlar om att säkerställa att hela den vuxna befolkningen har nödvändig digital kompetens, framför allt för att klara sig i yrkeslivet, men också att samhället får tillgång till de olika former av it-

kompetens, eller avancerad digital kompetens, som krävs för att Sverige ska nå det it-politiska målet.

De insatser som görs på grundskolenivå i dag kommer att få effekter på den vuxna befolkningen på sikt. Fram till att sådana effekter får genomslag behövs eventuellt insatser för att lyfta den generella kompetensen i befolkningen. När det gäller den mest grundläggande nivån av digital kompetens, till exempel att för första gången använda internetjänster, så ligger detta inom området Digitalt innanförskap.

Inom EU har man gjort bedömningen att det kommer att vara stor brist på avancerad digital kompetens i framtiden. Våren 2013 lanserades Grand Coalition for Digital Jobs¹⁰, en kraftsamling för att säkerställa tillgången på digital kompetens i Europa för att bidra till ett gynnsamt startup-klimat och konkurrenskraftiga företag. Sverige har konstaterat att risken för överskott på olika former av avancerad digital kompetens är mycket liten och vi behöver verka för ökat intresse och utbildning på området.

Flera av den digitala agendans sakområden är beroende av att hela befolkningen har god digital kompetens. I takt med att allt fler traditionellt sett analoga yrken i större utsträckning blir digitala, krävs en bredare digital kompetens i befolkningen.

Området är nära sammankopplat med digitalt innanförskap när det gäller kompetens i befolkningen som helhet. För att öka den generella it-kompetensen är en förutsättning att individer använder it.

Området påverkar sedan flera andra områden, speciellt när det gäller den professionella it-kompetensen. Skola och undervisning är ett område som påverkar den digitala kompetensen på längre sikt. Det finns indikatorer som vi kommer att överväga för sakområdet Forskning och innovation som skulle kunna vara relevanta även på det här området. Som exempel kan nämnas mått på andel examinerade inom vetenskap och teknologi och andel som skrivit ett eget datorprogram.

---

¹⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/grand-coalition-digital-jobs-0>

Föreslagna indikatorer

Tabell 4.10 Föreslagna indikatorer för sakområde Digital kompetens

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Sveriges jämförelsetal och ranking i OECD:s kommande mätningar av vuxnas färdigheter i problemlösning i teknikintensiva miljöer	[PIAA C]			
2	Andel datoranvändare (i åldern 16–74) med medium eller hög datorkompetens (utifrån Eurostats klassning, baserat på hur många av ett antal definierade aktiviteter de tillfrågade har genomfört)	[LOD 2]	2011	68,5 %	6
3	Andel datoranvändare (i åldern 16–74) med medium eller hög internetkompetens (utifrån Eurostats klassning, baserat på hur många av ett antal definierade aktiviteter de tillfrågade har genomfört)	[LOD 2]	2011	62,4 %	2
4	Andel individer (i åldern 16–74) som anser att nivån på deras it-kompetens skulle utgöra ett hinder om de skulle söka nytt jobb inom ett år	[LOD 2]	2011	7,9 %	4
5	Andel datoranvändare som (någonsin) skapat en webbsida	[LOD 2]	2011	19,1 %	5
6	Andel invånare (i åldern 16–74) som genomfört en kurs på internet de senaste tre månaderna	[LOD 2]	2011	5,4 %	19
7	Andel kommuner som arbetar aktivt för att säkerställa medarbetarnas kompetens avseende it	[eB]			
8	Jämförelsetal för nivån av kompetensbrist inom it på kort sikt, baserat på SCBs Arbetsmarknadsbarometer	[SCB -AB]			
9	Jämförelsetal för prognostiserad kompetensbrist inom it på lång sikt, baserat på SCBs Trender och Prognoser	[SCB -T&P]			
10	Andel av företagen över 10 anställda som har anställt it-specialist (huvudsaklig arbetsuppgift)	[SCB -FIT]	2012	23 %	
11	Andel av företagen som rekryterat till it-specialist och upplevt svårighet att tillsätta tjänsten	[SCB -FIT]	2011	54 %	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

OECD kommer 2013 eller 2014 att publicera resultatet från en ny intressant mätning av färdigheter som vuxna behöver för att fungera på arbetsmarknaden – läsförståelse, matematik och förmåga att lösa problem i teknik-intensiva miljöer (indikator 1). Mätningen sker inte genom självskattning utan genom att respondenterna får uppgifter som de ska lösa framför en dator.

Till detta sakområde har vi även sorterat ett antal ytterligare användningsrelaterade indikatorer från EU-statistiken (indikatorer 2, 3, 5, 6). Dessa bedöms vara något mer krävande än de användningsrelaterade indikatorer som vi sorterade till sakområde Digitalt innanförskap.

Indikator 4 är en självskattning, men frågan är intressant formulerad och väl i linje med sakområdets fokus. Indikator 7 och eBlomlådan kan användas om en hög andel av kommunerna aktivt börjar använda verktyget, om så inte är fallet finns en påtaglig risk för ett snett urval och därmed ett missvisande resultat.

En exakt definition av vad digital kompetens är för något i den generella befolkningen finns inte. Här behövs fortsatt arbete för att definiera och fastställa begreppet ytterligare. När det gäller den professionella it-kompetensen förändras den kontinuerligt. Lite beroende på vilken definition som väljs finns ganska gott om indikatorer som kan användas.

Kommentar

Baserat på de indikatorer vi har där internationella jämförelsetal finns, framträder en bild av att befolkningen i Sverige som helhet har en relativt hög digital kompetens. Däremot ligger vi något efter andra länder avseende it-specialister.

4.4.2 Insatser och åtgärder i agendan

Tabell 4.11 Status insatser och åtgärder inom sakområde Digital kompetens

Insats/åtgärd	Beteckning	Målgruppsrelevans	Status
EU:s flaggskeppsinitiativ Agenda för ny kompetens och arbetstillfällen etc.	03:01	Strategisk	Pågår
Scorecard.se	03:02	Strategisk	Klar
Förenkling av expertskatten	03:03	Direkt	Klar
Utredning om åtgärder för att öka småföretagens it-användning	03:04	Strategisk	Klar

Kommentar: Insatserna och åtgärderna återges i kortform. Fullständig beskrivning framgår av bilagan över insatser och åtgärder i den digitala agendan. I avsnitt 3.2 förklaras begrepp som används.

Status och karaktär

Sakområdet innehåller relativt få insatser och åtgärder. Av uppföljningen framgår att merparten av dessa uppges vara klara.

Insatserna och åtgärderna är av karaktären behovsanalys där problematiseringar av situationen görs. Däremot finns ingen egentlig insats eller åtgärd som mer inriktas mot att påverka situationen i någon egentlig mening. Undantaget är den så kallade expertskatten som syftar till att underlätta för företag att kunna rekrytera utländska experter och nyckelpersoner. Åtgärden är generell och har inget särskilt fokus på personer med särskild it-kompetens.

Relevans

Det är svårt att förhålla sig till sakområdet isolerat. Detta är också tydligt i samband med uppföljningen och kontakterna med personer med inblick i de insatser och åtgärder som ingår i sakområdet. Av dessa framgår tydligt att satsningar på digital kompetens på många områden direkt, eller indirekt, hakar i eller i vissa fall överlappar insatser inom skola och undervisning, digitalt innanförskap samt entreprenörskap och företagsutveckling.

Detta gör sammantaget att insatserna och åtgärderna som specifikt tas upp under sakområdet inte är tillräckliga eller att de är av begränsad direkt relevans i relation till hur området beskrivs i den digitala agendan.

Som exempel kan nämnas att regeringen tar upp betydelsen av att insatser görs inom utbildningsväsendet för att stärka den digitala kompetensen, såväl avseende grundläggande it-färdigheter som spetskompetens. Insatserna som anges under sakområdet är däremot i begränsad utsträckning riktade mot dessa åtgärdsområden. Sannolikt är avsikten att den typen av åtgärder istället bör hanteras som en del av sakområdena Skola och undervisning och möjligen även Forskning och innovation. Kopplingen mellan behov och åtgärd inom just detta område blir därför svag.

Ett annat åtgärdsområde som tas upp är företagens möjligheter att attrahera utländsk kompetens, i synnerhet spetskompetens, på it-området. En åtgärd är direkt inriktad på detta. Det är regeringens avsikt att genomföra förenkling av den så kallade expertskatten, en åtgärd som genomfördes i samband med 2012 års budgetproposition. IT&Telekomföretagen, som regeringen nämner i beskrivningen av sakområdet, menar emellertid att just frågan om expertskatt inte är den viktigaste i sammanhanget. De anser att det är viktigare att i ökad utsträckning underlätta för utländska studenter i Sverige att efter studierna kunna stanna i landet och arbeta.

En insats som nämns är arbetet på området som bedrivs inom EU. Digital kompetens återfinns i den digitala agendan för Europa, men också i EU:s flaggskeppsinitiativ Agenda för ny kompetens och arbetstillfällen. EU-kommissionens initiativ Grand Coalition for Digital Jobs¹¹ är en form av brett partnerskap som bland annat syftar till att täcka näringslivets behov av anställda med relevant it-kompetens. Enligt EU-kommissionens beräkningar kommer Europa 2015 att ha ett underskott om cirka 900 000 personer med relevant it-kompetens. Om och hur detta kommer att påverka insatser och åtgärder i Sverige återstår att se.

---

¹¹ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/grand-coalition-digital-jobs-0>

4.4.3 Ekosystem

Sakområdets ambition är att alla i arbetsför ålder ska ha en god digital kompetens för att bli anställningsbara eller kunna starta och driva företag. Detta innebär att vi söker efter aktörer vars verksamhet, enligt sakområdets nyckelfraser i agendan, kan leda till att:

- den digitala kompetensen bland alla i arbetsför ålder bibehålls och stärks
- den nationella kompetensförsörjningen säkras.

Tabell 4.12 Identifierade aktörer inom sakområde Digital kompetens

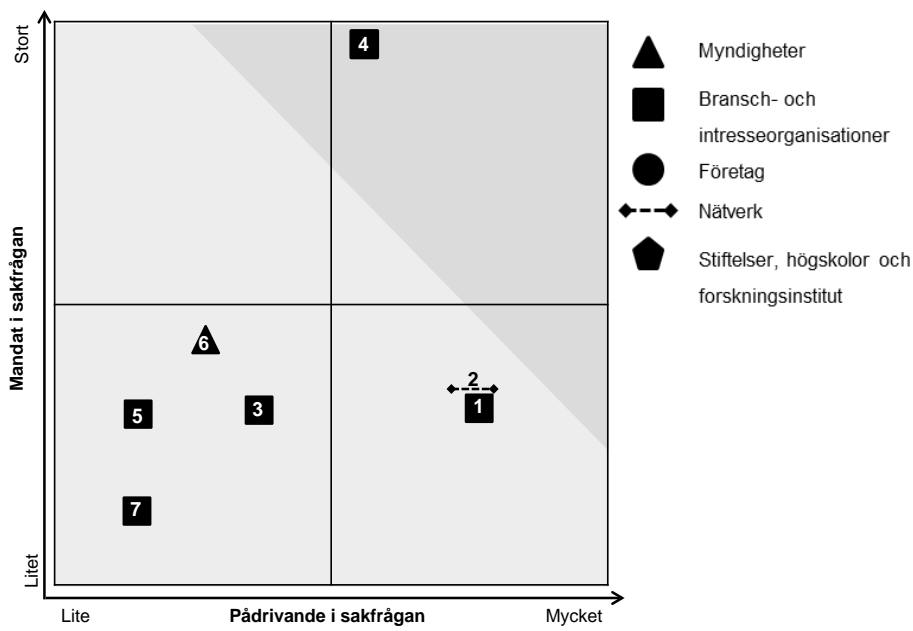
Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Dataföreningen	Intresseorganisation	Dataföreningen i Sverige är en ideell förening som verkar för en sund utveckling av it-användningen i Sverige	Eget initiativ
Digidel 2013	Intresseorganisation	Digidel 2013 är en nationell kampanj som via partnerskap strävar till att öka e-delaktigheten och minska de digitala klyftorna i samhället	Eget initiativ
Folkbildningsrådet	Intresseorganisation	Folkbildningsrådet är en ideell förening som samlar de aktörer som representerar studieförfrämjanden och folkhögskolor	Eget initiativ
IT&Telekomföretagen	Branschorganisation	IT&Telekomföretagen, som är en medlemsorganisation för företag inom it- och telekomsektorn, genomför flera initiativ inom området digital kompetens	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
LO	Intresseorganisation	LO är ett samarbete mellan fjorton svenska fackförbund som erbjuder sina medlemmar hjälp att skaffa sig en egen dator	Eget initiativ
Myndigheten för yrkeshögskolan	Myndighet	Myndigheten ansvarar för frågor som rör yrkeshögskolan i Sverige och verkar för att utbildningarna tillgodoser arbetslivets behov av kompetens däribland it-branschen	Regeringsuppdrag
Riksföreningen för e-kompetens	Intresseorganisation	REK är ett kunskapsnätverk av företag, organisationer, myndigheter, universitet och högskolor som syftar till att öka e-kompetensen generellt	Eget initiativ

Enskilda utbildningsföretag har inte inkluderats i kartläggningen.

Högskolor och universitet har inte heller analyserats som en del av denna kartläggning även om de erbjuder it-utbildning.

Figur 4.4 Översikt aktörer inom sakområdet Digital kompetens

Nr	Namn
1	Dataföreningen
2	Digidel
3	Folkbildningsrådet
4	IT&Telekomföretagen
5	LO
6	Myndigheten för yrkeshögskolan
7	Riksföreningen för e-kompetens

Kommentar

Inom utbildningsområdet är antalet privata aktörer stort, vilket medfört att fokus för detta sakområde har varit de nyckelaktörer som samlar de organisationer som erbjuder kurser för allmänheten eller erbjuder vidareutbildning inom it på grundläggande nivå.

Flera av aktörerna som identifierats inom området bedöms inte vara starkt pådrivande eller ha starkt mandat. En av de mer pådrivande aktörerna är kampanjen Digidel 2013 som kommer att avslutas i sin nuvarande form vid årets slut. Preliminärt ser området ut att vara svagt representerat ur ett aktörsperspektiv.

4.5 Entreprenörskap och företagsutveckling

Den övergripande ambitionen för sakområdet Entreprenörskap och företagsutveckling är att it:s potential ska tillvaratas för att öka företagets tillväxt, konkurrenskraft och handel.

Den inriktning som beskrivs i den digitala agendan kan delas in i två huvudsakliga spår. Det första handlar om it-lösningar som leder till effektivare administration för företagen i kontakterna med myndigheter. Även myndigheternas användning av e-upphandling kan delvis ingå här. Det andra spåret handlar om hur en ökad it-användning bland företag kan öka deras konkurrenskraft eller ge tillgång till nya marknader. Vikten av att främja den gränsöverskridande handeln inom EU tas också upp.

Under sakområdet betonas även vikten av att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av offentlig information från myndigheter.

4.5.1 Indikatorer

Området företagsutveckling har relativt god tillgång på indikatorer, speciellt när det gäller just graden av digitaliserade affärsprocesser. Eurostat samlar in och sammanställer detta från medlemsländerna vilket gör att det även finns god tillgång på internationellt jämförbara resultat. Den digitala agendan har en tyngdpunkt på befintlig företagsutveckling snarare än entreprenörskap. Det speglar sig i de nuvarande indikatorerna.

Föreslagna indikatorer

Tabell 4.13 Föreslagna indikatorer för sakområde Entreprenörskap och företagsutveckling

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel invånare (i åldern 16–74) som beställt varor eller tjänster från säljare i andra EU-länder via internet de senaste 12 månaderna	[DAE]	2011	16,4 %	11
2	Andel av små och medelstora företag som köper varor och tjänster online	[DAE]	2011	37,9 %	5
3	Andel stora företag (250+ anställda) som bedöms ha it-baserad integration mellan huvudprocesser (exkluderar finanssektorn)	[LOD2]	2011	83,8 %	7
4	Andel små och mellanstora företag (10–249 anställda) som bedöms ha it-baserad integration mellan huvudprocesser (exkluderar finanssektorn)	[LOD2]	2011	45,3 %	17
5	Andel företag som bedöms ha en it-baserad supply chain-hantering (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn)	[LOD2]	2011	26,9 %	7
6	Andel företag som bedöms ha automatiserat informationsutbyte med andra företag eller organisationers it-system (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn)	[LOD2]	2010	34,1 %	13
7	Andel företag som fyller i och skickar in elektroniska blanketter (+ nedbrytning per storleksklass inkl. (0)1–9 anställda)	[LOD2/SCB-FIT]	2011	83,4 %	10
8	Andel företag som tar emot eller skickar e-fakturor (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn; behöver kompletteras med kategorin 0–9)	[LOD2/SCB-FIT]	2011	28,4 %	10
9	Andel företag som skickat in en offert i ett elektroniskt upphandlingsverktyg under det senaste kalenderåret (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn)	[LOD2/SCB-FIT]		16 %	13
10	Andel intäkter från elektronisk handel bland företag över 10 anställda (exkluderar finanssektorn)	[LOD2/SCB-FIT]	2011	18,9 %	3
11	Andel företag som använder CRM-system (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn)	[LOD2/SCB-FIT]	2010	23,8 %	6

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
12	Andel företag som har en egen webbplats (1–9 anställda)	[SCB-FIT]	2012	59 %	
13	Andel företag som har en egen webbplats (över 10 anställda)	[SCB-FIT]	2012	89 %	
14	Antal nystartade företag med inriktning mot it per år	[TA]	2010	3 751	
15	Andel av små och medelstora företag som säljer varor och tjänster online	[DAE]	2011	23,6 %	3
16	Andel företag med tillgång till internet (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn)	[SCB-FIT]	2012	98 %	11
17	Andel företag med tillgång till internet (1–9 anställda)	[SCB-FIT]	2012	90 %	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna 1–2 är mål som finns i den europeiska digitala agendan. Indikatorerna 3–12 mäter samtliga på ett eller annat sätt i vilken grad företagen i Sverige använder digitala verktyg i sin verksamhet. Indikatorerna 3–6 har bedömts vara mindre intressanta som mätredskap för företag med färre än 10 anställda. Indikatorerna 7–13 har tvärtom bedömts vara relevanta att även mäta avseende företag med 1–9 anställda.

Den svenska digitala agendan har ett fokus på företagsutveckling i större utsträckning än entreprenörskap. Vi avser att fortsätta arbetet med att studera delområdet entreprenörskap för att ta fram flera indikatorer på det området. Även entreprenörskap kan tänkas delas upp i den del av digitaliseringen som underlättar start av företag generellt och frågor som rör start och utveckling av it-baserade företag. Många insatser görs på europeisk nivå för att stimulera nyföretagande inom it. Det är delvis en fråga som även kommer in i sakområdet Forskning och innovation.

Kommentar

Bilden av hur de svenska företagen digitaliserats är väldigt bred. Tillämpningarna av it i verksamheten blir ofta verksamhetsspecifika och vi har i dagsläget en lite för fragmenterad bild för att den ska vara enkel att relatera till andra länder och tydligt visa utvecklingen.

Sammantaget kan man ändå känna igen trenden som återkommer något från andra sakområden där Sverige är ledande avseende tillgång till teknik men inte i lika stor utsträckning användare. De flesta indikatorerna vi i dagsläget tittar på för det här området är användningsmått och där rankar vi inte direkt högt gentemot övriga Europa som alla rankingar här relaterar till. Den europeiska statistiken mäter endast företag med 10 anställda eller fler vilket gör att vi har bristfälligt jämförelseunderlag för de mindre företagen. Den utökning av urval som Statistiska centralbyrån (SCB) gör i sin undersökning mot företag avseende deras it-användning omfattar också ett ganska begränsat antal frågor varför bilden inte blir riktigt fullständigt på den gruppen av företag.

4.5.2 Insatser och åtgärder i agendan

Tabell 4.14 Status insatser och åtgärder inom sakområde Entreprenörskap och företagsutveckling

Insats/åtgärd	Beteckning	Målgruppsrelevans	Status
Handlingsplan för kulturella och kreativa näringar	06:01	Strategisk	Klar
Lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen	06:02	Indirekt	Klar
Undanröja handelshinder internationellt på it-området	06:03	Direkt	Pågår
Förenkla uppgiftslämnande genom digitala lösningar	06:04	Indirekt	Pågår
Äkthetskontroll av elektroniska underskrifter av olika utländska e-signaturer	06:05	Direkt	Pågår
Råd för kulturella och kreativa näringar	06:06	Strategisk	Klar
Utredning om åtgärder för att öka småföretagens it-användning	06:07	Strategisk	Klar
Väl fungerande digital inre marknad	06:08	Strategisk	Pågår
Samlad och lättillgänglig information om vilka regler och bestämmelser som gäller i respektive EU-medlemsland	06:09	Direkt	Pågår
Ökad användning av e-upphandling främst inom EU	06:10	Strategisk	Pågår

Insats/åtgärd	Beteckning	Målgruppsrelevans	Status
Företagsskattekommittén	06:11	Strategisk	Klar
Utökad avdragsrätt för FoU	06:12	Direkt	Klar
Främja gränsöverskridande e-handel för ökad export	06:13	Strategisk	Pågår
E-delegationens uppdrag om att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av offentliga handlingar	06:14	Indirekt	Klar
Tillämpning av lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen	06:15	Strategisk	Pågår

Kommentar: Insatserna och åtgärderna återges i kortform. Fullständig beskrivning framgår av bilagan över insatser och åtgärder i den digitala agendan. I avsnitt 3.2 förklaras begrepp som används.

Status och karaktär

Sakområdet innehåller en rad insatser och åtgärder. Flera av åtgärderna som återfinns under sakområdet är pågående. En orsak är att flera av dessa är av karaktären löpande utvecklingsarbete. Ett tydligt exempel är till exempel det åtgärdspaket som är kopplat till den digitala inre marknaden. Här sker en rad insatser löpande för att påverka utvecklingen i önskvärd inriktning inom ramen för EU-arbetet.

I agendan tas flera olika hinder upp mot att öka likformigheten av marknadsförutsättningarna inom EU. Det handlar om regelverk kring e-handel, beskattningsregler i de olika länderna, men också om kulturella skillnader som ger olika förutsättningar för e-handel. I vissa medlemsländer finns såväl bristande kunskaper som viss skepsis till it och internet. Detta kräver flera insatser som redan är initierade och som involverar en rad olika myndigheter. EU har också fattat beslut om en strategi för en digital inre marknad vars mål och medel stämmer väl överens med den svenska ambitionen. I detta sammanhang är Sveriges roll att fortsätta vara drivande i utvecklingen även om processerna redan finns på plats inom EU.

Enligt den digitala agendan är insatserna på området indelade i fyra delar. Dessa är enhetligt regelverk för företagsbeskattning, lättillgänglig information för företagen om vilka bestämmelser som gäller för handel med olika EU-länder, ökad användning av e-upphandling samt ökad förekomst av e-handel. Alla dessa spår är levande och pågår fortlöpande även om det också redan tycks ha hänt saker inom områdena.

Det är inte helt enkelt att förhålla sig till de insatser och åtgärder som ingår i sakområdet. De representerar en stor bredd där det inte alltid framgår exakt hur de är tänkta att bidra till områdets ambition så som den uttrycks i den digitala agendan. Perspektivet växlar mellan åtgärder som utgår från ett mer direkt företagsperspektiv och åtgärder av mer generell näringspolitisk eller till och med handelspolitisk karaktär där kopplingen till it:s potential i sammanhanget inte är självklar.

Merparten av insatserna och åtgärderna handlar om att jobba med frågorna på strategisk nivå, det vill säga att utforma strategier, förbättra kunskapsunderlag eller att ta fram förslag på framtida åtgärder. Dessa insatser och åtgärder kan på sikt direkt påverka målgruppen för sakområdet som i det här fallet i första hand är företag. Ett mycket tydligt exempel är Utredningen om ökad it-användning i småföretag som lämnade sitt slutbetänkande i oktober 2012¹². Åtgärden är därmed avslutad. Det är emellertid viktigt att regeringen tar ställning till om och hur utredningens förslag och bedömningar ska omsättas till konkret verksamhet på längre sikt.

Relevans

Med hänsyn till vad som beskrivs ovan är det svårt att bedöma insatsernas och åtgärdernas relevans i förhållande till områdets ambition. Flera åtgärder är i allra högsta grad relevanta. Samtidigt finns inslag av åtgärder där det är svårt att se deras direkta påverkan av utvecklingen i förhållande till ambitionen. Nedan nämns några sådana exempel.

En insats som ingår är handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar som regeringen fattat beslut om. En annan är rådet för samma näringar. Insatserna handlar om att främja utvecklingen inom dessa näringar generellt. I uppföljningen har framkommit att it-relaterade inslag inte är framträdande. Det finns ett särskilt fokusområde som handlar om it-användning inom kulturella näringar, men enligt uppgift handlar det främst om att tillgängliggöra kultur i sig.

En annan åtgärd handlar om en lösning som Tillväxtverket utarbetat och som möjliggör äkthetskontroll av elektroniska underskrifter av olika utländska e-signaturer. Frågan regleras genom ett

¹² Små företag – stora möjligheter med it, SOU 2012:63.

EU-direktiv. Den specifika åtgärden bidrar till att underlätta för utländska företag att lämna elektroniska anbud till svenska myndigheter i samband med offentlig e-upphandling.

En åtgärd handlar om att avdragsrätten för forskning och utveckling utökas så att det ska räcka med att forskningen är av rimligt intresse för verksamheten för att avdrag ska vara möjligt. Relevansen sett till sakområdets ambition och inriktning får anses vara relativt svag givet åtgärdens generella inriktning på FoU.

Entreprenörskap är inte tydligt framträdande i sakområdet. Det finns exempelvis ingen konkret inriktning på digitala tjänsteföretag och möjligheten att i Sverige skapa förutsättningar för framväxten av nya sådana företag som baserar sina affärsidéer på digitala lösningar. Handlingsplanen för kulturella och kreativa näringar kan ha viss betydelse i sammanhanget, men om någon sådan avsikt finns framgår inte. Även möjligheterna att vidareutnyttja offentlig information kan vara av betydelse.

I första hand tycks det vara befintliga företag som omfattas av sakområdet. Kopplingen till entreprenörskap består huvudsakligen av generella åtgärder som syftar till att göra det enklare rent administrativt att starta och driva företag.

4.5.3 Ekosystem

Sakområdets ambition är att it:s potential ska tillvaratas för att öka företagets tillväxt, konkurrenskraft och handel. Detta innebär att vi söker efter aktörer vars verksamhet, enligt sakområdets nyckelfraser i agendan, kan leda till att:

- företagets tillväxt, konkurrens och handel ökar
- användningen av it bland småföretag ökar
- vidareutnyttjandet av offentlig information ökar.

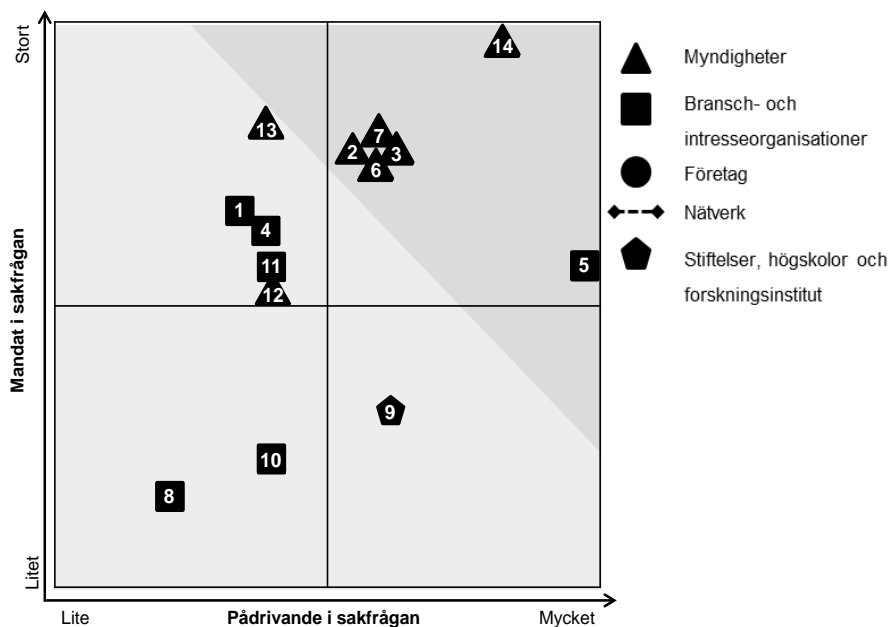
Tabell 4.15 Identifierade aktörer inom sakområdet **Entreprenörskap och företagsutveckling**

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Almi Företagspartner AB	Företag	ALMI är ett företag som genom finansiering och rådgivning verkar för att skapa tillväxt och förnyelse	Eget initiativ
Bolagsverket	Myndighet	Myndigheten samordnar och utvecklar effektiva tjänster för företag och företagande	Regeringsuppdrag
E-delegationen	Myndighet	Myndigheten arbetar för att driva på e-utvecklingen inom offentlig sektor	Regeringsuppdrag
Företagarna	Intresseorganisation	Företagarna är en medlemsorganisation som samlar och representerar småföretagare	Eget initiativ
IT&Telekomföretagen	Branschorganisation	IT&Telekomföretagen är en medlemsorganisation för företag inom It- och telekomsektorn	Eget initiativ
Kommerskollegium	Myndighet	Kommerskollegium är Sveriges myndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. E-handel är ett av regeringsuppdragen	Regeringsuppdrag
Skatteverket	Myndighet	Skatteverket är en myndighet för frågor inom skatteförvaltningsområdet.	Regeringsuppdrag
Småföretagarnas riksförbund	Intresseorganisation	Småföretagarnas riksförbund är en medlemsorganisation som samlar och representerar företagare	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Aktören i korthet	Typ av initiativ
Swedish ICT Research	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Swedish ICT Research samlar fem forskningsinstitut inom informations- och kommunikationsteknik	Eget initiativ
Svensk Handel	Branschorganisation	Svensk Handel är en medlemsorganisation som arbetar med näringspolitik och arbetsgivarfrågor för Sveriges handelsföretag	Eget initiativ
Svenskt Näringsliv	Branschorganisation	Medlemsorganisationen Svenskt Näringsliv företräder små, medelstora och stora företag via 49 ingående bransch- och arbetsgivarförbund	Eget initiativ
Tillväxtanalys	Myndighet	Tillväxtanalys är regeringens myndighet för utvärderingar, analyser, och utlandsbaserad omvärldsbevakning inom tillväxtpolitiken	Regeringsuppdrag
Tillväxtverket	Myndighet	Myndigheten arbetar för att skapa möjligheter för företag och regioner samt bidra till en hållbar tillväxt	Regeringsuppdrag
Vinnova	Myndighet	Vinnova är Sveriges innovationsmyndighet vars uppgift är att främja hållbar tillväxt genom att förbättra förutsättningarna för innovation och att finansiera behovsmotiverad forskning	Regeringsuppdrag

Inom entreprenörskap och företagsutveckling finns ett antal regionala och lokala initiativ, som Drivhuset, inkubatorer och föreningar för entreprenörer, men i denna inventering presenteras enbart nationella aktörer av relevans för sakområdet.

Figur 4.5 Översikt aktörer inom sakområdet Entreprenörskap och företagsutveckling

Nr	Namn
1	Almi Företagspartner AB
2	Bolagsverket
3	E-delegationen
4	Företagarna
5	IT&Telekomföretagen
6	Kommerskollegiet
7	Skatteverket
8	Småföretagarnas riksförbund
9	Swedish ICT Research
10	Svensk handel
11	Svenskt näringsliv
12	Tillväxtanalys
13	Tillväxtverket
14	Vinnova

Enskilda företag har inte identifierats för detta område. Branschorganisationerna som samlar företag och entreprenörer är företrädare för dessa.

Kommentar

Området entreprenörskap och företagsutveckling präglas av en hög närvaro av aktörer. Det finns olika typer av organisationer representerade samt ett flertal som både har starkt mandat och är mycket pådrivande. Majoriteten av de myndigheter som identifierats är pådrivande i sakfrågan.

5 Ekosystem för övriga sakområden

I föregående kapitel behandlas de fem sakområden i den digitala agendan som delbetänkandet särskilt fokuserar på.

Det här kapitlet syftar främst till att ge en översiktlig bild av ekosystemen – identifierade aktörer av betydelse – för de övriga 17 sakområdena.

Aktörskartläggningen ska ses som en utgångspunkt för fortsatt arbete. I kapitel 3 redovisas metod och tillvägagångssätt för arbetet.

Genomgången syftar till att få en överblick över vilka aktörerna är som vi på olika sätt behöver förhålla oss till i arbetet och hur starka och pådrivande de är. Eftersom kartläggningen är preliminär ska bilderna som redovisas tolkas med viss försiktighet. Kartläggningen kan behöva revideras under det fortsatta arbetet. En aktör kan till exempel anse sig saknas i vår genomgång, alternativt anse sig ha fått en orättfärdig bedömning. Sådana förbiseenden kan givetvis rättas till.

5.1 E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är en öppnare och smartare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- en öppnare och smartare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet
- ökat tillgängliggörande av offentliga register.

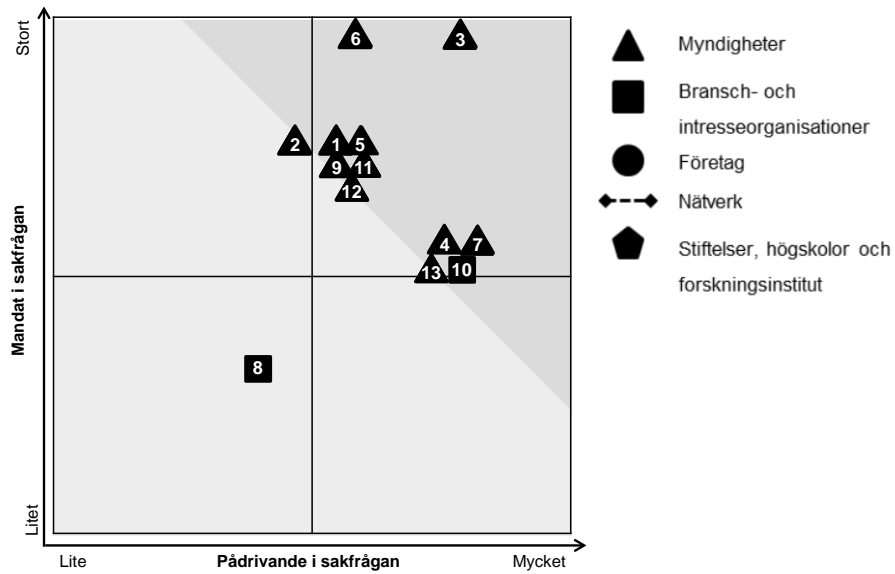

Tabell 5.1 Aktörer som identifierats inom sakområdet E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Bolagsverket	Myndighet	Mina meddelanden	Regeringsuppdrag
Centrala Studiestödsnämnden (CSN)	Myndighet	Digitalisering finns på agendan	Regeringsuppdrag
E-delegationen	Myndighet	Flertalet initiativ inom området ex. vidareutnyttjande av handlingar och Guldlänken	Regeringsuppdrag
Försäkringskassan	Myndighet	Driver digitaliserings- och effektiviseringsarbeten	Regeringsuppdrag
Lantmäteriet	Myndighet	Digitalisering finns på agendan. Geodataportalen är ett nyckelinitiativ.	Regeringsuppdrag
Regeringskansliet	Myndighet	Strategi för e-förvaltning	-
Riksarkivet	Myndighet	E-arkiv och E-diarium (eARD)	Regeringsuppdrag
SIS Swedish Standards Institute	Ideell förening	Standardisering för e-tjänster	Eget initiativ
Skatteverket	Myndighet	Mina meddelanden	Regeringsuppdrag
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Center för eSamhället, initiativ rörande öppna data och Guldlänken	Uppdrag
Trafikverket	Myndighet	Digitalförvaltning	Regeringsuppdrag
Transportstyrelsen	Myndighet	Digitalisering finns på agendan	Regeringsuppdrag
Vinnova	Myndighet	Flera initiativ inom området ex. Citizen-Centric access to Statistics, Öppna data och Guldlänken	Regeringsuppdrag

Området präglas av många starka aktörer med både omfattande mandat och flertalet aktiviteter för genomförandet av målen. Aktörerna är nästan uteslutande myndigheter.

Figur 5.1 Översikt aktörer inom sakområdet E-tjänster som grund för innovativa tjänster

Nr	Namn
1	Bolagsverket
2	Centrala Studiestödsnämnden (CSN)
3	E-delegationen
4	Försäkringskassan
5	Lantmäteriet
6	Regeringskansliet
7	Riksarkivet
8	SIS Swedish Standards Institute
9	Skatteverket
10	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
11	Trafikverket
12	Transportstyrelsen
13	Vinnova

5.2 Vardagssäkerhet

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att användning av it och internet ska präglas av säkerhetsmedvetande och tillit.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- användning av it och internet som präglas av säkerhetsmedvetande och tillit.

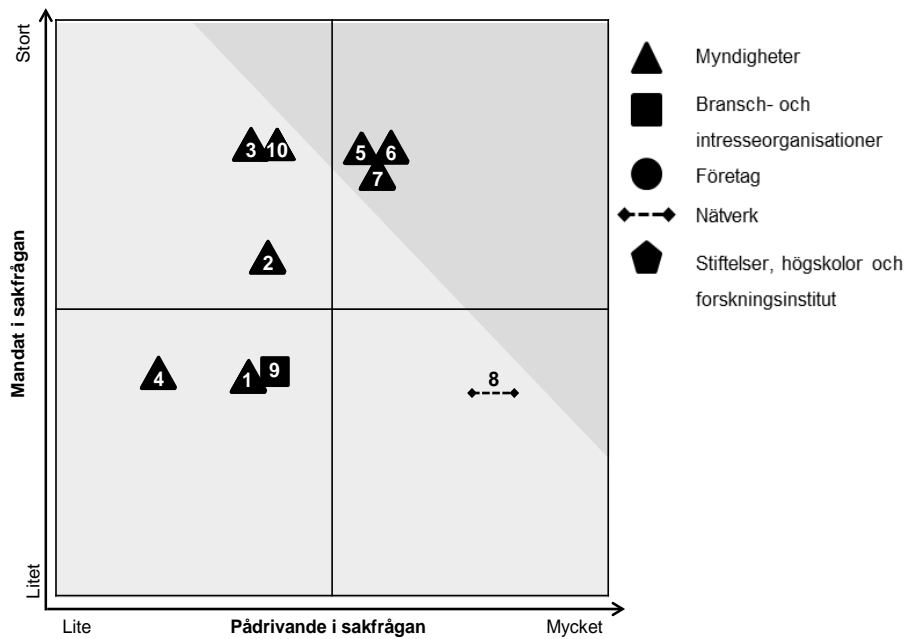
Tabell 5.2 Identifierade aktörer inom sakområdet Vardagssäkerhet

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Datainspektionen	Myndighet	krankt.se	Regeringsuppdrag
E-legitimationsnämnden	Myndighet	e-legitimation huvudfrågan	Regeringsuppdrag
Konsumentverket	Myndighet	Tillsynsmyndighet e-handel	Regeringsuppdrag
Medierådet	Myndighet	Stärka barn och ungas medieanvändning	Regeringsuppdrag
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	Myndighet	Webbplats om informationssäkerhet	Regeringsuppdrag
Polisen	Myndighet	Stoppa blufffakturorna, nationellt bedrägericentrum	Regeringsuppdrag
Post- och telestyrelsen (PTS)	Myndighet	Webbplats om internetsäkerhet	Regeringsuppdrag
Surfa Lugnt	Nätverk	Surfa Lugnt – hemsida och nätverk	Eget initiativ
Svensk handel	Branschorganisation	Konsument perspektivet för e-handel	Eget initiativ
Tullverket	Myndighet	Hemsida om internet-handel	Regeringsuppdrag

De aktörer som identifierats är i huvudsak myndigheter. Det är ingen aktör som tydligt profilerar sig kring praktiska frågor. Handgripliga råd upplevs oftare komma från frivilliga initiativ, exempelvis Surfalugnt.se eller forskarinitiativ som Cybernormer.se, och Netnanny.wordpress.com och Kulturer.net där man kan ställa frågor och få svar från kvalificerade forskare. Även sociala media används,

i varierande organiserad form, för diskussion och frågor och svar kring vardags säkerhet.

Figur 5.2 Översikt aktörer inom sakområdet Vardags säkerhet

Nr	Namn
1	Datainspektionen
2	E-legitimationsnämnden
3	Konsumentverket
4	Medierådet
5	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
6	Polisen
7	Post- och telestyrelsen (PTS)
8	Surfa Lugnt
9	Svensk handel
10	Tullverket

5.3 Offentlig förvaltning

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är en enklare vardag för privatpersoner och företag samt en effektivare offentlig förvaltning.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

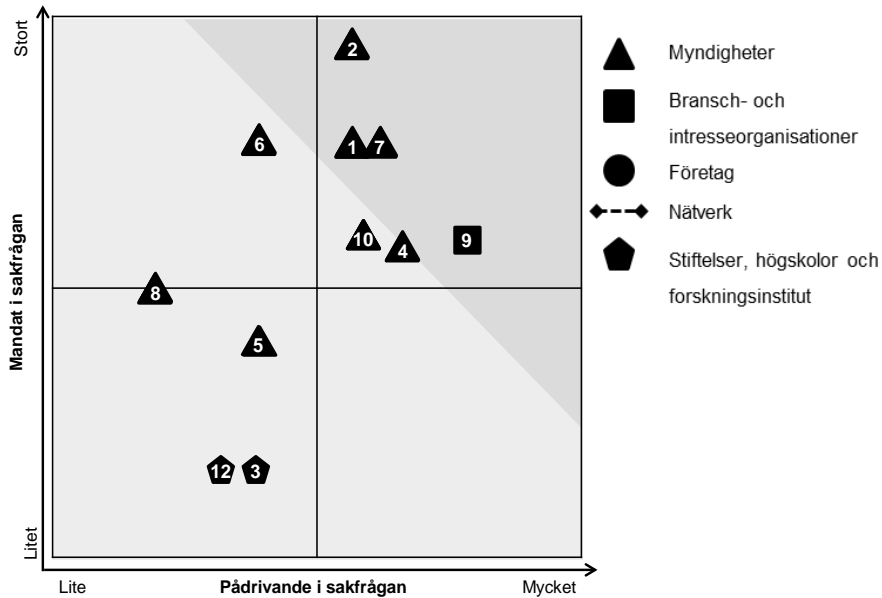
- fler och bättre e-tjänster
- en enklare vardag för företag och privatpersoner.

Tabell 5.3 Identifierade aktörer inom sakområdet Offentlig förvaltning

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Bolagsverket	Myndighet	Verksamt.se	Regeringsuppdrag
E-delegationen	Myndighet	Övergripande uppdrag kring e-förvaltning	Regeringsuppdrag
Forskarnätverket eGovernment	Intresseorganisation	Nätverk för forskare inom e-förvaltning	Nätverk
Försäkringskassan	Myndighet	Driver ett digitaliserings- och effektiviseringsarbete	Regeringsuppdrag
Innovationsrådet	Myndighet	Innovation och kvalitet i offentlig verksamhet	Regeringsuppdrag
Lantmäteriet	Myndighet	Digitalisering finns på agendan	Regeringsuppdrag
Skatteverket	Myndighet	Verksamt.se	Regeringsuppdrag
Statens servicecenter	Myndighet	Erbjuder digitala tjänster	Regeringsuppdrag
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Center för eSamhället (Cesam)	Eget initiativ
Tillväxtverket	Myndighet	Verksamt.se	Regeringsuppdrag
Transportstyrelsen	Myndighet	Digitalisering finns på agendan	Regeringsuppdrag
Örebro universitet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Forskarskolan Offentlig verksamhet i utveckling (FOVU)	Forskningsprojekt

Initiativen på området rör främst informell standardisering och gemensamma lösningar riktade till privatpersoner och företag. Aktörer ansvariga för nationella portaler dominerar starkt.

Figur 5.3 Översikt aktörer inom sakområdet Offentlig förvaltning

Nr	Namn
1	Bolagsverket
2	E-delegationen
3	Forskarnätverket eGovernment
4	Försäkringskassan
5	Innovationsrådet
6	Lantmäteriet
7	Skatteverket
8	Statens servicecenter
9	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
10	Tillväxtverket
11	Transportstyrelsen
12	Örebro universitet

5.4 Vård och omsorg

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att det nationella arbetet inom e-hälsa inriktas på att skapa synliga och konkreta förbättringar för tre huvudsakliga målgrupper: individen, vård- och omsorgspersonal samt beslutsfattare inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- väl fungerande, samverkande och säkra beslutsstöd
- ändamålsenligt stöd för att följa upp verksamheten
- individuellt anpassad service; interaktiva, informativa, säkra tjänster.

Tabell 5.4 Identifierade aktörer inom sakområdet Vård och omsorg

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Apotekens Service AB	Företag	Ansvarar för samhällsviktiga infrastruktur tjänster inom hälso- och sjukvården	Eget initiativ
CeHis	Nätverk	Center för eHälsa i samverkan	Regeringsuppdrag
E-legitimationsnämnden	Myndighet	e-legitimation huvudfrågan	Regeringsuppdrag
Famna	Branschorganisation	Samlar 45 medlemsorganisationer i vård och omsorg	Eget initiativ
Inera	Företag	Utförare som samverkar kring genomförandet av Nationell eHälsa	Eget initiativ
Karolinska Institutet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Centrum för Hälsoinformatik	Forskningsprojekt
Leading Health Care	Stiftelse	Tankesmedja för framtidens hälso- och sjukvård	Nätverk
Linköpings universitet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Digital patologi	Forskningsprojekt
Linnéuniversitetet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	eHälsoinstitutet	Forskningsprojekt

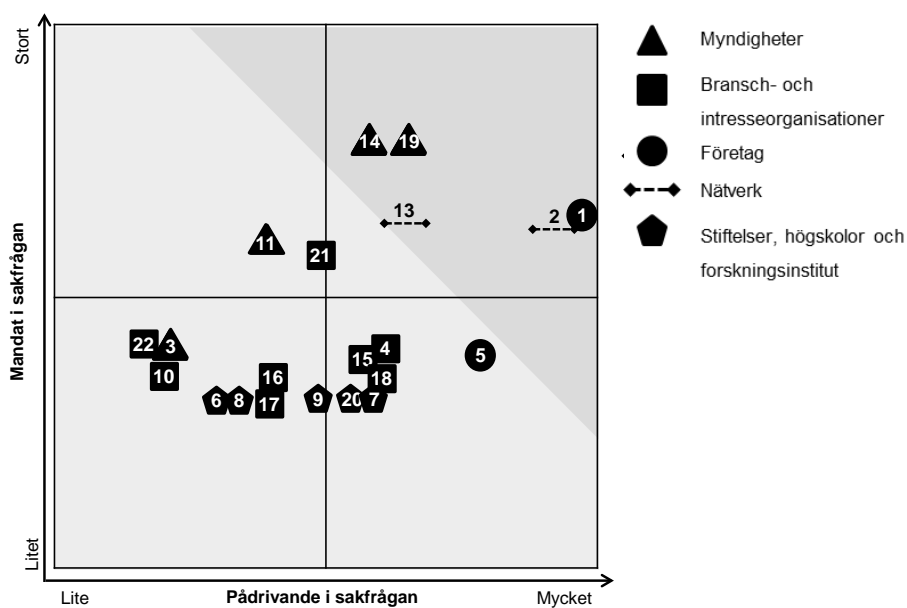
Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Läkarförbundet	Branschorganisation	It- och läkemedelsdelegation	Eget initiativ
Läkemedelsverket	Myndighet	Medicinteknik, CE-märkning	Regeringsuppdrag
Myndigheten för vårdinfrastruktur	Myndighet	Bildas 1 januari 2014	-
Nationell eHälsa	Uppdragsorganisation/Nätverk	Strategi för nationell ehälsa. Gruppering inom Socialdepartementet.	Forskningsprojekt
Socialstyrelsen	Myndighet	Mjukinfrastruktur, fackspråk för vård och omsorg	Regeringsuppdrag
Svensk sjuksköterskeförening (Svenurse)	Branschorganisation	Strategi för sjuksköterskors arbete med e-hälsa	Eget initiativ
Svenska läkarsällskapet	Intresseorganisation	It-kommitté	Eget initiativ
Sveriges apoteks-förening	Intresseorganisation	Företräder en majoritet av alla apotek i Sverige	Eget initiativ
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	eHälsa, Cesam, Nationellt biobanksråd	Eget initiativ
Vinnova	Myndighet	Program inom Vård och omsorg samt innovationskraft inom offentlig verksamhet	Forskningsprojekt/ Regeringsuppdrag
Vårdalstiftelsen	Stiftelse	Visualiseringsprojekt	Forskningsprojekt
Vårdförbundet	Branschorganisation	e-hälsa finns på agendan	Eget initiativ
Vårdföretagarna	Branschorganisation	Arbetsgivar- och branschorganisation för vårdgivare som bedriver vård och omsorg i privat regi	Eget initiativ

Vård och omsorg omfattar ett betydande antal aktörer och visar stor bredd på organisationerna. Detta speglar sakområdets volym och olika organisatoriska strukturer.

Till skillnad från många andra sakområden finns här ett flertal aktörer som representerar olika yrkesgrupper.

Figur 5.4 Översikt aktörer inom sakområdet Vård och omsorg

Nr	Namn
1	Apotekens Service AB
2	CeHis
3	E-legitimationsnämnden
4	Famna
5	Inera
6	Karolinska Institutet
7	Leading Health Care
8	Linköpings universitet
9	Linnéuniversitetet
10	Läkarförbundet
11	Läkemedelsverket
12	Myndigheten för vårdinfrastruktur*

Nr	Namn
13	Nationell eHälsa
14	Socialstyrelsen
15	Svensk sjuksköterskeförening (Swenurse)
16	Svenska läkaresällskapet
17	Sveriges apoteksförening
18	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
19	Vinnova
20	Vårdalstiftelsen
21	Vårdförbundet
22	Vårdföretagarna

*Myndigheten för vårdinfrastruktur bildas 2014 och finns därför inte i med i bilden.

5.5 Demokrati

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att it ska vara ett stöd för medborgardialog samt bidra till att öka medborgarnas kunskap, samhällsengagemang, insyn och inflytande.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till att:

- it fungerar som ett stöd för medborgardialog samt bidrar till att öka medborgarnas kunskap, samhällsengagemang, insyn och inflytande
- göra politiska beslutsprocesser mer transparenta och tillgängliga samt ökar medborgarnas inflytande
- etablera dialogverktyg (och driva användandet av dessa).

Tabell 5.5 Identifierade aktörer inom sakområdet Demokrati

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Domstolsverket	Myndighet	Serviceorganisation till domstolarna	Regeringsuppdrag
Föreningen för direktdemokrati	Intresseorganisation	Medborgardialog och portal finns på agendan	Nätverk
Nätverket för hälsa och demokrati	Intresseorganisation	Demokrati är en av kärnfrågorna	Nätverk
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Medborgardialog med it-stöd	Eget initiativ
Sveriges regering	Myndighet	Kärnverksamheten kan knytas till områdets nyckelfraser. Regeringen.se är ett nyckelinitiativ.	-
Sveriges riksdag	Myndighet	Kärnverksamheten kan knytas till områdets nyckelfraser. Riksdagen.se är ett nyckelinitiativ.	-

Följande organisationer kan även vara möjliga aktörer: Örebro universitet och Högskolan Dalarna med forskarskolan ”Teknikburna kunskapsprocesser i akademi och yrkesliv” samt Göteborgs uni-

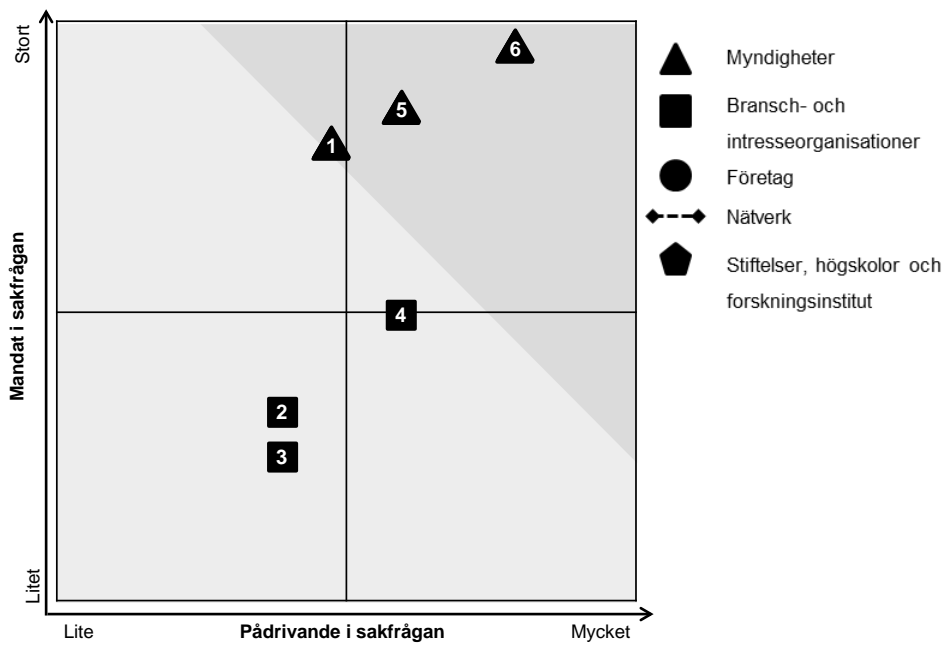
versitet med forskning inom demokrati och institutioner, medier och opinion.

En medborgardialog är sannolikt mest relevant på en lokal (kommunal) nivå. Här finns aktuella förslag¹ på att öka insynen i offentliga upphandlingar och att stärka förtroendet för viktiga samhällsinstitutioner, genom att använda informations- och kommunikationsteknik så att medborgarna, exempelvis, enklare kan se vad deras skattepengar används till. För att aktiviteter enklare ska komma till stånd behöver centrala insatser göras för att underlätta för till exempel små kommuner. Sveriges kommuner och landsting (SKL) är den enda sådana aktören som identifierats.

---

¹ http://www.ifn.se/om_ifn/aktuellt/allman-nytta-eller-egen-vinning

Figur 5.5 Översikt aktörer inom sakområdet Demokrati

Nr	Namn
1	Domstolsverket
2	Föreningen för direktdemokrati
3	Nätverket för hälsa och demokrati
4	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
5	Sveriges regering
6	Sveriges riksdag

5.6 Tillgång till kultur

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att kulturella verksamheter, samlingar och arkiv i ökad utsträckning ska bevaras digitalt och tillgängliggöras elektroniskt för allmänheten. Alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvs-material och kulturarvsinformation ska ha en plan för digitalisering och tillgänglighet.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- digitalt bevarande och tillgängliggörande av kulturella verksamheter, samlingar och arkiv.

Tabell 5.6 Identifierade aktörer inom sakområdet Tillgång till kultur

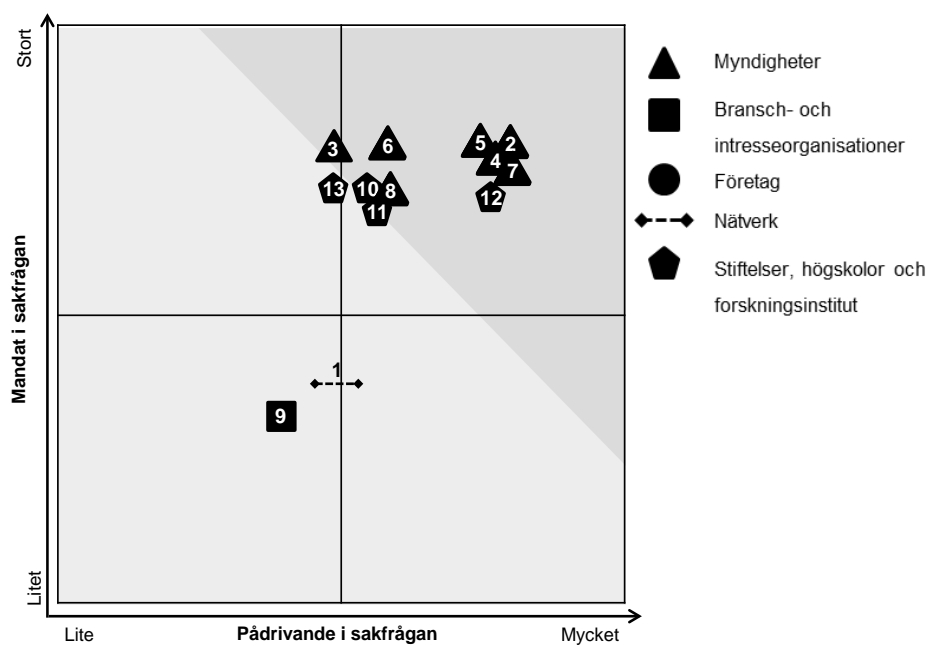
Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Centralmuseernas samarbetsråd	Intresseorganisation	Samarbete inom digitalisering	Nätverk
Digisam	Myndighet	Samordningssektariat för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet	Regeringsuppdrag
Institutet för språk och folkminnen	Myndighet	Central myndighet på språkets område	Regeringsuppdrag
Kulturrådet	Myndighet	Utredning kring digitalisering av scenkonsten	Regeringsuppdrag
Kungliga biblioteket	Myndighet	Svensk mediedatabas	Regeringsuppdrag
Post- och telestyrelsen (PTS)	Myndighet	Tillgänglighet – bio	Regeringsuppdrag
Riksantikvarieämbetet	Myndighet	K-samsök, Platsr, Samla	Nätverk
Riksarkivet	Myndighet	Bedriver flera initiativ inom området	Regeringsuppdrag
Riksförbundet Sveriges museer	Intresseorganisation	Digitalisering finns på agendan	Eget initiativ
Svenska Filminstitutet (SFI)	Stiftelse	Digitalisering av biografier	Regeringsuppdrag
Sveriges Radio (SR)	Stiftelse	Ökad tillgänglighet till arkiv	Regeringsuppdrag

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Sveriges Television (SVT)	Stiftelse	Öppet arkiv 2.0	Regeringsuppdrag
Utbildningsradion (UR)	Stiftelse	Ökad tillgänglighet till arkiv	Regeringsuppdrag

Kartan visar på många aktörer med både högt mandat och praktiska insatser. Flertalet av aktörerna på området har digitalisering på sin agenda.

På motsvarande sätt som för sakområdet Demokrati finns även betydande behov på den lokala nivån.

Figur 5.6 Översikt aktörer inom sakområdet Tillgång till kultur

Nr	Namn
1	Central museernas samarbetsråd
2	Digisam
3	Institutet för språk och folkminnen
4	Kulturrådet
5	Kungliga biblioteket
6	Post- och telestyrelsen (PTS)
7	Riksantikvarieämbetet
8	Riksarkivet
9	Riksförbundet Sveriges museer
10	Svenska Filminstitutet (SFI)
11	Sveriges Radio (SR)
12	Sveriges Television (SVT)
13	Utbildningsradion (UR)

5.7 Internet i Sverige och globalt

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att Sverige ska verka för ett tillgängligt, öppet och robust internet i Sverige och globalt.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- att alla myndigheter senast 2013 bör använda DNSSEC och vara nåbara med IPv6
- ett tillgängligt, öppet och robust internet och globalt
- välfungerande marknad; transparens och rörlighet på marknaden.

Tabell 5.7 Identifierade aktörer inom sakområdet Internet i Sverige och globalt

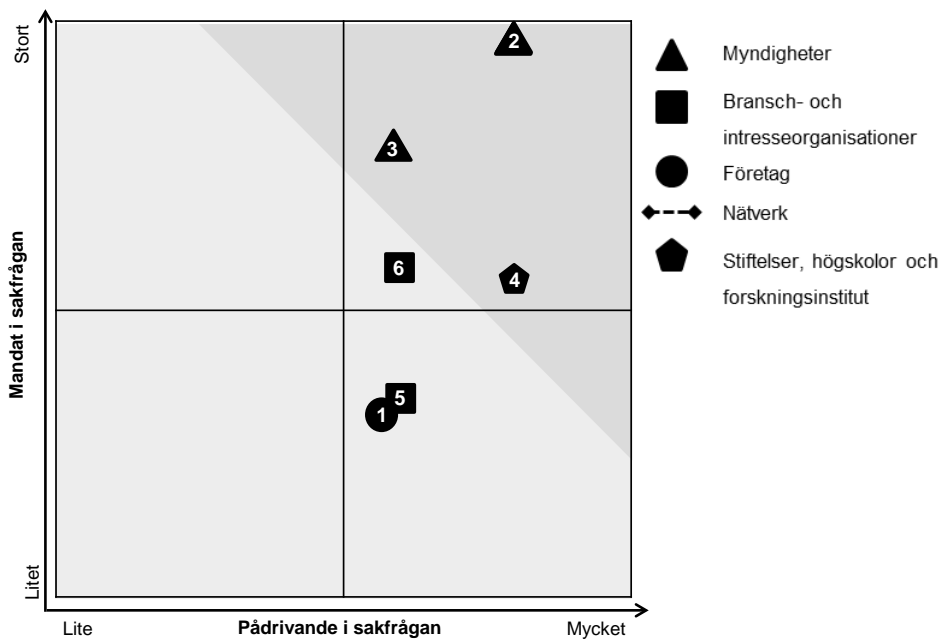
Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Interlan	Företag	Förvaltar Säker kund-anslutning	Uppdrag
Post- och telestyrelsen	Myndighet	Internet Protocol version 6 (IPv6) och Domain Name System Security Extensions (DNSSEC) finns på agendan	Regeringsuppdrag
Regeringskansliet	Myndighet	Samarbetet med Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN), Global Assembly Cache (GAC) och Internet Governance Forum (IGF)	-
.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)	Stiftelse	Sverigekartan	Eget initiativ
Svenska Stadsnätets-föreningen (SSNf)	Intresseorganisation	Säker Kundanslutning	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Vägledning kring Internet Protocol version 6 (IPv6) och Domain Name System Security Extensions (DNSSEC)	Eget initiativ

Intresseorganisationen ISOC-SE kan även vara en potentiell aktör inom sakområdet.

Figur 5.7 Översikt aktörer inom sakområdet Internet i Sverige och globalt – den globala dimensionen

Nr	Namn
1	Interlan
2	Regeringskansliet
3	Post- och telestyrelsen
4	.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)
5	Svenska Stadsnätsföreningen (SSNf)
6	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

5.8 Samhällets informationssäkerhet

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att privata och offentliga informationssystem ska säkras i syfte att värna olika värden i samhället som demokrati, personlig integritet, tillväxt samt ekonomisk och politisk stabilitet.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

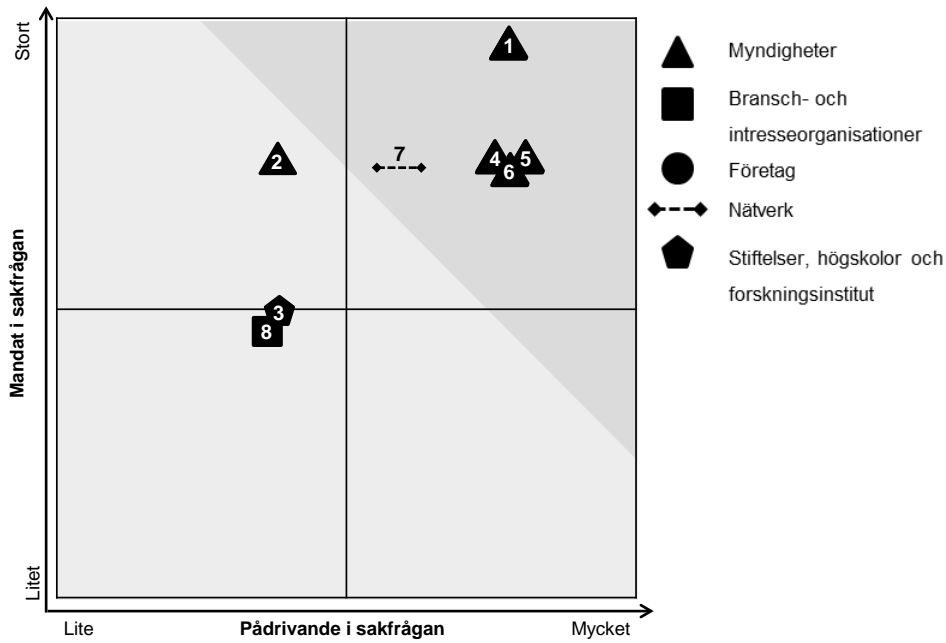
- säkra privata och offentliga informationssystem i syfte att värna olika värden i samhället såsom demokrati, personlig integritet, tillväxt samt ekonomisk och politisk stabilitet.

Tabell 5.8 Identifierade aktörer inom sakområdet Samhällets informationssäkerhet

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
CERT-SE	Myndighet	Stödjer samhället i arbetet med att hantera och förebygga it-incidenter	Regeringsuppdrag
E-delegationen	Myndighet	Informationssäkerhet finns på agendan	Regeringsuppdrag
FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut)	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Forskar inom it-säkerhet	Uppdrag
FRA (Försvarets radioanstalt)	Myndighet	Informationssäkerhet en del av FRA:s uppdrag	Regeringsuppdrag
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Myndighet	Bedriver flertalet initiativ inom området	Regeringsuppdrag
Post- och telestyrelsen (PTS)	Myndighet	Bedriver flertalet initiativ inom området	Regeringsuppdrag
Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI)	Nätverk	Samverkansgrupp för informationssäkerhet	Regeringsuppdrag
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Infrastruktur och informationssäkerhet finns på agendan	Eget initiativ

Översikten visar på ett väl försörjt område, med ett flertal aktörer med högt mandat och som är pådrivande på området.

Figur 5.8 Översikt aktörer inom sakområdet Samhällets informationssäkerhet

Nr	Namn
1	CERT-SE
2	E-delegationen
3	FOI (Totalförsvarets forskningsinstitut)
4	FRA (Försvarets radioanstalt)
5	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
6	Post- och telestyrelsen (PTS)
7	Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI)
8	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

5.9 Mjuk infrastruktur

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är följande: För att digitaliseringens möjligheter ska kunna användas fullt ut behövs en fungerande mjuk infrastruktur.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

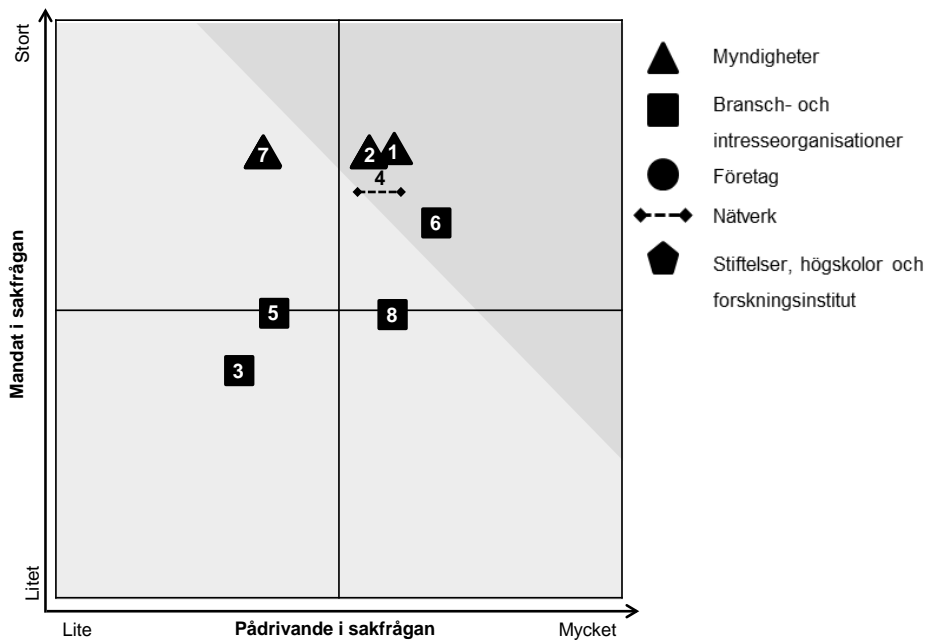
- en fungerande mjuk infrastruktur
- interoperabilitet och standarder
- staten påverkar genom rollen som stor it-upphandlare
- myndighetsövergripande tjänster, svensk e-legitimation.

Tabell 5.9 Identifierade aktörer inom sakområdet Mjuk infrastruktur

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
E-delegationen	Myndighet	It-standardiseringsråd, ramverk för interoperabilitet	Regeringsuppdrag
E-legitimationsnämnden	Myndighet	e-legitimation huvudfrågan	Regeringsuppdrag
Nationella Biobanksrådet	Branschorganisation	Gemensam Svensk Biobanksinfrastruktur	Forskningsprojekt
Samverkansgruppen för informations-säkerhet (SAMFI)	Nätverk	Samverkansgrupp för informationssäkerhet	Regeringsuppdrag
SIE-föreningen	Intresseorganisation	Standard för redovisningsdata	Eget initiativ
SIS Swedish Standards Institute	Ideell förening	Flertalet initiativ inom området	Regeringsuppdrag
Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC)	Myndighet	Utfärdar certifikat	Regeringsuppdrag
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Ritva för interoperabilitet i Vård och Omsorg	Eget initiativ

Sakområdet är brett och kan omfatta många olika verksamheter. Aktörsbilden är ännu inte utvecklad, och som begrepp är mjuk infrastruktur förhållandevis nytt.

Figur 5.9 Översikt aktörer inom sakområdet Mjuk infrastruktur

Nr	Namn
1	E-delegationen
2	E-legitimationsnämnden
3	Nationella Biobanksrådet
4	Samverkansgruppen för informationssäkerhet (SAMFI)
5	SIE- föreningen
6	SIS Swedish Standards Institute
7	Sveriges certifieringsorgan för IT-säkerhet (CSEC)
8	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

5.10 Geografisk information

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att det offentliga Sverige ska använda geografisk information som är beskriven i nationellt bestämda referenssystem och som bygger på internationella överenskommelser.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- offentligt användande av geografisk information i enlighet med nationellt bestämda referenssystem och internationella överenskommelser.

Tabell 5.10 Identifierade aktörer inom sakområdet Geografisk information

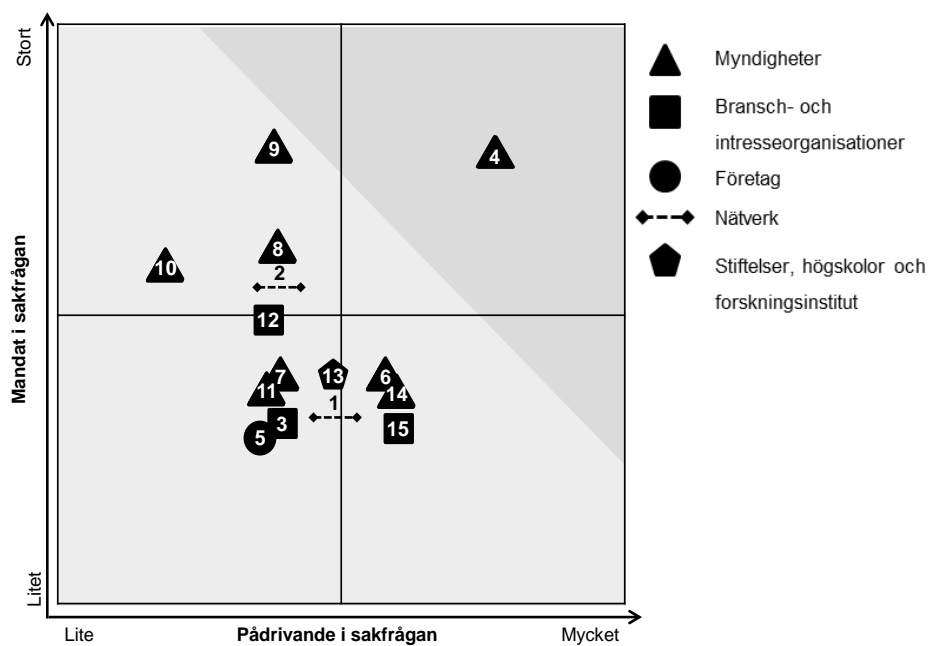
Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Geodatarådet	Intresseorganisation	Ett samverkansnätverk för geodata	Nätverk
Geodatasamverkan	Intresseorganisation	Samverkansorganisation för datadelning	Nätverk
Kartografiska Sällskapet	Intresseorganisation	Förening som vill öka intresset för kartproduktion	Eget initiativ
Lantmäteriet	Myndighet	Geodatarådet (ett samverkansnätverk)	Regeringsuppdrag
Metria	Företag	Samlar in geodata	Uppdrag
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Myndighet	Driver en del mindre projekt som har påverkan på området	Regeringsuppdrag
Naturvårdsverket	Myndighet	Använder och skapar en del data själva	Regeringsuppdrag
Riksantikvarieämbetet	Myndighet	Initiativ rörande öppna data	Regeringsuppdrag
Sjöfartsverket	Myndighet	Geodata över sjö- och hav	Regeringsuppdrag
Statistiska centralbyrån (SCB)	Myndighet	Använder och skapar geodata	Regeringsuppdrag
Sveriges geologiska undersökning (SGU)	Myndighet	Använder och skapar geodata	Regeringsuppdrag
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Använder och skapar geodata	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Skapar geodata. Distributör av Lantmäteriets geodata till högskolesverige.	Uppdrag
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)	Myndighet	Väder- och hydrografi-data (geodata), initiativ kring öppna data.	Regeringsuppdrag
ULI Geoforum	Branschorganisation	Nätverk för geodata-branschen	Eget initiativ

Många organisationer har beröringar till geografisk information. Sakområdets betydelse även för andra externa branscher speglas till viss del genom de identifierade aktörerna. Geodata har även betydelse på det lokala planet.

Figur 5.10 Översikt aktörer inom sakområdet Geografisk information

Nr	Namn
1	Geodatarådet
2	Geodatasamverkan
3	Kartografiska Sällskapet
4	Lantmäteriet
5	Metria
6	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
7	Naturvårdsverket
8	Riksantikvarieämbetet
9	Sjöfartsverket
10	Statistiska centralbyrån (SCB)

Nr	Namn
11	Sveriges geologiska undersökning (SGU)
12	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
13	Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU)
14	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)
15	ULI Geoforum

5.11 Robust elektronisk kommunikation

Den ambition som uttrycks för sakområdet i den digitala agendan är att robust elektronisk kommunikation innebär att kommunikationerna ska vara uppbyggda på ett driftsäkert sätt.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- elektroniska kommunikationer uppbyggda på ett driftsäkert sätt
- färre lokala/lindriga driftstörningar
- färre stora/allvarliga driftstörningar
- kortare nedtid för driftstörningar.

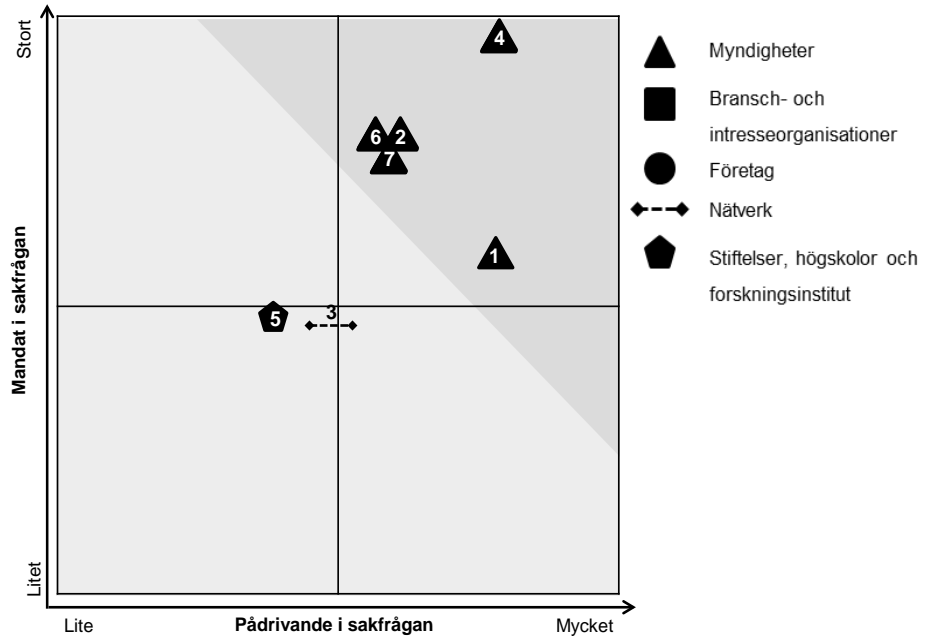
Tabell 5.11 Identifierade aktörer inom sakområdet Robust elektronisk kommunikation

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Bredbandsforum	Uppdragsorganisation	Robusthetsgruppen	Regeringsuppdrag
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	Myndighet	Samhällets beredskap är en huvuduppgift	Regeringsuppdrag
Nationella telesamverkansgruppen (NTSG)	Intresseorganisation	Robust elektronisk kommunikation är kärnfrågan	Nätverk
Post- och telestyrelsen (PTS)	Myndighet	Strategi för robust elektronisk kommunikation 2012–14, Ledningskollen	Regeringsuppdrag
SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Forskning kring robust elektronik	Uppdrag
Statens Energimyndighet	Myndighet	Tryggare energiförsörjning finns på agendan	Regeringsuppdrag
Svenska Kraftnät	Myndighet	Ansvarar för stamnätet	Regeringsuppdrag

Kartbilden visar ett väl utvecklad område med nästan uteslutande myndigheter som aktörer.

På området finns även de företag som i praktiken omsätter lösningar för en robust kommunikation.

Figur 5.11 Översikt aktörer inom sakområdet Robust elektronisk kommunikation

Nr	Namn
1	Bredbandsforum
2	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
3	Nationella telesamverkansgruppen (NTSG)
4	Post- och telestyrelsen (PTS)
5	SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut
6	Statens Energimyndighet
7	Svenska Kraftnät

5.12 Bredband

Målet för bredbandspolitiken är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Detta innebär att 90 procent av alla hushåll och fasta verksamhetsställen bör ha tillgång till 100 Mbit/s senast 2020. År 2015 bör 40 procent av hushållen och de fasta verksamhetsställena ha tillgång till 100 Mbit/s.

Med utgångspunkt i målet har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till att det uppfylls.

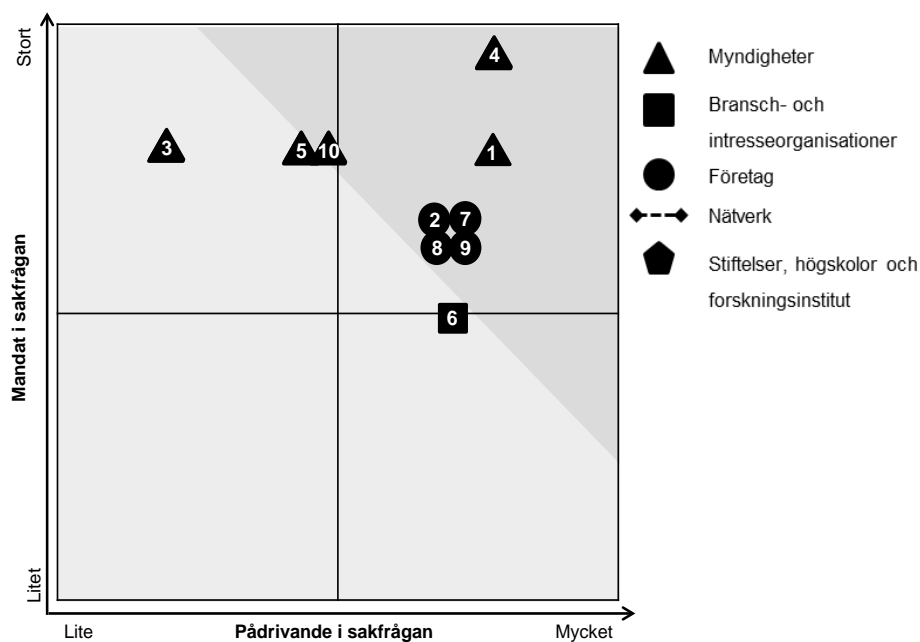
Tabell 5.12 Identifierade aktörer inom sakområdet Bredband

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Bredbandsforum	Uppdragsorganisation	Samverkan kring bredbandsutbyggnad	Regeringsuppdrag
Hi3G Access	Företag	Bygger bredband	Eget initiativ
Jordbruksverket	Myndighet	Landsbygdsprogrammet förmedlar stöd till utbyggnad av bredband	Regeringsuppdrag
Post- och telestyrelsen (PTS)	Myndighet	Bredbandsstrategi för Sverige	Regeringsuppdrag
Svenska Kraftnät	Myndighet	Tillgängliggörande av nät	Regeringsuppdrag
Svenska Stadsnätetsföreningen (SSNF)	Intresseorganisation	Bredbandsutbyggnad Byalagsmodellen	Eget initiativ
Tele2	Företag	Bygger bredband	Eget initiativ
Telenor	Företag	Bygger bredband	Eget initiativ
TeliaSonera	Företag	Bygger bredband	Eget initiativ
Trafikverket	Myndighet	Tillgängliggörande av nät	Regeringsuppdrag

De stora operatörerna är inkluderade i detta sakområde på grund av deras betydelse främst för de praktiska aspekterna.

Detta sakområde är ett av dem som fått betydande uppmärksamhet och insatser, vilket syns tydligt på aktörskartan.

Figur 5.12 Översikt aktörer inom sakområdet Bredband

Nr	Namn
1	Bredbandsforum
2	Hi3G Access
3	Jordbruksverket
4	Post- och telestyrelsen (PTS)
5	Svenska Kraftnät
6	Svenska Stadsnätetsföreningen (SSNf)
7	Tele2
8	Telenor
9	TeliaSonera
10	Trafikverket

5.13 Forskning och innovation

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att i forskningsverksamhet och innovationsprocesser ska digital information och digitala verktyg användas i ökad utsträckning.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- bibehållen konkurrenskraft inom it-branschen och en ledande position inom forskning
- förbättrade förutsättningar för forskning och innovation
- bibehållen eller ökad forskningstakt och kvalitet
- ökad användning av information och digitala verktyg.

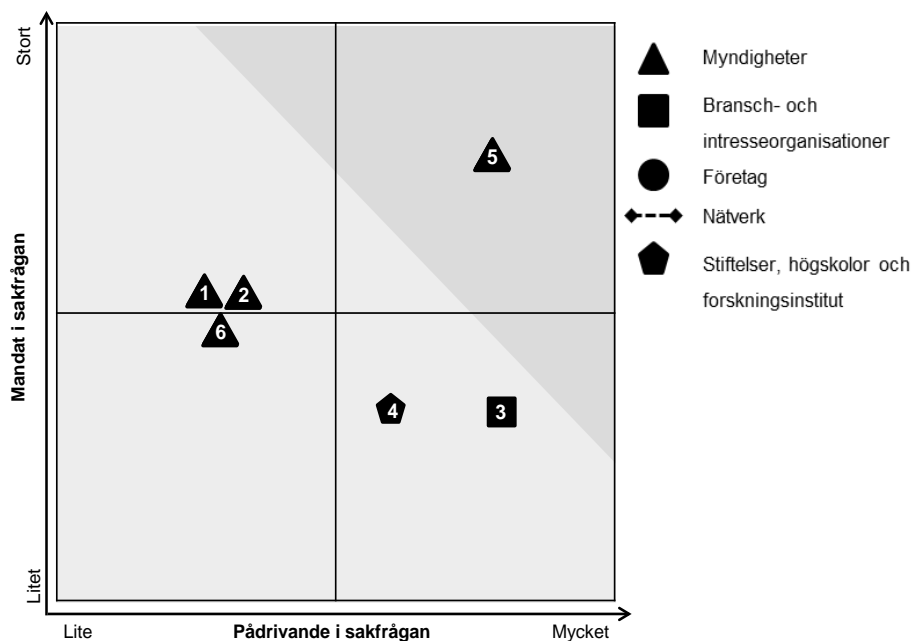
Tabell 5.13 Identifierade aktörer inom sakområdet Forskning och innovation

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Formas	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Beviljar forskningsmedel	Forskningsprojekt
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS)	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Beviljar forskningsmedel	Forskningsprojekt
Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)	Intresseorganisation	Bedriver forskningsprojekt	Nätverk
Research Institutes of Sweden (RISE)	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Bedriver forskning inom ICT vid flera institut	Nätverk
Verket för innovationssystem (Vinnova)	Myndighet	Bedriver flertalet initiativ inom området	Regeringsuppdrag
Vetenskapsrådet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Beviljar forskningsmedel	Forskningsprojekt

Digitala Vetenskapsarkivet (DiVA), en gemensam söktjänst för forskningspublikationer och studentuppsatser från 30 lärosäten, skulle kunna vara en aktör i listan ovan.

Det finns flera resursstarka aktörer som inte har listats ovan och som en utvecklad kartläggning bör överväga. Tillväxtverket, ALMI Företagspartner AB, Swedish Incubators & Science Parks (SISP) och olika innovationsarenor är möjliga aktörer förutsatt ett nationellt fokus och en inriktning på digitala verktyg.

Figur 5.13 Översikt aktörer inom sakområdet Forskning och innovation

Nr	Namn
1	Formas
2	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS)
3	Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA)
4	Research Institutes of Sweden (RISE)
5	Verket för innovationssystem (Vinnova)
6	Vetenskapsrådet

5.14 It för miljön

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att it ska bidra till ett miljöanpassat samhälle.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- minskad pappershantering och -produkter
- minskat resande
- smartare styrsystem och smartare drift av it
- förbättrat stöd för konsumenter i miljörelaterade beslut.

Tabell 5.14 Identifierade aktörer inom sakområdet It för miljön

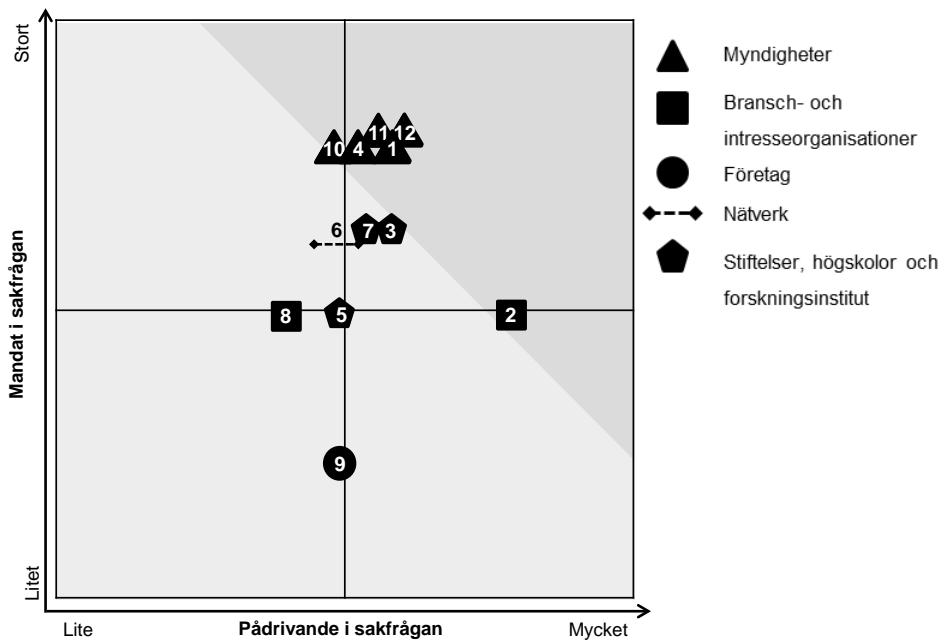
Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Delegationen för hållbara städer	Myndighet	Grön it finns på agendan	Regeringsuppdrag
IT&Telekomföretagen	Branschorganisation	Driver hemsidan anvandgronit.se	Eget initiativ
Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning)	Stiftelse	Stödjer forskning för en god livsmiljö och hållbar samhällsutveckling	Regeringsuppdrag
Naturvårdsverket	Myndighet	Bedriver projekt inom området	Regeringsuppdrag
Research Institutes of Sweden (RISE)	Institut	Viktoriasinstitutet – bedriver forskning inom hållbara affärsmodeller	Forskning
Samordningsråd – Smarta elnät	Uppdragsorganisation	Samordningsråd med kunskapsplattform för smarta elnät	Regeringsuppdrag
SIS Swedish Standards Institute	Ideell förening	Driver initiativ inom området	Regeringsuppdrag
Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)	Intresseorganisation	Grön it finns på agendan	Eget initiativ
TCO Development	Företag	Bedriver verksamhet inom hållbarhetscertifiering för it	Eget initiativ
Tillväxtverket	Myndighet	Grön it finns på agendan	Regeringsuppdrag
Trafikverket	Myndighet	Intelligenta transportsystem	Regeringsuppdrag
Vinnova	Myndighet	Bedriver forskningsprogram inom området	Regeringsuppdrag

Miljöområdet i sig har många aktörer och urvalet här är inriktat på tydlig inriktning på digitaliseringens bidrag. ”Grön it” är ett begrepp som väl fångar ambitionerna inom sakområdet. Målen inom sakområdet är breda och borde i högre grad omfatta många fler branscher, då miljöaspekter skär genom nära nog samtliga verksamhetsområden (exempelvis varor och tjänster, boende och bygg, livsmedel).

En utvecklad aktörskarta behöver fastställa om det finns aktörer även inom andra branscher eller om det i verkligheten saknas sådana nationella initiativ.

Figur 5.14 Översikt aktörer inom sakområdet It för miljön

Nr	Namn
1	Delegationen för hållbara städer
2	IT&Telekomföretagen
3	Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning)
4	Naturvårdsverket
5	Research Institutes of Sweden (RISE)
6	Samordningsråd – Smarta elnät
7	SIS Swedish Standards Institute
8	Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)
9	TCO Development
10	Tillväxtverket
11	Trafikverket
12	Vinnova

5.15 Frihet på nätet

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är: För att stärka friheten på nätet ska Sverige verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras på internet.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- respekt för de mänskliga rättigheterna på internet
- yttrandefrihet
- frihet från integritetskränkningar och mobbning.

Tabell 5.15 Identifierade aktörer inom sakområdet Frihet på nätet

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Civil rights defenders	Intresseorganisation	En expertorganisation som försvarar människors medborgerliga och politiska rättigheter	Eget initiativ
Datainspektionen	Myndighet	krankt.se	Regeringsuppdrag
Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter (DFRI)	Intresseorganisation	Verkar för främjandet av digitala rättigheter	Eget initiativ
Internet Society Swedish Chapter	Intresseorganisation	It för alla på agendan	Eget initiativ
Regeringskansliet	Myndighet	Utrikesdepartementet bedriver flertalet initiativ inom området	Eget initiativ
Reportrar utan gränser	Intresseorganisation	Arbetar med press- och yttrandefrihetsfrågor	Eget initiativ
Sida	Myndighet	Bedriver flertalet initiativ inom området	Eget initiativ
.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)	Intresseorganisation	Bedriver konferensen: Stockholm Internet Forum on Internet Freedom for Global Development tillsammans med Sida och Regeringskansliet	Eget initiativ

Gränsdragningen till sakområdet Vardagssäkerhet är svår och många av aktörerna skulle kunna listas dubbelt. Listan här är inriktad i huvudsak på rättigheter och yttrandefrihet.

Listan över identifierade aktörer skulle kunna kompletteras med frivilliga initiativ som Juliagruppen och forskningsinstitutioner som Cyberrormer.se.

Figur 5.15 Översikt aktörer inom sakområdet Frihet på nätet

Nr	Namn
1	Civil rights defenders
2	Datainspektionen
3	Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter (DFRI)
4	Internet Society Swedish Chapter
5	Regeringskansliet
6	Reportrar utan gränser
7	Sida
8	.SE (Stiftelsen för Internetinfrastruktur)

5.16 Upphovsrätt

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att i syfte att främja kreativitet och innovation ska det vara enkelt att sluta avtal om upphovsrätt i den digitala miljön. Förutsättningarna för dem som vill få tillgång till kreativt innehåll bör därför förbättras samtidigt som upphovsrätten värnas.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- enkelhet att sluta avtal om upphovsrätt i den digitala miljön
- ökad andel digital försäljning
- främjad kreativitet och innovation.

Tabell 5.16 Identifierade aktörer inom sakområdet Upphovsrätt

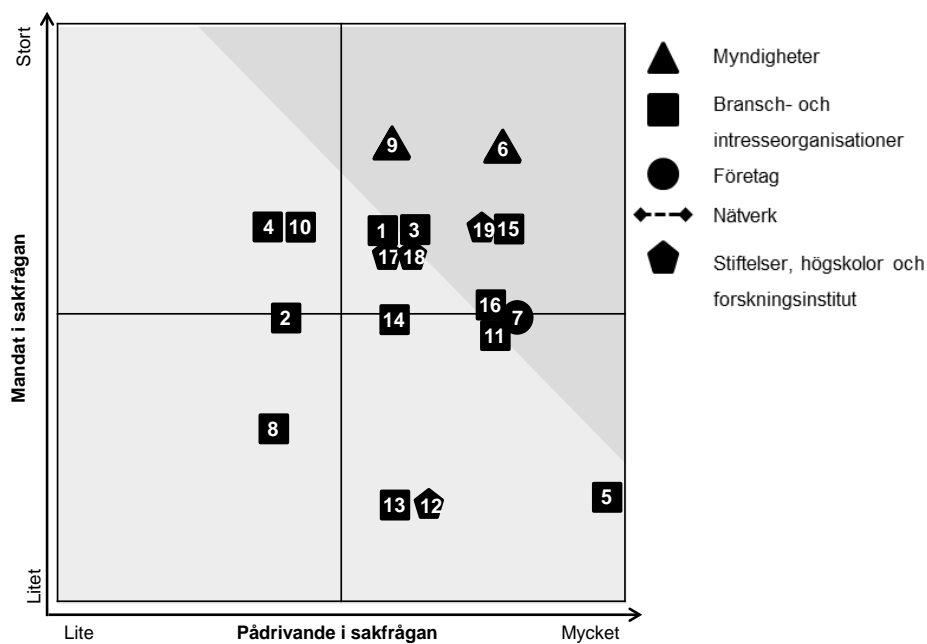
Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
ALIS, Administration av litterära rättigheter i Sverige	Branschorganisation	Upphovsrätt är en kärnfråga	Eget initiativ
Bonus presskopia	Intresseorganisation	Licensierar kopieringsrättigheter till skolor, företag, myndigheter och organisationer	Eget initiativ
BUS (Bildkonst Upphovsrätt i Sverige)	Branschorganisation	Bildupphovsrätt är en intressefråga	Eget initiativ
Copyswede	Branschorganisation	Upphovsrätt är en kärnfråga	Eget initiativ
Creative commons	Intresseorganisation	Ideell förening som erbjuder ett verktyg för licensiering	Eget initiativ
Digisam	Myndighet	Samordningssektariat för digitalisering	Regeringsuppdrag
Elib	Företag	Producerar och distribuerar e-böcker, tillhandahåller kopieringsskydd samt utvecklar system	Eget initiativ
Ifpi	Branschorganisation	Företräder musikbolagen i Sverige	Eget initiativ

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Regeringskansliet	Myndighet	Bedriver initiativ inom området	-
Svenska Artisters och Musikernas Intresseorganisation (SAMI)	Intresseorganisation	Bevakar artisters och musikernas rättigheter inom upphovsrättslagstiftning	Eget initiativ
SKAP – Svenska Kompositörer av Populärmusik	Branschorganisation	Digital agenda för musiken	Eget initiativ
Stockholms universitet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	Forskning inom upphovsrätt	Forskningsprojekt
Svenska Föreningen för Upphovsrätt (SFU)	Intresseorganisation	En mötesplats för kvalificerade upphovsrättsliga diskussioner	Eget initiativ
Svenska Förläggareföreningen	Branschorganisation	Upphovsrätt är en kärnfråga	Eget initiativ
Svenska Tonsättarens Internationella Musikbyrå (STIM)	Branschorganisation	Upphovsrätt är en kärnfråga	Eget initiativ
Sveriges författarförbund	Branschorganisation	Upphovsrätt är en kärnfråga	Eget initiativ
Sveriges Radio (SR)	Stiftelse	Bedriver initiativ inom avtalslicenser	Regeringsuppdrag
Sveriges television (SVT)	Stiftelse	Bedriver initiativ inom avtalslicenser	Regeringsuppdrag

Följande organisationer skulle även kunna övervägas att läggas till listan: Konstnärernas riksorganisation, Svenska fotografers förbund och Svenska tecknare.

Inom sakområdet finns betydande antal rättighetsinnehavare som arbetar med frågor kring licensiering och andra aspekter av tillgång till kreativt innehåll. Den stora mängden aktörer ger bilden av ett mångfacetterat område.

Figur 5.16 Översikt aktörer inom sakområdet Upphovsrätt

Nr	Namn
1	ALIS, Administration av litterära rättigheter i Sverige
2	Bonus presskopia
3	BUS (Bildkonst Upphovsrätt i Sverige)
4	Copyswede
5	Creative commons
6	Digisam
7	Elib
8	Ifpi
9	Regeringskansliet
10	Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI)

Nr	Namn
11	SKAP – Svenska Kompositörer av Populärmusik
12	Stockholms universitet
13	Svenska Föreningen för Upphovsrätt (SFU)
14	Svenska Förläggareföreningen
15	Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)
16	Sveriges författarförbund
17	Sveriges Radio (SR)
18	Sveriges television (SVT)
19	Utbildningsradion (UR)

5.17 It för global utveckling

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är: Användning av it i biståndet ska bidra till fattigdomsminskning, demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna. En effektiv fattig-

domsbekämpning främjas av en öppenhet i biståndets genomförande.

Utifrån sakområdets ambition och nyckelfraser i agendan har kartläggningen inriktats mot att identifiera aktörer vars verksamhet kan leda till:

- tillgängliggörande av biståndsinformation i ett digitalt, jämförbart och öppet format för människor i Sverige och samarbetsländer
- användning av it som en del i biståndet.

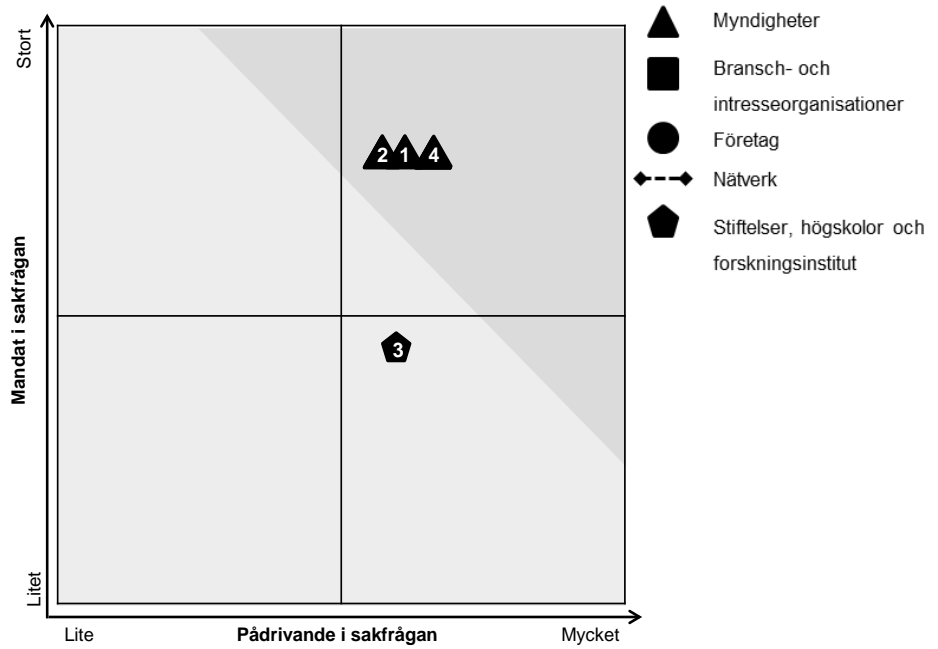
Tabell 5.17 Identifierade aktörer inom sakområdet It för global utveckling

Aktörer	Typ av aktör	Nyckelinitiativ	Typ av initiativ
Regeringskansliet	Myndighet	Utrikesdepartementet (UD) driver initiativ inom området	-
Sida	Myndighet	Bedriver Openaid tillsammans med UD	Regeringsuppdrag
Stockholms Universitet	Högskola, universitet och forskningsinstitut	SPIDER står för "The Swedish Program for ICT in Developing Regions" och är ett resurscenter för att med hjälp av IKT främja utveckling (ICT for Development – ICT4D)	Eget initiativ
Svenska institutet	Myndighet	Verkar för att främja mänskliga rättigheter	Regeringsuppdrag

Sakområdet är mycket specifikt vilket påverkar identifieringen av möjliga aktörer. Att det är ett begränsat antal aktörer förklaras av områdets tydliga avgränsning.

Figur 5.17 Översikt aktörer inom sakområdet It för global utveckling

Nr	Namn
1	Regeringskansliet
2	Sida
3	Stockholms Universitet
4	Svenska institutet

6 Ett signatärsperspektiv

När regeringen presenterade den digitala agendan lanserades samtidigt ett så kallat signatärskap. Det innebär att företag, myndigheter och organisationer signerar en frivillig avsiktsförklaring om att de delar ambitionen att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Med utgångspunkt i den digitala agendan åtar sig de sig att bidra till genomförandet av densamma. Digitaliseringskommissionen ska i samarbete med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) stödja och utveckla signatärskapet, samt ha det administrativa ansvaret för signatärerna. Det innebär bland annat att engagera nya signatärer, ha en löpande dialog med befintliga signatärer och att sammanställa och organisera signatärernas bidrag. Kommissionen ska också identifiera områden där initiativ saknas, och arbeta för att engagera nya signatärer. I april 2013 finns cirka 150 signatärer.

Signatärerna är viktiga för vårt arbete att förstå vilka möjligheter, utmaningar och behov som finns inom den digitala agendans sakområden.

Digitaliseringskommissionen och Näringsdepartementet arrangerade i januari 2013 ett möte, Signatärsforum, dit representanter för signatärerna till den digitala agendan bjöds in. Vid mötet diskuterades och debatterades följande tre fokusområden som framgår av vårt förslag till handlingsplan:

- digitalt innanförskap och jämställdhet
- skola, undervisning och digital kompetens
- entreprenörskap och företagsutveckling.

Fokusområdena omfattar de fem sakområden som särskilt fokuseras i detta delbetänkande.

Signatärsforum arrangerades som en så kallad okonferens, ibland även kallad knytikonferens. Vid en okonferens bjuds deltagarna in

att aktivt medverka till att utforma programmet, utifrån givna ämnesområden, och istället för förutbestämda paneler förutsätts det att samtliga deltagare deltar aktivt i diskussionerna. Arbetsmodellen är vald för att uppnå mesta möjliga delaktighet, och speglar kommissionens ansats att arbeta transparent och inkluderande. Signatärerna föreslog 40-talet diskussionstrådar. Ur dessa valdes tre ut inom vart och ett av de ovan nämnda ämnesområdena.

I detta kapitel redogörs för vilka frågor som lyftes fram och diskuterades under signatärsforumet. I vissa fall belyser vi också frågorna utifrån ett vidare perspektiv där vi redogör för eventuella insatser som kan vara av särskild betydelse i sammanhanget.

6.1 Digitalt innanförskap och jämställdhet

Inom området digitalt innanförskap och jämställdhet fördes diskussionerna under följande rubriker:

- Digitaliseringen skapar utanförskap på jobbet – vilket ansvar har arbetsgivarna?
- Cyberrnormer och genus – hur påverkar it och nätet ungas könsroller?
- Nyanländas digitala delaktighet.

I den digitala agendan framgår att regeringens ambition är att fler ska kunna använda internet och andra digitala tjänster i vardagen, som medborgare, företagare eller anställd. I agendan sägs också att det är viktigt att alla som vill har möjlighet att använda de möjligheter som digitaliseringen erbjuder oavsett personliga förutsättningar som ålder, funktionsnedsättning och kunskapsnivå eller andra förutsättningar som kan beskrivas som ekonomiska, kulturella och etniska. En viktig principfråga är att produkter och tjänster som till exempel webbplatser är tillgängliga och användbara så att alla som vill faktiskt kan använda dem, och grundläggande digital kompetens är en förutsättning för digitalt innanförskap. Inom området jämställdhet konstateras i den digitala agendan att det råder mycket sned könsfördelning inom it-relaterade yrken, och en rad insatser föreslås för att bland annat synliggöra goda förebilder och förstärka kvinnors karriärmöjligheter.

6.1.1 Digitaliseringen skapar utanförskap på jobbet – vilket ansvar har arbetsgivarna?

På arbetsmarknaden i dag efterfrågas ”superkommunikatörer” – en ung generation som måste kunna blogga och facebooka, men arbetsgivarens ansvar och ambitionsnivå måste sträcka sig längre än så och omfatta alla grupper av medarbetare. Varje företag har ett stort ansvar för digitaliseringen och den egna personalens kompetens. Att säkerställa digital kompetens på jobbet kan jämföras med tidigare kampanjer för läskunnighet. Det är viktigt att digitaliseringen som krävs på arbetsplatsen och i yrkesrollen är integrerad och avdramatiserad. Hur säkerställer vi att arbetsgivaren tar det ansvaret?

En viktig framgångsfaktor är att alla företag tar ansvar för digitaliseringen i de egna processerna och hos den egna personalen. Här finns också stora möjligheter. Det ligger en enorm innovations- och affärsutvecklingspotential i digitalisering. Bloggar, twitter med mera bör användas i all typ av verksamhet och man bör öppna upp för det eftersom det leder till utveckling.

Digitalisering av våra arbetsplatser kräver ett brett synsätt, och insikten att det inte enbart är en teknikfråga. Det senare perspektivet kan annars leda till fragmenterade organisationer där digitaliseringsfrågorna anses handla om endast teknik och hänskjuts till en isolerad it-avdelning. Det är inte ovanligt att organisationer delas upp i tre processer: 1) kund/sakprocess, 2) marknadsföring/kommunikation och 3) it-avdelning. Företagsledning har ett ansvar för att försöka bryta upp fragmenteringen, och att integrera digitalisering i hela företaget.

Vi stängas med tekniksnoobbism, genom uttryck som till exempel ”blogga”, ”twittra” och ”facebooka”. Begrepp behöver avdramatiseras och förenklas så att inte uttrycken i sig exkluderar.

Användarvänlighet är bra för alla, och sänker trösklarna.

6.1.2 Cybernormer och genus – hur påverkar it och nätet ungas könsroller?

Digital delaktighet handlar inte bara om hur många som har tillgång till vissa tekniker och plattformar, utan vad vi fyller tekniken med och vilka beteendekoder som utvecklas och tillämpas i digitala miljöer. Det är viktigt att fylla nätet med något värdefullt och komma ihåg att det är vi som fyller det som växer fram, och som vi

lämnar över till nästa generation. Internet är relativt sett nytt som mötesplats, och det finns ännu inte etablerade normer och regler för hur man bemöter varandra.

Diskussionen inleddes med att Lundaforskaren Marcin de Kaminski problematiserade hur traditionella könsroller synes förstärkas hos unga internetanvändare. Han beskriver hur det redan i unga år märks tydlig skillnad i internetanvändning. Pojkar är mer bundna till teknisk utveckling och ägnar mer tid åt spel, flickor ägnar mer tid åt sociala nätverk och är bundna till konsumtionsmönster. En stor del av internetutbudet är starkt könskodat, och innehåll som är riktat mot flickor (t.ex. Monster High) går ut på att tjejer är mest intresserade av shopping och att vara snygg och populär. Innehåll riktat mot pojkar är också ofta starkt könskodat, där flickor och kvinnor presenteras på ett stereotyp och ofta starkt sexualiserat sätt. Tendensen förstärks genom att dataspelsbranschen är mycket mansdominerad, och att de flesta spel utvecklas av män, för män.

De unga använder redan internet så gott som dagligen, både i hemmet och mobilt visar studien *Svenskarna och Internet 2012*. 100 % av de i åldersgruppen 12–15 år och 98 % i gruppen 16–24 år uppger att de använder internet varje dag¹. Användandet sjunker ju högre i åldrarna vi går visar samma studie, och 1,2 miljoner vuxna i Sverige står helt utanför det digitala. Diskussionen kom därför att handla om hur föräldrar och andra vuxna ska kunna följa de ungas tillvaro på nätet, när vuxna många gånger upplever sig själv ha för lite egen kunskap av nätet och hur det fungerar. ”Som vuxen har jag en känsla av att alltid ligga ett eller flera steg efter. Ungdomarna springer vidare till nästa kanal”, sa en deltagare. Hur ska man hänga med som vuxen? Det viktiga är att försöka, blev slutsatsen. En aspekt kan vara att försöka tänka bredare, att förstå det bakomliggande och inte fastna i att försöka förstå en enskild plattform som till exempel Facebook. Skolan har ett ansvar, men inte hela ansvaret.

Frågan om mobbning och trakasserier på nätet blev också livligt debatterad. Ämnet näthat har den senaste tiden varit mycket diskuterat, och en vanligt förekommande uppfattning är att internet som sådant är en olämplig plats för unga. Det är att lägga fokus på fel anledning, ansåg de diskuterande, som drog slutsatsen att ”mobbning har alltid funnits”. Vad internet har tillfört är en kanal för mycket snabb spridning och risk för duplicering, och det kan ge

---

¹ <http://www.internetstatistik.se/artiklar/svenskarna-och-internet-2012/>

otroligt stora effekter. Antimobbingorganisationer som till exempel Friends behöver därför gå in och agera i de nya medierna.

Vuxenvärldens reaktion på näthat blir ofta att döma ut internet som sådant istället för att problematisera kultur och beteenden. Vuxna försöker förbjuda kanalerna istället för att prata om bakgrunden till problemen. Men näthat och uthängningar är inte bara en ungdomsfråga, vare sig på internet eller i andra miljöer.

Många barn i dag har vant sig vid internets baksidor och har i bästa fall lärt sig att förhålla sig till det. De diskuterande var överens om att det finns utmaningar i det digitala samhället, och ett stort behov av att vuxna finns närvarande.

I en allmän debatt om näthat blir de vuxnas roll viktig. Studier om nätkränkningar har inletts, men mer kunskap och forskning behövs. Internet är i dag i stor utsträckning en värld som strukturerar sig utan vuxna. Media framställer det som om alla unga tycker att näthat är acceptabelt, en bild som inte stämmer enligt Marcin de Kaminski. Enligt honom tar de flesta unga kraftfullt avstånd från näthat och trakasserier, samtidigt som de anser att ”det finns mycket skit på nätet” men att det inte går att påverka.

Sociala normer på nätet är ett intressant forskningsområde, liksom rättsuppfattning när det gäller exempelvis upphovsrätt och tillgång till digitala resurser av olika slag. Sociala normer kring fildelning existerar till exempel inte, samtidigt som fildelning faktiskt är ett lagbrott. Föräldrar, skola och andra vuxna måste arbeta tillsammans och prata om nätnormer. De diskuterande var överens om att det är viktigt med en vuxennärvaro på nätet. Om vi ska ta frågan om mobbning på nätet till en högre nivå måste vi involvera de vuxna i diskussionen.

Diskussionen kom avslutningsvis att handla om vilka resurser som redan finns, bland annat i form av handledningsmaterial. Bland tidigare bra kommunikationsinsatser nämndes bland annat initiativet Surfa lugnt och boken Säker på nätet – en handbok för föräldrar och andra vuxna av Ewa Thorslund, Statens Medieråd. Skolverket erbjuder också artiklar, tips och idéer på webbplatsen Säker på nätet². Enigheten var dock stor att handledningar inte räcker. ”Det är ett mänskligt problem, det är människor som möts. Då räcker inte handledningar”. Vi måste lära oss hur vi bemöter varandra, och vuxna måste vägleda de unga. Ett tankesätt är att jämföra internet med den vanliga fysiska trafiken, som också har en rad uppenbara

---

² www.skolverket.se/skolutveckling/itiskolan/kollakallan/saker

faror, framför allt för den som är ung och oerfaren. Men istället för att försöka stänga inne våra barn så lär vi dem istället hantera trafik och agera så säkert som möjligt i en miljö med risker. Låt oss göra lika med internet, blev slutsatsen.

6.1.3 Nyanländas digitala delaktighet

Vem tar ansvar för introduktion det digitala Sverige till nyanlända flyktingar och asylsökande? Det är en samhällsekonomisk fråga – vad har staten för roll?

Det finns inga riktade insatser från staten, och inga särskilt avsatta statliga medel. Insatser i dag görs mest från privata aktörer, till exempel kampanjen Digidel 2013. Diskussionen under Signatärsforum kom att handla om huruvida det är rimligt att staten inte är med, och varför staten inte intar en mer aktiv roll. ”Staten ska inte ösa in pengar, men vara aktiv”.

I dag ingår generellt inte internetkunskap i introduktion för nyanlända. Ett exempel på motsatsen finns emellertid i Östergötland där man lägger till tio timmar dator-/internetkunskap till introduktionen.

Att öka anställningsbarheten genom ökad it-kunskap borde vara samhällsekonomiskt lönsamt. Enligt en brittisk undersökning³ som nämndes under diskussionerna vinner samhället cirka 20 000 kronor per person (och år) som använder digitala e-tjänster. ”Det skulle bli 24 miljarder kronor för Sveriges del”, om förutsättningarna är jämförbara. Digital delaktighet ger vinster för samhället, vem gör vad för att vi ska tjäna in dessa pengar?

Bibliotekens betydelse och roll för att främja nyanländas digitala delaktighet togs upp i diskussionen. Samtidigt som röster från bibliotekshåll lyfte fram att det är svårt att matcha förväntningar och efterfrågan på utbildning och stöd med bibliotekens befintliga resurser. Det är av grundläggande betydelse att sätta medborgaren i centrum och utgå från deras behov.

Staten har ett ansvar, men ett begränsat ansvar. Nyckeln ligger i att staten kan stötta civilsamhället. Detta görs delvis men mera kan göras, kanske genom invandrarorganisationerna, biblioteken med flera. Nyckeln torde ligga i att jobba via andra, lyfta fram de goda exemplen och skapa plattformar för kunskapsöverföring.

---

³ Champion for Digital Inclusion - The Economic Case for Digital Inclusion, PriceWaterhouseCoopers LLP, October 2009.

Det sker redan många initiativ. Kampanjen Digidel 2013 har under sina verksamma år mobiliserat och kraftsamlat många aktörer av olika slag för att öka den digitala delaktigheten hos olika svaga grupper⁴. Kampanjen avslutas i slutet av 2013. Hur ska man ta tillvara det engagemang och de synergier som har skapats under projektet?

Vi behöver bli bättre på att utnyttja de resurser som redan finns. Ett gott exempel som lyftes fram bland annat med budskapet att det borde kunna växlas upp och testas på andra orter är Transfer i Örebro där ungdomar med invandrarbakgrund hjälper äldre att använda datorer. På så sätt skapas positiva kontakter mellan två grupper som annars inte har många naturliga mötesplatser. De unga it-guiderna hjälper de äldre att bli digitalt delaktiga och blir också förebilder för andra ungdomar. Så kallade e-verkstäder lyftes också fram som bra exempel på samverkan mellan kommuner och andra aktörer.

En synpunkt som framfördes var att nyanlända utan tvekan måste få kunskap att förstå hur det digitala Sverige fungerar, men att det också finns andra svaga grupper som behöver stöd. Långtidsarbetslösa liksom hemlösa har mycket låg digital kompetens, och det borde göras insatser även för dessa grupper. ”Digital integrering handlar om demokrati.”

6.2 Skola, undervisning och digital kompetens

It i skolan är en fråga som engagerar många. Hur vi ska kunna ge barn lika tillgång till digitaliseringens möjligheter inom skola och utbildning är en viktig fråga som i förlängningen också har betydelse för flera andra samhällsområden.

Vid Signatärsforum diskuterades it i skolan utifrån tre perspektiv:

- Hur får vi kommunerna att ta taktpinnen?
- Lärarna och it.
- Hur undviker vi att it i skolan blir exkluderande?

---

⁴ Mer om Digidel 2013 och kampanjens partners på www.digidel.se

Genomgående fanns bland signatärerna en önskan om en sammanhållen strategi för it i skolan. Detta för att komma bort från dagens situation där olika barn kan få helt olika förutsättningar beroende på vilken kommun de bor i eller skola de går på.

6.2.1 Hur får vi kommunerna att ta taktpinnen?

Den första diskussionen tog sitt avstamp i Ale kommun, där ett försök med en till en-datorer för alla barn och utbildning i digital pedagogik för lärarna fått mycket goda resultat. Poängen på de nationella proven har ökat med 17 procentenheter i matematik och mer än 20 procentenheter i läsning.⁵

Det man framförallt kan se är att barnen knäcker läskoden tidigare. Existerande forskning om läsinlärning visar att det är lättare för hjärnan att lära sig skriva först och läsa sedan. Då knäcker man koden snabbare och enklare. Däremot är det ofta motoriskt rätt svårt att skriva för sjuåringar, om man skriver för hand. Om man börjar med att skriva på datorn tar man helt bort det motståndet, bokstäverna ser bra ut på en gång och ansträngningen kan läggas på själva skrivkunnigheten snarare än motoriken. Här kan finnas en nyckel till könsskillnader i skolan också, då pojkar ofta utvecklar motoriken senare än flickor. Inom ramen för Ale-projektet verkar pojkarna hänga med flickorna mycket bättre när man använder datorer och it-pedagogik. Pojkarna ökade exempelvis sin använda vokabulär med 123 % när de skrev på datorn. Allra mest ser man det här för de sämst presterande pojkarna, som tydligt höjer sina resultat.

I Danmark finns liknande resultat i satsningar liknande den i Ale. Varför introduceras inte metoden i fler svenska skolor?

Diskussionen mynnade ut i frågeställningen "Hur många goda exempel behövs, hur många generationer ska förloras innan alla skolor satsar?" Frågan restes också varför skolorna inte i högre utsträckning utnyttjar elevernas privata it-utrustning, det som vanligen benämns med förkortningen BYOD⁶. De flesta barn har redan mobiltelefoner som är kraftfulla datorer i fickan, det behövs flexibilitet för att kunna utnyttja de datorerna i undervisningen snarare än att tvinga barnen att lägga sina mobiler i en låda under lektionstid.

---

⁵ Resultat från nationella prov i Svenska och Matematik Nödingeskolan, Ale Kommun 2010, 2011 samt från SFI 2011 jämfört med riket.

⁶ BYOD = Bring Your Own Device, "ta med din egen apparat".

Det rådde olika uppfattningar bland signatärerna om det var en ekonomisk fråga eller inte. Ale är en stor kommun, jämfört med exempelvis de 14 kommunerna i Norrbotten. Ändå har 11 av Norrbottenskommunerna börjat digitalisera skolan, men vissa kommuner har bara inte råd. Hur ska man lösa det? Samtidigt kan Ale-exemplet visa hur mycket man kan spara också ekonomiskt på en lyckad satsning på it i skolan. Varje pojke som klarar skolan, som annars inte hade gjort det, innebär en besparing både för socialtjänsten och för andra offentliga insatsställen. Vad kostar det om man inte gör detta?

Största problemet, menade flera signatärer, är inte brist på datorer, utan bristen på pedagogik och på styrning. Det behövs en tydlig nationell vision för it i skolan, men själva utvecklingsarbetet ska drivas på lokal nivå.

I diskussionerna fanns röster som menade att det behövs en attitydförändring bland lärare. De måste inse att de inte kommer att vara experterna på it. Elever kommer i många fall att kunna mer om både hårdvara och olika program. Läraren måste förhålla sig till detta på ett sätt som innebär att de inte ser det som ett hot mot den egna auktoriteten och lärarrollen. Betydelsen av att läromedelsförlag tar fram bra digitala läromedel bör också uppmärksammas i ökad utsträckning.

6.2.2 Lärarna och it

Den andra diskussionen inleddes av forskaren Elza Dunkels från Umeå universitet, som talade på temat hur lärarna kan engageras i större utsträckning. Hon menar att vi dras med fyra allvarliga tankefel:

- Vi övervärderar Sveriges tätposition som vi haft sedan 1990-talet. Vi kan inte luta oss tillbaka och tro att vi är ledande längre.
- Vi är kvar i en metafor om it som ett verktyg, detta är mer än undervisningsmetoder och undervisningsverktyg, det ändrar hela sättet att tänka och lära.
- Vi tittar för mycket på PISA-resultat. Kanske mäter de inte längre det vi tror att de mäter.
- Vi ser inte längre skolan som en av samhällets grundpelare.

Det finns en akut brist på långsiktigt tänkande, menade flera signatärer. Digitaliseringen genomsyrar allt och är inte bara ett verktyg, vi måste omdefiniera vad it står för. Det är inte samma sak som en dator, en burk. Det går inte att lära sig allt digitalt i förväg, det handlar istället om att lärare ska vara välkomnande inför förändringar. Man tror kanske att det främst är yngre lärare som är bra på it, men tvärtom är det äldre kvinnliga lärare som ligger i framkant, menade Dunkels. Den gruppen lärare har självförtroende nog i lärarrollen att våga ställa till lite kaos i klassrummet, våga prova nya saker och kanske misslyckas. Det pekar mot behovet av att stärka det yrkesmässiga självförtroendet hos lärarna generellt. När skolan och lärandet inte ses som centralt i samhället hamnar skolan också ofta utanför samhällsförändringar.

Under diskussionerna menade flera att det är märkligt att vi har en så tillåtande attityd till dem som inte anammat det digitala inom skolan. Varför är det här något man kan välja eller välja bort? Varför inte använda ekonomiska styrmedel i större utsträckning för att påverka situationen?

Ett perspektiv som också lyftes fram var vikten av att lärare och elever ges grundläggande förutsättningar, som datorer. Även om det inte enbart handlar om att köpa datorer för att öka skolans digitalisering är det en viktig faktor. Lärare får inte självklart datorer av arbetsgivaren, till skillnad från nästan alla andra tjänstemannagrupper, hur länge kommer de acceptera det?

Mattecoacher på nätet lyftes fram som ett bra exempel för hur digitalisering kan hjälpa skolan, men som borde vara tillgängligt för alla.

6.2.3 Hur gör vi för att it i skolan inte blir exkluderande?

Den tredje diskussionen utgick från ståndpunkten att den digitala klyftan för barn inte går mellan om man är digitalt aktiv eller inte. Nästan alla barn är digitalt aktiva, klyftan går i stället mellan dem som är analfabetiskt digitala och dem som tar steget och blir litterärt digitala. Det analfabetiskt digitala är att kolla på filmklipp, bilder, ren underhållning medan ett djupare förhållningssätt och användning innehåller kritiskt tänkande, läsning av längre texter, att skapa själv⁷.

---

⁷ <http://www.internetstatistik.se/artiklar/svenskarna-och-internet-2012/> skriver mer om analfabetiskt och litterärt digital delaktighet

Skolorna har en roll att få in eleverna i den digitala världen och lära eleverna att handskas med internetvärldens svårare problemställningar. Många får detta med sig hemifrån, men vilken roll ska skolan ha att hjälpa dem som inte får det? Här riskerar vi djupa klyftor. Många barn får internet från unga år hemifrån. Låt dem hjälpa lärarna in i detta. Det får inte finnas prestige som hindrar där. Skolan har däremot en viktig roll för dem som inte får hjälp och guidning hemma.

6.3 Entreprenörskap och företagsutveckling

Den digitala agendans sakområde som handlar om entreprenörskap och företagsutveckling diskuterades vid Signatärsforum utifrån följande ämnen:

- it-användning i småföretag
- möjligheter och utmaningar med molntjänster
- villkoren för nya digitala tjänsteföretag.

I detta avsnitt redovisas de viktigaste perspektiven som framkom under diskussionerna. Även aktuella initiativ och åtgärder av relevans för de perspektiv som diskuterades redogörs för.

6.3.1 It-användning i småföretag

Småföretagens användning av it är lägre än i större företag. Samtidigt är småföretagen viktiga för svensk ekonomi. Orsakerna till den lägre it-användningen är flera. En central faktor tycks vara att många småföretag inte tydligt ser nyttan av en utvecklad it-användning. Det finns ännu i dag en föreställning om att it är dyrt och krångligt. It-leverantörerna är i stor utsträckning teknikfokuserade och har därför svårt att förklara för ett litet företag hur it-tillämpningar av olika slag kan skapa nytta och påverka lönsamheten.

Regeringen tillsatte under 2011 en utredning om åtgärder för att öka småföretagens it-användning (dir. 2011:54). Utredningen presenterade ett delbetänkande i mars 2012 och överlämnade sitt slutbetänkande i oktober 2012⁸.

⁸ Här finns mer att hämta – it-användningen i småföretag (SOU 2012:21), delbetänkande, samt Små företag – stora möjligheter med it (SOU 2012:63), slutbetänkande.

I korthet konstaterar utredningen att it-användningen i småföretag behöver synliggöras i ökad utsträckning i relevanta verksamheter. Det handlar om att integrera it i relevanta företagsutvecklingsåtgärder, säkra kunskapsspridning, erfarenhetsutbyte och metodstöd, dialog och samverkan med marknadsaktörer samt utveckling av befintlig statistik. Utifrån företagsperspektivet är det främst kunskapsaspekter som är viktiga att hantera. I första hand handlar det om att tydliggöra affärsnyttan med it i termer av ökad lönsamhet. Slutbetänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Av diskussionerna att döma under Signatärsforum finns det sannolikt viss samsyn kring de övergripande slutsatser som Utredningen om ökad it-användning i småföretag har presenterat.

Det är viktigt att den lokala och regionala nivån har ett fortsatt aktivt förhållningssätt till it-användningen i takt med att it-infrastrukturen blir allt mer utbredd. Kommunernas näringslivsfunktion lyfts fram som en central aktör. Här finns en mycket god bild av det lokala näringslivets sammansättning och behov. Vidare är den kommunala näringslivsutvecklaren eller motsvarande en naturlig kontaktpunkt för företagarna. Detta bör utnyttjas i arbetet med att lyfta fram vilka möjligheterna är med it. I mindre och mer perifert belägna kommuner är det inte säkert att det finns relevanta it-konsulter verksamma. Det ökar betydelsen av någon form av aktiv samordningsfunktion som kommunerna har goda förutsättningar att ta. På lokal nivå finns också goda förutsättningar att företagare kan lära och inspirera varandra. För att underlätta arbetet på lokal nivå bör det tas fram övergripande mallar eller guider för hur insatserna kan läggas upp med avseende på innehåll och upplägg. För att åstadkomma detta lyftes ett förslag fram om att anslå medel som kommuner kan söka för att finansiera företagsnära insatser i syfte att arbeta med konkreta utbildningsinsatser.

I dag finns några exempel på lokala eller regionala initiativ på området. Dataföreningen Sverige har initierat en process i Östergötland på temat som kan vara intressant att följa. Vidare görs vissa insatser inom ramen för Företagarnas lokala föreningar. Viktiga erfarenheter finns också inom ramen för forskningsinstitutet Swedish ICT. I dag jobbar de med cirka 500 företag. En fråga är hur detta arbete kan växlas upp och synliggöras för att nå en bredare målgrupp.

Inom ramen för arbetet med de regionala digitala agendorna finns möjlighet att uppmärksamma frågan om småföretagens it-användning, något som också nämndes.

Det framkom under signatärsforumet synpunkter på att tona ned problem av olika slag och istället lyfta fram de möjligheter som en ökad it-användning kan medföra för små och medelstora företag. Goda exempel lyftes här fram som ett viktigt inslag för att sprida möjligheterna med it. Den ovan nämnda utredningen om ökad it-användning i småföretag har i sitt delbetänkande presenterat ett antal konkreta fallstudier som bland annat visar på vilket sätt it har bidragit till utvecklingen av småföretag.

Ett perspektiv som också lyftes fram vid Signatärsforum var att många småföretagare får upp ögonen för hur it kan bidra till företagets verksamhet genom den privata användningen. I hemmen är it-miljön många gånger relativt väl utvecklad. Den privata användningen kan antagligen påverka den professionella it-användningen positivt i många fall. Vissa menar därför att införandet av ett så kallat RIT-avdrag, som kan stimulera och underlätta hushållens it-användning, kan ha positiv betydelse för småföretagens it-användning.

Utredningen om ökad it-användning i småföretag har i sitt slutbetänkande presenterat förslag på området. Dessa har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

6.3.2 Möjligheter och utmaningar med molntjänster

Det talas i dag en hel del om molntjänsters betydelse för samhällets digitalisering. Bilden kan variera en del beroende på vilken verksamhet som avses. Cloud Sweden, en intresseorganisation som drivs inom ramen för Dataföreningen Sverige, har tagit fram övergripande material som redogör för ett stort antal affärsnyttor som de anser att molntjänster ger i jämförelse med traditionella it-tjänster. Några av dessa berördes även under signatärsforumet. Nedan redogörs för några av dessa.

Kortare ledtider. Affärsvärdet ligger i att molntjänster kan leverera värde tillbaka till verksamheten genom att på ett snabbare och effektivare sätt skapa, driftsätta och administrera tjänster än motsvarande traditionell it. Att implementera en molntjänst handlar om veckor jämfört med månader med traditionell it.

Ökad förändringstakt i verksamheten. Flexibla molntjänster som kontinuerligt utvecklas kommer att kunna ta hand om stora delar av behoven av mer komplexa, specifika och lokala lösningar. Orsaken är att de flesta kunder till molntjänsteleverantörer ofta har likartade behov.

Ökad innovation. Genom att snabbt kunna utvärdera, testa och skala upp olika initiativ, skapas nya möjligheter till innovation. Molnet erbjuder dessutom nya innovativa tjänster som tidigare inte varit möjliga inom traditionella it-tjänster.

Minskade kostnader för it-produktion. En molntjänstleverantör kan erbjuda betydligt lägre kostnader för it-produktion än de flesta företags interna it-enheter och även vad de flesta hosting- eller outsourcingpartners kan erbjuda. Anledningen är de skalfördelar som en molntjänstleverantör får genom att samma resurser i form av hårdvara, mjukvara och personal kan användas för många kunder.

Större andel rörliga it-kostnader. Ett företag ska snabbt kunna anpassa kostnader och produktionsvolym efter konjunkturen. En grundläggande egenskap hos molntjänster är att man enbart betalar för de tjänster som används och att dessa kan anpassas efter kundens behov. Traditionella it-lösningar binder kapital medan finansiering av molntjänster görs via rörliga driftskostnader.

Enklare prismodell och minskad licensadministration. Molntjänster bygger på enkla prismodeller, ofta baserade på ett fast pris per användare och månad, vilket leder till enkel beräkning av kostnaden för tjänsten och minskade kostnader för att administrera licenser.

Nya användarkrav. Många yrkesverksamma har vant sig vid att lösa problem med hjälp av snabb och enkel information och effektivt stöd via molntjänster såsom wikis, sökmotorer, sociala medier och andra applikationer tillgängliga på nätet.

Högre kvalitet. En lokal it-avdelning har bara en kundinstallation att skaffa erfarenhet utifrån. En molnleverantör har kanske hundratal eller tusentals installationer att lära sig ifrån och sprida kostnaderna över. Detta leder till att kvalitén höjs för kunden i jämförelse med en klassisk driftleverans.

Ökad säkerhet. Många mindre och medelstora företag har inte tillgängliga resurser för att kunna uppnå it-säkerhet på högsta nivå. Kostnaderna för många säkerhetsåtgärder är fasta. När många kunder delar på dessa kostnader genom molnleverans så har man råd att applicera även mer avancerade säkerhetsåtgärder.

Ökad mobilitet. Molntjänster är byggda för att kunna nyttjas från en godtycklig webbläsare. Det gör att man kan använda tjänsterna från i stort sett vilken klient som helst, bara man har tillgång till internet.

Det finns enligt Cloud Sweden även ett antal affärsrisker med molntjänster som framgår nedan.

Operativ kontroll. Det kan finnas lagar och andra regler som ställer krav på att företaget självt ska köra sina program på dedikerade servrar i egna datacentraler. Det kan även finnas krav på att data lagras inom landets gränser, gällande till exempel personuppgifter och ekonomiska transaktioner.

Immateriella rättigheter. Vissa molnleverantörer gör särskilda anspråk på det som produceras inom ramen för tjänsten. Detta gäller särskilt de tjänster som tillhandahålls gratis. Det är därför viktigt att säkerställa det egna företags immateriella rättigheter till allt material som produceras inom ramen för tjänsten.

Inläsningseffekter. Det företag som avser använda molntjänster bör vara medveten om att det är lika lätt att fastna i ett leverantörsberoende om man gör specifika anpassningar i molnbaserade system som när man gör anpassningar i traditionella system. Affärsmodellen för molntjänster bygger på skalfördelar och likformighet.

Leverantörsberoende. Det finns risk för att företag som levererar molntjänster upphör med detta. Det är därför viktigt att säkerställa äganderätten till, och rätten att använda, sin egen information samt att utarbeta en strategi för leverantörsbyte.

Under Signatärsforum diskuterades främst frågor med koppling till leverantörsberoende. Det finns en risk att den stora tillgången på molntjänster som är lågt prissatta, eller till och med gratis, innebär att företag börjar använda sådana utan att helt förstå konsekvenserna. Eftersom inget egentligt avtal upprättas som reglerar förhållandet mellan leverantör och användare (exempelvis SLA, Service Level Agreement) riskerar företag att förlora viktig information om leverantören upphör med en viss tjänst. Detta riskerar inte enbart att drabba det enskilda företaget. Även dess kunder och leverantörer kan drabbas vid störningar i företagets verksamhet som orsakas av att företagets it-miljö inte fungerar.

Det finns olika åsikter om var ansvaret ligger för att undvika de utmaningar eller risker som molntjänster kan medföra. Vid Signatärsforumet lyftes både leverantörernas ansvar fram och det faktum att även användarna måste vara medvetna om riskerna. Cloud Sweden har tagit fram en guide till molntjänster för att öka medvetenheten kring vad som är viktigt att tänka på när molntjänster används⁹.

---

⁹ Rapporten finns att köpa på <http://cloudsweden.se/>

6.3.3 Villkoren för nya digitala tjänsteföretag

Företag som levererar tjänsteerbjudanden via någon form av digital plattform är vad som här avses med digitala tjänsteföretag¹⁰. Dessa företag har möjlighet att skapa stora förädlingsvärden. Samtidigt är det en relativt ny företeelse och företagens behov och marknadslogik skiljer sig från mer traditionella företag. Trösklarna att starta ett digitalt tjänsteföretag är förhållandevis låga. Det behövs ofta inte dyra kapitalinvesteringar. Detta kan emellertid också innebära svårigheter att få externt kapital då det inte finns fysiska tillgångar som säkerhet.

Att följa utvecklingen för de här företagen är också svårt då statistiken inte är uppbyggd på ett sätt som gör att det är svårt att mäta företagens betydelse för ekonomin över tid.

Inom många offentliga stödstrukturer behöver kunskapen om dessa företags verklighet och villkor sannolikt höjas ytterligare.

Sverige har en stark tradition på området och har bland annat uppmärksammat i internationella medier. Företag som Skype, Spotify och MySQL är några stora välkända framgångsexempel.

Det finns emellertid många länder och städer som nu aktivt satsar på att skapa intressanta miljöer för den här typen av företag. Exempel som lyfts fram är Berlin, London, Singapore och Chile. Då företagen inte har stora fysiska tillgångar innebär det att de är snabbflyttade. Sveriges position kan därför snabbt förändras till det sämre om vi inte aktivt förhåller oss till utvecklingen i vår omvärld.

Under Signatärsforum utmärkte sig fyra frågor i diskussionerna: kapitalförsörjning, kompetensförsörjning, tillgång till information och exportstöd.

Kapitalförsörjning

Tillgången till riskvilligt kapital i tidigt skede lyftes fram som särskilt betydelsefullt för digitala tjänsteföretag. Dessa företag är små och har många gånger svårt att få lån då säkerhet saknas och idéerna värderas återhållsamt.

Ett exempel på åtgärd som har lyfts fram från omvärlden, också under Signatärsforum, är det så kallade Seed Enterprise Investments Scheme (SEIS) som Storbritannien har infört¹¹.

¹⁰ Hämtat från IT&Telekomföretagens rapport Digitala tjänster som lyfter Sverige – En rapport om digitala tjänsteföretags marknadsvillkor, 2012.

¹¹ <http://www.seis.co.uk/>

Regeringen tillsatte i januari 2011 en utredning om översyn av företagsbeskattningen (dir. 2011:1), Företagsskattekommittén. Uppdraget är att se över beskattningen av bolag i syfte att den utformas så att företagande, investeringar och sysselsättning gynnas. Utredningen fick i uppgift att lämna förslag på skatteincitament för riskkapital. Ett förslag om investeraravdrag lämnades av Företagsskattekommittén i ett delbetänkande i januari 2012¹². I budgetpropositionen för 2013¹³ aviserade regeringen att ett investeraravdrag bör införas för att stimulera investeringar i mindre företag och därigenom ökad deras tillgång till kapital. Finansdepartementet har tagit fram promemorian Investeraravdrag som remitterades under hösten 2012. Den 21 februari överlämnade regeringen lagrådsremissen Investeraravdrag till Lagrådet.

I korthet innebär förslaget att fysiska personer som förvärvar andelar i ett företag med i snitt färre än 50 anställda får göra avdrag för halva beloppet i inkomstslaget kapital. Högst 650 000 kronor per person och år får dras av. Det motsvarar med andra ord förvärv av andelar för 1,3 miljoner kronor. Företaget i fråga måste vara svenskt eller ha ett fast driftställe i Sverige. Vidare ska företaget huvudsakligen bedriva rörelse samt ha ett löneunderlag om minst 300 000 kronor. Förslaget föreslås träda i kraft den 1 september 2013.

Regeringens förslag avviker från det förslag som Företagsskattekommittén lämnade i sitt delbetänkande. Den stora skillnaden är att regeringens förslag innebär en definitiv skattelättnad och inte endast en kredit.

Kompetensförsörjning

Digitala tjänsteföretag i uppstartsfasen behöver många gånger knyta kvalificerade medarbetare till företaget för att fullt ut kunna utveckla affärsidén. Samtidigt är möjligheterna begränsade att i de tidiga skedena kunna erbjuda konkurrenskraftiga löner. Det kan därför vara svårt att rekrytera potentiella medarbetare med nyckelkompetens. För att lyckas med detta krävs att dessa personer kan erbjudas andra alternativa incitament som gör att de ser det som tillräckligt attraktivt att bidra med sin kompetens till ett företag i tidigt skede.

---

¹² Skatteincitament för riskkapital (SOU 2012:3).

¹³ Prop. 2012/13:1, volym 1, avsnitt 6.12.

Ett sätt att skapa sådant incitament är genom personaloptioner. Svensk skattelagstiftning försvårar emellertid användningen av personaloptioner som ett effektivt incitamentskapande instrument. Inom ramen för den ovan nämnda Företagsskattekommittén har frågan belysts närmare genom en expertrapport¹⁴. I rapporten redogörs även kort för hur optioner används i USA. Författarna till rapporten lämnar förslag på hur personaloptioner bör hanteras i svensk skattelagstiftning för att kunna fungera som ett effektivt instrument för entreprenörsdrivna innovationsföretag. Det handlar framför allt om att vinster på aktieoptioner och konvertibler kopplade till en anställning bör beskattas som kapitalinkomst och heller inte beläggas med sociala avgifter.

Tillgång till information

En viktig resurs för företag och entreprenörer är tillgången till information som kan användas för att utveckla nya tjänster som bygger på information som redan finns framtagen. I sammanhanget är två begrepp centrala: öppna data och vidareutnyttjande av offentlig information. Vid diskussionerna under Signatärsforum lyftes i vissa fall fram att Sverige bör påskynda arbetet inom området.

Öppna data kan förenklat beskrivas som information som är tillgänglig utan inskränkningar i form av prislapp eller immaterialrättsliga hinder¹⁵.

Vidareutnyttjande av offentlig information avser möjligheten för till exempel privata aktörer att ta del av och använda den information som myndigheter har samlat in, reproducerat eller framställt. Information som samlas in eller framställs av myndigheter har ofta användningsområden utanför den offentliga förvaltningen. Det finns flera exempel på information hos myndigheter som kan användas kommersiellt. Väderinformation kan till exempel användas för kommersiella vädertjänster och kartinformation och annan geografisk information kan användas för till exempel GPS-tjänster. Ytterligare ett exempel är den officiella statistiken. Offentlig information från svenska myndigheter vidareutnyttjas sedan länge i betydande omfattning för såväl kommersiella som ideella ändamål. Eftersom svenska

¹⁴ Beskattningsav personaloptioner och innovativt entreprenörskap: Expertrapport till Företagsskattekommittén, Magnus Henreksson och Tino Sanandaji, Institutet för Näringslivsforskning (IFN), 2012.

¹⁵ Kort beskrivning av begreppet och grundläggande minimikrav finns på Vinnovas webbplats, <http://www.vinnova.se/opendata>

myndigheter har betydande informationstillgångar av hög kvalitet i elektronisk form är potentialen för vidareutnyttjande stor. Frågan regleras i det så kallade PSI-direktivet¹⁶ och infördes i svensk rätt genom lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) som trädde i kraft den 1 juli 2010.

Under senare år har frågan varit föremål för relativt stor uppmärksamhet och flera olika initiativ har tagits.

E-delegationen fick 2010 genom tilläggsdirektiv¹⁷ i uppdrag att att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i den lag om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen som föreslås i propositionen Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175). I december 2012 presenterade E-delegationen en vägledning för myndigheter för vidareutnyttjande av offentlig information¹⁸.

Regeringen har tillsatt en särskild utredare för att bland annat se över förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (dir. 2013:2). I uppdraget ingår att utifrån förändringar i det så kallade PSI-direktivet som förhandlas inom EU lämna förslag hur dessa ska införas i svensk rätt. Bland övriga uppgifter är det i sammanhanget värt att notera att utredningen ska utreda om myndigheter behöver något stöd i frågan och om någon myndighet bör få uppgifter på området.

Regeringen har också gett Vinnova i uppdrag att under 2012 utveckla en teknisk plattform för förmedling av data som tillgängliggjorts för vidareutnyttjande samt under 2013 och 2014 vidareutveckla denna. Plattformen kallas öppnadata.se – en portal för innovation. Uppdraget ska utföras i samverkan med för uppdraget relevanta aktörer. Vinnovas arbete med portalen kommer att göras i samverkan med tekniska experter och relevanta aktörer. Målet är att portalen ska vara enkel att använda, ha tydliga licenser och villkor, ge stöd för att data kan nyttjas till innovationer samt möjliggöra delning av resurser och lösningar. En del kunskap och förslag på lösningar finns redan, medan andra måste utvecklas. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juli 2015.

¹⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn som antogs den 17 november 2003.

¹⁷ Tilläggsdirektivet finns på <http://www.regeringen.se/sb/d/12564/a/189404>

¹⁸ Rapporten kan nedladdas från <http://feedback.edelegationen.se/vlpsi/>

Exportstöd

Nyetablerade och mindre digitala tjänsteföretag har många gånger behov av att snabbt kunna växa på exportmarknader. Under Signatärsforum lyftes det fram att företagen behöver få del av exportstödande insatser anpassade efter deras behov och villkor. Det görs satsningar på området som riktas till företag verksamma inom andra branscher. Ett exempel som nämndes var Matlandet Sverige.

Kommittédirektiv 2012:61

Digitaliseringskommissionen – en kommission för den digitala agendan

Beslut vid regeringssammanträde den 7 juni 2012

Sammanfattning

Regeringen har beslutat om en bred och sammanhållen strategi för it-politiken, It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige (dnr N2011/342/ITP). Målet för it-politiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. I agendan presenteras regeringens ambitioner inom området samt förslag på insatser och åtgärder som ska bidra till att nå det it-politiska målet. Detta ställer krav på att utvecklingen inom alla områden kontinuerligt följs upp och analyseras.

Digitaliseringskommissionens uppdrag är att verka för att det it-politiska målet i den digitala agendan uppnås och att regeringens ambitioner inom området fullföljs. Detta ska ske med hänsyn till det huvudsakliga ansvar som respektive myndighet och departement inom Regeringskansliet har för att vidta och följa upp åtgärder kopplade till målet för it-politiken. Kommissionen ska ha i huvuduppdrag att:

- utforma ett förslag till handlingsplan för genomförande av uppdraget att verka för det it-politiska målet,
- analysera utvecklingen i förhållande till det it-politiska målet,
- visa på digitaliseringens möjligheter,
- kommunicera den digitala agendan och dess innehåll,

- vara administrativt ansvarig för de s.k. signatärerna till den digitala agendan, och
- samverka med olika aktörer i samhället för en ökad digitalisering.

Kommissionen ska redovisa förslaget till handlingsplan senast den 1 december 2012. Kommissionen ska därefter årligen senast den 1 mars lämna delrapporter med analyser av utvecklingen samt förslag till åtgärder. I samband med detta ska en redovisning lämnas av kommissionens arbete med övriga uppdrag. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2015.

Bakgrund

Den 29 september 2011 beslutade regeringen om en ny strategi för it-politiken, It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige (dnr N2011/342/ITP).

Den digitala agendan är en bred och sammanhållen strategi för it-politiken där regeringen presenterar ambitioner och insatser som tillvaratar de möjligheter som digitaliseringen ger. Målet är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. I december 2011 beslutade riksdagen i enlighet med förslaget i budgetpropositionen för 2012 (prop. 2011/12:01, 2011/12:TU1, rskr. 2011/12:87) att tidigare it-politiska mål och delmål om tillväxt och kvalitet (prop. 2004/05:175) ska upphävas och ersättas med det nya it-politiska målet.

I fråga om målen för tillgänglighet gäller fortsatt de mål som anges i propositionen Tillgängliga elektroniska kommunikationer (prop. 2009/10:193). Målet för tillgänglighet är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Sverige har i dag en stark position inom it-området, vilket också visar sig i internationella jämförelser. Enligt t.ex. Network Readiness Index (World Economic Forum) har Sverige de bästa förutsättningarna och den bästa användningen av it. Även i Digital economy rankings 2010, som jämför olika länders nivå i informationssamhället, ligger Sverige i täten. Vid jämförelser av olika länders konkurrenskraft hamnar Sverige också i toppen, t.ex. rankas Sverige på andra plats efter Schweiz i Global Competitiveness Report för 2010–2011. Även om Sverige ligger i topp i flertalet internationella jämförelser,

finns det områden där Sverige har en svagare ställning. Bland annat handlar det om företagens förutsättningar och användning av it. Det är viktigt att Sverige fortsätter arbetet med att stärka sin position inom samtliga områden.

Målet i den digitala agendan för Sverige kan relateras till ovan nämnda rankningar, nämligen att Sverige enligt dessa, eller andra likartade mätningar, ska vara bland de bästa nationerna i världen. Men det är också viktigt att Sverige ligger i topp i andra mätningar om t.ex. jämställdheten inom it-sektorn, användningen av it för miljön, demokrati och mänskliga rättigheter. Dessa områden finns inte med i ovanstående studier.

För att nå det it-politiska målet i agendan och möta de utmaningar som finns både på global och på nationell nivå finns det behov av insatser inom flera områden. Med utgångspunkt i it-användarens perspektiv har fyra strategiska områden identifierats:

- lätt och säkert att använda,
- tjänster som skapar nytta,
- det behövs infrastruktur, och
- it:s roll för samhällsutvecklingen.

Varje strategiskt område i den digitala agendan är indelat i underområden som representerar de sakfrågor som regeringen arbetar med. Sammanlagt presenteras 22 sakområden. Dessa är digitalt innärförskap, e-tjänster och information som grund, digital kompetens, vardagssäkerhet, offentlig förvaltning, entreprenörskap och företagande, vård och omsorg, skola och undervisning, demokrati, tillgång till kultur, internet i Sverige och globalt, samhällets informationssäkerhet, mjuk infrastruktur, geografisk information, robust elektronisk kommunikation, bredband, forskning och innovation, it för miljön, jämställdhet, frihet på nätet, upphovsrätt och it för global utveckling.

För varje sakområde presenteras regeringens ambition, beslutade insatser och förslag till nya åtgärder. Av agendan framgår också att en kommission för den digitala agendan ska inrättas som ska arbeta för att det it-politiska målet i agendan uppnås.

Tillsättandet av en kommission

De insatser och åtgärder som redovisas i den digitala agendan ska medverka till att nå det nya it-politiska målet. Detta ställer krav på att utvecklingen inom alla områden kontinuerligt följs upp och analyseras. Huvudansvaret för att vidta och följa upp åtgärder kopplade till målet för it-politiken ligger på respektive myndighet och departement inom Regeringskansliet. Det är därutöver angeläget att ha en samlad nationell bild och att följa upp den övergripande utvecklingen mot det it-politiska målet, eftersom det på många områden redan finns handlingsplaner, strategier etc. medan sådana saknas inom andra områden. Inte minst är det viktigt att arbeta strategiskt med långsiktiga it-politiska frågor i anslutning till agendan. Det bör därför tillsättas en kommission för den digitala agendan med uppgift att verka för att det it-politiska målet uppnås och att regeringens ambitioner inom området fullföljs.

Utgångspunkter för kommissionens arbete

Såväl Sverige som andra länder står inför flera stora samhällsutmaningar de kommande åren både på global och nationell nivå. Globalt handlar det bl.a. om klimatfrågan och behovet av att minska samhällets påverkan på miljön, den ekonomiska kris som påverkar stora delar av världen, globaliseringens effekter samt vikten av att skapa förbättrade levnadsvillkor i utvecklingsländer. Det handlar också om att öka respekten för mänskliga rättigheter inklusive yttrandefrihet, demokratifrågor, jämställdhet mellan kvinnor och män samt individens möjligheter till inflytande.

Sverige står också inför utmaningar såsom en åldrande befolkning då var femte svensk kommer att vara över 65 år 2020. Allt fler och allt friskare äldre kvinnor och män kommer att behöva stöd allt längre i livet. Samtidigt ökar möjligheterna att behandla olika sorters sjukdomar och tillstånd, vilket kommer att ställa stora krav på välfärdssystemet och samhället i stort. Detta gäller inte minst hur resurserna inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst används på bästa sätt så att varje krona räcker längre. Det handlar också om att förbereda barn samt unga kvinnor och män såväl i som utanför skolan för morgondagens samhälle och se till att de har tillgång till moderna lärverktyg och en tidsenlig utbildning.

Ytterligare en utmaning är hur svenska företag ska kunna behålla och stärka sin konkurrenskraft samt bidra till en ökad sysselsättning och tillväxt i ekonomin. Viktiga faktorer för Sverige är då ett gott innovations- och investeringsklimat samt tillgång till välutbildad arbetskraft. Men det handlar också om en förmåga att stimulera och skapa förutsättningar för entreprenörskap och internationell handel samt att ta till vara förmågan att utveckla innovationer baserade på digitaliseringens möjligheter.

It kan bidra till att möta dessa utmaningar. Det kan vara fråga om nya sätt att göra saker på, t.ex. att med hjälp av standardisering utforma lösningar för ett åldrande samhälle, en bättre hälso- och sjukvård samt socialtjänst (e-hälsa, digitala hjälpmedel), it för skapande och lärande (it i skolan), digitala lösningar för miljön (smarta elnät, intelligenta transportsystem, distansarbete) samt för jordbruket och landsbygden (möjligheter att söka stöd och få information genom it), främjande av kulturell mångfald (digital distribution av kulturellt innehåll), demokrati (öppenhet och insyn i förvaltningen, system för dialog med beslutsfattare), möjlighet att ta del av offentliga och privata varor och tjänster (identifikation, betalningar), ökad konkurrenskraft och nya marknader för företag (digital kompetens, nya produkter, tjänster och affärsmodeller samt effektivare verksamhet med hjälp av it, bl.a. elektronisk handel), it-lösningar för en effektivare offentlig upphandling, tillgängliggörande och användning av offentliga data med mera.

Kommissionens uppdrag

Digitaliseringskommissionens uppdrag är att verka för att det it-politiska målet i agendan uppnås och att regeringens ambitioner inom området fullföljs. Då andra aktörer har ansvar för vissa frågor på området avgränsas kommissionens uppdrag enligt följande:

- E-delegationen ansvarar för strategiska frågor för myndigheternas arbete med e-förvaltning: koordinering av de statliga myndigheternas it-baserade utvecklingsprojekt, uppföljning av deras effekter för medborgare, företagare och medarbetare, koordinering av vissait-standardiseringsfrågor samt att främja samordning av myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar (dir. 2009:19 och 2010:32).

- Inom vård och omsorg arbetar regeringen tillsammans med en bred grupp av nationella aktörer med utgångspunkt i Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. Detta arbete koordineras av högnivågruppen för Nationell eHälsa.
- För att främja utbyggnad av bredband i alla delar av landet har regeringen tillsatt ett Bredbandsforum. Bredbandsforum är en mötesplats för dialog och samverkan mellan olika aktörer på bredbandsmarknaden (dnr N2011/6957/ITP).
- Inom upphovsrättsområdet arbetar regeringen för ett väl avvägt och ändamålsenligt regelverk såväl nationellt som på EU-nivå. Lagstiftningsarbetet på området hanteras av Regeringskansliet.

Kommissionen ska ha följande huvuduppdrag.

Utforma ett förslag till handlingsplan för genomförande av uppdraget att verka för att det it-politiska målet

Kommissionen ska utforma ett förslag till handlingsplan för hur kommissionen kan genomföra uppdraget med att verka för det it-politiska målet i den digitala agendan. Utgångspunkten är att detta ska ske med befintliga medel. Kommissionen ska, efter att ha inhämtat synpunkter från relevanta statliga myndigheter, aktörer på regional och lokal nivå samt företag och organisationer, utforma ett förslag på hur utvecklingen mot det it-politiska målet i agendan kan följas upp. Utgångspunkten är de strategiska områdena och de ambitioner som regeringen har beslutat om för de 22 sakområdena.

Kommissionen ska även definiera och föreslå nyckelindikatorer, som löpande ska följas upp och som är av betydelse för uppfyllelsen av det it-politiska målet, se vidare under rubriken Analysera utvecklingen i förhållande till det it-politiska målet. I förslaget till handlingsplan ska kommissionen vidare redovisa hur en uppföljning av beslutade insatser och föreslagna åtgärder i agendan bör göras. Om kommissionen finner att det finns områden utöver agendan där insatser behövs för att nå målet, ska sådana områden redovisas.

Kommissionen ska redovisa förslaget till handlingsplan senast den 1 december 2012.

Analysera utvecklingen i förhållande till det it-politiska målet

Kommissionen ska beskriva och analysera utvecklingen inom agendans strategiska områden i förhållande till det it-politiska målet och rapportera detta till regeringen. Kommissionen ska även fullfölja de ambitioner som regeringen har beslutat om samt följa upp de insatser och åtgärder som presenteras i den digitala agendan.

För att genomföra analysen ska kommissionen arbeta med nyckelindikatorer som speglar utvecklingen inom agendans 22 sakområden. Dessa ska formuleras utifrån regeringens mål och ambitioner inom it-politiken samt de mål som anges i strategin En digital agenda för Europa (KOM(2010)245). Nyckelindikatorerna ska tas fram i samverkan med berörda aktörer i samhället. De ska i första hand baseras på tillgängliga data och, i förekommande fall, befintliga indikatorer från Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Naturvårdsverket, Post- och telestyrelsen, Socialstyrelsen, Statens jordbruksverk, Statens skolverk, Statistiska centralbyrån, Sveriges Kommuner och Landsting, Tillväxtverket, Verket för innovationssystem, E-delegationen, Bredbandsforum och andra berörda statliga myndigheter, samt aktörer på regional och lokal nivå. Kommissionen ska i arbetet beakta den uppföljning som görs inom ramen för En digital agenda för Europa.

Med utgångspunkt i nyckelindikatorerna ska kommissionen:

1. analysera utvecklingen inom agendans strategiska områden i förhållande till det it-politiska målet,
2. beskriva hur de insatser och åtgärder som anges i agendan bidrar till att nå det it-politiska målet,
3. identifiera möjligheter som stödjer utvecklingen mot det it-politiska målet,
4. uppmärksamma eventuella problem som hindrar utvecklingen mot det it-politiska målet,
5. lämna förslag på effektiva åtgärder som bidrar till att förverkliga det it-politiska målet inom områden där handlingsplan, strategi eller motsvarande saknas, samt
6. analysera konsekvenserna av lämnade förslag.

I uppdraget ingår också att löpande jämföra utvecklingen i Sverige utifrån de identifierade nyckelindikatorerna med ett urval länder i Europa och andra delar av världen. Det är i detta sammanhang viktigt att omvärldsfaktorer som lagstiftningsarbete och samarbete på EU-nivå beaktas. Även delar av OECD:s och WTO:s arbete som är relevanta i sammanhanget bör beaktas.

Uppdraget i denna del ska redovisas årligen den 1 mars.

Visa på digitaliseringens möjligheter och utmaningar

Möjligheterna med en ökad digitalisering är stora. I takt med att ny teknik, nya applikationer, nya digitaliserade arbetssätt, standarder och användningsmönster utvecklas och får spridning ökar it:s bidrag till ekonomisk tillväxt, en bättre miljö, företagens konkurrenskraft och social välfärd. It är dessutom en global möjliggörare för en alltmer gränslös kommunikation, innovation och handel över världen. It-baserade tjänster kan bidra till att öka tillgängligheten och effektiviteten både i företag och i offentlig förvaltning.

Det finns i dag en ökad medvetenhet om digitaliseringens möjligheter både hos företag och organisationer, i offentlig sektor och bland medborgare. Många gör mycket och har kommit långt. Andra har ännu inte upptäckt möjligheterna med en ökad digitalisering.

I den digitala agendan uppmärksammas också digitaliseringens utmaningar. Det handlar t.ex. om risken för otillåtna kontroller och otillåten övervakning av individer, om vikten av att slå vakt om den personliga integriteten och att det skydd som finns i gällande lagstiftning upprätthålls. Samtidigt innebär internets anonymitet att förutsättningarna ökat för kränkningar liksom för spridning av antidemokratiska, våldsbejakande och förråande budskap och material samt att internet blivit ytterligare en arena för vissa kriminella handlingar.

Kommissionen ska, med beaktande av de utmaningar som redogörs för i den digitala agendan, arbeta med att synliggöra nyttan av digitaliseringen och användningen av it. Det handlar om att skapa förståelse för den samhällsekonomiska nyttan med it och för vad som kan hindra eller försvåra för olika grupper i samhället att använda sig av it. Kommissionen ska därför sammanställa och sprida goda exempel där digitaliseringen bidragit till utvecklingen och förenklat vardagen för företag, offentlig sektor och medborgare i Sverige eller i andra länder.

Kommunikationen av den digitala agendan

I den digitala agendan visar regeringen en tydlig riktning för it-politiken. Målet är att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. För att nå målet har alla en roll att spela såväl företag, organisationer och offentlig sektor som medborgare där var och en bidrar utifrån sin roll och sitt ansvarsområde.

Kommissionen ska på olika sätt presentera och diskutera den digitala agendan med olika aktörer i Sverige och utomlands, inspirera och engagera olika aktörer att bidra till måluppfyllelsen av agendan samt informera om sitt eget uppdrag och arbete. Vägledande i detta arbete ska vara dialog och öppenhet.

Administrativt ansvar för signatörer till den digitala agendan

När regeringen presenterade den digitala agendan lanserades samtidigt ett s.k. signatärskap. Det innebär att företag och organisationer m.fl. signerar en frivillig avsiktsförklaring om att de delar ambitionen att Sverige ska bli bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter, och att de med utgångspunkt i den digitala agendan åtar sig att presentera hur de kan bidra till genomförandet av den. I april 2012 var ett nittiototal företag och organisationer från olika samhällssektorer signatörer inom agendans 22 sakområden. Som signatär erbjuder företaget eller organisationen sig att till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) skriftligen redovisa vad signatären kan bidra med för att genomföra agendan.

Kommissionen ska i samarbete med Regeringskansliet (Näringsdepartementet) stödja och utveckla signatärskapet. Kommissionen ska dessutom ha det administrativa ansvaret för signatärskapet. Det innebär att kommissionen ska:

1. engagera nya signatörer,
2. ha löpande dialog med befintliga signatörer,
3. sammanställa och organisera signatärernas åtaganden,
4. följa och analysera signatärernas åtaganden och hur de bidrar till att genomföra den digitala agendan, samt
5. identifiera områden där initiativ saknas och arbeta för att engagera nya signatörer som motsvarar behovet av insatser.

Det frivilliga regionala signatärskapet som vänder sig till samverkansorgan, länsstyrelser och landsting omfattas inte av kommissions uppdrag.

Samverka med olika aktörer i samhället för en ökad digitalisering

Inom flera av de sakområden som presenteras i den digitala agendan finns det samverkansorganisationer som har i uppdrag att driva förändringsarbete.

När det gäller e-förvaltning har regeringen tillsatt E-delegationen som har i uppdrag att genomföra regeringens handlingsplan på e-förvaltningsområdet. Inom vård och omsorg arbetar regeringen tillsammans med en bred grupp av nationella aktörer med utgångspunkt i Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. För att bidra till bredbandsutbyggnaden har regeringen tillsatt Bredbandsforum som verkar för att nå målen i bredbandsstrategin. Ett annat exempel är Sveriges Kommuner och Landsting som nyligen inrättat ett center för e-samhället (CeSam) för att koordinera landstingens och kommunernas arbete med it-relaterade frågor. Ytterligare ett exempel är Geodata-samverkan som syftar till att ge bättre tillgång till offentliga geodata för tillämpning på t.ex. miljöfrågor. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap har vidare ett sammanhållande ansvar för samhällets informationssäkerhet och arbetar med frågan ur ett tvärsektoriskt perspektiv. På andra områden har myndigheter ett samverkande ansvar eller så finns pågående statliga utredningar och projekt. Inom ramen för sitt uppdrag ska kommissionen samverka med dessa.

Inom andra områden saknas det samverkansforum som arbetar strategiskt med it-frågorna. För att bidra till att nå det it-politiska målet kan kommissionen ge förslag på arbetsgrupper som arbetar med en specifik frågeställning och där olika aktörer i samhället som är intresserade av frågan kan medverka. Kommissionen kan då vara en mötesplats för dialog och samverkan mellan myndigheter, organisationer och företag som verkar på det specifika området. Syftet är att hitta konstruktiva lösningar som bidrar till att ta till vara digitaliseringens möjligheter, med beaktande av den ansvarsfördelning som råder mellan stat, kommuner och andra huvudmän för berörda verksamheter samt övriga aktörer. Kommissionen ska i förslaget till handlingsplan redovisa förslag på områden som kan vara lämpliga

att behandla inom ramen för olika arbetsgrupper. Arbetsgrupper tillsätts efter beslut av Regeringskansliet (Näringsdepartementet).

Uppdragets genomförande

I frågor som rör uppföljning och analys av utvecklingen mot det it-politiska målet ska kommissionen löpande informera den inom Regeringskansliet tillsatta interdepartementala arbetsgruppen för en digital agenda för Sverige och vid behov även statssekreterargruppen för en digital agenda för Sverige.

Vid behov ska kommissionen tillkalla en referensgrupp bestående av företrädare för näringsliv, offentlig sektor, intresseorganisationer, forskare och användare i alla åldrar för att ta del av deras kunskaper och perspektiv på kommissionens arbete. Det är angeläget att kommissionens arbete sker i samverkan med såväl referensgruppen som med signatärer, övriga företag och organisationer.

Kommissionen bör söka samverkan med Regeringskansliet i dess arbete med den nationella innovationsstrategin. Kommissionen ska också samverka med Sveriges Kommuner och Landsting och bör i övrigt stödja initiativ som syftar till att etablera forum för inflytande, dialog och samverkan.

Kommissionen ska löpande under sitt arbete inhämta synpunkter från relevanta statliga myndigheter och bolag, bl.a. Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Post- och telestyrelsen, Statens jordbruksverk, Statens skolverk, Socialstyrelsen, Tillväxtverket, Verket för innovationssystem, Apotekens Service AB, Bredbandsforum och E-delegationen, samt andra aktörer på nationell, regional och lokal nivå som har ansvar inom de områden som den digitala agendan omfattar.

Kommissionen ska analysera konsekvenserna av de förslag på åtgärder som lämnas, och som ska bidra till att förverkliga det it-politiska målet, samt föreslå finansiering om förslagen innebär kostnadsökning eller intäktsminskning för staten, kommuner eller landsting. Konsekvensanalysen ska göras med utgångspunkt i 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474). Kommissionen ska i analysen även beakta förslagets effekter på t.ex. resursanvändning, avfall och klimat.

Kommissionen ska redovisa sitt förslag till handlingsplan senast den 1 december 2012. Kommissionen ska årligen senast den 1 mars lämna delrapporter med analyser av utvecklingen mot det it-politiska

målet samt förslag till åtgärder. I samband med delrapporteringen ska en redovisning lämnas av kommissionens arbete med övriga uppdrag.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2015.

(Näringsdepartementet)

Förslag från tidigare initiativ

Nedan återges förslag som huvudsakligen lämnats av tidigare initiativ på det it-politiska området och som har identifierats inom ramen för det arbete Gartner genomfört på uppdrag av Digitaliseringskommissionen¹. En redogörelse för arbetet görs i kapitel 2. I denna bilaga listas samtliga förslag som har identifierats inom ramen för arbetet.

Genomgående används begreppet förslag även om de i källmaterialet i vissa fall har benämnts som rekommendationer.

Korta beskrivningar av initiativen och eventuella kommentarer lämnas i inledningarna till respektive avsnitt.

1.1 It-politisk strategigrupp

Regeringens it-politiska strategigrupp bildades i juni 2003. Gruppens mandat och verksamhet upphörde hösten 2006. Uppgiften var att arbeta rådgivande, pådrivande och samordnande med it-politiska frågor, såväl internt inom Regeringskansliet som externt mot övrig offentlig sektor och näringsliv².

Nedan listas de rekommendationer som den it-politiska strategigruppen listat i sin slutrapport Politik för IT-samhället – Rekommendationer från Regeringens IT-politiska strategigrupp³. Rekommendationerna är sorterade efter fokusområde.

---

¹ Arbetet redovisas i rapporten Kartläggning av digitaliseringens aktörer och sammanfattning av lärdomar, Gartner, mars 2013, dnr. N 2012:04/2013/18.

² <http://www.regeringen.se/sb/d/14678/a/73105>

³ Rapporten finns tillgänglig via länk i föregående fotnot.

1.1.1 Visionsarbete, samordning och rådgivning

Rekommendation	Beskrivning
Skapa en gemensam vision – Framtidsbilden	Behovet av att regeringen skapar en gemensam vision av ett önskvärt läge för Sverige i framtiden. Utifrån denna vision kan sedan uppföljningsbara och tidssatta mål upprättas, strategier formuleras och processer skapas för att kunna göra de rätta vägvalen.
Intern strategisk samordning	Skapa en intern strategisk samordning i Regeringskansliet för en politik för ett informationssamhälle ur ett helhetsperspektiv.
Ökad samordning och ta fram nationella kravspecifikationer	Skapa samordning mellan stat, kommun, landsting och näringsliv med fokus på verksamhetsutveckling och med stöd av offentliga e-tjänster. Att göra nationella funktionella kravspecifikationer för e-tjänster tillgängliga digitalt är en del i detta.
Standarder för upphandling av e-tjänster	Gemensamma standarder och specifikationer som används vid upphandlingar av offentliga e-tjänster.
Beakta it i alla beslut	Säkerställ att it beaktas i alla beslut på samma sätt som man redan i dag beaktar till exempel ekonomi, juridik och personalfrågor.
Strategisk grupp för omvärldsanalys och trendspaning	Tillsätt en strategisk gruppering för trendspaning och omvärldsanalys på it-området.
Fortsätt bygga externa nätverk	Vi rekommenderar också att det stora externa nätverk som Strategigruppen byggt upp tillvaratas och arbetas vidare med, för att säkerställa att den upparbetade dialogen mellan näringslivet och Regeringskansliet i it-frågor inte går förlorad. Detta kan lämpligen sammanfogas med den roll kring it-politisk samordning som beskrivs ovan.
Ökad internationell närvaro	Satsa på ökad internationell närvaro och bevakning i it-sammanhang.
Ökad uppföljning av it-Sveriges konkurrenskraft	Ökad benchmarking för att bevaka att it-Sveriges konkurrenskraft förblir stark.

1.1.2 Tillgänglighet, tillit och it-infrastruktur

Rekommendation	Beskrivning
Tillgång till tjänster globalt	Svenskar ska, med hjälp av it och god säkerhet, kunna komma åt de tjänster de behöver, hur och när de vill, oavsett var i världen de befinner sig.
It-politisk agenda för näringspolitiken	En it-politisk agenda inom den generella näringspolitiken måste tas fram för ökad tillväxt och innovation med utgångspunkt i svensk it-infrastruktur.
Helhetstänkande kring nya infrastrukturer	Inför helhetstänkande, inom ramen för vilket det offentliga ägande samordnas och där staten agerar som ett gott föredöme i sina ägarroller när nya infrastrukturer som finns och växer fram (fibernet).
Bredbandsstöd för fortsatt utbyggnad	Bredbandsstödet bör finnas kvar för att stimulera en fortsatt utbyggnad, både avseende stöd för spridningsnät och i form av subvention till hushåll för anslutningskostnader.
"Hembredbands-subvention"	En "hembredbandssubvention" bör genomföras liknande eller som en vidareutveckling av den statliga hem-PC-satsningen. Vidare bör stödet även utvidgas till att omfatta nya grupper, t.ex. studenter, arbetslösa, pensionärer m.fl.
Samverkansmodell för nätägare	Branschen bör i samråd ta fram spelregler för samverkan mellan landets dominerande nätägare. Centrala myndigheter bör initiera och stödja en sådan utveckling.
Ökad samverkan kring reserv-elförsörjning	Marknaden bör stimuleras till ökad samverkan mellan ägare av fysisk infrastruktur för elektronisk kommunikation samt elförsörjning m.m. Elförsörjningen med fokus på reservelförsörjningen bör särskilt studeras.
Statligt initiativ till ökad samverkan mellan nätägare	Ökad samverkan mellan nätägare för kraftförsörjning och elektronisk kommunikation drivs i dag av PTS och Svenska Kraftnät men bör uppmuntras ytterligare alternativt formaliseras genom statliga initiativ.
Upprätta fiberkarta	Det bör upprättas en karta över täckningen av fibernet, dvs. områden där produkten svartfiber eller liknande finns tillgänglig, som fungerar som vägledning för operatörer och andra aktörer som vill etablera sig i olika områden.
Upprätta planer för ökad yttäckning	Vidare bör planer upprättas för en expanderande yttäckning, inklusive målformuleringar.
Samordna rörläggningar	Det bör finnas en samordning av förläggning av rör inklusive att fördela kostnaderna, och med en målsättning att det åtminstone läggs tomrör när det ändå grävs.
Översyn av regler för dokumentation	En översyn av regler för dokumentation, i syfte att skapa enhetlighet, öka precisionen och kvalitén i arbetet, bör genomföras. Staten bör ta initiativ till sådana överenskommelser.
Spelregler för kommunikationsoperatörer	Branschen bör initiera ett samarbete för framtagande av spelregler för kommunikationsoperatörerna.

Rekommendation	Beskrivning
Konsumentmärkning av bredbandsprodukter	Telerådgivningsbyrån bör i samråd med branschen, PTS, Konsumentverket, Verva m.fl. ta fram ett förslag till märkning av bredbandsprodukter och tjänster med olika kvalitet och kvalitetskrav för konsumentmarknaden, liksom en specifikation för märkning av olika IP-tjänster och standardavtal för en grundläggande cirkatjänst.
Utveckla grundfunktioner	Fortsätt också att utveckla arbetet kring specificering av grundfunktioner med fokus på it-infrastruktur och cirka.

1.1.3 Tillväxt

Rekommendation	Beskrivning
Satsa för att höja it-kompetensen	Regeringen bör därför satsa både på spets (stimulera forskning) och bredd (höja den allmänna it-kompetensen) för att skapa en globalt konkurrenskraftig industri samt uppmuntra medborgare att känna tillhörighet till det digitala samhället.
Fortsatt bredbandsstöd	Bredbandsstödet bör finnas kvar för att stimulera en fortsatt utbyggnad avseende spridningsnätet.
Frekvenstilldelning för utbyggnad	Frekvenstilldelningen bör stimulera till nya produkter och tjänster likväl som utbyggnad och utveckling av befintliga.
Likställ traditionella tjänster och e-tjänster	Likställ traditionella tjänster och e-tjänster i alla aspekter d.v.s. anpassa svensk lagstiftning och förordningar till att ej försvåra eller diskriminera elektroniska tjänster
Motivera avgångselever att välja it	Bedriv ett kontinuerligt arbete för att göra avgångselever på högstadiet och i gymnasieskolan mer motiverade att välja it- och teknikrelaterade högskoleutbildningar.
Utarbeta en lösning i förhållande till LOU	Utarbeta en lösning i förhållande till LOU som ger möjlighet för företag att delta i pilotprojekt utan att för den skull diskvalificeras vid senare upphandlingar. Förbudet innebär i dag ett effektivt hinder för mindre företag.
Lyft fram goda exempel	Symbolprojekt är ett bra sätt att samla resurser och visa på genomförande som spänner över många sektorer. I Regeringens branschprogram ingår exempelvis projektet "Den trygga staden" som skulle kunna utgöra en svensk exportsuccé.

1.1.4 Ett miljöanpassat informationssamhälle

Rekommendation	Beskrivning
Skapa samordning inom området	Skapa samordning inom området, tillse att intelligenta husfunktioner tas med i energideklarationer för byggnader, att stödja utveckling av intelligenta transportsystem (ITS) och att införa flexibla arbetsformer och virtuella möten i Regeringskansliet och de statliga myndigheterna.
Teknikupphandling för att stödja utveckling inom miljöområdet	För att kunna stödja utvecklingen av ny teknik inom miljöområdet och av it-produkter med hög miljöpotential föreslår vi att teknikupphandlingar arrangeras av lämplig part för produkter inom dessa kategorier för att ytterligare stödja miljöteknik- och it-sektorns arbete inom detta område.
Utse en arbetsgrupp för ITS	Regeringen bör tillse att en arbetsgrupp bildas tillsammans med företrädare för transportnäringen och forskare inom området, alternativt att uppdraget inom IVSS (Intelligent Vehicle Safety Systems) utökas för att fastställa grundfunktioner inom ITS, verka för harmonisering mellan olika transportsystem och sikta på att få tillstånd en interoperabilitet mellan nuvarande och kommande system.
Skärp miljökraven vid statlig upphandling	Miljökraven bör successivt skärps vid statlig upphandling av transporttjänster för såväl person- som godstransporter och i den statliga upphandlingen av transporter bör det löpande ske uppföljning av att de ställda miljökraven efterlevs. Den insamlade informationen bör också förmedlas till den privata sektorn som underlag för privata upphandlingar.
Satsa ytterligare medel på ITS	Regeringen bör satsa ytterligare medel på forskning och utveckling av ITS i nära samarbete med transportsektorn för att utveckla konkurrenskraftiga och användbara system som bidrar till en minskad miljöpåverkan från transportsektorn.
Implementera policy för flexibla arbetsformer	Regeringen ska vara en föregångare på området samt ge sina bolag och myndigheter i uppdrag att senast år 2007 implementera en policy för flexibla arbetsformer. Resultaten av införandet av flexibla arbetsformer ska sedan sammanställas och ingå i den årliga rapporteringen av verksamheterna.
Implementera en policy för virtuella möten	Regeringen ska ge sina bolag och myndigheter i uppdrag att senast år 2007 implementera en policy för virtuella möten. Resultat och erfarenheter ska sedan mätas och följas upp i den årliga rapporteringen av verksamheterna.
Ge myndigheter i uppdrag att redovisa flexibilitet mm	Regeringen bör uppdraga åt sina myndigheter att redovisa antalet anställda som arbetar flexibelt, antalet möten som sker virtuellt och även ytanvändningen per anställd och år.

Rekommendation	Beskrivning
Studera möjliga affärsmodeller för lokal transportoptimering	Uppdrag bör lämnas till lämplig part att studera möjliga affärsmodeller för en sådan lokal transportoptimering för medborgare/konsumenter. Ett pilotprojekt med konkret tillämpning i ett lagom stort samhälle skulle kunna sättas upp. Förslaget skulle t.ex. kunna kompenseras med sänkt matmoms på livsmedel som e-handlas.
Utred den föreslagna förlängda skattereduktionen	Det bör utredas om den föreslagna förlängda skattereduktionen för vissa miljöförbättrande installationer i småhus (L 2004:1204) kan utökas med att även omfatta investeringar i intelligenta styrsystem för att effektivisera hushållets energianvändning.
Ge myndigheter i uppdrag att redovisa hur de arbetar med energieffektivisering	Staten bör uppdra till alla myndigheter att som en del i miljöledningsarbetet redovisa hur de arbetar för en ökad energieffektivisering i sin verksamhet där även nyttjandet av intelligenta styrsystem ingår.
Utred förutsättningarna för användning av intelligenta husfunktioner	Förutsättningarna för en ökad användning av intelligenta husfunktioner, som kan användas för att realisera miljövinster och ekonomiska besparingar under driftfasen, bör utredas. De kommande energideklarationerna bör utnyttjas till att även omfatta sådana.
Utlis upphandling för att stimulera utveckling av miljöteknik	Teknikupphandlingar för it-produkter med hög miljöpotential ska utlysas där ett antal köpare organiserar sig och utlyser en tekniktävling för en vara som ännu inte är utvecklad. De organiserade köparna lovar att köpa ett visst antal produkter av det vinnande företaget.
Utveckla benchmarking för miljöteknik	Lämplig part bör ges i uppdrag att utveckla benchmarking på området miljöteknik, med fokus på teknik som nyttjar it-lösningar, för att kunna rikta insatser inom området.
Utbilda för att stödja framtagandet av miljöanpassade it-produkter	Staten bör nyttja möjligheterna inom den statliga offentliga upphandlingen för att ytterligare stödja framtagandet av energisnåla och miljöanpassade it-produkter genom att utbilda upphandlare.
Sprid kunskap kring grön it	Kunskap ska spridas inom den offentliga sektorn om hur it-system kan göras mer energi- och kostnadseffektiva.
Utnyttja möjligheten att leda utvecklingen	Den offentliga sektorns möjligheter att gå i spetsen för utvecklingen ska nyttjas för området energi- och kostnadseffektiva it-system.
It-branschen bör driva debatt kring återvinning	It-branschen bör inom ramen för sina samverkansråd driva debatt om de företag som inte följer ställda krav för återvinning och även arbetar aktivt för att få hela branschen att följa lagstiftning och branschöverenskommelser.
Stötta åtgärder för avmaterialisering	Regeringen bör genom kund- och beställarrollen gentemot utbildningsväsendet arbeta för att stötta åtgärder inriktat mot avmaterialisering.
Inför mer flexibla modeller för vidareutbildning	Regeringen bör arbeta för införandet av mer flexibla modeller för värdering av vidareutbildning genom nya certifierade utbildningsnivåer.

Rekommendation	Beskrivning
Premiera utbildningar via flexibla kanaler	Staten som arbetsgivare bör premiera utbildningar som tillgängliggörs genom nya och mer flexibla kanaler.
Främja utvecklingen av digitala tjänster för kliniker	Politiska beslut bör inriktas på att främja utvecklingen genom att på olika sätt stötta kliniker att decentraliserat utnyttja och erbjuda spetskompetens med hjälp av digitala tjänster.

1.1.5 It i vård och omsorg

Rekommendation	Beskrivning
Säkra finansiering och följ upp en nationell it-strategi för vård och omsorg	Vi rekommenderar regeringen att säkra en finansiering, sätta tydliga mål samt kontinuerligt följa upp genomförandet av strategin.
Analysera och följ upp effekterna av en nationell it-strategi	Det är viktigt att fortsatt analysera omfattningen, kostnadsfördelning, struktur för utförande/förvaltande organisationer och modeller för uppföljning av effekterna.
Funktionella kravspecifikationer i samverkan	Det är viktigt att behoven av dessa funktionella kravspecifikationer tas fram i en dialog mellan Sveriges Kommuner och Landsting, Socialdepartementet, Socialstyrelsen, leverantörerna och övriga berörda aktörer.
Samordna en nationell it-strategi för vård och omsorg	Arbetet med den nationella it-strategin för vård och omsorg bör samordnas med den nationella strategin för e-förvaltning. Det är viktigt att frågor kring utvecklingen av nya e-tjänster tar hänsyn till människors behov av tjänster oberoende av tid eller plats, dock med bibehållen säkerhet och integritet för medborgaren.

1.1.6 It i skola och lärande

Rekommendation	Beskrivning
Vision och mål för informationssamhällets skola	Vi rekommenderar regeringen att ta fram en tydlig vision och uppföljningsbara mål för hur informationssamhällets skola och lärande ska utvecklas. I det ingår att definiera moderna kunskapskrav och mål för individen avseende digital kompetens. Dessa krav och mål ska tydligt utvecklas i framtida läro- och kursplaner.
Anpassa lärarutbildningen efter informationssamhället	Utveckla och utforma lärarutbildningarna så att de motsvarar de högt ställda krav som informationssamhället ställer på utveckling och förnyelse.
Skapa en nationell modell för kompetensutveckling av lärare	Skapa en nationell modell för kompetensutveckling av verksamma lärare så att de kan utveckla sitt arbetssätt för att möta dagens och framtidens krav.

Rekommendation	Beskrivning
Öppna för gemensamma standarder	Utveckla öppna gemensamma standarder för information, termer och begrepp inom ramen för en nationell mjuk infrastruktur. Detta är viktigt för en fortsatt och effektiv utveckling av it-användningen och främjar även användandet av öppet innehåll i de svenska skolorna.
Ge en aktör uppdrag att stödja öppna standarder för skolan	Ge statliga aktörer i uppdrag att agera främjande och stödjande för att öka användningen av öppna standarder och öppna programvaror inom skola och lärande i Sverige.
Öka samverkan kring användning av ny teknik	Öka samverkan kring PPP och Triple Helix bl.a. genom att understödja spjutspetsprojekt kring användningen av ny teknik i den pedagogiska processen.

1.1.7 It och kultur

Rekommendation	Beskrivning
Skapa nationell arbetsgrupp för it och kultur	Skapa en nationell arbetsgrupp med uppgift att analysera framtida marknadsbehov, affärsmodeller, affärs- och finansieringsmöjligheter, forskningsprogram, utbildningsbehov etc. utifrån it och kultur.
Utbildningsinsats för lärare	Initiera en bred nationell kompetensutvecklings- och idéstimulerande insats i samarbete med fonder och stiftelser inom området till en fortbildningsinsats gentemot lärare med utgångspunkt från it, kultur och skapande.
Ge fortsatt stöd till BIE	Ge fortsatt stöd till Sveriges arbete i BIE (Bureau International des Expositions) med en virtuell världsutställning där Sverige kan skapa en ny kulturell mötesplats.
Utvärdera förutsättningar för ett kompetenscentrum	Utvärdera förutsättningarna för att i Sverige inrätta ett kompetenscentrum i världsklass för integration av digital teknik och kultur.
Främja samverkan mellan tekniska och humanistiska utbildningar	Överväg att främja samverkan och kunskapsutbyten mellan tekniska och humanistiska utbildningar.
Främja samverkan mellan it och kultur hos myndigheter	Överväg att främja en fördjupad samverkan, när det gäller it och kultur inom forskning och utveckling, hos berörda myndigheter
Stärk kunskapen kring kultur och it hos forskningsnämnder, grupper och kommittéer	Överväg att stärka sakkunskap i forskningsnämnder, grupper och kommittéer som fattar beslut kring forskningsfinansiering i syfte att främja ett kulturellt perspektiv på it-forskning.
Främja tvärvetenskaplig forskning	Överväg att främja tvärvetenskaplig forskning mellan humaniora, teknologi, näringsliv och samhälle.

Rekommendation	Beskrivning
Främja samverkan mellan it och kulturområdets forskning	Överväg att främja samverkan mellan den it-relaterade forskningen och kulturområdets forskning och att stödja uppbyggnaden och utvecklingen av "kompetenscenter" som fungerar som nationella resurser för grundforskning och tillämpad forskning.
Utveckla mötesplatser för interaktion mellan det offentliga och unga	Utveckla de ungas delaktighet i samhällsutvecklingen samt att stärka dialogen mellan det offentliga och de unga genom nyskapande former för interaktion och inrättande av mötesplatser som ligger i linje med ungdomskulturens arenor.
Lyft fram goda exempel kring unga människors it-användning	Genomför en nationell informationskampanj för att lyfta fram goda exempel på hur ungas it-användning och nätkulturer kan bidra till en förnyelse av samhället och stärka bilden av Sverige som föregångsland inom it.
Minska den digitala klyftan med hjälp av unga	Skapa förutsättningar för att unga ska kunna hjälpa äldre med praktiska it-kunskaper för att minska den digitala klyftan.
Starta nationella projekt över generationsgränser	Minska it-glappet generationer emellan genom att initiera ett nationellt projekt där elever lär vuxenvärlden om datorer och datoranvändningens möjligheter, och lärare och skolledare lär de unga etik, moral, källkritik.
Stötta ungas användning av it i lärandet	Överväg att främja skolans arbete med att stötta ungas användning av it i lärandet.
Integrera it som ett kreativt hjälpmedel	Överväg att främja skolans arbete med att integrera it som ett kreativt hjälpmedel i all utbildning.
Undersök möjligheten till fri tillgång till programvaror för elever	Undersök olika möjligheter att erbjuda landets alla elever fri tillgång till programvaror för kreativt skapande i skolan och på offentliga inrättningar såsom ex bibliotek och museer.
Initiera tvärvetenskaplig forskning kring ungdomskulturer	Initiera en tvärvetenskaplig forskningsöversikt kring ungdomskulturer och it i syfte att skapa ökad kunskap inom området.
Ta fram en nationell plan för forskning kring fortsatt dataspelsutveckling	Ta fram en nationell plan för hur Sverige kan stimulera till fortsatt svensk forskning kopplat till behoven inom svensk dataspelsutveckling, och hur samarbetet kan utvecklas mellan forskning och näringsliv.

1.1.8 Demokrati, digitala klyftor och juridiken i informationssamhället

Rekommendation	Beskrivning
Se över regleringar rörande digitala företeelser	Regeringen bör också se till att lagar och regler är såväl framtidssäkra som förutsebara, så att digitala företeelser inte särregleras utan behandlas på samma sätt som icke-digitala.
Tillgängliggör webbsidor och e-tjänster	Webbsidor och andra e-tjänster bör göras mer tillgängliga för funktionshindrade.
Möjliggör enkel tillgång till datorer	Möjliggör en enkel tillgång till datorer för personer som inte har tillgång en dator i dag och ge även dessa personer stöd i användningen.
Sätt mål för datortillgång	Sätt tydliga mål för tillgång till datorer och utbildningsinsatser för ökad användning.
Inrätta pris för enkla it-tjänster	Inrätta ett industripris avseende "enkelhet". Komplexiteten i många it-tjänster utgör hinder för användning.
Säkerställ teknik- och leverantörsberoende	Vid lagstiftning inom it-området, säkerställ att hänsyn har tagits till både integritet, säkerhet, teknik, tillväxt och samhällsutveckling för att inte riskera lagstiftning som är teknik- eller leverantörsberoende.

1.2 Råd för it-politiska frågor

Regeringen tillsatte den 20 juni 2007 en arbetsgrupp i syfte att ge råd till regeringen i it-politiska frågor. Rådets förordnande gick ut 31 december 2010⁴.

Arbetsgruppen var rådgivande till regeringen och ett forum för strategiska diskussioner mellan regeringen och företrädare för olika samhällsområden.

Rådet har inte samlat rekommendationer i en slutrapport. Uppräkningen är baserad på rådets mötesanteckningar som finns tillgängliga för allmänheten för perioden 2007–2010⁵. Huruvida hela rådet står bakom förslagen framgår enbart i vissa fall vid genomgång av anteckningarna. Rekommendationerna har listats nedan utan att ändras eller värderas utifrån relevans för Digitaliseringskommissionens uppdrag.

⁴ <http://www.regeringen.se/sb/d/9304>

⁵ Mötesanteckningar finns tillgängliga via länk i föregående fotnot.

Rekommendation	Beskrivning
Öka antalet mötesplatser för innovatörer och finansärer	Ett antal ledamöter pekade på behovet av mötesplatser, dels mellan innovatörer och finansärer vilket staten kan bidra till genom en god grundläggande reglering, dels mellan forskare och företag och forskare och kommuner för tjänsteutveckling. Tillgången på riskkapital är sämre i Sverige än t.ex. UK och USA.
Öka it-användning i offentlig sektor	Flera ledamöter pekade på att det offentliga kan påverka utvecklingen av tjänster genom just sin egen användning av it. Incitamenten för att få offentlig sektor att använda mer it och ta fram e-tjänster är ofta otillräckliga och behöver ses över. En mer aktiv kartläggning och genomförande av tjänster som är nyttiga för individer och företag bör göras. Tillgången till offentlig sektors information på ett enkelt sätt betonades. Lika så framhölls att kontakterna med det offentliga bör underlättas genom "one stop shop" lösningar, detta såväl för generell service som för tillgång till offentlig sektors information.
Inför e-id	Elektronisk identifiering kan vara ett sätt att skapa kommersiell säkerhet. I dag saknas en vedertagen lösning, staten bör genomföra e-id.
Utbilda i LOU	Kunskapen om LOU hos såväl företag som många offentliga organisation är dålig. Det offentliga bör gå igenom vilka "ska" krav som ställs så att småföretag inte missgynnas. Det offentliga bör även kartlägga kompetensen hos anställda. Behovet av att utbilda företagare om LOU underströks.
Utred nya modeller för kompensation kopplade till innovation	Den svenska företagsstrukturen visar på ett antal stora, äldre företag och många små, nystartade företag. Det finns dålig kunskap om hur små företag fås att växa i Sverige. Kunskapen om hur man bygger större företag saknas. Förslag framfördes om att möjliggöra avdragsrätt för investeringar i forskning och utveckling i företag. Det finns också behov av att se över de kompensationsmodeller som finns kopplade till innovation, t.ex. kan tävlingar där vinnande koncept får ett avtal att leverera produkten/tjänsten till det offentliga införas. Fler nya modeller för kompensation bör övervägas.
Se över lagstiftning rörande immaterialrätt	Det behövs en möjlighet för upphovsmän som så önskar att oåterkalleligen och slutligt efterge sin rätt till innovationer. Några ledamöter framhöll att det finns ett behov av att möjliggöra så att oanvända innovationer och "orphan works" kan användas av marknaden för nya innovationer. Skyddstiderna för immaterialrättskyddet kan behöva ses över och fler alternativa ersättningsmodeller (j.fr. biblioteksersättning) för användningen av immaterialrättsligt skyddat material kan behövas. Immaterialrättens betydelse för tjänsteutvecklingen genom att underlätta mötet mellan innovatörer och finansärer framhölls.
Utred hur ungdomar kan lockas till it-utbildningar	Till skillnad från under it-boomen finns det i dag ingen positiv bild av it och Sverige som it-nation. Mer behöver göras för att få en attitydförändring, stärka det politiska ledarskapet och marknadsföra frågan. Särskilt viktigt är att locka ungdomar till t.ex. it-utbildningar. Förslag om att tillsätta en långtidsutredning med perspektiv på Sverige om 10–20 år framfördes.

Rekommendation	Beskrivning
Gör it-support till en hushållsnära tjänst	En mer funktionell klyfta kan skönjas, som handlar om enkelhet i användning, lättillgänglighet och kompetens att hantera tekniken och inte minst utbudet av användbara tjänster. En sådan klyfta menade ledamöterna kan samhället ta ansvar för att påverka genom att möjliggöra it-support som hushållsnära tjänst; genom att arbeta för gemensamma standarder för grundläggande funktioner som eID, nationellt och i samverkan med EU; genom offentlig upphandling och bättre statlig marknadsföring av efterfrågade offentliga e-tjänster (som skatteverket och hemsjukvård).
Locka fler utländska studenter	Möjliggör arbetstillstånd efter examen för utländska studeranden och erbjud utomeuropeiska mastersstudenter uppehålls- och arbetstillstånd i två år efter avslutad examen.
Slå samman lärosäten för bättre placering på rankinglistor	Slå samman Stockholmsuniversitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Karolinska Institutet och Handelshögskolan, kalla det "Nobeluniversitetet" och se det hamna högt på internationella rankinglistor.
Satsa mer på magisterutbildningar	Satsa mer på magisterutbildningar hellre än bachelor, inom fler specialiserade områden som spintronics, nya material, nanoteknik, utveckling för andra terminaler än PC, interaktionsdesign, tvärvetenskap etc.
Ersätt universitet och högskolor utefter kvalitet	Ersätt universitet och högskolor efter kvalitetskriterier istället för kvantitet. I dag formuleras utbildningar som lockar studenter snarare än utbildning som näringslivet efter noga övervägande efterfrågar.
Samverkan kring it-utbildning	Åstadkom samverkan mellan företag och tillhandahållarna av utbildning om vilka it-utbildningar som ska finnas.
Öka specialiseringen i svensk forskning	Öka specialiseringen i svensk forskning och välj bort områden där vi inte kan vara ledande. 80 procent strategisk forskning och 20 procent fri grundforskning.
Underlätta forskarnas rörlighet	Underlätta för lovande forskare att verka vid ledande universitet i andra länder på forskningsområden som i Sverige inte är prioriterade.
Öka rörlighet mellan näringsliv och forskning	Öka rörligheten mellan näringsliv och forskning genom "internship" på företag.
Inför dataslöjd i grundskolan	Inför dataslöjd som ämne i grundskolan för att uppmuntra det kreativa skapandet. Vi överskattar ofta vad ungdomar kan och förmår göra med datorer och annan it. Skolan skulle kunna erbjuda dataslöjd av samma skäl som man erbjuder syslöjd och träslöjd, för att lära ungdomar hur man kan skapa med datorer, t.ex. genom att göra en tevesändning med hjälp av tre mobiltelefoner.
Inför mediekritik i grundskolan	Inför mediekritik som ämne i grundskolan.
Inför mer it i lärarutbildningen	Inför mer it i lärarutbildningen.
Subventionera datorer	Förse varje elev från grundskolan med en skattesubventionerad dator som byts ut var 3e år.
Ge stöd till initiativ som Välj IT	Stöd initiativ som Välj IT. It behövs överallt, inte bara inom it-branschen.

Rekommendation	Beskrivning
Gör en "datasåpa"	Popularisera it-yrken genom en "datasåpa" för att locka fler it-studenter.
Visa upp it-jobben	Visa hur it-jobben ser ut för att locka fler kvinnor.
Förändra arbetsmiljön på ingenjörsutbildningarna	Förändra arbetsmiljön på dataingenjörsutbildningen och andra ingenjörsprogram så att pedagogiken reflekterar ett problemlösningsperspektiv. Erbjud samhällsrelevanta och spännande problem som utbildningen utgår ifrån.
Befria informationen	Data av hög kvalitet som betalats med skattemedel sitter fast i systemet och utnyttjas alldeles för dåligt och möter inte en öppen marknad med vad det innebär av konkurrens, förädling och innovation. Informationen måste befrias. Politisk handling krävs.
Minska det digitala utanförskapet	Rådet föreföll enigt i att man inte kan tvinga alla ta del av kunskapssamhället, men att man bör sätta mycket ambitiösa mål, bryta ner ett övergripande mål i delmål, och mycket noga följa skälen till ett fortsatt digitalt utanförskap. Statens ansvar att för de fortsatt utanförstående är då att stimulera utvecklingen genom att erbjuda tillräcklig infrastruktur och tillräckligt bra marknadsförutsättningar och offentliga tjänster för att alla ska vilja använda dem.
Ta fram en sammanhållen strategi	Ledamöterna förde fram betydelsen av en sammanhållen strategi som också inkluderar e-kompetens och en politik för it i kulturen på den generella nivån och elektronisk identifiering i det mer specifika innehållet.
Regeringskansliet bör bli bättre på att använda videomöten	Ledamöterna förde också fram observationen att för miljöfrågan fanns det en större vana ute i landet än i Stockholm att använda videokonferenser, och att Regeringskansliet hör till dem som borde bli bättre på videomöten.
Inrätta ett användningsråd	För arbetet med e-inkludering efterlyser rådet ett användningsråd för att bättre fånga in behovet och synpunkter från representanter för användare.
Bättre fokus på individers säkerhetsperspektiv	Vad gäller det fortsatta arbetet med informationssäkerhet menade rådets ledamöter att det behövs ett bättre fokus på individers säkerhetsperspektiv, eventuellt i form av ett "konsumentverk för informationssäkerhet". Anledningen är att frågan om samhällsskydd hör hemma på MSB medan den enskilde medborgarens problem och bekymmer på området inte har en naturlig hemvist.
Ta fram standarder för offentliga upphandlingar	Bland synpunkter från ledamöterna är att det händer att kammarkollegiets krav i offentliga upphandlingar är högre än vad branschen förmår leverera. Det förekommer till och med att det inte finns produkter som möter högt ställda krav. Det är därför viktigt att det finns standarder som kan refereras i sådana sammanhang. En annan synpunkt är att regeringen kan göra mer för att det utvecklas tjänster för återkoppling av energikonsumtionen för privatpersoner och kommersiella lokaler.

1.3 Globaliseringsrådet

Globaliseringsrådet verkade under perioden 2007–2009. Rådet tillsattes för att fördjupa kunskaperna och bredda det offentliga samtalet om vad som krävs för att Sverige ska hävda sig väl i en värld präglad av fortsatt snabb globalisering⁶.

Rådet bestod av 22 företrädare för näringslivet, arbetsmarknadens parter, akademien, kulturen och politiken. Ett kansli gav stöd till rådet.

Två slutrapporter finns från arbetet, dels Globaliseringsrådets slutrapport Bortom krisen – Om ett framgångsrikt Sverige (Ds 2009:21), dels Globaliseringsrådets kanslis slutrapport Utvecklingskraft och omställningsförmåga – En globaliserad svensk ekonomi⁷. Relevanta förslag från slutrapporterna framgår nedan.

1.3.1 Globaliseringsrådets slutrapport

Förslag	Beskrivning
Satsa på forskning och innovation – "The Land of Innovation"	Fortsätt att satsa stort på forskning och innovation. Sverige ska vara Kunskapslandet, som också marknadsför sig som landet med Nobelpriset och forskningssatsningar i världstopp: "The Knowledge Nation", som också har förmågan att omsätta vetenskapliga resultat till produktion, "The Land of Innovation".
Utforma en huvudkontorsstrategi	Utforma en svensk "huvudkontorsstrategi" och låt flera politikområden understödja en ambition att vända strömmen av nyckelfunktioner* i företagen från Sverige. Ett uttalat politiskt mål bör bli att Sverige ska vara ett land dit internationellt verksamma företag med fördel förlägger sina huvudkontor. En strategi för detta bör utformas. Syftet ska vara att först och främst hindra fortsatt utflyttning av viktiga ledningsfunktioner från Sverige och i andra hand att locka huvudkontor att flytta hit.
Öka intresset för teknisk utbildning	Öka intresset för tekniska och naturvetenskapliga utbildningar, både genom pedagogisk utveckling och saklig information.
Ge högskolorna större autonomi	Ge högskolorna större autonomi, bland annat för öka deras möjligheter att bli nav i klusterbildningar med företag och andra aktörer.
Främja det svenska it-undret	Främja att "det svenska it-undret" lever vidare – mycket av framtidens tillväxt kommer att ske på nätet, varför det är viktigt att Sverige ligger i världstopp när det gäller datoranvändning, bredbandstillgång och hög nätkapacitet.

⁶ <http://www.regeringen.se/sb/d/8616>

⁷ Rapporterna finns tillgängliga via länk i föregående fotnot.

Förslag	Beskrivning
Gör Sverige till pionjärland för hållbara transportsystem	Gör Sverige till ett pionjärland för hållbara transportsystem – bygg upp ett heltäckande nät av laddstationer för elbilar och fortsätt satsa på en utveckling av förnybara drivmedel. Med en framsynt politik med fortsatta forskningssatsningar, stöd till innovationer och pilotanläggningar samt en bra egen klimatpolitik kan denna bransch säkert växa i vårt land. Informations- och kommunikationsteknik har också en viktig roll att spela när det gäller att öka samhällets energieffektivitet.
Inför fler och bättre digitala läromedel i skolan	Den tekniska utvecklingen gör ständigt nya landvinningar. En möjlighet som numera finns är att i undervisningen använda sig av nätpedagogik, s.k. e-learning. Det kan bli ett viktigt redskap och komplement till mer traditionella undervisningsformer. I den allmänna debatten har det framförts förslag om att öka användningen av nätpedagogik både i grund- och gymnasieskolan. Ett sådant förslag är att bygga stora datasystem av läroresurser som lagras digitalt. Läroresurserna kan utformas och struktureras på sådant sätt att anpassning till enskilda elevers intressen och förmågor kan tillfredsställas. Datasystemen kan innehålla mängder av läroresurser i skolans alla ämnen för samtliga skolår och innehållet kan vara anpassat till gällande kursplaner och mål för undervisningen. Under lärarens guidning skulle eleven kunna hämta texter, bilder, ljudinspelningar, animationer, filmer samt studietekniska redskap i form av underlag till övningar, arbetsuppgifter, laborationer etc.
Inför kompetenskonton	I ett kunskapssamhälle är individens behov av utbildning inte något som bara hör barn- och ungdomsåren till. Tvärtom behöver vi som människor i det moderna samhället ett kontinuerligt och livslångt lärande. Ett lands omställningsförmåga beror till stor del på vilka möjligheter som finns för vuxna att skaffa sig kompletterande kunskaper. Staten bör medfinansiera – genom avdragsrätt eller direkta bidrag – ett system med individuella kompetenskonton eller kompetensförsäkringar.
Verka för samarbete mellan sjukvård och näringsliv	Verka för ett nära samarbete mellan sjukvård och näringsliv för att utveckla ny medicinsk teknik och pröva vad som driver kvaliteten i vården.
Reformera expertskatten efter danskt mönster	Danmark har en form av expertskatt som fungerar smidigare än i Sverige. Skattereduktionen gäller i princip för alla nyrekryterade utländska medarbetare över en viss inkomstgräns, vilket gör att själva prövningen går mycket fortare. Det är ofta avgörande i en rekryteringssituation. VINNOVA har i en skrivelse till regeringen argumenterat övertygande för att det danska systemet kan införas också i Sverige.
Samordna tillståndsgivning	Samordna all tillståndsgivning, även den på regional och lokal nivå, vid företagsstart till en "företagsportal".
Underlätta tillfälliga anställningar	Underlätta för mindre företagare som tillfälligt vill anställa personal genom att införa förenklade förfaranden för löpande inrapportering till Skatteverket samt förenklade blanketter till Skatteverket som tillhandahålls genom "företagsportalen".

Förslag	Beskrivning
Inför förenklad hantering av näringslivsärenden	Inför snabbare och förenklad hantering av näringslivsärenden på myndigheter, länsstyrelser, kommuner och landsting. Överklagande ska kunna hanteras snabbare av domstolar och myndigheter.
Bygg ut infrastrukturen	Den digitala infrastrukturen är också en avgörande förutsättning för tillväxt – för att utöka kapaciteten är ökade statliga satsningar – vid sidan av de privata – motiverade.
Skräddarsy utbildningar	Uppmuntra fler kvinnor att genom skräddarsydda utbildningar gå vidare i arbetslivet. Skapa korta, effektiva utbildningar som skräddarsyts för att möta några av de stora jämställdhetsproblemen på arbetsmarknaden. De skulle syfta till att öppna nya möjligheter för de många kvinnor som valt yrken med små karriärmöjligheter och platt löneutveckling – även män i dessa situationer skulle självfallet vara välkomna.
Stärk samarbetet mellan företag och offentlig sektor	Samarbetet mellan det offentliga Sverige och svenska företag bör stärkas. För närvarande saknas ett utbyggt samarbete mellan det offentliga Sverige och svenska storföretag för att svenskt näringsliv till fullo ska kunna dra nytta av en positiv Sverigebild. Som en parallell till NSU, Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet, bör ett samrådsorgan med de Sverigefrämjande myndigheterna och organisationerna och svenska företag inrättas. Det offentliga uppdraget i handelsfrämjandet behöver därtill förtydligas och förstärkas.
Använd bistånd för att sprida budskap	Använd biståndet för att sprida budskap om frihet och demokrati, yttrandefrihet och jämställdhet.

1.3.2 Globaliseringsrådets kansli slutrapport

Förslag	Beskrivning
Inför enklare hantering av näringslivsärenden	Snabbare och enklare hantering (inklusive överklaganden) av näringslivsärenden på myndigheter, länsstyrelser, kommuner och landsting införs samt att likformighet i tillämpningen säkerställs.
Samordna tillståndsgivning	Tillståndsgivning vid företagsstart, blanketter för olika företagsärenden (skatter, stöd etc.), bör samordnas till en "företagsportal" som finns på lokal, regional och nationell nivå.
Inför "solnedgångsprincipen"	"Solnedgångsprincipen" införs, d.v.s. att regleringar som inte varit i bruk under en viss period automatiskt avvecklas. Alternativt att myndigheter åläggs att regelbundet (förslagsvis med treårsintervall) kontrollera om de regleringar de ansvarar för är ändamåls- och tidsenliga (t.ex. mer av it-baserade system), samt krav på tydligare konsekvensanalyser av effekter för företagen.
Ge småföretag möjlighet att delta vid offentlig upphandling	Småföretagen får möjligheter att delta vid offentlig upphandling genom ett förenklat förfarande och obligatorisk uppdelning av anbud. I dag riskerar reglerna bidra till en kartellisering på bekostnad av konkurrens och sänkta kostnader.

Förslag	Beskrivning
Utvärdera Teknikdelegationens arbete	Utvärdera Teknikdelegationens arbete. Delegationen ska kartlägga behovet av arbetskraft inom matematik, naturvetenskap, teknik och informations- och kommunikationsteknik samt lyfta fram, förstärka och utveckla arbetet med att öka intresset för och deltagandet i högskoleutbildning inom dessa områden. Vidare ska delegationen verka för att behovet av arbetskraft inom de aktuella områdena uppmärksammas i större utsträckning. Delegationen ska redovisa sitt uppdrag senast i april 2010.
Inför avdrag för kompetensinvesteringar	Utvidga nuvarande former för privat pensionssparande till att också omfatta kompetensinvesteringar (utbildning) och höj det avdragsgilla beloppet för sparandet.
Förstärk sanktioner vid brott på de immateriella rättigheterna	Vidta åtgärder för att förstärka sanktionerna vid brott mot de immateriella äganderättigheterna nationellt, inom EU samt på global nivå. Innovationer måste kunna skyddas på samtliga marknader (inklusive Asien, Ryssland, USA m.fl.).

1.4 IT&Telekomföretagen

Inventeringen har även inkluderat förslag som IT&Telekomföretagen lyft fram i rapporten Digitala tjänster som lyfter Sverige. Rapporten bygger på marknadsanalyser, forskningsrapporter och intervjuer med 22 representanter för tjänsteföretag och organisationer. Förslagen som listas nedan är hämtade direkt från rapporten.

IT&Telekomföretagen företräder en bransch vilket bör beaktas vid en värdering av förslagen. Övriga förslag som redovisas härrör från initiativ vilka varit verksamma på uppdrag av regeringen. Ett motiv för att trots detta inkludera förslagen är att de berör digitala tjänsteföretag och ett perspektiv som vi bedömer är relevant för sakområdet Entreprenörskap och företagsutveckling i den digitala agendan.

1.4.1 Tillgång till marknad

Förslag	Beskrivning
Internationaliseringsprogram inom exportfrämjandet	Regeringen ska ta initiativ till ett internationaliseringsprogram inom exportfrämjandet som tar hänsyn till små, digitala tjänsteföretags villkor. Utgångspunkter för ett sådant uppdrag: • Hänsyn till att många, inte minst små, digitala tjänsteföretag verkar på den internationella marknaden. Anpassa program, handelsdelegationer och andra former av exportfrämjande satsningar också till dessa. Jämför med t.ex. Danmark som aktivt främjar SME-företags deltagande i exportrelaterade satsningar. • Digitala tjänsteföretag är ofta små, rörliga och minst lika exportorienterade som stora företag (så kallade micro multinationals).¹⁰ Men deras marknads- och exportvillkor skiljer sig. Det bör spegla utformningen av exportfrämjande insatser. • Erfarenheter från framgångsrika exportsatsningar bör i största möjliga mån tillgängliggöras. • Till exempel kan Exportrådets information och strukturkapital erbjudas mot marginalkostnadsersättning.
Tillgänglig gör den offentliga marknaden för SME	Regeringen bör verka för att i högre utsträckning tillgängliggöra den offentliga marknaden för SME-företag: • Upprätta en möjlighet för små, digitala tjänsteföretag att möta och presentera sina idéer för offentliga upphandlare. I Storbritannien drivs ett projekt kallat "Innovation Den" som med fördel kan undersökas. • Möjliggör workshops mellan leverantörer och upphandlare som ett led i förarbetet inför upphandling. Tidigt engagemang av marknadens aktörer är en nyckelfaktor för en lyckad upphandling och innebär att man kan eliminera uppenbara fel eller konkurrensbegränsande krav. • Ge samtliga statliga myndigheter i uppdrag att utse ansvariga kontaktpersoner med uppgift att främja vidareförädling av öppna data i enlighet med Lag om vidareutnyttjande av handlingar i den offentliga förvaltningen (2010:566).

1.4.2 Tillgång till kapital och stöd

Förslag	Beskrivning
Öka samverkan mellan startup-företag och strukturkapital	Stora företag med omfattande strukturkapital bör uppmuntras att samverka och ingå partnerskap med startup-företag. Det är en gångbar modell i till exempel Silicon Valley. Det gynnar större företags innovationsprocess samt gör start-ups mer attraktiva för investerare. Ett bra exempel på hur det offentliga kan stödja sådana processer är stadsbyggnadsprojektet Norra Djurgårdsstaden, där många små och stora aktörer från olika branscher samt offentlig sektor samverkar.
Risikkapitalavdrag för affärsänglar	Regeringen bör uppmuntra investeringar genom riktade risikkapitalavdrag för affärsänglar. Modellen finns i till exempel Storbritannien där det går att göra avdrag direkt i inkomstdeklarationen.
Coaching, kontakter och stöd vid lansering på exportmarknader	Uppmuntra aktiva investerare som utöver kapitaltillskott tillför viktigt stöd och coaching för bolagsbyggande, samt erbjuda kontakter och stöd vid lansering på exportmarknader.
Skapa jobbskapandekalkyl för genomförda åtgärder	Regeringen bör ta fram en jobbskapandekalkyl för genomförda stödåtgärder riktade till start-ups och SME-företag. Har satsningarna gjort skillnad? Tas hänsyn till digitala tjänsteföretags specifika villkor? Finns det något att lära av andra länder?

1.4.3 Tillgång till innehåll

Förslag	Beskrivning
Undersök tillväxtpotentialen vid en anpassning av immaterialrättssystemet	Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att undersöka tillväxtpotentialen vid en anpassning av immaterialrättssystemet till en digital marknad. Exempelvis kan rapporten "Digital Opportunity – A Review of Intellectual Property and Growth" (2011), beställd av den brittiska regeringen, tjäna som förlaga.
Avveckla privatkopieringsmodellen på sikt	Ersättningsmodeller för upphovsrättsinnehavare ska utgå ifrån faktiskt nyttjande och vara tillväxtfrämjande. Den så kallade privatkopieringsmodellen bör på sikt avvecklas då privatkopiering (från exempelvis CD till en dators hårddisk) inte speglar hur digital kultur konsumeras.
Tillsätt statlig tillsyn för följsamhet till PSI-lagen	Regeringen bör tillsätta en statlig tillsyn (myndighet eller funktion) som granskar att svenska myndigheter följer lag (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen). Tillsynen bör ha tillgång till sanktionsverktyg.
Lyft fram goda exempel för öppna data	Regeringen bör verka för att goda exempel som påvisar den breda samhällsnyttan med att tillgängliggöra öppna data sammanställs. Öppen tillgång till öppna data driver inte bara innovation och tillväxt, det leder även till ökad transparens, effektivitet och är ett viktigt förvaltningsutvecklingsverktyg.

Förslag	Beskrivning
Förenkla för dataägande myndigheter	I syfte att förenkla för dataägande myndigheter kan till exempel SKL ta fram standardavtal för dataägare att använda i relation till egna leverantörer av datahanteringssystem samt nyttjande part. Förslagsvis med IT&Telekomföretagens avtal som förlaga.
Verka för implementering av EU:s kommande dataskyddsförordning	För att skapa incitament för utvecklingen av nya, molnbaserade tjänster ska regeringen verka för en snabb och tillväxtpolitiskt förankrad implementering av EU:s kommande dataskyddsförordning.

1.4.4 Tillgång till kompetens

Förslag	Beskrivning
Öppna upp för riktade skattesubventioner för att belöna medarbetare	I syfte att locka hit utländsk arbetskraft samt behålla svensk nyckelkompetens, bör det öppnas upp för riktade skattesubventioner för att belöna duktiga medarbetare. Ett område är beskattning av optionsprogram; många medarbetare i startup-företag kan tänka sig att arbeta mot en relativt modest lön, förutsatt att det finns andra incitament. Optioner beskrivs av många intervjuade företag som ett bra, men i dag för dyrt sätt att motivera duktiga medarbetare.
Inför sälj- och affärsutveckling som ett ämne i it-utbildningar	Sälj- och affärsutvecklingskompetens bör inkluderas i alla it-utbildningar. Dagens utbildningar är för teoretiska, de måste i större utsträckning kopplas till faktisk affärsverksamhet. Regeringen bör därför understödja ett tätare samarbete mellan utbildningssektorn och it-branschen. Yrkehögskolornas framgång med dess "lärande-i arbete"-koncept kan tjäna som exempel.
Undanröj hinder för nyanlända	Regeringen och kommunerna bör aktivt verka för att undanröja praktiska hinder för nyanlända att arbeta och bo i Sverige. Detta gäller t.ex. svårigheten att hitta bostad, få förlängt uppehållstillstånd efter avslutade studier, erhålla personnummer samt teckna mobiltelefonabonnemang.

1.4.5 Öppenhet driver innovation och tillväxt

Förslag	Beskrivning
Utred sambandet mellan "öppenhet" och tillväxt	Regeringen bör ge Tillväxtanalys eller annan lämplig myndighet i uppdrag att driva eller utlysa ett forskningsprogram som tydliggör sambandet mellan öppenhet (avseende bl.a. öppna nät, öppna data och öppna innovationssystem) och tillväxt.
Följ upp hur "öppenhet" utvecklas	Regeringen bör uppdraga åt PTS att följa upp hur telekommarknaden och internet utvecklas med avseende på öppenhet så att innovations- och tillväxtkraft inte motverkas.

Indikatorer för övriga sakområden

Indikatorerna som presenteras i bilagan utgör det förslag som analysföretaget Gartner på uppdrag av Regeringskansliet (Näringsdepartementet) tagit fram. De ska betraktas som ett underlag för fortsatt analys och diskussion och inte ett färdigt förslag från Digitaliseringskommissionen. Då vi i detta delbetänkande fördjupat oss i fem av den digitala agendans 22 sakområden är indikatorerna på följande 17 sakområden inte grundligt genomgångna och de kommer att revideras.

Kommentarerna är hämtade från Gartners redovisning av arbetet.

E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är en öppnare och smartare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet.

Tabell 1.1 Indikatorer E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel kommuner som tillhandahåller tjänster för att främja företagande och tillgång till kommunal information (PSI)	[eB]			
2	Andel myndigheter som publicerar öppna data i dag	[ED-USE]	2011	17 %	
3	Andel myndigheter som har en strategi för utveckling av e-förvaltning	[ED-USE]	2011	45 %	
4	Andel myndigheter som tillhandahåller mobil-applikationer	[ED-USE]	2011	9 %	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
5	Andel myndigheter som har kännedom om att andra aktörer utvecklat mobilapplikationer baserade på e-tjänster, offentlig data eller information som myndigheten tillhandahåller	[ED-USE]	2011	18 %	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

E-delegationens uppföljning av svensk e-förvaltning är en naturlig källa att hämta indikatorer från för detta sakområde (indikatorer 2–5).

Datapunkten från SKLs eBlomlåda (indikator 1) har inkluderats för att få med kommunperspektivet och för att det är ett relativt objektiva kriterium. Detta bör dock ske med viss försiktighet. eBlomlådan kan användas om en hög andel av kommunerna aktivt börjar använda verktyget, om så inte är fallet finns en påtaglig risk för ett snett urval och därmed ett missvisande resultat.

Vardagssäkerhet

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att användning av it och internet ska präglas av säkerhetsmedvetande och tillit.

Tabell 1.2 Indikatorer Vardagssäkerhet

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel individer (i åldern 16–74) som bedömer att deras digitala kompetens är tillräcklig för att skydda sin personliga data	[EUS-HH]	2011		
2	Andel individer (i åldern 16–74) som bedömer att deras digitala kompetens är tillräcklig för att skydda sin dator från virus eller andra datorinfektioner	[EUS-HH]	2011		
3	Jämförelsetal för konsumenternas känsla av säkerhet när de använder internet	[PTS-URB]	2011	58	
4	Andel internetanvändare som inte drabbats av problem (spam, virus, spionprogram, intrång eller bedrägerier)	[PTS-URB]	2011	40	
5	Antal anmälda dataintrång per år	[BRÅ]	2012 prel	8 643	
6	Antal anmälda datorbedrägerier per år	[BRÅ]	2012 prel	22 310	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
7	Antal anmälningar om kreditbedrägerier till följd av identitetsstöld per år	[UC]	2011	3 403	
8	Jämförelsetal för konsumenters säkerhetsmedvetenhet	[*ny*, PTS-KIS]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna 1–2 är subjektiva men ger en möjlighet att jämföra med övriga EU-länder.

Indikator 3 är viktig i den bemärkelsen att en bristande känsla av trygghet för vissa invånare kan vara ett hinder för att använda internet (påverkar med andra ord sakområdet Digitalt innanförskap).

Indikatorerna 4–7 ger en uppfattning om hur många problem som faktiskt uppstår relaterat till vardagssäkerhet. Identitetsstöld har inte enbart med digitalisering att göra, men i takt med att samhället blir mer och mer digitaliserat får denna typ av brott allt större påverkan.

Post- och telestyrelsen (PTS) har 2009 och 2011 genomfört undersökningar om konsumenters kunskap, beteende och förtroende för internet. Denna innehåller frågor om huruvida konsumenterna till exempel använder samma lösenord överallt eller ej, om de krypterar sina nätverk i hemmet, om de kopplar upp sig mot andra okrypterade nätverk, om de öppnar e-post från okända sändare, och så vidare) Tanken med indikator 8 är att väga ihop några utvalda sådana beteendefrågor för att få fram ett jämförelsetal för konsumenternas säkerhetsmedvetenhet.

Offentlig förvaltning

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är en enklare vardag för privatpersoner och företag samt en effektivare offentlig förvaltning.

Tabell 1.3 Indikatorer Offentlig förvaltning

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel invånare (i åldern 16–74) som utnyttjat e-förvaltningstjänster de senaste 12 månaderna	[DAE]	2011	73,60 %	4
2	Andel invånare (i åldern 16–74) som via e-förvaltningstjänster skickat in ifyllda blanketter de senaste 12 månaderna	[DAE]	2011	41,60 %	5
3	Andel av överenskomna prioriterade offentliga tjänster för individer tillgängliga online	[LOD2]	2010	100 %	1
4	Andel av överenskomna prioriterade offentliga tjänster för företag tillgängliga online	[LOD2]	2010	100 %	
5	Andel av identifierade offentliga tjänster tillgängliga (genomsnitt i landet + nedbrytning per kommun)	[eB]			
6	Jämförelsetal för företagens användande av internet för att hantera myndighetsärenden det senaste året (+ nedbrytning på olika typer av ärenden och storleksklass inkl. (0)1–9 anställda)	[SCB-FIT]			
7	Jämförelsetal för effekterna av e-förvaltningsarbetet under de senaste 2 åren (myndigheternas självskattning; + möjlighet till nedbrytning per effektområde)	[ED-USE]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna 1–3 är mål som finns i den europeiska digitala agendan. Indikator 3 relaterar till en lista över områden som finns överenskommen på EU-nivå. Sverige har redan implementerat samtliga av dessa tjänster.

Indikator 4 är i samma anda som indikator 3 fast skulle ge möjlighet till en nedbrytning per kommun. eBlomlådan kan användas om en hög andel av kommunerna aktivt börjar använda verktyget, om så inte är fallet finns en påtaglig risk för ett snett urval och därmed ett missvisande resultat.

Indikator 5 mäts i nuläget och har via finansiering från .SE inkluderat storleksklassen 1–9 anställda. Denna finansiering kommer dock

att upphöra. För att fånga upp småföretagsdimensionen vore det önskvärt att kunna hitta ny finansiering för att mäta storleksklassen 0–9.

Indikator 6 relaterar till frågor som finns i E-delegationens uppföljning av svensk e-förvaltning. Respektive myndighet svarar på ett antal frågor om vilka effekter de har sett av e-förvaltningsarbetet. Frågorna är sorterade under de tre definierade effektområdena: (1) Enklare vardag för privatpersoner och företag, (2) Smartare och öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, samt (3) Högre kvalitet och effektivitet inom det offentliga. Tanken med indikatorn är att väga ihop frågor och svarsalternativ (från ”stor försämring” till ”stor förbättring”) till ett jämförelsetal som är lätt att följa över tiden.

Vård och omsorg

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att det nationella arbetet inom e-hälsa inriktas på att skapa synliga och konkreta förbättringar för tre huvudsakliga målgrupper: individen, vård- och omsorgspersonal samt beslutsfattare inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Tabell 1.4 Indikatorer Vård och omsorg

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel invånare (i åldern 16–74) som sökt information om hälsa (skador, sjukdomar, kost, hälsa, osv.) online de senaste tre månaderna	[LOD2]	2011	11	
2	Andel landsting som bedömer att patientdatalagen är helt införd och tillämpad	[SLIT-eHL]	2012	0?	
3	Andel av behandlande medarbetare som har tillgång till patientens hälso- och sjukdomshistorik, inklusive läkemedelshistorik och relaterade relevanta kunskapsdatabaser	[*ny*, CeHis]			
4	Andel av invånarna som anser att 1177 är ett bra komplement för kontakt med sin vårdcentral	[*ny*, CeHis]			
5	Andel av invånarna som är anslutna till ”Mina eHälsa-tjänster”	[*ny*, CeHis]			

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
6	Jämförelsetal för funktionalitet och tillgänglighet till information i "Mina eHälsotjänster" (journalinformation, resultat från provtagningar, remisser, intyg, vaccinationer)	[*ny*, CeHis]			
7	Andel av besöken till vården som bokas via "Mina eHälsotjänster"	[*ny*, CeHis]			
8	Andel av invånarna som använder "Mina eHälsotjänster" som sin första kontakt med vården	[*ny*, CeHis]			
9	Andel av användarna av "Mina eHälsotjänster" som anser sig vara mer delaktiga i sin egen vård än tidigare	[*ny*, CeHis]			
10	Andel individer som själva mäter aspekter av sin hälsa med hjälp av utrustning för privatpersoner	[*ny*, SE-SOI]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikator 1 är inkluderad för möjligheten att kunna göra en jämförelse med EU-länder, detta eftersom det är svårt att identifiera andra återkommande mätningar som möjliggör jämförelser med andra länder.

Indikator 2 är inkluderad för att införandet av e-hälsotjänster inom vård och omsorg noga måste balanseras mot säkerhet och integritetskrav, vilket är en utmaning.

Bakgrunden till indikatorerna 3–9 är att Center för eHälsa i samverkan (CeHis) nyligen har antagit en handlingsplan för 2013–2018 som har många konkreta mål listade. Indikatorerna är ett urval från, eller i vissa fall en sammanslagning av, sådana mål.

Indikator 10 är inkluderad för att fånga upp privatpersoners eget intresse och initiativ för att mäta sin egen hälsa.

Demokrati

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att det ska vara ett stöd för medborgardialog samt bidra till att öka medborgarnas kunskap, samhällsengagemang, insyn och inflytande.

Tabell 1.5 Indikatorer Demokrati

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel invånare (i åldern 16–74) som via internet har bidragit i politiska konsultationer de senaste tre månaderna	[LOD2]	2011	5	
2	Andel invånare (i åldern 16–74) som använt internet för att läsa och delta i politiska diskussioner de senaste tre månaderna	[EUS-HH]	2011		
3	Genomsnittlig mognadsnivå bland kommuner vad gäller utnyttjande av digitala verktyg för demokrati och medborgardialog	[*ny*, CeSam]			
4	Uppskattad nivå av politiskt engagemang på nätet, utifrån automatiserad textanalys	[*ny*]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Området är delvis täckt genom att Sveriges position i FN:s e-Participation index är inkluderat i mätningen av det övergripande it-politiska målet.

Inom Center för eSamhället (CeSam), finns en grupp anställda som jobbar med demokratifrågor och som har god kontakt med kommunerna. CeSam har även modeller för att mäta mognaden vad gäller demokrati och medborgardialog generellt. Det finns också en undersökning som genomförs årligen och som fokuserar på att mäta i vilken mån kommunerna publicerar information till medborgarna. Detta är en god grund att bygga vidare på för att kunna komma fram till en indikator av den typ som är listad som nummer 3 ovan.

Tanken med indikator 5 är att om möjligt använda moderna textmining-metoder för att få en bild över nivån av politiskt engagemang på internet.

Tillgång till kultur

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att kulturella verksamheter, samlingar och arkiv i ökad utsträckning ska bevaras digitalt och tillgängliggöras elektroniskt för allmänheten. Alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvs-

material och kulturarvsinformation ska ha en plan för digitalisering och tillgänglighet.

Tabell 1.6 Indikatorer Tillgång till kultur

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel utlåning av e-böcker (i relation till e-böcker + fysiska böcker) från folkbiblioteken	[KB]	2011	1 %	
2	Jämförelsetal för övergripande digitaliseringsgrad, sett över alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation	[*ny*, DS]			
3	Andel statliga institutioner som publicerat riktlinjer och mål för digitalt bevarande, tillgängliggörande och prioritering	[*ny*, DS]			
4	Andel institutioner som har uppnått sina mål för bevarande och tillgängliggörande	[*ny*, DS]			
5	Per institution eller medietyp – andel handlingar eller verk som digitaliserats	[*ny*, DS]			
6	Per institution eller medietyp – andel handlingar eller verk som tillgängliggjorts för offentligheten via internet	[*ny*, DS]			
7	Per organisation eller medietyp – antal handlingar eller verk som visats eller laddats ned det senaste året	[*ny*, DS]			
8	Total datamängd kultur som bevarats respektive tillgängliggjorts ("terabyte kultur")	[*ny*, DS]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikator 1 mäter ett av sätten på vilket kultur redan tillhandahålls på ett digitalt sätt, här via folkbiblioteken.

Den 21 december 2011 publicerades Digit@lt kulturarv – Nationell strategi för arbetet med att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation 2012–2015. I denna anges att alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation

senast 2015 ska ha riktlinjer och mål för den egna verksamhetens arbete med att digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra verksamhet, samlingar, arkiv och audiovisuella arkiv; samt även principer för prioritering utifrån bevarandeaspekter och efterfrågan. Ett samordningssekretariat vid Riksarkivet skall bidra till att samordna arbetet med att nå målet. Detta är bakgrunden till indikatorerna 2–8.

Internet i Sverige och globalt

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att Sverige ska verka för ett tillgängligt, öppet och robust internet i Sverige och globalt.

Tabell 1.7 Indikatorer Internet i Sverige och globalt

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Jämförelsetal för skillnaden mellan roamingpriser och priser för nationella samtal	[DAE]			
2	Andel av de mest välbesökta svenska webbsiterna (enligt Alexa) som använder IPv6	[LOD2]	2012	1,5 %	13
3	Andel myndigheter som infört IPv6 (webb, e-post och DNS-servrar)	[PTS-IPv6]	2013-01-23	15 %	
4	Andel DNSSEC-domäner för hela .se-zonen (signerade utan fel)	[SE-HL]			
5	Andel bredbandsabonnemang som baseras på bredbandsaccesser producerade av andra operatörer än den dominerande leverantören (TeliaSonera)	[PTS-URB]	2011	58,20 %	
6	Andel abonnenter som är nöjda med sin internetleverantör (bredband)	[PTS-IU]	2011	65 %	
7	Andel abonnenter som är nöjda med sin internetleverantör (mobilt bredband)	[PTS-IU]	2011	71 %	
8	Andel kommuner som infört IPv6 (webb, e-post och DNS-servrar)	[*ny*, PTS]			
9	Andel myndigheter som infört DNSSEC (signerade utan fel)	[*ny*, PTS]			
10	Andel kommuner som använder DNSSEC (signerade utan fel)	[*ny*, PTS]			
11	Mätning av graden av nätneutralitet	[*ny*, SE-HL]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna 2–6, samt 10 berör IPv6 och DNSSEC. Post- och telestyrelsen (PTS) har statistik för IPv6 och DNS, både för myndigheter och kommuner, men all data är inte publicerad ännu.

Indikatorerna 1, 7–9 berör marknaden. PTS individundersökning har tidigare genomförts årligen, men har inte genomförts under 2012. Digitaliseringskommissionen bör ha en dialog med PTS för att tydliggöra med vilken frekvens undersökningen kommer att göras i framtiden.

Mätningar av graden av nätneutralitet (indikator 11) är planerade från .SEs sida, men detaljerna för exakt hur denna mätning ska genomföras är inte beslutade ännu. Nätneutralitet har här setts som en fråga om öppenhet samt en konsumentfråga och därför sorterats in i detta sakområde.

Samhällets informationssäkerhet

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att privata och offentliga informationssystem ska säkras i syfte att värna olika värden i samhället såsom demokrati, personlig integritet, tillväxt samt ekonomisk och politisk stabilitet.

Tabell 1.8 Indikatorer Samhällets informationssäkerhet

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Antal säkra internetserverar per en miljon invånare	[NRI]	2012	1 268,2	12
2	Andel kommuner som tillämpar ett informationssäkerhetsramverk	[eB]			
3	Antal infekterade datorer i Sverige	[CSE]	Perioden 2012-12-24–2013-01-20	34 321	
4	Antal attacker mot CERT-SE:s honeynet	[CSE]	Perioden 2013-01-15 till 2013-01-22	310	
5	Antal attacker mot CERT-SE:s LISA-nätverk	[CSE]			
6	Andel verksamheter med stöd för TSL/SSL i e-postserverna	[SE-HL]	2012	45 %	
7	Andel invånare som använder någon sorts tjänst för att anonymisera sin dator	[PTS-KIS]	2012	4 %	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
8	Andel verksamheter med stöd för TSL/SSL i webbservrarna	[SE-HL]			
9	Jämförelsetal för myndigheternas informationssäkerhet, baserat på E-delegationens uppföljning (kan på sikt ersättas av nedanstående)	[ED-USE]			
10	Genomsnittlig självuppskattad informationssäkerhetsnivå (+ nedbrytning på myndigheter, kommuner och landsting)	[*ny*, SAMFI]			
11	Antalet myndigheter som är anslutna till Swedish Government Secure Intranet (SGSI)	[*ny*, SAMFI]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikator 1 är intressant eftersom den ger en möjlighet att göra internationella jämförelser inom området.

Indikator 2 ger en möjlighet att göra jämförelser mellan kommuner. eBlomlådan kan användas om en hög andel av kommunerna aktivt börjar använda verktyget, om så inte är fallet finns en påtaglig risk för ett snett urval och därmed ett missvisande resultat.

Indikatorerna 3–5 ger en indikation på hur många faktiska attacker som sker och hur många datorer som är infekterade.

Indikatorerna 6–8 ger en möjlighet att förstå i vilken mån internettrafiken i Sverige är krypterad.

Indikator 9 kräver en sammanvägning av ett antal frågor i E-delegationens uppföljning av svensk e-förvaltning (avsnitt 15 – Informationssäkerhet).

I Handlingsplan för att stärka samhällets informationssäkerhet från 2012 framgår att ett verktyg för självvärdering av informationssäkerhet ska implementeras och göras tillgängliga under 2013. Detta verktyg ska kunna användas av både myndigheter, landsting och kommuner. Detta möjliggör indikator 10.

I den ovan angivna handlingsplanen finns också ett mål om att antalet myndigheter som är anslutna till SGSI (Swedish Government Secure Intranet) ska öka. Detta kan följas via indikator 11.

Mjuk infrastruktur

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är följande: För att digitaliseringens möjligheter ska kunna användas fullt ut behövs en fungerande mjuk infrastruktur.

Tabell 1.9 Indikatorer Mjuk infrastruktur

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel företag som skickar eller tar emot e-fakturor (10 eller fler anställda, exkluderar finanssektorn)	[LOD2]	2011	28,40 %	10
2	Andel kommuner som tillhandahåller en funktion som möjliggör säker inloggning och digital underskrift	[eB]			
3	Andel kommuner som använder it för att underlätta köp av varor och tjänster (e-inköp/e-upphandling)	[eB]			
4	Andel myndigheter som samverkar med andra organisationer för att genomföra gemensamma upphandlingar	[ED-USE]	2011	22 %	
5	Andel myndigheter som anger att brister i tillämpning av gemensamma standarder är ett ganska stort eller mycket stort hinder för utvecklingen av e-förvaltningen	[ED-USE]			
6	Andel myndigheter som arbetar med att utifrån sitt informationsägaransvar ta fram informationsbeskrivning för extern användning	[ED-USE]			
7	Andel myndigheter som bedriver förvaltningsgemensamma utvecklingsinsatser inom e-förvaltning	[ED-USE]	2011	37 %	
8	Andel myndighetsproducerade e-tjänster som kräver identifiering via eID/BankID	[ED]	2011	20 %	
9	Andel myndighetsproducerade e-tjänster som använder Svensk e-legitimation	[*ny*]			
10	Antal organisationer i privat sektor som publicerar e-tjänster som använder Svensk e-legitimation	[*ny*]			
11	Andel invånare som använder "Mina meddelanden"	[*ny*, ED]			

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
12	Användningsgrad av andra planerade myndighetsövergripande e-tjänster i takt med att dessa implementeras ("Mina fullmakter", "min ärendeöversikt", "E-arkiv" och "e-diarium", osv.)	[*ny*, ED]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Frågor kopplade till elektronisk legitimation behandlas av indikatorerna 2, samt 8–10.

Frågor kopplade till effektiv upphandling behandlas av indikatorerna 3–4.

Myndighetsövergripande tjänster behandlas av indikatorerna 11–12.

Frågor kopplade till övrig samverkan och gemensamma standards behandlas av indikatorerna 1, 5–7.

eBlomlådan kan användas om en hög andel av kommunerna aktivt börjar använda verktyget, om så inte är fallet finns en påtaglig risk för ett snett urval och därmed ett missvisande resultat.

Geografisk information

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att det offentliga Sverige ska använda geografisk information som är beskriven i nationellt bestämda referenssystem och som bygger på internationella överenskommelser.

Tabell 1.10 Indikatorer Geografisk information

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Antal förfrågningarna av geodataportalens visningstjänster [LM]	[LM]	2012 T2	24M	
2	Visad datamängd i geodataportalen [LM]	[LM]	2012 T2	3,9GB	
3	Antal kontrakterade användarorganisationer [LM]	[LM]	2012 T2	65	
4	Andel individer som använder internet för att söka efter kartor och vägbeskrivningar	[SE-SOI]	2012	81 %	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
5	Andel individer som använder tjänster för att publicera information om egen geografisk position eller söka efter andras geografiska position [SE-SOI]	[SE-SOI]	2012	30 %	
6	Antal kända aktörer som utvecklat tillämpningar eller baserade på information i geodataportalen eller använder denna information för forskning [LM, *ny*]	[*ny*, LM]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna 1–3 är utvalda ur ett material från Lantmäteriet innehållande en sammanställning av indikatorer som redan mäts inom området geodata.

Indikator 6 är ett förslag på en ny indikator för att följa upp i vilken grad nya tjänster som använder den publicerade informationen skapas.

Indikatorerna 4–5 mäter hur individer nyttjar tjänster som använder geografisk information generellt.

Robust elektronisk kommunikation

Den ambition som uttrycks för sakområdet i den digitala agendan är att robust elektronisk kommunikation innebär att kommunikationerna ska vara uppbyggda på ett driftssäkert sätt.

Tabell 1.11 Indikatorer Robust elektronisk kommunikation

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Antal personer som varit med om it-teleavbrott som varat i mer än 24 timmar	[MSB-TR]	2012	260 000	
2	Genomsnittligt antal upptäckta fel relaterade till nåbarhet och DNS, hela .se-domänen	[SE-HL]			
3	Antal risker med nivå hög eller mycket hög för sektorn elektronisk kommunikation	[PTS-RSA]	2012	2	
4	Antal allvarliga störningar som rapporterats till PTS	[PTS-URB]	2011	5	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
5	Sammanlagd nedtid för rapporterade allvarliga störningar	[*ny*, PTS]			
6	Antal eliminerade svaga punkter	[*ny*, PTS]			
7	Antal genomförda projekt för att anpassa skyddade anläggningar och flytta in sårbar kommunikationsutrustning i dessa	[*ny*, PTS]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Post- och telestyrelsens (PTS) Strategi för robust elektronisk kommunikation från 2012 innehåller bl.a. följande mål: (1) Antalet driftsstörningar inom elektronisk kommunikation ska minska; (2) Antalet svaga punkter minimeras, genom analys och åtgärder vid utbyggnad och utveckling; (3) Viktig kommunikationsutrustning förläggs i skyddade anläggningar. Det första målet är bakgrunden till indikatorerna 4–5. Det andra målet är bakgrunden till indikator 6. Det tredje målet är bakgrunden till indikator 7.

PTS publicerar även rapporten Risk och sårbarhetsanalys för sektorn elektronisk kommunikation (senast publicerad 2011). Denna publikation möjliggör en indikator i stil med nummer 3 ovan.

Bredband

Målet för bredbandspolitiken är att Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Detta innebär att 90 procent av alla hushåll och fasta verksamhetsställen bör ha tillgång till 100 Mbit/s senast 2020. År 2015 bör 40 procent av hushållen och de fasta verksamhetsställena ha tillgång till 100 Mbit/s.

Tabell 1.12 Indikatorer Bredband

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Antal fasta bredbandsabonnemang per 100 invånare	[NRI]	2012	31,80 %	9
2	Antal mobila bredbandsabonnemang per 100 invånare	[NRI]	2012	71,70 %	2
3	Andel av invånarna som har tillgång till (möjlighet att abonnera på) basbredband (DSL eller kabel)	[DAE]	2011		
4	Andel av invånarna som har tillgång till (möjlighet att abonnera på) snabbt bredband (≥ 30 Mbps)	[DAE]	2011		
5	Andel av hushållen som abonnerar på ultrasnabbt bredband (≥ 100 Mbps)	[DAE]	2011		
6	Bredbandsabonnemang per 100 invånare (exkl. mobilt)	[LOD2]	2011	32,60 %	5
7	Andel abonnemang ≥ 30 Mbps	[LOD2]	2011	18,40 %	7
8	Andel abonnemang ≥ 100 Mbps	[LOD2]	2011	16,40 %	1
9	Andel invånare (i åldern 16–74) som är aktiva användare av mobilt bredband	[LOD2]	2011	20,50 %	2
10	Andel invånare (i åldern 16–74) som använder internet i mobil-telefonen	[LOD2]	2011	26,40 %	3
11	Andel hushåll och företag med tillgång till en uppkoppling som under förhållandevis gynnsamma omständigheter medger ≥ 100 Mbit/s nedströms	[PTS-URB]	2011	49 %	
12	Antal hushåll och företag som saknar tillgång till bredband om minst 1 Mbit/s	[PTS-URB]	2011	800	
13	Andel hushåll och företag i närheten av en fastighet ansluten till fiber eller kabel-tv-nät (inom 353 meter)	[PTS-URB]	2011	60 %	
14	Faktiskt genomsnittshastighet för fast bredband (baserat på faktiska tester på bredbandskollen.se)	[PTS-URB]	2011	21,5	
15	Täckningsgrad för minst 1 Mbps utanför tätort	[PTS-URB]	2011		
16	Täckningsgrad för minst 100 Mbps utanför tätort	[PTS-URB]	2011		
17	Andel kommuner som har ett aktuellt it-infrastrukturprogram	[PTS-URB]	2011	54 %	

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Inom området bredband finns en stor mängd statistik att tillgå, både från internationella, europeiska och svenska källor.

Indikatorerna från olika källor ovan har ett visst mån av överlapp, men har ändå inkluderats för att säkra möjligheten att kunna göra jämförelser på internationell (1–2) och europeisk nivå (3–8), samt följa viktiga nationella mål och kompletterande indikatorer (9–17).

Formuleringen i indikator 11 är den tolkning som Post- och telestyrelsen (PTS) gör i uppföljningen av regeringens bredbandsmål.

Forskning och innovation

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att i forskningsverksamhet och innovationsprocesser ska digital information och digitala verktyg användas i ökad utsträckning.

Tabell 1.13 Indikatorer Forskning och innovation

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Total nivå av investering i informations- och kommunikationsteknik	[OECD-FB]	2009	24,7 %	
2	Nivå av export av varor relaterade till informations- och kommunikationsteknik	[OECD-FB]	2011	17 318 MUSD	
3	Informations- och kommunikationstekniksektorns andel av privata sektorn som helhet	[OECD-FB]	2009	10,9 %	
4	Jämförelsetal för andel examinerade inom vetenskap eller teknologi (% och position)	[GII]	2012	51,84	31
5	Årlig tillväxt av offentliga investeringar i forskning och utveckling inom informations- och kommunikationsteknik	[DAE]			
6	EU-finansiering till informations- och kommunikationsteknikprojekt (i % av BNP) (fram till 2014 under programrubriken "FP7")	[LOD2]	2011	78,9	13
7	Andel datoranvändare (i åldern 16–74) som (någonsin) har skrivit ett datorprogram	[LOD2]	2011	23,80 %	2
8	Antal vetenskapliga publikationer inom it-området	[VR]			
9	Citeringsgrad av vetenskapliga publikationer inom it-området	[VR]			

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
10	Användningsnivå av kvalitetsregister, patientregister och biobank för forskning och utveckling (t.ex. via antalet publicerade vetenskapliga artiklar som innehåller analys av sådan data)	[*ny*]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Området är delvis behandlat via några av de internationella rankingar som inkluderats i mätningen av det övergripande it-politiska målet.

Flertalet av de utvalda indikatorerna inom detta område är av makrokaraktär (1–6).

Indikatorerna 8–10 relaterar till vetenskapliga publikationer och användande av tillgångar i former av medicinsk data.

Indikator 7 har ansetts vara intressant eftersom barriärerna till innovation är så låga för privatpersoner med programmeringskunskap.

It för miljön

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att it ska bidra till ett miljöanpassat samhälle.

Tabell 1.14 Indikatorer It för miljö

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Andel kommuner som arbetar aktivt med grön it för att säkra en hållbar utveckling	[eB]			
2	Andel kommuner som använder it för att minska resandet	[eB]			
3	Andel myndigheter som till stor del eller i hög utsträckning arbetar med resfria möten med hjälp av it	[ED-USE]	2011	37 %	
4	Andel myndigheter som till stor del eller i hög utsträckning arbetar med effektivisering av it-drift	[ED-USE]	2011	68 %	
5	Andel myndigheter som till stor del eller i hög utsträckning ställer miljökrav på leverantörer	[ED-USE]	2011	58 %	

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
6	Andel myndigheter som till stor del eller i hög utsträckning arbetar med utskriftshantering för att minska förbrukning av papper	[ED-USE]	2011	68 %	
7	Andel myndigheter som till stor del eller i hög utsträckning använder e-post och andra digitala kanaler istället för brevutskick	[ED-USE]	2011	75 %	
8	Andel företag som har en miljöpolicy eller liknande som innebär att företaget ställer krav på att leverantörer av it är miljöcertifierade	[SCB-FIT]	2012	27 %	
9	Andel företag som har en miljöpolicy eller liknande som innebär att företaget tar hänsyn till energiförbrukningen vid val av system och hårdvara	[SCB-FIT]	2012	38 %	
10	Andel företag som har en miljöpolicy eller liknande som innebär att företaget tar hänsyn till minskad energiförbrukning vid användning av it	[SCB-FIT]	2012	45 %	
11	Andel företag som har en miljöpolicy eller liknande som innebär att anställda ska välja telefon/webb/videomöten istället för fysiska möten	[SCB-FIT]	2012	31 %	
12	Andel företag som har anställda som regelbundet arbetar utanför själva företaget och som därifrån har tillgång till företagets it-system	[SCB-FIT]	2012	49 %	
13	Andel företag som använder något it-lösning som verktyg för att minska företagets energiförbrukning	[SCB-FIT]	2012		

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna mäter kommunernas (1–2), myndigheternas (3–7) och företagens (11–13) arbete med grön it.

eBlomlådan kan användas om en hög andel av kommunerna aktivt börjar använda verktyget, om så inte är fallet finns en påtaglig risk för ett snett urval och därmed ett missvisande resultat.

Frihet på nätet

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är: För att stärka friheten på nätet ska Sverige verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras på internet.

Tabell 1.15 Indikatorer Frihet på nätet

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Sveriges status i rapporten "Freedom on the Net"	[FotN]	2012	"No data"	
2	Sveriges status i rapporten "Internet Enemies"	[IER]	2012	Inte på listan	
3	Andel av eleverna som i skolan har fått lära sig om källkritik, säkerhet och etik på nätet	[SV-UIS]	2010		
4	Andel invånare i enkäter anger att de känner sig fria (ej hämmade) att uttrycka sina åsikter på nätet	[*ny*, SE-SOI]			
5	Andel individer som råkat ut för integritetskränkningar eller mobbning på nätet	[*ny*, SE-SOI]			
6	Uppskattning av volymen av innehåll med starkt negativ ton (mobbning, förtal, angrepp, "hate speech") på svenska på nätet (baserat på automatisk textanalys)	[*ny*]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

I rapporterna refererade till i indikator 1–2 klassificeras respektive land ("Free" – "Partly free" – "Not free" – "No data"; samt "Internet enemies" – "Countries under surveillance" – inte på listan). Målet borde vara att Sverige är klassade som "Free" i den första rapporten (i nuläget har Sverige status "No data"), samt att Sverige inte finns med på listan över "Internet enemies" eller "Countries under surveillance").

En variant av indikatorerna 4–5 har tidigare funnits med i .SE:s undersökning Svenskarna och Internet.

En variant av indikator 5 har tidigare funnits med i EU-statistiken.

Tanken med indikator 6 är att om möjligt använda moderna textmining-metoder för att få en temperaturmätning vad gäller tonen på internet.

Upphovsrätt

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är att i syfte att främja kreativitet och innovation ska det vara enkelt att sluta avtal om upphovsrätt i den digitala miljön. Förutsättningarna för dem som

vill få tillgång till kreativt innehåll bör därför förbättras samtidigt som upphovsrätten värnas.

Tabell 1.16 Indikatorer Upphovsrätt

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Jämförelsetal och ranking för upphovsrättsligt skydd i "The Global Competitiveness Report"	[GCR]	2012–2013	5,58	12
2	Jämförelsetal för royalties och licenser i förhållande till BNP	[GII]	2012	24,27	33
3	Uppskattad grad av piratkopiering av mjukvara	[NRI]	2012	25 %	7
4	Antal anmälda brott mot upphovsrätten genom fildelning	[BRÅ]	2012 prel	40	
5	Andel bredbandsinnehavare som använt fildelningstjänster	[MS]	Q2 2011	23 %	
6	Andel individer som i högre grad läser tidningar online än på papper	[SE-SOI]	2012	17 %	
7	Andel individer som i högre grad ser på tv online än på traditionell tv	[SE-SOI]	2012	5 %	
8	Andel individer som i högre grad lyssnar på radio online (strömmat eller podcasts) än på traditionell radio	[SE-SOI]	2012	8 %	
9	Andel digital försäljning av musik (relativt digital+fysisk)	[IFPI-DMR]	2010	44 %	
10	Andel digital försäljning av film (relativt digital+fysisk)	Inte identifierad			
11	Andel digital försäljning av datorspel (relativt digital+fysisk)	Inte identifierad			
12	Andel digital försäljning av böcker (relativt digital+fysisk)	Inte identifierad			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

Indikatorerna 1–2 ger en möjlighet att göra internationella jämförelser.

Indikatorerna 3–5 mäter nivån av piratkopiering.

Indikatorerna 7–12 mäter i vilken takt digital försäljning och distribution ersätter fysiska och traditionella alternativ. Vad gäller film, datorspel och böcker är det lämpligt att mäta detta i termer av an-

del digital försäljning. Vad gäller tidningar, tv och radio är det lämpligare att mäta via enkäter till individer om deras vanor.

It för global utveckling

Ambitionen för sakområdet i den digitala agendan är: Användning av it i biståndet ska bidra till fattigdomsminskning, demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna. En effektiv fattigdomsbekämpning främjas av en öppenhet i biståndets genomförande.

Tabell 1.17 Indikatorer It för global utveckling

Nr	Indikator	Källa	Tidpunkt	Värde	Ranking
1	Antal projekt med stark ICT4D-anknytning	[*ny*, SIDA]			
2	Sammanlagt bistånd som gått till projekt som har en stark ICT4D-anknytning	[*ny*, SIDA]			
3	Totala värdet av privata it-relaterade investeringar från Sverige till Sveriges biståndsländer ("B4D")	[*ny*, SIDA]			
4	Antal kända aktörer som vidareutvecklat information publicerad på openaid.se (t.ex. skapat mobilapplikationer)	[*ny*, SIDA]			

Kommentar: För fullständig beskrivning av källa till respektive indikator se bilaga 4. Ranking avser Sveriges placering gentemot de andra länder som redovisas i den aktuella rapporten eller jämförelsen.

I kartläggningen har inriktningen varit att inom sakområdet fokusera på Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (SIDA) och inte försöka mäta tvärs alla olika biståndsorganisationer som verkar från Sverige.

SIDA har ett dokument med titeln Strategy for capacity development and collaboration 2011–2013, som delvis behandlar områdena ICT4D (ICT for development) samt B4D (Business for development). Detta är bakgrunden till indikatorerna 1–3.

SIDA publicerar biståndsinformation på sidan openaid.se. Funktionalitet finns för att bryta ned hur mycket biståndet som går till olika kategorier och underkategorier av insatser. Det är dock inte självklart om dessa kategorier kan relateras till digitalisering eller ej. Det kan vara nödvändigt att istället titta på varje enskilt projekt och göra en bedömning om det har en stark ICT4D-anknytning istället.

Indikator 4 är ett förslag som innebär att följa i vilken mån den publicerade informationen vidareförädlas, till exempel för att åstadkomma internationella jämförelser.

Källor och benämningar av indikatorer och index

Följande bilaga innehåller en förteckning över de benämningar som används som förkortningar till olika index och källor för indikatorer.

1.1 Internationella

Refererade till med kortkoder i dokumentet (ingår i någon lista över rekommenderade indikatorer):

[DER] = The Economist och IBMs "Digital Economy Rankings",
http://www-935.ibm.com/services/us/gbs/bus/pdf/eiu_digital-economy-rankings-2010_final_web.pdf

[EIR] = Reporters Without Borders "Internet Enemies Report",
http://march12.rsf.org/i/Report_EnemiesoftheInternet_2012.pdf

[FotN] = Freedom Houses "Freedom on the Net Report",
<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-net/freedom-net-2012>

[GCR] = World Economic Forums "Global Competitiveness Report",
<http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness>

[GEGS] = FNs "Global E-Government Survey", innehåller indexen E-Government Development Index och E-Participation Index,
http://www.unpan.org/egovkb/global_reports/08report.htm

[GII] = INSEAD och WIPOs "Global Innovation Index",
<http://www.globalinnovationindex.org/gii/>

[IFPI-DMR] = IFPIs "Digital Music Report",
<http://www.ifpi.org/content/library/DMR2012.pdf>

[NRI] = World Economic Forums "Networked Readiness Index",
del av The Global Information Technology Report,
<http://www.weforum.org/issues/global-information-technology>

[OECD-FB] = OECDs "Factbook",
<http://www.oecd.org/publications/factbook/>

[PIAAC] = OECDs "Programme for the International Assessment of Adult Competencies",
<http://www.oecd.org/education/highereducationandadultlearning/piaacprogrammefortheinternationalassessmentofadultcompetencies.htm>,
<http://www.oecd.org/education/literacynumeracyandproblemsolvingintechnology-richenvironments-frameworkfortheoecdssurveyofadultskills.htm>

Övriga analyserade eller refererade källor:

FN/ITU, Measuring the Information Society 2012,
<http://www.itu.int/ITU-D/ict/publications/idi/index.html>,
contains ICT Development Index

McKinsey, "Assessing innovation metrics: McKinsey Global Survey Results",
https://www.mckinseyquarterly.com/Strategy/Innovation/McKinsey_Global_Survey_Results_Assessing_innovation_metrics_2243

OECD, Internet Economy Outlook (2012),
<http://www.oecd.org/sti/interneteconomy/ieoutlook.htm>

The Web Index, <http://thewebindex.org/2012/10/2012-Web-Index-Key-Findings.pdf>

Världsbanken, Knowledge Economy Index and Knowledge Index,
<http://siteresources.worldbank.org/INTUNIKAM/Resources/2012.pdf>

Waseda University International e-Government Ranking, 2012,
<http://www.e-gov.waseda.ac.jp/images/Press%20Released%20on%20e-Gov%20ranking%202012.pdf>

World Economic Forum, The Global Gender Gap Report,
<http://www.weforum.org/issues/global-gender-gap>

1.2 Europeiska

Refererade till med kortkoder i dokumentet (ingår i någon lista över rekommenderade indikatorer):

[DAE] = ”En digital agenda för Europa”, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0245:FIN:SV:PDF>,
<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>

[EGB] = Europeiska kommissionens ”eGovernment benchmark”,
<http://www.epractice.eu/en/library/5283331>

[EUS] = Eurostat

[EUS-HH] = Eurostats statistik om hushålls och individers användande av informations- och kommunikationsteknik,
http://epp.euostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/comprehensive_databases

[LOD2] = Linked Open Data projects visualiseringsverktyg,
<http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/graphs>

Övriga analyserade eller refererade källor:

Europeiska Kommissionens ”Assessment of the Web Index”,
http://ipsc.jrc.ec.europa.eu/fileadmin/repository/eas/composite-indicators/Documents/WebIndex_JRCreport.pdf

Europeiska Kommissionens ”Innovation Union Scoreboard”,
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm

1.3 Svenska

Refererade till med kortkoder i dokumentet (ingår i någon lista över rekommenderade indikatorer):

[AP2/NIS] = Andra AP-fonden/Nordic Investor Services

[BRÅ] = Brottsförebyggande rådets statistik,
<http://www.bra.se/statistik#&panel1-1>

[BV/SV/TV] = Bolagsverket, Skatteverket eller Tillväxtverket

- [CeHis] = Center för eHälsa i samverkan
- [CeSam] = Center för eSamhället
- [CSE] = CERT-SE
- [DS] = Digisam, <http://www.riksarkivet.se/default.aspx?id=25098>
- [eB] = SKLs verktyg ”eBlomlådan”, <http://eblomladan.skl.se/>
- [DK] = Digitaliseringskommissionen,
<http://www.regeringen.se/sb/d/4902/a/194573>
- [ED] = E-delegationen, <http://www.edelegationen.se/>
- [ED-USE] = E-delegationens ”Uppföljning av svensk e-förvaltning”
- [KB] = Kungliga biblioteket,
http://www.kb.se/Dokument/Bibliotek/statistik/2011/Bibliotek2011_rapport_20120823.pdf
- [LM] = Lantmäteriet, <http://www.lantmateriet.se/>
- [LOD2/SCB-FIT] = Linked Open Data project visualization tool, <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/graphs>, i kombination med SCBs ”Företagens användning av IT”, http://www.scb.se/Pages/Product___15308.aspx
- [MS] = Musiksverige, <http://www.musiksverige.org/fakta/>,
- [MSB/PTS/SKL/SE] = Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, <https://msb.se/>, eller Post och telestyrelsen, <http://www.pts.se/>, eller Sveriges kommuner och landsting, <http://www.skl.se/>, eller .SE, <https://www.iis.se/>
- [MSB-TR] = MSBs ”Tryggare kan ingen...? Svenskarnas uppfattning om trygghet och säkerhet”, <https://msb.se/sv/Produkter--tjanster/Publikationer/Publikationer-fran-MSB/>, <https://msb.se/sv/Produkter--tjanster/Publikationer/Publikationer-fran-MSB/Tryggare-kan-ingen/>
- [PIAAC] = OECDs/PIAACs kommande rankning av vuxnas färdigheter i problemlösning i teknik-intensiva miljöer, <http://nces.ed.gov/surveys/piaac/problem-solving.asp>
- [PTS-IPv6] = Post och telestyrelsens uppföljning av IPv6, <http://www.pts.se/ipv6>

[PTS-IU] = PTS "Svenskarnas användning av telefoni och internet – individundersökning",
<http://www.pts.se/sv/Dokument/Rapporter/Telefoni/2011/Svenskarnas-anvandning-av-telefoni-och-internet-2011-individundersokning---PTS-ER-201123/>

[PTS-KIS] = Post- och Telestyrelsens "Konsumtundersökning om Internetsäkerhet",
<http://www.pts.se/sv/Dokument/Rapporter/Internet/2012/Konsumentundersokning-om-internetsakerhet---PTS-ER-20123/>

[PTS-RSA] = PTS "Risk och sårbarhetsanalys för sektorn elektronisk kommunikation",
<http://www.pts.se/sv/Dokument/Rapporter/Telefoni/2012/Risk--och-sarbarhetsanalys-for-sektorn-elektronisk-kommunikation/>

[PTS-URB] = PTS "Uppföljning av regeringens bredbandsstatistik",
<http://www.pts.se/sv/Dokument/Rapporter/Internet/2012/Uppfoljning-av-regeringens-bredbandsstrategi---PTS-ER-201218/>

[SAMFI] = Samverkansgruppen för informationssäkerhet,
<https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Informationssakerhet/Samhallets-informationssakerhet-/SAMFI/>

[SCB] = SCBs lönestrukturstatistik,
http://www.scb.se/Pages/List___259873.aspx

[SCB-AB] = SCBs "Arbetskraftsbarometern",
http://www.scb.se/Pages/Product___26132.aspx

[SCB-FIT] = SCBs "Företagens användning av IT",
http://www.scb.se/Pages/Product___15308.aspx

[SCB-T&P] = SCBs "Trender och Prognoser",
http://www.scb.se/Pages/Product___9938.aspx

[SCB-ULF] = SCBs "Undersökningarna om levnadsförhållanden",
http://www.scb.se/Statistik/LE/LE0101/2011A01B/Fritid0811_KLAR_Korrigerad20130301.xls

[SE-HL] = .SEs "Hälsoläget på Internet", <https://www.iis.se/lar-dig-mer/rapporter/>, <https://www.iis.se/docs/Rapport-halsolaget2012.pdf>, <https://www.iis.se/docs/Rapport-halsolaget2012.pdf>

[SE-SOI] = .SEs "Svenskarna och Internet", <https://www.iis.se/lar-dig-mer/rapporter/>, <https://www.iis.se/docs/SOI2012.pdf>

[SIDA] = Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete,
<http://www.sida.se/Svenska/>

[SLIT-eHL] = SLIT-gruppens rapport ”eHälsa i landstingen”,
<http://www.cehis.se/dokumentarkiv/>,
http://www.cehis.se/images/uploads/dokumentarkiv/eHalsa_i_landstingen_SLIT_2012_rapport_utan_bilaga_120920.pdf

[SRSB] = Fristedt et al, ”Styrelser och Revisorer i Sveriges Börsbolag”

[SV] = Skolverket, <http://www.skolverket.se/>

[SV-UIS] = Skolverkets uppföljning av it i skolan,
http://www.skolverket.se/skolutveckling/itiskolan/rapporter/it_uppfoljningar

[TA] = Tillväxtanalys, <http://www.tillvaxtanalys.se/>

[TA-SNF] = Tillväxtanalys statistik om nystartade företag,
<http://www.tillvaxtanalys.se/sv/statistik/nystartade-foretag.html>

[TV] = Tillväxtverket, <http://www.tillvaxtverket.se/>

[TWI] = World Wide Web Foundations, ”The Web Index”,
<http://thewebindex.org/>

[UC] = UC AB; <http://www.uc.se>,
<https://www.uc.se/download/18.2cea5c26134802a26fa7ffd554/Kraftig+%C3%B6kning+av+kreditbedr%C3%A4gerier+120104.pdf>

[VR] = Vetenskapsrådet, <http://www.vr.se/>

Övriga analyserade eller refererade källor:

SCBs ”Privatpersoners användning av datorer och Internet”,
http://www.scb.se/Pages/PublishingCalendarViewInfo_____259923.aspx?publobjid=16843

Anders Avdic och Shaji Joseph, Örebro universitet, ”Digitaliseringens problem och möjligheter - Erfarenheter och omvärldsanalys”, 2012,
<http://www.oru.se/PageFiles/62597/Rapport%20FIDA.pdf>

Riks-SOM, <http://www.som.gu.se/undersokningar/riks-som/>

Tillväxtanalys, "Underlag för it-politiska insatser – kartläggning av indikatorer", 2010,

<http://www.tillvaxtanalys.se/sv/publikationer/rapportserien/rapportserien/1-19-2010-underlag-for-it-politiska-insatser---kartlaggning-av-indikatorer.html>

Tillväxtanalys, "Uppföljning av handlingsplanen Jämställd IT-utveckling för ökad tillväxt", Mars 2012, Dnr 2011/254,

http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef8902a4c/1349864262217/WP_PM_2012_05.pdf

Insatser och åtgärder i It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige

I tabellen redovisas de insatser och åtgärder som ingår i regeringens it-politiska strategi, It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige¹. Beskrivningarna är direkt hämtade från den digitala agendan.

---

¹ Dnr. N2011/342/ITP.

1	Digitalt innanförskap	01:01	Beslutade insatser	E-delegationen har utvecklat Vägledningen för webbutveckling. En webbplats som följer riktlinjerna kan användas av fler och är enklare och mer effektivt att och skapar nytta för alla ur ett användarperspektiv.
1	Digitalt innanförskap	01:02	Beslutade insatser	Kammarkollegiet arbetar sedan 2008 med att i upphandlingar för ramavtal om produkter och tjänster inom it-området säkerställa användbarhet och tillgänglighet bl.a. för personer med funktionsnedsättning. Kammarkollegiet, Post- och telestyrelsen (PTS) och Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam) liksom flera handikapporganisationer arbetar tillsammans med standardisering inom området.
1	Digitalt innanförskap	01:03	Beslutade insatser	I juni 2011 fattade regeringen beslut om en ny strategi för funktionshinderpolitiken 2011–2016. Regeringen har utformat en strategi utifrån perspektivet att funktionshinderpolitiken är tvärssektoriell, att genomförandet är en del av arbetet med mänskliga rättigheter, att ansvars- och finansieringsprincipen gäller och att statliga myndigheter har ett särskilt ansvar i genomförandet.
1	Digitalt innanförskap	01:04	Beslutade insatser	Regeringen gav i september 2010 Handisam i uppdrag att lämna förslag på en framtida struktur för uppföljning av e-tillgänglighet. Uppdraget redovisades i rapporten Förslag på framtida struktur för uppföljning av e-tillgänglighet i december 2010.
1	Digitalt innanförskap	01:05	Beslutade insatser	Det finns många som genom frivilliga initiativ som arbetar för att öka den digitala delaktigheten. Ett exempel är IKT-lyftet, ett projekt som startade i september 2009 på initiativ från länsbiblioteken. Ett annat exempel är ett gemensamt uppdrag kallat Digidel 2013, som vill få 500 000 fler internetanvändare till 2013.
1	Digitalt innanförskap	01:06	Åtgärder	Tillgänglighet till och användbarhet av offentliga e-tjänster bör öka. E-delegationens vägledning för webbutveckling bör därför användas vid utveckling av offentliga e-tjänster; kännedom om och användning av vägledningen ska spridas till utvecklare av privata e-tjänster.

1	Digitalt innanförskap	01:07	Åtgärder	För att säkerställa att användar- och tillgänglighetsperspektivet uppmärksammas på hög strategisk nivå kommer regeringen att inrätta ett användningsforum.
1	Digitalt innanförskap	01:08	Åtgärder	Regeringen kommer att ge Handisam i uppdrag att konkretisera förslagen i sin rapport Förslag på framtida struktur för uppföljning av e-tillgänglighet i samarbete med berörda aktörer.
1	Digitalt innanförskap	01:09	Åtgärder	Många viktiga insatser för att öka innanförskapet görs av olika organisationer, nyckelaktörer, eldsjälar och entusiaster runt om i landet. Regeringen kommer därför att ge PTS i uppdrag att utreda behov av och se över möjligheterna att stödja sådana insatser.
1	Digitalt innanförskap	01:10	Åtgärder	Det saknas i dag statistik som belyser tillgång till och användning av it för personer med funktionsnedsättning. Regeringen kommer därför att lämna ett uppdrag till Statistiska centralbyrån att i samverkan med Handisam och andra berörda aktörer ta fram en långsiktigt hållbar statistik inom området.
1	Digitalt innanförskap	01:11	Åtgärder	För att e-handeln ska nå sin fulla potential krävs att konsumenterna känner sig trygga i sitt agerande. Regeringen har i maj 2011 tillsatt en särskild utredare som ska analysera konsumentens rättsliga ställning när varor eller tjänster köps och betalas via digitala medier (dir. 2011:38).
2	E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster	02:01	Beslutade insatser	E-delegationen har fått i uppdrag att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Delegationen har även inom ramen för sitt uppdrag att utveckla vägledningar och riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier.
2	E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster	02:02	Åtgärder	Regeringen vill förbättra förutsättningarna för att nya och innovativa e-tjänster ska kunna utvecklas av andra aktörer än statliga myndigheter. Tillgången till informationen måste dock göras säker och integritetsskyddad vilket kräver att nya standardiserade informationsstrukturer utvecklas.

2	E-tjänster och information som grund för innovativa tjänster	02:03	Åtgärder	Regeringen följer hur myndigheterna efterlever lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen och hur de förbättrar förutsättningarna för vidareutnyttjande. En fråga som särskilt kommer att uppmärksammas i regeringens fortsatta arbete är om någon myndighet bör ges i uppgift att övervaka efterlevnaden av lagen och att stödja myndigheterna i deras arbete.
3	Digital kompetens	03:01	Beslutade insatser	EU:s flaggskeppsinitiativ Agenda för ny kompetens och arbetstillfällen beslutades hösten 2010 och innehåller bl.a. beskrivningar av e-kompetens, vilket är kommissionens översättning av begreppet Digital skills. Konkret ska kommissionen enligt meddelandet till 2012 föreslå en EU-omfattande strategi och EU-omfattande verktyg som hjälper medlemsstaterna att integrera it-kompetens och datorkunskaper (e-kompetens) i centrala åtgärder för livslångt lärande.
3	Digital kompetens	03:02	Beslutade insatser	IT&Telekomföretagen följer kompetensförsörjning inom ramen för Scorecard.se, ett projekt som drivs av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien som jämför fem viktiga framgångsfaktorer.
3	Digital kompetens	03:03	Åtgärder	I den internationella konkurrensen måste svenska företag kunna rekrytera utländska experter och andra nyckelpersoner. För att det ska bli enklare och mer förutsägbart när företag rekryterar utländska medarbetare avser regeringen att genomföra en förenkling av den så kallade expertskatten.
3	Digital kompetens	03:04	Åtgärder	Regeringen har i juli 2011 beslutat att tillsätta en utredning om åtgärder för att öka småföretagens it-användning (dir. 2011:54). Se avsnittet om Entreprenörskap och företagsutveckling.
4	Vardags säkerhet	04:01	Beslutade insatser	Post- och telestyrelsen (PTS) har en särskild webbplats, www.pts.se/internetsakerhet , där myndighetens råd och tjänster finns samlade liksom information bl.a. om hur man ställer in trådlösa nätverk och använder s.k. blåttand på ett säkert sätt. På webbplatsen finns även tjänsterna Testa datorn, som skannar datorn efter säkerhetshål, och Testa lösenord som lär ut knepen om hur man skapar starka lösenord.

4	Vardagssäkerhet	04:02	Beslutade insatser	Den 1 januari 2011 bildades den nya myndigheten Statens medieråd, vilket innebär att arbetet med frågor om digital mediekompetens får mer permanent form. Vidare bedriver flera andra myndigheter, t.ex. Datainspektionen ett utåtriktat arbete kring informationssäkerhet med perspektiv främst på den enskildes integritet.
4	Vardagssäkerhet	04:03	Beslutade insatser	Riksdagen har under 2011 fattat beslut med anledning av propositionen Bättre regler för elektroniska kommunikationer. Därmed infördes tydligare krav kring it-säkerhet hos operatörer och där föreslås också en formell rapporterings-skyldighet för operatörer dessa avseende integritetsincidenter. (Prop. 2010/11:115, bet 2010/11:TU20, rskr. 2010/11:256.)
4	Vardagssäkerhet	04:04	Åtgärder	Nätverksorganisationen Surfa Lugnt arbetar sedan länge med ökad trygghet och säkerhet på nätet, bl.a. bidrar PTS med finansiering. Myndighetens insatser för att stödja Surfa lugnt bör fortsätta.
4	Vardagssäkerhet	04:05	Åtgärder	Det stöd i säkerhetsfrågor som ges av PTS, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Konsumentverket, Datainspektionen m.fl. bör stärkas. Som ett led i att hjälpa användare att ta sitt ansvar för säkerheten behöver det säkerställas att det finns internetbaserade tjänster till ett för användarna rimligt pris där de kan få innehållet i sin terminalutrustning kontrollerad. PTS samverkar med MSB och Datainspektionen och har lämnat visst bidrag till deras arbete.
4	Vardagssäkerhet	04:06	Åtgärder	PTS arbetar tillsammans med operatörerna i syfte att få fram branschgemensamma riktlinjer kring botnät.
4	Vardagssäkerhet	04:07	Åtgärder	Medierådets verksamhet har gett ökad kunskap om barns och ungas mediesituation och bidrar på så sätt till en minskning av riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Det är positivt att detta arbete fortsätter och fördjupas vid den nya myndigheten Statens medieråd. Även övriga myndigheter fortsatta arbete med informationssäkerhet är värdefullt.

5	Offentlig förvaltning	05:01	Beslutade insatser	E-delegationen har arbetat sedan 2009 med att genomföra handlingsplanen för e-förvaltning och engagerar i dag nästan 200 personer från framför allt offentlig sektor genom sina olika arbetsgrupper och utskott. Delegationen ska slutredovisa uppdraget senast den 31 december 2014.
5	Offentlig förvaltning	05:02	Beslutade insatser	E-legitimationsnämnden bildades den 1 januari 2011 med uppgiften att stödja och samordna offentliga sektorns behov av säkra metoder för elektronisk identifiering och signering (dir. 2010:69).
5	Offentlig förvaltning	05:03	Beslutade insatser	Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att förbereda inrättandet av ett myndighetsgemensamt servicecenter med uppdrag att erbjuda tjänster inom i första hand ekonomi- och personaladministration till statliga myndigheter (dir. 2010:117). Utredaren överlämnade den 15 april 2011 betänkandet Ett myndighetsgemensamt servicecenter med förslag till hur ett servicecenter för tjänster inom administrativt stöd bör utformas. Utredningens förslag (SOU 2011:38) bereds för närvarande inom Regeringskansliet. (Statens servicecenter har inrättats 1 juni 2012. Ska utforma och tillhandahålla tjänster inom administrativt stöd till statliga myndigheter i syfte att uppnå sänkta kostnader med bibehållen eller ökad kvalitet för staten som helhet. Det initiala tjänsteutbudet är ekonomiadministration, löneadministration och e-handel.)
5	Offentlig förvaltning	05:04	Beslutade insatser	I syfte att höja effektiviteten och kvaliteten i offentlig verksamhet på nationell, regional och lokal nivå beslutade regeringen i maj 2011 att tillsätta en kommitté i form av ett nationellt råd för innovation och kvalitet i offentlig verksamhet (dir. 2011:42). Rådet ska stödja och stimulera innovations- och förändringsarbete i offentlig verksamhet.

5	Offentlig förvaltning	05:05	Åtgärder	Ett antal strategiska e-förvaltningsprojekt kommer att fortsätta bedrivas. Projekten ska förenkla vardagen för medborgare och företagare samtidigt som de ska leda till besparingar för staten som helhet. Det handlar särskilt om förvaltningsgemensamma tjänster och tjänster kopplade till kärnverksamheten. Exempel på en myndighetsgemensam informations- och vägledningstjänst riktad till blivande och befintliga företagare är verksamt.se .
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:01	Beslutade insatser	Regeringen beslutade i september 2009 om en nationell handlingsplan för kulturella och kreativa näringar. Handlingsplanen syftar till att stärka entreprenörskap och företagande inom kulturella och kreativa näringar samt att främja kulturell och kreativ kompetens i näringslivet för ökad konkurrenskraft och innovationsförmåga. En del av uppdraget ska utforska sammanhanget att verksamma inom kulturella och kreativa näringar utvecklar och använder digitala medier i högre grad än andra branscher.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:02	Beslutade insatser	I enlighet med regeringens proposition Offentlig förvaltning för demokrati, delaktighet och tillväxt (prop. 2009/10:175) har riksdagen beslutat om en lag (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen. Enligt lagen ska offentlig information göras tillgänglig för vidareutnyttjande på villkor som skapar förutsättningar för en god konkurrens, för utveckling av nya tjänster och tillämpningar samt för marknadsutvärdering för fler.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:03	Åtgärder	Tillgång till ett brett och kostnadsmässigt attraktivt utbud av it-produkter är en förutsättning för ökad it-användning och elektronisk handel. Regeringen arbetar med att undanröja handelshinder internationellt på it-området, inklusive genom en utvidgning av informationsteknikavtalet ITA.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:04	Åtgärder	Regeringen avser att fortsätta arbetet med att förenkla för företagen. En ambition är att genom att använda digitala lösningar förenkla uppgiftslämnandet så att företag kan undvika all form av dubbelrapportering.

6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:05	Åtgärder	Tillväxtverket har utarbetat en lösning som möjliggör äkthetskontroll av elektroniska underskrifter av olika utländska e-signaturer. Lösningen bör kunna användas när myndigheter handlägger utländska ärenden, exempelvis vid digital offentlig upphandling men även vid annan ärendehantering.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:06	Åtgärder	För att långsiktigt stärka förutsättningarna för kulturella och kreativa näringar har regeringen i juni 2010 tillsatt ett Råd för kulturella och kreativa näringar. Detta är ett led i regeringens nationella satsning på sådana näringar under perioden 2009–2012.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:07	Åtgärder	It-användning i små och medelstora företag bör öka för att stärka tillväxtpotential och öka marknadsmöjligheter såväl nationellt som internationellt. Regeringen har därför tillsatt en utredning som ska föreslå åtgärder för att öka småföretagens it-användning (dir. 2011:54). Utredningen ska redovisa sina förslag den 1 oktober 2012 med en delredovisning i mars 2012.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:08	Åtgärder	En rad åtgärder behövs för att få en väl fungerande digital inre marknad. Det finns många orsaker till olika hinder i dag, bland annat lågt förtroende för internet, kulturella skillnader avseende t.ex. språk samt hinder av mer rättslig natur. På mervärdesskatteområdet skapar bristande harmonisering i fråga om moms mellan EU:s olika medlemsstater problem för företag som erbjuder digitala tjänster. Det är därför centralt med harmoniserade regelverk, icke-diskriminering samt korrekt och enhetlig tillämpning av beslutad lagstiftning så att svenska företag inte missgynnas i den internationella konkurrensen.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:09	Åtgärder	Det är viktigt med samlad och lättillgänglig information om vilka regler och bestämmelser som gäller i respektive EU-medlemsland.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:10	Åtgärder	Viktigt att främja och möjliggöra en ökad användning av e-upphandlingen, bl.a. genom ett aktivt arbete på EU-nivå.

6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:11	Åtgärder	Etablerade små och medelstora företag står för en stor del av det svenska näringslivet. Dessa har också behov av att förnya sig, bli mer konkurrenskraftiga, kunna växa på flera affärsområden och exportera. Regeringen har därför tillsatt en kommitté som ska se över företagsbeskattningen. Kommittén ska bland annat undersöka olika möjligheter att minska beskattningen av riskkapital i bolagssektorn och göra villkoren mer lika för finansiering med eget kapital och med lån. Dessutom omfattar uppdraget att se över regler för skatteincitament för forskning och utveckling (dir. 2011:1).
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:12	Åtgärder	För att ytterligare stärka företagens utvecklingsmöjligheter föreslår regeringen att avdragsrätten för forskning och utvecklingen utökas. Nuvarande tillämpning av reglerna är för strikt och framöver ska det räcka med att forskningen är av rimligt intresse för verksamheten för att avdrag ska vara möjligt.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:13	Åtgärder	I arbetet med att främja den svenska exporten är det viktigt att regeringen arbetar på bred front för att främja e-handel. För att undanröja hinder och skapa en väl fungerande inre marknad för den elektroniska handeln kommer det, inom ramen för Utrikesdepartementets arbete, att presenteras en åtgärdslista med konkreta initiativ.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:14	Åtgärder	E-delegationen har regeringens uppdrag att främja och samordna myndigheternas arbete med att förbättra förutsättningarna för vidareutnyttjande av handlingar. I detta ingår bl.a. att särskilt uppmärksamma förutsättningarna för mindre och nyetablerade företag att få tillträde till marknaden för offentlig information.
6	Entreprenörskap och företagsutveckling	06:15	Åtgärder	Regeringen avser att noga följa hur lagen om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen tillämpas. En fråga som särskilt uppmärksammas är om någon myndighet bör ges i uppgift att övervaka lagens efterlevnad och att stödja myndigheterna i deras arbete. Det kan exempelvis vara fråga om att ge vägledning i rättsliga frågor, avgifter eller att utarbeta standardvillkor.

7	Vård och omsorg	07:01	Beslutade insatser	En nationell IT-strategi för vård och omsorg fastställdes av riksdagen 2006 (skr. 2005/06:139, bet. SoU30. rskr. 281). Denna strategi reviderades 2010 och benämns sedan dess Nationell eHälsa – strategin för tillgänglig och säker information inom vård och omsorg. De aktörer som tillsammans står bakom strategin är regeringen, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting, Vårdföretagarna och branschorganisationen Famna.
7	Vård och omsorg	07:02	Beslutade insatser	Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att ta ett nationellt samordningsansvar för en ändamålsenlig och strukturerad dokumentation i svensk hälso- och sjukvård och socialtjänst, samt att underlätta för vårdgivare och utförare inom socialtjänsten att införa och använda en nationell informationsstruktur och ett nationellt fackspråk, bl.a. genom en satsning på utbildning på lokal nivå. Socialstyrelsen ska även etablera och driftsätta en organisation för långsiktig förvaltning och löpande vidareutveckling. Med detta följer behovet av att se över nuvarande regler kring dokumentation.
7	Vård och omsorg	07:03	Beslutade insatser	För att etablera en nationell ordinationsdatabas samt påskynda införandet av bl.a. elektroniska forskrivarens stöd inom hela hälso- och sjukvården och berörda delar av socialtjänsten har en styrgrupp inrättats under ledning av Socialdepartementet. Styrgruppen ska under 2011 utarbeta en handlingsplan för planerade insatser.
7	Vård och omsorg	07:04	Beslutade insatser	Regeringen har gett Verket för innovationssystem (Vinnova) i uppdrag att genom testbäddar underlätta för innovatörer att utveckla och demonstrera innovativa lösningar inom bl.a. hälso- och sjukvården.
7	Vård och omsorg	07:05	Beslutade insatser	Regeringen har beslutat om medel till att implementera stöd för behörighetshantering och säkerhet i informationsutbytet mellan kommuner, landsting, privata utförare och individer. Medel utgår under 2011 till regionala utvecklingsledare som ska bidra till erfarenhetsutbyte och samarbete mellan kommuner och landsting. Inom området informationssäkerhet driver Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) privata-offentliga forum inom bland annat hälso- och sjukvård. Syftet är att förbättra informationssäkerheten inom området.

7	Vård och omsorg	07:06	Beslutade insatser	En översyn har gjorts av de nationella kvalitetsregistren, i syfte att öka nyttan och användbarheten med uppgifterna i registren samt för att förbättra inrapporteringen och kvaliteten på de uppgifter som rapporteras in till registren. Regeringen har därefter beslutat tillsätta en nationell samordnare för utveckling av de nationella kvalitetsregistren.
7	Vård och omsorg	07:07	Beslutade insatser	Regeringen har inrättat E-legitimationsnämnden för att stödja och samordna elektronisk identifiering och styrning. En väl fungerande e-legitimationslösning är avgörande för säkerheten, användbarheten och införandet av eHälsa och dess lösningar.
7	Vård och omsorg	07:08	Beslutade insatser	Välfärdsutvecklingsrådet tillsattes 2010 av regeringen och ska verka till december 2012. Rådet, som består av experter både från offentlig och privat sektor, ska bidra med kunskap, erfarenheter och konkreta förslag på vad som kan förbättra förutsättningarna för valfrihet, mångfald och tillgänglighet inom vård och omsorg. Rådet har möjlighet att ta upp frågeställningar som berör it, t.ex. utveckling av kvalitetsregister.
7	Vård och omsorg	07:09	Åtgärder	Regeringen stödjer utvecklingen av nya interaktiva tjänster som ska ge individer bred tillgång till enkla och säkra e-tjänster för att kunna planera sin egen vård och behandling. Det kan handla om tillgång till den egna journalen via en säker webblösning, Mina vårdkontakter och 1177 för interaktion med vården, information och rådgivning eller en Hälsodagbok där patienten själv kan dokumentera och följa sin hälsoutveckling och få personlig rådgivning. Dessa e-tjänster är beroende av verksamheternas möjligheter att kommunicera informationen till individen på ett tydligt och förståeligt sätt.
7	Vård och omsorg	07:10	Åtgärder	I dag saknas ett nationellt stöd för att följa och förebygga vårdrelaterade infektioner. Regeringen har i september 2011 beslutat att ekonomiskt stödja Sveriges Kommuner och Landstings arbete med att färdigutveckla ett nationellt elektroniskt beslutsstöd i form av ett infektionsverktyg. Arbetet innebär en utveckling och pilottest av ett it-stöd för uppföljning av infektioner – ett nationellt infektionsverktyg.

7	Vård och omsorg	07:11	Åtgärder	Arbetet under de kommande åren kommer att fokusera på att leverera nyttoeffekterna av olika e-hälsotjänster, att leverera fler personliga e-tjänster för alla invånare, ökad samordning och utveckling av eHälsa i kommunal hälso- och sjukvård och socialtjänst samt ett ökat samspel med närliggande nationella och internationella reformprocesser och initiativ.
7	Vård och omsorg	07:12	Åtgärder	Regeringen bedömer att det finns behov av att tydliggöra vilken information som får utbytas över huvudmanna-, organisations- och professionsgränser utifrån gällande regelverk. Socialstyrelsen har därför i juni 2011 fått i uppdrag att ta fram en handbok för att tydliggöra rättsläget när det gäller informationsutbyte inom vården och omsorgen om äldre.
8	Skola och undervisning	08:01	Beslutade insatser	Mellan åren 2005 och 2010 har regeringen anvisat särskilda medel för utveckling av användning av it i undervisningen. Sammanlagt rör det sig om 39 miljoner kronor varav 10 miljoner kronor för 2010. Medlen anvisades tidigare till dåvarande Myndigheten för skolutveckling och sedan 2008 till Skolverket som bl.a. använt dessa medel för PIM, Praktisk it- och mediekompetens.
8	Skola och undervisning	08:02	Beslutade insatser	Hösten 2011 tas de första eleverna emot i den reformerade gymnasieskolan. Som en del i reformen har nya ämnesplaner tagits fram för samtliga ämnen och kurser i gymnasieskolan. I syftet för ämnena historia, samhällskunskap, matematik respektive naturkunskap omnämns it, kunskaper att kunna använda modern informationsteknik, digital teknik, digitala medier etc. för att kunna söka och uppnå kunskaper liksom att söka och tolka källmaterial. Dessa skrivningar följs upp i det centrala innehållet för berörda kurser där det anges att undervisningen ska ge eleverna förmåga att utnyttja informationstekniken, och återkommer sedan i kunskapskraven för de olika betygsstegen som i stegrande grad anger krav på elevernas förmåga att använda olika verktyg.

8	Skola och undervisning	08:03	Beslutade insatser	Skolverket ska enligt uppdrag i regleringsbrevet kontinuerligt följa upp barns, elevers och lärares it-användning och it-kompetens i förskola, skola och vuxenutbildning. Uppföljningen ska ske i enlighet med myndighetens förslag i redovisningen av uppdraget att utarbeta en plan för förbättrad uppföljning av it-användning och it-kompetens i förskola, skola och vuxenutbildning. Uppföljningen ska även avse skolornas administrativa it-användning, liksom deras åtgärder för att med hjälp av it kommunicera skolans och verksamhetens arbete med hemmen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) vart tredje år, nästa gång senast den 15 april 2013.
8	Skola och undervisning	08:04	Åtgärder	Regeringen beslutade i februari 2008 om ett uppdrag till Skolverket om mål och slutprov på varje studieväg i svenskundervisning för invandrare (sfi). Uppdraget har sedan i regleringsbrev ändrats på så sätt att övergångstiden för hur länge de prov som inte är it-baserade får användas har förlängts fram till den 1 januari 2011. Uppdraget har vidare ändrats på så sätt att Skolverket i en begränsad studie ska utveckla samtliga delar i de it-baserade proven i sfi. Skolverket ska även se över frågan om tekniska lösningar kopplade till it-baserade prov, bl.a. säkerhetslösningar, och testa proven i ett urval av kommuner.
8	Skola och undervisning	08:05	Åtgärder	Skolans huvudmän – kommuner och fristående aktörer – har ansvar för att läroplaner med kurs- respektive ämnesplaner följs, vilka bland annat syftar till målet att eleverna ska erhålla den digitala kompetens som behövs i dagens samhälle. Regeringen ser därför positivt på att skolans huvudmän tillsammans med andra berörda aktörer samverkar så att målet nås med god kvalitet i hela landet.
8	Skola och undervisning	08:06	Åtgärder	Ett sätt att stärka den digitala kompetensen hos skolväsendets personal är att vid kompetensutveckling, när det är lämpligt, utnyttja it som en plattform.

9	Demokrati	09:01	Beslutade insatser	Under de senaste åren har ett flertal digitala demokratiförsök inletts. Som ett led i arbetet med att öka möjligheter till insyn och inflytande för medborgarna, har regeringen sedan 2006 beviljat Sveriges Kommuner och Landsting totalt 6,1 miljoner kronor för att driva projektet Medborgardialog med stöd av it.
9	Demokrati	09:02	Åtgärder	Under de kommande åren är det en gemensam utmaning för stat, kommun och landsting att utveckla användningen av it som stöd i dialogen med medborgarna. Detta bör ske på ett sätt som stärker demokratin genom att utveckla en transparent demokrati och ge medborgarna ökad möjlighet att utöva inflytande i de demokratiska beslutsprocesserna. Regeringen stödjer därför bl.a. fortsatt Sveriges Kommuner och Landstings projekt Medborgardialog med stöd av it som ska pågå till 2013.
9	Demokrati	09:03	Åtgärder	2011 års vallagsutredning pågår och har bl.a. till uppgift att utreda möjligheterna till elektroniskt röstningsförfarande. Slutrapporteras mars 2013.
10	Tillgång till kultur	10:01	Beslutade insatser	I propositionen Tid för kultur betonar regeringen behovet av att finna gemensamma lösningar för att driva arbetet med digitalisering, digitalt bevarande samt digital förmedling vidare.
10	Tillgång till kultur	10:02	Beslutade insatser	På europeisk nivå har det tagits initiativ för att inrätta ett europeiskt digitalt bibliotek – Europeana – för digitalt material från hela Europa (böcker, tidningar, fotografier, film, audiovisuella verk, arkivhandlingar, museiföremål, monument och arkeologiskt kulturarv).
10	Tillgång till kultur	10:03	Beslutade insatser	I budgetpropositionen för 2011 slog regeringen fast att det ska inrättas ett samordningssekreteriat för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet vid Riksarkivet för att möta behovet av ett fortsatt utvecklingsarbete.
10	Tillgång till kultur	10:04	Beslutade insatser	I budgetpropositionen för 2011 beräknade regeringen att 15 miljoner kronor årligen skulle avsättas för en satsning på digitalisering av biografer åren 2012–2015. Utvecklingen inom området har dock skett i snabbare takt än väntat. Regeringen har därför i ändringsbudgeten för 2011 aviserat att satsningen tidigareläggs och genomförs 2011–2014.

10	Tillgång till kultur	10:05	Beslutade insatser	Den 23 juni 2010 gav regeringen Talboks- och punktskriftsbiblioteket och Post- och telestyrelsen i uppdrag att intensifiera utvecklings- och förändringsarbetet av den statligt finansierade taltidningsverksamheten. I en delrapport från mars 2011 föreslås att ett nytt taltidningssystem införs som baseras på produktion med talsyntes och distribution via internet samtidigt som de nuvarande produktions- och distributionssystemen, t.ex. inlästa radio- och kassettidningar, fasas ut. (lämnas förslag om övergång från inlästa taltidningar till s.k. talsyntestidningar. En andra delrapport redovisades i september 2011 med bl.a. uppdateringar när det gäller utvecklingen av nya format för digitala taltidningar. Övergången föreslås vara genomförd senast 2015.) Utgångspunkten är att öka tillgängligheten för brukarna och att kostnadseffektivisera verksamheten. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 mars 2013.
10	Tillgång till kultur	10:06	Beslutade insatser	Regeringen har genomfört förändringar i bidragsbestämmelserna på litteratur- och tidskriftsförordningarna som bl.a. innebär att stödet framöver ska vara teknikneutralt och inte kopplat till en särskild distributionsform. Vidare har den pågående Litteraturutredningen i uppdrag att analysera hur den svenska bokmarknaden har utvecklats över tid bl.a. när det gäller mångfald i utgivningen (dir. 2011:24). Särskilt avseende ska fästas vid den digitala utvecklingen och dess betydelse för produktion, distribution och försäljning. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 1 september 2012.
10	Tillgång till kultur	10:07	Åtgärder	Det övergripande målet är att senast 2015 ska kulturella verksamheter, samlingar och arkiv i ökad utsträckning bevaras digitalt och tillgängliggöras elektroniskt för allmänheten. Alla statliga institutioner som samlar, bevarar och tillgängliggör kulturarvsmaterial och kulturarvsinformation ska ha en plan för digitalisering och tillgänglighet. Regeringen avser att formulera en nationell strategi för digitalisering av kulturarvet, baserat på förslag som kommit fram i redovisningen av uppdrag om digitalisering, elektronisk tillgång och digitalt bevarande.

10	Tillgång till kultur	10:08	Åtgärder	Ett viktigt utvecklingsarbete är det projekt som presenterades i centralmuseernas samarbetsråds uppdragsrapport om en standardiserad och gemensam plattform, sverige.museum, där de statliga museernas samlingar samlat finns digitaliserade, strukturerade och tillgängliga. Regeringen anser att samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet vid Riksarkivet kan vara en viktig part i detta utvecklingsarbete.
10	Tillgång till kultur	10:09	Åtgärder	En ny arbetsmarknadssatsning – Kulturarvslyftet – genomförs under åren 2012–2014. Satsningen kan bl.a. ge myndigheter, institutioner, organisationer samt ideella aktörer inom kulturarvsområdet stora möjligheter att genomföra nödvändiga och efterlängta insatser för att digitalisera, digitalt bevara och digitalt tillgängliggöra samlingar, arkiv och bibliotek.
10	Tillgång till kultur	10:10	Åtgärder	Regeringen gav i april 2011 Institutet för språk och språkminnen i uppdrag att i samråd med berörda aktörer utveckla formerna för drift och samordning av en nationell språkdatabank. Det långsiktiga etablerandet av en nationell språkbank med språkdata-baser främjar utvecklingen av teknik vilket gagnar språken i Sverige och ökar tillgängligheten till information för alla.
10	Tillgång till kultur	10:11	Åtgärder	Hos programföretagen i allmänhetens tjänst, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, finns ett rikt kulturarv bestående av radio- och tv-program från flera decennier som i huvudsak har producerats med medel från radio- och tv-avgiften. Det är önskvärt att materialet i större utsträckning kan göras tillgängligt för allmänheten. Den 1 april 2011 trädde ändringar i upphovsrättslagen (1960:729) i kraft som ger förklarade möjligheter att klarera rättigheter till upphovsrättsligt skyddat material i radio- och tv-företagens arkiv. Det blir därmed lättare för företagen att göra sådant material tillgängligt för allmänheten, t.ex. via internet.
10	Tillgång till kultur	10:12	Åtgärder	Nationalscenerna Operan och Dramaten har sedan 2008 i uppdrag att genomföra digitala sändningar så att föreställningarna kan möta en mångfaldigt större publik.

10	Tillgång till kultur	10:13	Åtgärder	Regeringen beslutade i augusti 2011 att överlämna en remiss till Lagrådet gällande elektronisk leveransplikt. Förslaget innebär att elektroniska pliktexemplar (E-plikt) av digitala publikationer ska inlämnas till Kungl. Biblioteket.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:01	Beslutade insatser	E-delegationen har i uppdrag att ta fram en strategi för hur den offentliga sektorns utveckling av e-tjänster bör stödja övergången till ny teknik som t.ex. övergången till IPv6.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:02	Beslutade insatser	Regeringen uppdrog i december 2010 åt PTS att beskriva hur IPv6 kan införas på myndighetsnivå med avseende på tillgänglighet, säkerhet och ekonomi. Syftet med beskrivningen är att den ska kunna fungera som stöd till myndigheter, kommuner och andra organisationer i offentlig sektor i deras införande av IPv6.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:03	Beslutade insatser	Regeringen uppdrog i september 2010 åt PTS att genomföra informationsinsatser för ökad öppenhet för bredbands- och internetuppkopplingar. Regeringen överväger fortsatta insatser inom området.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:04	Beslutade insatser	Regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppdrag att se över det befintliga stödet till konsumenter i form av information och vägledning samt föreslå hur det bör organiseras och bedrivs för att bli mer ändamålsenligt, effektivt och likvärdigt för alla konsumenter i landet. dir. 2011:38). Uppdraget ska redovisas senast 31 mars 2012.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:05	Beslutade insatser	Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation anger att det tydligt ska framgå vad som gäller i fråga om begränsningar när konsumenter köper eller upphandlar en uppkoppling mot internet. Dessutom är regelverket ändrat så att det ges en möjlighet för PTS att, om så är nödvändigt, meddela föreskrifter om lägsta tjänstekvalitet.

11	Internet i Sverige och Globalt	11:06	Åtgärder	Regeringen avser att lämna uppdrag till PTS, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och andra berörda myndigheter i följande frågor: För att få en säkrare kommunikation för myndigheter behövs underlag till en internet-specifikation som kan användas vid myndigheters upphandling av internetanslutning. Senast 2013 ska det därför finnas en gemensam internetspecifikation med olika robust- och säkerhetskrav (typfall) framtagen för myndigheter. Dessutom bör alla myndigheter senast 2013 använda sig av DNSSEC och vara nåbara med IPv6.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:07	Åtgärder	Regeringen följer PTS arbete med uppdraget att genomföra informationsinsatser för ökad öppenhet för bredbands- och internetuppkopplingar. Senast 2013 ska det finnas verktyg för både konsumenter och leverantörer att kunna mäta och jämföra internetanslutningar. Regeringen överväger fortsatta insatser inom området.
11	Internet i Sverige och Globalt	11:08	Åtgärder	Sverige ska vara aktiva internationellt för att få gehör för sina ståndpunkter kring ett stabilt, öppet, robust och globalt internet. Sverige ska främja och stärka flerpartssamverkan både nationellt, regionalt och globalt. Sverige ska vara fortsatt engagerade, bl.a. genom GAC (ICANN) och IGF. Detta engagemang ska ske i samverkan med andra berörda aktörer och andra länder. I dessa forum ska Sverige fortsätta att driva bl.a. frågor om respekt för mänskliga rättigheter på internet.

12	Samhällets informationssäkerhet	12:01	Beslutade insatser	Regeringen har under de senaste åren tagit flera initiativ för att Sverige ska bli bättre på att utnyttja modern teknik för att förenkla, öka effektiviteten och den konkreta nyttan för medborgare, företag och anställda, inte minst för regeringens och myndigheternas eget arbete. MSB har i samarbete med övriga ansvariga myndigheter på regeringens uppdrag tagit fram en strategi för samhällets informationssäkerhet. Den handlingsplan för samhällets informationssäkerhet som efter regeringens beslut förvaltas och utvecklas av MSB tillsammans med berörda aktörer är ett annat betydelsefullt initiativ. Computer Emergency Response Team (CERT-SE), tidigare Sveriges it-incident centrum (Sitic), som då fanns inom Post- och telestyrelsen (PTS) har flyttats till MSB från den 1 januari 2011.
12	Samhällets informationssäkerhet	12:02	Beslutade insatser	Regeringen beslutade den 14 april 2010 om fem uppdrag till MSB på informationssäkerhetsområdet. Uppdragen syftar till att stärka samhällets informationssäkerhet och förmåga att förebygga och hantera it-incidenter: - Utredda hur en säker digital informations- och kommunikationsinfrastruktur för offentlig sektor kan skapas. - Ta fram en nationell plan som klargör hur allvarliga it-incidenter ska hanteras. - Klargöra hur tekniska kompetensnätverk av experter kan skapas för att stödja samhället vid allvarliga it-incidenter och öka responsförmågan. - Utredda hur ett system för obligatorisk incidenthantering för statliga myndigheter kan utformas.
12	Samhällets informationssäkerhet	12:03	Beslutade insatser	Försvarets radioanstalt (FRA) har fått i uppdrag att i samråd med de myndigheter som ingår i samverkansgruppen för informationssäkerhet (Samfi) lämna förslag på hur ett detekterings- och varningssystem för samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur kan utformas och införas.

12	Samhällets informationssäkerhet	12:04	Beslutade insatser	MSB har fått i uppdrag att utifrån analyser av förmågebedömningar, genomförda risk- och sårbarhetsanalyser samt bedömningar av beroendeförhållanden kunna föreslå enskilda myndigheter att anlita Försvarets radioanstalt för it-säkerhetsanalyser.
12	Samhällets informationssäkerhet	12:05	Beslutade insatser	I de EU-direktiv om elektroniska kommunikationer som nyligen genomförts genom ändringarna i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (LEK) uppdaterades kraven på driftssäkerhet och en skyldighet för operatörer att rapportera driftstörningar och integritetsincidenter till Post- och telestyrelsen infördes.
12	Samhällets informationssäkerhet	12:06	Beslutade insatser	E-delegationen ger stöd till myndigheterna i deras förvaltningsutveckling, inklusive arbete med informationssäkerhet.
12	Samhällets informationssäkerhet	12:07	Beslutade insatser	MSB har föreskriftsrätt avseende statliga myndigheters informationssäkerhetsarbete. I enlighet med detta har MSB t.ex. föreskrivit att statliga myndigheter ska tillämpa ett standardiserat ledningssystem för informationssäkerhet (ISO 27000-serien).
12	Samhällets informationssäkerhet	12:08	Åtgärder	Enligt regeringens skrivelse Samhällets krisberedskap – stärkt samverkan för ökad säkerhet ska det inrättas en nationell samverkansfunktion för informationssäkerhet.
12	Samhällets informationssäkerhet	12:09	Åtgärder	MSB bör årligen redovisa en lägesbedömning på informationssäkerhetsområdet avseende hot, sårbarheter och risker på samhällsnivå. Sveriges medverkan i internationella samarbeten inom informationssäkerhetsområdet bör vidare stödjas och utvecklas.
13	Mjuk infrastruktur	13:01	Åtgärder	Staten har genom myndigheternas deltagande i standardiseringsarbetet ett ansvar för standardisering inom ramen för varje myndighets generella ansvar att bedriva sin verksamhet på ett effektivt och säkert sätt. Medlemskapet i EU innebär att staten har ett ansvar för att föreskrifter är utformade så att de möjliggör ett fritt flöde av varor och tjänster mellan länderna.
13	Mjuk infrastruktur	13:02	Åtgärder	Staten bidrar årligen via anslag till Sveriges standardiseringsråds verksamhet. Därutöver deltar och bidrar statliga myndigheter samt landstings- och kommunsektorn med resurser till de tekniska kommittéer som bedriver standardiseringsarbetet.

13	Mjuk infrastruktur	13:03	Åtgärder	Inom ramen för E-delegationens verksamhet har ett it-standardiseringsråd inrättats för att underlätta delegationens beredningsprocess kring it-standardiseringsfrågor. Delegationen tar också fram ett nationellt ramverk för interoperabilitet och en strategi för införandet.
13	Mjuk infrastruktur	13:04	Åtgärder	Internationella standarder är även centrala i ett systematiskt informationssäkerhetsarbete. Statens resurser vad gäller bedömning av säkerhet i it-produkter återfinns framförallt inom Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och Sveriges certifieringsorgan för it-säkerhet (CSEC), lokaliserat inom Försvarets materielverk. Inom ramen för Samverkansgruppen för informations-säkerhet, SAMFI, utvecklar MSB i samarbete med berörda myndigheter skyddsprofiler enligt Common Criteria för prioriterade produktkategorier.[1]
13	Mjuk infrastruktur	13:05	Åtgärder	I april 2008 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen om standardiseringens betydelse i en globaliserad värld där bl.a. it-standardisering behandlas (skr. 2008 2007/08:140). I skrivelsen framhålls behovet av en fastare struktur för samordning av standardiseringen som kan utgöra stöd för en analys av vilka strategiska frågor Sverige bör satsa på avseende standardisering.
13	Mjuk infrastruktur	13:06	Åtgärder	Som ett led i uppföljningen av skrivelsen inrättades på handelsministerns initiativ i samråd med Sveriges Standardiseringsråd (SSR) 2010 det s.k. Standardiseringsprojektet. Projektet syftar bl.a. till att bistå departementen så att de mer effektivt kan identifiera strategiska områden för standardisering och därmed bidra till att i ett globalt perspektiv stärka Sveriges konkurrenskraft och ekonomiska tillväxt.
14	Geografisk information	14:01	Beslutade insatser	Den 1 januari 2011 trädde lagen (2010:1767) om geografisk miljöinformation och förordningen (2010:1770) om geografisk miljöinformation i kraft. I och med detta är Inspiredirektivet genomfört i svensk rätt. Det praktiska genomförandet av direktivet kommer att pågå i olika steg under ett antal år framåt. Detta sker inom ramen för arbetet med den nationella geodatastrategin, i samverkan mellan Lantmäteriet, Geodatarådet, kommunerna och ett 20-tal myndigheter. Den svenska noden för Inspire utgörs av internetportalen geodata.se.

14	Geografisk information	14:02	Beslutade insatser	Inom arbetet med geodatastrategin har en ny modell för att förse samhället med geodata tagits fram. För att genomföra den nationella geodatastrategin har Lantmäteriet tillsammans med andra parter tagit fram nya modeller för samverkan. Den nya formen för geodata-samverkan gäller från och med 1 januari 2011.
14	Geografisk information	14:03	Beslutade insatser	Lantmäteriet är ansvarig för den nationella geodetiska infrastrukturen, som är basen för den grundläggande informationen och som används för att bestämma var något finns på markytan. Ett enhetligt referenssystem förenklar produktion, bearbetning och användning av geodata genom att sammanställning av data från olika aktörer underlättas. Detta är ett prioriterat arbete inom ramen för den nationella geodatastrategin.
14	Geografisk information	14:04	Åtgärder	Som ett led i arbetet med klimatanpassning arbetar Lantmäteriet med uppbyggnaden av en ny nationell höjdmödel. I budgetpropositionen för 2012 föreslår regeringen fortsatta satsningar för perioden 2012–2015 på området klimatanpassningar.
14	Geografisk information	14:05	Åtgärder	Lantmäteriet ska efter samråd med Sveriges Kommuner och Landsting genomföra en övergång till rikstäckande digital registerkarta i enlighet med regeringens bedömning i propositionen Ett sammanhängande system för geografisk miljöinformation (2009/10:224). Övergången ska vara genomförd senast den 31 december 2017.
15	Robust elektronisk kommunikation	15:01	Beslutade insatser	PTS kommer under 2011 att utarbeta en ny strategi för området robust elektronisk kommunikation för åren 2012–2014.
15	Robust elektronisk kommunikation	15:02	Beslutade insatser	Under 2011 kommer PTS att genomföra andra viktiga insatser såsom en samverkans- och krisledningsövning inom sektorn för elektronisk kommunikation, (Telö11).
15	Robust elektronisk kommunikation	15:03	Beslutade insatser	PTS kommer att införa ett system för utbyte av driftinformation mellan operatörer och genomföra utbildningar i driftsäkerhet för stadsnät samt utbildning i att bygga robusta byanät.

15	Robust elektronisk kommunikation	15:04	Beslutade insatser	PTS arbetar också med att ta fram ett system för att skapa ett gemensamt standardiserat sätt att presentera driftsstörningsinformation inom sektorn elektronisk kommunikation. Konceptet heter Gemensam lägesuppfattning (GLU) och informerar om stora störningar och störningar som påverkar användningen av 112-numret inom ett område. Systemet omfattar teleoperatörer samt SOS alarm och ska driftsättas under 2011.
15	Robust elektronisk kommunikation	15:05	Beslutade insatser	PTS finansierar tillsammans med Affärsverket Svenska kraftnät och Trafikverket Ledningskollen.se som syftar till att minska risken för grävskador genom att ge information om var ledningar och kablar finns. Regeringen har i september 2011 uppdragit åt PTS i uppdrag att underlätta användningen av Ledningskollen.se genom att ta fram en applikation för mobiltelefon för ändamålet.
15	Robust elektronisk kommunikation	15:06	Åtgärder	För att uppnå målet om att elektroniska kommunikationer ska vara uppbyggda på ett driftsäkert sätt ska PTS genom sina insatser bidra till att antalet driftsstörningar inom elektronisk kommunikation minskar. PTS insatser ska också bidra till att aktörerna inom sektorn stärker sin förmåga att hantera allvarliga driftsstörningar i såväl tätorter som i gles- och landsbygdsområden.
15	Robust elektronisk kommunikation	15:07	Åtgärder	Andra åtgärder som vidtas är bl.a. redundans i ortssammanbindande fibernät, underhåll av bergtrum där operatörerna ställer sin vitala utrustning, kompetenshöjande åtgärder, spridning av mobila kommunikationsnät, nationella samarbetsprojekt kring t.ex. lägesbeskrivningar och informationsdatabaser samt återkommande övningar med uppföljning som underlag för framtida satsningar.
16	Bredband	16:01	Beslutade insatser	I november 2009 presenterade regeringen en bredbandsstrategi för Sverige. I denna strategi presenteras ett tidsatt mål. Nämligen att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Ett delmål formulerades som att 2015 bör 40 procent av hushållen och företagen ska ha tillgång till bredband med den hastigheten. Strategin innehöll också förslag på åtgärder inom fem olika insatsområden som redan nu i huvudsak är genomförda.

16	Bredband	16:02	Beslutade insatser	För att ge förutsättningar för en bra konkurrens har riksdagen efter förslag från regeringen beslutat om förändringar i lagen om elektronisk kommunikation (LEK) som bygger på EU:s s.k. telekompaket. Det har också införts en förändrad modell för radiofrekvensförvaltning.
16	Bredband	16:03	Beslutade insatser	Regeringen har även beslutat om olika stöd för investeringar i bredband. Det handlar om ett kanalisationsstöd, som kan användas till att lägga kanalisation samtidigt som annan infrastruktur byggs. Dessutom har regeringen beslutat om satsningar på bredband inom ramen för landsbygdsprogrammet för Sverige 2007–2013 med syftet att öka tillgången till bredband i områden där kommersiella aktörer inte bedöms bygga ut inom rimlig tid. Regeringen satsade därutöver drygt 100 miljoner kronor på åtgärder för driftsäkra och robusta elektroniska kommunikationer.
16	Bredband	16:04	Beslutade insatser	I mars 2010 beslutade regeringen att inrätta Bredbandsforum med uppgift att främja utbyggnaden av bredband i hela landet. Syftet med Bredbandsforum är att vara en mötesplats för dialog och samverkan mellan regeringen, myndigheter, organisationer t.ex. Sveriges Kommuner och Landsting och företag som verkar på den svenska bredbandsmarknaden.
16	Bredband	16:05	Beslutade insatser	Tillgången till frekvenser är en viktig förutsättning för trådlösa tjänster. Genom att alla frekvenser som öppnades för användning av mobila tjänster snart är tilldelade på ett teknik- och tjänsteneutralt sätt så har marknaden fått goda förutsättningar för att öka täckningen och hastigheten för trådlös kommunikation.
16	Bredband	16:06	Beslutade insatser	Vid Post- och telestyrelsens (PTS) tilldelning av tillstånd för 800 MHz-bandet fastställdes för ett nationellt tillstånd att vinnaren åtar sig att se till att de hushåll och företag som i dag saknar bredbandstäckning om minst 1 Mbit/sek får det. Tillståndshavaren har åtagit sig att använda 300 miljoner kronor för att bygga ut så att de stadigvarande bostäder och fasta verksamhetsställen som i dag saknar bredband med denna definition får tillgång till detta innan utgången av 2014.

16	Bredband	16:07	Beslutade insatser	Genom den nämnda ändringen i lagen om elektronisk kommunikation ska tillstånd att använda radiosändare som huvudregel vara teknik- och tjänsteneutrala. Detta ger tillståndshavarna möjlighet att använda sina tillstånd för det ändamål som deras kunder efterfrågar.
16	Bredband	16:08	Beslutade insatser	PTS har efter utredning minskat det frekvensutrymme som Försvarsmakten får disponera och frigjort en stor mängd frekvensutrymme för civila användare. En del av detta utrymme kan användas för bl.a. trådlöst bredband.
16	Bredband	16:09	Åtgärder	Arbetet inom Bredbandsforum är framgångsrikt och har bidragit till en ökad dialog mellan marknadens olika parter samt konkreta förslag på åtgärder som kan främja tillgången till bredband. Regeringen avser därför att förlänga forumets uppdrag.
16	Bredband	16:10	Åtgärder	I budgetpropositionen för 2012 föreslår regeringen att stödet till kanalisation ska förlängas genom att avsätta 120 miljoner kronor under perioden 2012–2014. Vidare föreslår regeringen att landsbygdsprogrammet tillförs 300 miljoner kronor för bredbandsutbyggnad och att 75 miljoner kronor under perioden 2012–2014 för medfinansiering av bredbandsåtgärder.
17	Forskning och innovation	17:01	Beslutade insatser	Genom propositionen Ett lyft för forskning och innovation (prop. 2008/09:50) stärktes forskningsmedlen till universitet och högskolor. Samtidigt introducerades satsningar på områden som angavs vara strategiskt viktiga för det svenska samhället och näringslivet. Flera av dessa är relevanta för Digital agenda för Sverige.
17	Forskning och innovation	17:02	Beslutade insatser	Regeringen beslutade i juli 2010 om en tjänsteinnovationsstrategi. Strategin lyfter bl.a. fram betydelsen av tillgången till bredband, kunskapsbehov om digitala tjänsteutvecklingsföretag samt internets betydelse för bl.a. digitala tjänsteinnovationer. Som ett resultat av tjänsteinnovationsstrategin har Verket för innovationssystem (Vinnova) fått i uppdrag att samordna och sammankalla ett forum om framtidens internet. Forumet ska etablera en bred dialog och sprida erfarenheter, främja samverkan och identifiera prioriterade områden.

17	Forskning och innovation	17:03	Åtgärder	Regeringen har uppdragit åt Vinnova i uppdrag att bygga upp och stärka testbäddar inom hälso- och sjukvården och äldreomsorgen. Med testbädd menas en gemensam miljö eller struktur för att utveckla och demonstrera nya koncept. Satsningen ska underlätta för innovatörer att utveckla, pröva och demonstrera potentialen av innovativa lösningar genom ett nära samarbete med användare. It spelar tillsammans med gemensamma strukturer och processer en central roll för innovationer inom framtidens hälsa.
17	Forskning och innovation	17:04	Åtgärder	Regeringen avser att under 2012 utarbeta en proposition om forskning och innovation.
17	Forskning och innovation	17:05	Åtgärder	Som aviserades i regeringsförklaringen 2010 har ett arbete med att utarbeta en nationell innovationsstrategi påbörjats. I arbetet med strategin kommer frågan om en ökad samordning av innovationspolitiken med andra politikområden att behandlas. Ett innovations- och näringslivsklimat som stärker Sveriges konkurrens- och attraktionskraft förutsätter insatser inom många olika politikområden, bl.a. it-området.
18	It för miljön	18:01	Beslutade insatser	Agendan IT för en grönare förvaltning innehåller mål och rekommendationer inom områdena anskaffning, drift och användning samt möten och resor. Målgruppen är främst statlig förvaltning. Uppföljningen av agendan sker inom ramen för myndigheternas årliga miljörapportering enligt miljöledningsförordningen, vilket sammanställs av Naturvårdsverket varje vår.
18	It för miljön	18:02	Beslutade insatser	Naturvårdsverket har fått i uppdrag att ta fram indikatorer inom området it för miljön, i syfte att bättre kunna följa upp myndigheternas genomförande av agendan IT för en grönare förvaltning. Uppdraget rapporterades i maj 2011.

18	It för miljön	18:03	Beslutade insatser	Regeringen inrättade i juni 2010 ett råd för intelligenta transportsystem, ett ITS-råd. Syftet är att bättre ta till vara möjligheterna att använda informations- och kommunikationsteknik inom transportsystemet för att nå de transport- och näringspolitiska målen. Rådet ska utveckla former för samarbete mellan myndigheter och näringsliv, ge råd till och påskynda Trafikverkets och andra aktörers arbete med att genomföra handlingsplanen för intelligenta transportsystem samt verka för ett ökat svenskt agerande i EU. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 december 2012.
18	It för miljön	18:04	Åtgärder	Det finns en stor potential för att åstadkomma miljöförbättringar i de svenska städerna med stöd av it. Delegationen för hållbara städer har sedan tidigare regeringens uppdrag att bl.a. lyfta fram hur hållbar utveckling och insatser för att motverka klimatförändringar kan kombineras med främjande av bl.a. it. Denna inriktning bör ytterligare prioriteras.
18	It för miljön	18:05	Åtgärder	Inom energiområdet spelar it en viktig roll för utvecklingen av s.k. smarta elnät. I propositionen Stärkt konsumentroll för utvecklad elmarknad och uthålligt energisystem (prop. 2010/11:153) gjorde regeringen bedömningen att Sverige ska dra nytta av utvecklingen av smarta elnät. I budgetpropositionen 2012 föreslog regeringen att 10 miljoner kr avsätts under 2012–2014 för att etablera en kunskapsplattform med tillhörande oberoende samordningsråd som dels ska stärka samverkan mellan olika aktörer dels öka kunskaperna om smarta elnät.
19	Jämställdhet	19:01	Beslutade insatser	På regeringens uppdrag tog Kungl. Tekniska högskolan (KTH) hösten 2007 fram ett förslag till handlingsplan, Jämställd it-utveckling för ökad tillväxt, med åtgärder för att förändra synen på it-yrken, synliggöra goda förebilder samt att skapa bättre karriärmöjligheter för kvinnor i it-branschen.

19	Jämställdhet	19:02	Beslutade insatser	I mars 2009 redovisade dåvarande Verket för näringslivsutveckling ett uppdrag från regeringen att genomföra en kartläggning av relevanta nationella och regionala initiativ som genomförts i syfte att främja kvinnors delaktighet inom it- och telekomsektorn. Några goda exempel som redovisades var Mentorskapsprogrammet Womentor, Digigirlz, Teknikåttan samt Resurscentra för kvinnor.
19	Jämställdhet	19:03	Beslutade insatser	Delegationen för jämställdhet i skolan, Delegationen för jämställdhet i högskolan och Teknikdelegationen är nyligen avslutade utredningar vilka lägger fram ett stort antal förslag för att förbättra jämställdheten inom skola och högskola.
19	Jämställdhet	19:04	Beslutade insatser	I regleringsbrevet för budgetåret 2011 avseende universitet och högskolor anges under målet jämställdhet att regeringen avser återkomma med mål för att uppnå en jämn könsfördelning bland professorer.
19	Jämställdhet	19:05	Beslutade insatser	Regeringen gav i april 2010 Tillväxtverket i uppdrag att arrangera en nationell konferens om jämställd it för ökad tillväxt samt föreslå hur arbetet för ökad jämställdhet inom it-området kan fortsätta. Konferensen hölls den 8 december 2010 och ett sjuttioal aktörer deltog aktivt. Den 28 februari 2011 redovisades uppdraget genom rapporten Jämställd it – för ökad tillväxt.
19	Jämställdhet	19:06	Åtgärder	Det behövs fler kvinnor som är med och fattar beslut samt deltar i utvecklingen av digitaliseringen och dess möjligheter. Det är därför viktigt att fler kvinnor väljer att arbeta inom it-relaterade yrken samt att fler kvinnor går utbildningar med it-inriktning. Ambitionen är att andelen kvinnor i it-relaterade yrken och kvinnor som studerar på utbildningar med it-inriktning ska öka kraftigt fram till 2020.
19	Jämställdhet	19:07	Åtgärder	Regeringen har i september 2011 beslutat att ge ett Tillväxtanalys i uppdrag att genomföra en uppföljning av de förslag som KTH 2007 lade fram i rapporten Jämställd it-utveckling för ökad tillväxt. Förslagen omfattar åtgärder som de tre målgrupperna it-branschen (näringslivet), aktörer inom it-utbildningar vid lärosätena samt regeringen via departement och myndigheter kan genomföra.

20	Frihet på nätet	20:01	Beslutade insatser	Sedan 2009 arbetar Sverige särskilt för att stärka yttrandefriheten på internet. Detta arbete sker i olika forum och på flera olika sätt. En viktig del av detta arbete är samarbetet med FN:s specialrapportör för yttrandefrihet som även omfattar bl.a. rätten till privatliv samt tillgänglighet till internet ur ett rättighetsperspektiv. Syftet med samarbetet är att höja profilen för dessa frågor inom FN:s råd för mänskliga rättigheter. I juni 2011 presenterade specialrapportören för yttrandefrihet en rapport om yttrandefrihet och internet till FN:s råd för mänskliga rättigheter. Det hittills viktigaste resultatet av detta arbete är det svenska initiativet till ett tvärregionalt anförande om yttrandefrihet och internet vid samma session i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Anförandet tog upp flera av de centrala områdena i specialrapportörens rapport och fick brett stöd av 40 länder över hela världen, t.ex. av Brasilien, Indien, Indonesien, Sydafrika och USA.
20	Frihet på nätet	20:02	Åtgärder	För att förbättra friheten på nätet ska Sverige verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras på internet. Detta innebär en ökad internationell uppslutning kring centrala principer för skydd och främjande av mänskliga rättigheter, bl.a. yttrandefrihet, på internet. Principerna innehåller bl.a. minimering av olika former av övervakning och censur av internet.
20	Frihet på nätet	20:03	Åtgärder	Sverige kommer under kommande sessioner fortsatt att verka för att FN:s råd för mänskliga rättigheter ska behandla yttrandefrihet och andra mänskliga rättigheter på internet. Syftet är att tydliggöra de mänskliga rättigheternas tillämpning på internet.
20	Frihet på nätet	20:04	Åtgärder	Sverige kommer att verka för att även andra internationella fora på ett effektivt sätt ska integrera rättighetsperspektivet, t.ex. när det gäller internets förvaltning inom ramen för Internet Governance Forum) IGF. Det är också viktigt att öka samordning och samverkan nationellt och internationellt.

21	Upphovsrätt	21:01	Beslutade insatser	På EU-nivå har kommissionen i meddelandet en Digital agenda för Europa lyft fram upphovsrättens betydelse för utvecklingen av en digital inre marknad. Som ett led i detta arbete, som bl.a. syftar till att underlätta tillgången till kreativt innehåll i digital miljö, föreslås ett antal åtgärder för att förenkla förfarandena för klarering, förvaltning och gränsöverskridande licenser för upphovsrätt. Det handlar bl.a. om att lägga fram ett förslag till instrument om kollektiv rättighetsförvaltning. Vidare lade kommissionen i maj 2011 fram ett förslag till direktiv om föräldralösa verk (verk där rättighetshavaren är okänd eller inte går att nå). Därutöver har kommissionen i juli 2011 presenterat en grönbok om online-distribution av audiovisuella verk.
21	Upphovsrätt	21:02	Beslutade insatser	Nationellt har en särskild utredare genomfört en översyn av vissa upphovsrättsliga frågor. Slutbetänkandet En ny upphovsrättslag (SOU 2011:32) lades fram i april 2011. Delbetänkandet Avtalad upphovsrätt (SOU 2010:24) innehåller en rad förslag som syftar till att göra det lättare att träffa upphovsrättsavtal. Utredaren föreslår bl.a. utvidgade och förenklade bestämmelser om s.k. avtalslicenser. Sådana bestämmelser gör det möjligt att träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal upphovsmän på området och därigenom få rätt att använda också verk av upphovsmän som inte företräds av organisationen. Förslagen i denna del syftar bl.a. till att skapa förutsättningar för att stora mängder material på ett enklare sätt ska kunna tillgängliggöras samtidigt som upphovsmän och andra rättighetshavare får ersättning för sitt skapande. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.
21	Upphovsrätt	21:03	Åtgärder	Regeringen ska verka för ett väl avvägt och ändamålsenligt regelverk i fråga om licensering av upphovsrätt såväl nationellt som på EU-nivå.

22	It för global utveckling	22:01	Beslutade insatser	Regeringen har uppdragit åt Sida att avsätta medel bl.a. för att möjliggöra innovation, kompetensförsörjning och metod- och kapacitetsutveckling inom ICT4D. It ska genomgående uppmärksammas i utvecklingsarbetet men med särskild inriktning mot områdena demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter samt hälsa och utbildning, både genom riktade insatser och i form av insatser där it används som metod. Sverige stödjer ett antal insatser inom dessa områden, t.ex. med syfte att stärka förändringsaktörer, såväl individer som grupper, som verkar för demokratisering och yttrandefrihet.
22	It för global utveckling	22:02	Beslutade insatser	Ett viktigt perspektiv är utveckling av nationella, regionala och internationella strategier på området som stärker yttrandefrihet och respekten för de mänskliga rättigheterna.
22	It för global utveckling	22:03	Beslutade insatser	Regeringen har uppdragit åt Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) och andra myndigheter inom utgiftsområde 7 internationellt bistånd att snarast tillgängliggöra biståndsinformation i syfte att genomföra en transparensgaranti för det svenska biståndet. Intentionen med garantin är att allmänna handlingar och övrig offentlig information om biståndet ska göras tillgänglig på internet. Som ett led i detta uppdrag ska informationstjänsten www.openaid.se , som Utrikesdepartementet har tagit fram tillsammans med Sida, vidareutvecklas. Tjänsten ska erbjuda biståndsinformation för fri användning i en öppen standard. Informationen ska anpassas och integreras med internationella standarder för publicering av biståndsinformation.
22	It för global utveckling	22:04	Åtgärder	Det är viktigt att fortsatt fokusera på genomförande av policyer och strategier på området samt att använda lärdomar från arbetet i ett vidare perspektiv. Sverige ska stödja innovativa ansatser och nya arenor liksom nationella och internationella aktörer avseende kapacitets- och metodutveckling samt stimulera samverkan mellan nya och mer etablerade aktörer på området. Ökad samordning och samverkan i Sverige, inom EU och globalt bör också eftersträvas.

22	It för global utveckling	22:05	Åtgärder	Regeringen prioriterar öppenhet i biståndets genomförande och avser fortsätta driva frågan om transparens och biståndseffektivitet i internationella sammanhang. Regeringen och berörda myndigheter ska fortsätta arbetet med att öka insynen i biståndet bl.a. genom att genomföra transparensgarantin i linje med de uppdrag som har beslutats. I förlängningen ska biståndsinformation även göras tillgänglig för människor i mottagarländerna. Avsikten är att även andra svenska myndigheter och aktörer på sikt ska omfattas av transparensgarantin. Sverige ska också verka för ökad transparens hos samarbetspartners och andra biståndsaktörer, inklusive multilaterala organisationer, privata aktörer och det civila samhällets organisationer.

Statens offentliga utredningar 2013

Kronologisk förteckning

1. Förändrad hantering av importmoms. Fi.
2. Patientlag. S.
3. Trängselskatt – delegation, sanktioner och utländska fordon. Fi.
4. Tillstånd och medling. Ju.
5. Djurhållning och miljön
– hantering av risker och möjligheter med stallgödsel. L.
6. Att förebygga och hantera finansiella kriser. Fi.
7. Skärpningar i vapenlagstiftningen. Ju.
8. Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer som stödjer veteransoldater och anhöriga. Fö.
9. Riksbankens finansiella oberoende och balansräkning. Fi.
10. Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och försäkringar. S.
11. Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013. Slutförvarsansökan under prövning; kompletteringskrav och framtidsalternativ. M.
12. Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig upphandling. Fi.
13. Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och kommun. U.
14. En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Fö.
15. För framtidens hälsa –
en ny läkarutbildning. U.
16. Effektivare konkurrenstillsyn. N.
17. Brottmålsprocessen. Del 1 och 2. Ju.
18. Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. Fö.
19. Mera glädje för pengarna. Ku.
20. Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå – en översyn för ökad individanpassning och effektivitet. U.
21. Internationell straffverkställighet. Ju.
22. Så enkelt som möjligt för så många
som möjligt
– samordning och digital samverkan. N.
23. Ersättning vid läkemedelsskador och miljöhänsyn i läkemedelsförmånerna. S.
24. E-röstning och andra valfrågor. Ju.
25. Åtgärder för ett längre arbetsliv. + Lättläst + Daisy. S.
26. Fri att leka och lära
– ett målinriktat arbete för barns ökade säkerhet i förskolan. U.
27. Vissa frågor om gode män och förvaltare. Ju.
28. Försäkring på transportområdet i krig och kris. Fi.
29. Det svenska medborgarskapet. A.
30. Det tar tid
– om effekter av skolpolitiska reformer. U.
31. En digital agenda i människans tjänst
– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer och drivkrafter. N.

Statens offentliga utredningar 2013

Systematisk förteckning

Justitiedepartementet

Tillstånd och medling. [4]
Skärpningar i vapenlagstiftningen. [7]
Brottmålsprocessen. Del 1 och 2. [17]
Internationell straffverkställighet. [21]
E-röstning och andra valfrågor. [24]
Vissa frågor om gode män och förvaltare. [27]

Försvarsdepartementet

Den svenska veteranpolitiken
Statligt bidrag till frivilliga organisationer
som stödjer veteransoldater och anhöriga.
[8]
En översyn inom Sevesoområdet
– förslag till en förstärkt organisation för
att förebygga och begränsa följderna av
allvarliga kemikalieolyckor. [14]
Regeringsbeslut av ett statsråd – SRÅ. [18]

Socialdepartementet

Patientlag. [2]
Rätta byggfelen snabbt!
– med effektivare förelägganden och
försäkringar. [10]
Ersättning vid läkemedelsskador och
miljöhänsyn i läkemedelsförmånerna. [23]
Åtgärder för ett längre arbetsliv. + Lättläst +
Daisy. [25]

Finansdepartementet

Förändrad hantering av importmoms. [1]
Trängselskatt – delegation, sanktioner och
utländska fordon. [3]
Att förebygga och hantera finansiella kriser.
[6]
Riksbankens finansiella oberoende och
balansräkning. [9]
Goda affärer – en strategi för hållbar, offentlig
upphandling. [12]
Försäkring på transportområdet i krig och kris.
[28]

Utbildningsdepartementet

Ungdomar utanför gymnasieskolan
– ett förtydligt ansvar för stat och
kommun. [13]
För framtidens hälsa – en ny läkarutbildning.
[15]
Kommunal vuxenutbildning på
grundläggande nivå – en översyn för ökad
individ Anpassning och effektivitet. [20]
Fri att leka och lära
– ett målinriktat arbete för barns ökade
säkerhet i förskolan. [26]
Det tar tid
– om effekter av skolpolitiska reformer.
[30]

Landsbygdsdepartementet

Djurhållning och miljön
– hantering av risker och möjligheter med
stallgödsel. [5]

Miljödepartementet

Kunskapsläget på Kärnavfallsområdet 2013.
Slutförvarsansökan under prövning;
kompletteringskrav och framtidsalternativ.
[11]

Näringsdepartementet

Effektivare konkurrenstillsyn. [16]
Så enkelt som möjligt för så många som möjligt
– samordning och digital samverkan. [22]
En digital agenda i människans tjänst
– Sveriges digitala ekosystem, dess aktörer
och drivkrafter. [31]

Kulturdepartementet

Mera glädje för pengarna. [19]

Arbetsmarknadsdepartementet

Det svenska medborgarskapet. [29]